

ØVRE EIKER
KOMMUNE

Kommuneplanens handlingsdel 2026 – 2029

Kommunedirektørens forslag

Beredt for framtida

Kommunedirektørens innledning

Det kommer en tid for utvikling

Kommuneplanens handlingsdel for 2025 - 2028 fikk tittelen "Beredt for framtida". Tittelen videreføres i handlingsdelen, budsjett- og økonomiplan for 2026 - 2029, og er fortsatt høyst relevant.

Vår viktigste prioritering nå er å gjenopprette økonomisk balanse, oppnå en sunn og bærekraftig økonomi, og omstille tjenestene til det som ligger foran oss av utfordringer, oppgaver, og muligheter. I perioden 2026 - 2028 er det et behov for et samlet nedtrekk - innsparing - på ca. 111 millioner. Det er svært mye penger for Øvre Eiker, og det blir som et maraton for folkevalgte og ansatte.

Opplegget for 2026 innebærer en grunnleggende og gjennomgripende omstilling i hele kommuneorganisasjonen, og arbeidet vil fortsette i 2027 og 2028. Vi har brukt våren 2025 til å identifisere enda flere tiltak enn de vi hadde på den såkalte bruttolista i 2024. Med hjelp fra KS Konsulent har vi involvert mange i organisasjonen, vi har brukt sommeren til å gå gjennom den ferdigstilte masterplanen. Masterplanen omfatter en lang liste med tiltak, og berører alle tjenester. Høsten 2025 har vi benyttet til å forberede ledere, ansatte og tillitsvalgte, gå gjennom alle tjenestene, konkretisere tiltak, og etablere et prosjektprogram med en stor portefølje av delprosjekter. Når vi kommer litt ut i 2026, skal vi etter planen være færre ansatte. I løpet av 2026 skal vi komme et godt stykke videre i arbeidet med å utforme fremtidens måte å levere tjenester på. Det forutsetter omstilling hos folkevalgte og ansatte, men også hos innbyggere og alle som lever sitt liv i vår vakre kommune. Det er en omstilling som er helt nødvendig at vi gjennomfører og lykkes med, slik at vi kan levere velferd og løse samfunnsoppdraget også i fremtiden.

I kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan er det lagt opp til et nedtrekk på nærmere 48 millioner i 2026, og et resultat på ca. én million i minus. Det er lagt opp ytterligere nedtrekk på rundt 17 millioner i både 2027 og 2028, men også positive resultat. I 2029 er det lagt opp til et nedtrekk på 2,3 millioner, og et positivt resultat på ca. 6 millioner. Dette er fortsatt under det som kjennetegner bærekraftig kommuneøkonomi, men gode steg i riktig retning.

Hovedtyngden av kommunens ressurser brukes på de to fagområdene oppvekst, og helse og velferd. Framskrivninger fra Statistisk sentralbyrå sier at barnetallet i Øvre Eiker kommer til å være ganske stabilt, mens antall eldre blir betydelig høyere. Frem mot 2050 blir vi færre og færre i yrkesaktiv alder per pensjonist. Basert på den kunnskapen vi har i dag, er det innen pleie og omsorg at gapet mellom behov og ressurser vil bli aller størst i årene som kommer, og det må vi for alvor ta innover oss nå.

Gjennom arbeidet med masterplanen, og kommunens strategier, er det pekt på at samarbeidet med frivilligheten må være en del av løsningen i årene som kommer. Samtidig har kommunedirektøren tidligere varslet at absolutt alle budsjettområder vil bli omfattet av omstillings- og innsparingstiltak. I budsjettforslaget er det derfor ikke lagt på deflator på tilskudd til frivillighet, lag og foreninger, men det er heller ikke foreslått ytterligere nedtrekk.

Det vil fortsatt bli jobbet med andre tiltak som kan lette trykket på driftsbudsjettet, slik som salg av eiendom. Dette kan gjøre det mulig å betale ned på gjeld, slik at utgifter til renter og avdrag blir lavere.

2026 kommer til å bli et arbeidsintensivt og tøft år, slik også høsten 2025 har vært. Det vi har planlagt, klargjort og startet på i 2025, skal iverksettes i 2026. Lykkes vi med gjennomføringen, skal resultatene bli godt synlige, særlig fra høsten 2026.

Kan vi bli landets beste til å prioritere?

Det er sannsynlig at vi faller på plassering i Kommunebarometeret i 2026. Hvis vi skal nå de målene vi har satt oss for kommuneøkonomien, må vi klare å leve med det. KS Konsulent har regnet ut at Øvre Eiker må holde kostnadene i sine tjenester fem prosent under gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7. Vi kommer til å måtte slutte å utføre noen av de oppgavene vi utfører i dag, vi kommer til å måtte heve terskler, og gi flere avslag. Samtidig - hvis vi kan bli en av landets beste kommuner til å prioritere, vil det fortsatt være mulig å levere gode tjenester til kommunens innbyggere. Etter hvert kan vi kanskje til og med levere bedre tjenester, hvis vi jobber på nye måter, organiserer oss riktig, og blir gode til å omstille oss raskt. Og det er viktig at vi bruker de verktøyene vi har for å legge til rette for at vi igjen får befolkningsvekst.

Kommunedirektøren har lagt inn tre nye tiltak, som handler nettopp om å være "Beredt for framtida". Det er koblet små og ganske symbolske beløp til disse tiltakene, og intensjonen er først og fremst å peke retning. Det ene er en sum til ekstern bistand for å utarbeide revidert helhetlig ROS-analyse for kommunen, slik at vi får oppdatert ROS-analysen til dagens og morgendagens situasjon. Det andre er en symbolsk sum til det som er kalt samhandlingstilskudd. Dette er midler som kunne vært lagt til seksjonene, men som i stedet skal være et incentiv for å finne gode tiltak, uavhengig av seksjon. Med andre ord skal det motivere til samhandling mellom tjenestene. Det siste er en sum som skal markere starten på et arbeidsmiljøfond som skal bygges opp over tid, og som skal utformes i samspill mellom, vernetjenesten, tillitsvalgte og arbeidsgiver.

I 2026 kommer vi til å få testet kommunens vedtatte verdier: Tilhørighet, samspill, respekt og mot, og hva de betyr for oss både i gode og i vanskelige dager.

Det kommer en tid der vi kan prioritere utvikling av tjenestene på en annen måte enn vi kan nå, men i 2026 er det først og fremst intensivt og hardt arbeid for å nedbemanne, tilpasse, omstille, og gjøre organisasjonen beredt for framtida. Vi kommer til å trenge hverandre - innbyggere, næringsliv, frivillighet, ansatte i kommunen, og folkevalgte, slik at vi sammen kan skape morgendagens livskraftige Øvre Eiker.

Det kommer en tid for utvikling, men nå er det først og fremst tid for prioritering.

Hokksund, 27.10.25

Susanne Vist

Kommunedirektør

Innhold

Leserveiledning.....	5
Begrepsforklaringer.....	8
Driftsbudsjett.....	12
Sentrale poster	19
Sentrale inntekter.....	19
Utvikling i planperioden 2026-2029.....	26
Investeringer i økonomiplanen	57
Satsingsområder.....	73
Kommunens tjenestekområder	110
KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK.....	110
SERVICE OG FELLESTJENESTER	114
KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING	118
FELLES DRIFTSOMRÅDE	131
ØKONOMI, STYRING OG STØTTE.....	134
ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF	138
SELVKOSTOMRÅDER.....	139
OPPVEKST	146
HELSE OG VELFERD.....	157

Leserveiledning

Dokumentet du nå leser har tidligere eksistert i både en digitalutgave og en papirutgave. Nytt fra 2026 er at Kommuneplanens Handlingsdel kun er et digitalt dokument, som kan leses som en hvilken som helst nettavis. Men til forskjell fra ordinære nettaviser, vil det være innhold strukturert i ulike kapitler som omtaler samme tema, eller en variant av samme tema. For å få fullt utbytte av dokumentet, anbefaler vi derfor at leser starter på topp og jobber seg nedover i dokumentet.

Den digitale løsningen gir muligheter en papirutgave ikke har anledning til:

- Mouseover-funksjon: Flere steder i dokumentet kan leser få utfyllende informasjon ved å holde musepeker over blå lenke.
- Søk-funksjon: Oppe i høyre hjørne kan leser enkelt søke etter spesifikke tema i handlingsplanen, og på den måten få rask tilgang til det en leter etter.
- Mer leservennlig grafikk
- Lettere tilgjengelige vedlegg til handlingsdelen, da relevante vedlegg linkes direkte.

Selve kapittelinnstillingen er strukturert på følgende måte:

Introduksjon

- Kommunedirektørens innledning
- Leserveiledningen du nå leser
- Begrepsforklaringer: inntektssystemet for kommunesektoren, samt viktige begrepsforklaringer

Sentrale kapitler

Driftsbudsjettet:

- Økonomiske oppstillinger og oversikter
- Kommentarer og vurderinger
- Tiltak som ligger til grunn for å sikre bærekraftig økonomi
- Statsbudsjett 2026 og hvordan dette påvirker Øvre Eiker kommune

Sentrale poster:

- Gjennomgang av kommunens sentrale inntekter og finans poster med kommentarer og vurderinger, samt årsoppgjørs disposisjoner

Utvikling i planperioden 2026-2029:

- Økonomiske utfordringer på landsbasis
- Langsiktig forpliktende plan
- Befolkningsutvikling på kort og lang sikt
- Kommunens økonomi, med teoretisk tilnærming
- Budsjettpremisser - hvilke premisser ligger til grunn for budsjett 2026
- ROS - risiko- og sårbarhetsanalyse for kommunen
- Kommunens ansatte - personalforvaltning

Gebyrhefte:

- Gebyrhefte 2026 med gjeldende kommunale gebyrer. Eventuell henvisning til lov/forskrift der dette er mest hensiktsmessig.

Investeringer i økonomiplan:

- Handlingsregel for låneopptak
- Relevante oversikter i.h.t lovkrav
- Samlet investeringstabell for kommunen med vurderinger
- Beskrivelse av investeringsprosjektene

Satsingsområder

Kapitlet omhandler satsingsområder for planperioden 2026 – 2029, med de målene som er prioritert i perioden. Kapitlet omtaler også ny visualisering (tegning/modell) og tittel. I kapitlet er det formulert 10 overordnede mål, seks satsingsområder, seks hovedmål og 20 delmål. De seks satsingsområdene er tett koblet sammen, men omtales i egne delkapitler. Disse delkapitlene er strukturert med en faglig innledning (kjennetegn), en beskrivelse av nåsituasjonen, og mål for satsingsområdet.

Kommunens tjenesteområder

Kommunens ulike seksjoner presenteres hver for seg. Seksjonsvis innhold:

- Beskrivelse av virksomheten
- Måltabell: Ulike delmål er knyttet til ulike seksjoner
- Rammeoversikt inkludert tiltak som gjelder seksjonen

Vedlegg

Her legges relevante vedlegg til Kommuneplanens handlingsdel

Annet

Kommuneplan

Planstrategi 2025-2028 ble vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn i Formannskapet april 2025. Revidert Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033 ble vedtatt i juni 2022. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt desember 2024.

Kommuneplanens handlingsdel er en del av kommuneplanen, som består av samfunnsdel, arealdel og handlingsdel. Handlingsdel, årsbudsjett- og økonomiplan er samme dokument.

KOSTRA

KOSTRA (KOMmune-STat-RAPportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet

I noen av kapitlene er det benyttet KOSTRA-indikatorer og andre sammenligningstall for å belyse og forklare det som omtales i handlingsdelen. Så langt det er mulig, bruker vi de samme kommunene som sammenligningsgrunnlag. Vi legger til grunn at vi vil sammenligne Øvre Eiker kommune med:

- seg selv over tid
- Kostragruppe 7
- Kostragruppe 9 *
- landet uten Oslo

* Statistisk sentralbyrå (SSB) grupperer sammenlignbare kommuner. Grupperingen baserer seg på kommunenes folkemengde og økonomiske rammebetingelser. Øvre Eiker har i flere år vært plassert i kostragruppe 7, men vil fra neste gang SSB grupperer være plassert i gruppe 9 for mellomstore kommuner med innbyggertall i intervallet 20.000-29.999.

Begrepsforklaringer

Kommuneloven

Kapittel 14 i Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) finnes bestemmelsene for Økonomiforvaltningen i kommunen. Den omhandler bl.a. økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

Kommunale resultatbegreper

Bruken av ulike mål på kommunalt regnskapsresultat kan være egnet til å forvirre. Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv kapittel omtales regnskapsmessig merforbruk til inndekning i senere år, mens det i den obligatoriske hovedoversikten over kommunens drift er innført begrepene brutto og netto driftsresultat. Nedenfor omtales disse og andre resultatbegreper.

Skjemaet til høyre kalles økonomisk oversikt og er et obligatorisk skjema med betegnelsen §5-6 Økonomisk oversikt etter art. Skjemaet viser sum av driftsinntekter og utgifter finansutgifter og inntekter, samt disponering av resultat. Et positivt resultat avsettes til disposisjonsfond mens et negativt resultat fremføres til inndekning i senere år eller dekkes inn ved bruk av fond.

Regnskapsmessig merforbruk

Når en kommune har høyere utgifter eller lavere inntekter enn budsjettet blir det gjerne sagt at kommunen går med underskudd. Mer presist er det å si at kommunen har et regnskapsmessig merforbruk. Et merforbruk skal reduseres mest mulig ved at overføring til investeringsregnskapet reduseres, fondsmidler benyttes osv. Er resultatet fortsatt negativt overføres det negative resultatet for inndekning i senere år.

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat er differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter, der driftsutgiftene også inkluderer avskrivninger. Dette er således et mål på om kommunens driftsinntekter over tid bærer driftsutgiftene. Et positivt brutto driftsresultat vil være nødvendig dersom finansutgiftene (renteutgifter og avdrag) er større enn finansinntektene (renteinntekter og utbytte). Begrepet blir relativt lite benyttet.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er det mest brukte resultatbegrepet i kommunesektoren. Dette resultatet fremkommer som en differanse mellom driftsinntekter, driftsutgifter og netto finansutgifter. Resultateffekten av avskrivningene er her eliminert. Om kommunen har holdt seg innenfor budsjettet er derimot ikke et tema for dette begrepet. Et positivt netto driftsresultat er en forutsetning for å kunne egenfinansiere investeringer (redusere nye låneopptak) og bygge opp disposisjonsfond (etablere buffere). En svakhet ved netto driftsresultat er at det ikke gir et tilstrekkelig godt bilde av den mer

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Øk.plan 2025
Rammetilskudd	-629 741	-653 384	-734 800
Inntekts- og formuesskatt	-707 649	-784 874	-780 961
Andre skatteinntekter	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-89 523	-76 958	-77 881
Overføringer og tilskudd fra andre	-266 676	-207 955	-214 605
Brukerbetalinger	-48 163	-42 500	-30 070
Salgs- og leieinntekter	-85 431	-121 686	-133 768
Sum driftsinntekter	-1 827 184	-1 887 356	-1 972 085
Lønnsutgifter	873 849	894 663	921 001
Sosiale utgifter	210 540	243 246	250 906
Kjøp av varer og tjenester	643 697	608 669	693 188
Overføringer og tilskudd til andre	100 800	65 945	72 848
Avskrivninger	49 238	49 906	55 730
Sum driftsutgifter	1 878 125	1 862 429	1 993 673
Brutto driftsresultat	50 941	-24 927	21 588
Renteinntekter	-15 893	-19 262	-20 300
Utbytte	-30 004	-25 155	-26 960
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-7 175	-2 500	-4 500
Renteutgifter	38 625	59 291	65 638
Avdrag på lån	39 735	51 379	37 010
Netto finansutgifter	25 287	63 753	50 888
Motpost avskrivninger	-49 238	-49 906	-55 730
Netto driftsresultat	26 990	-11 080	16 746
Disponering eller dekning av netto driftsresultat			
Overføring til investering	0	3 465	0
Avsetninger til bundne driftsfond	23 293	120	120
Bruk av bundne driftsfond	-16 969	-265	-142
Avsetninger til disposisjonsfond	0	8 160	0
Bruk av disposisjonsfond	-33 313	-400	-16 724
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-26 990	11 080	-16 746
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0

langsiktige utviklingen i en kommunes økonomi. Et lavt vedlikeholdsnivå vil for eksempel påvirke driftsresultatet positivt. En annen innvending er at avdrag og ikke avskrivninger inngår i resultatbegrepet, slik at kapitalslitet ikke blir tatt tilstrekkelig hensyn til.

Dette er et argument for at kommunene bør ha et netto driftsresultat som tilsvarer minimum 1,75 % av driftsinntektene, for 2026 sier statsforvalteren at netto driftsresultat med fordel kan utgjøre 3 % eller mer. Et annet forhold er at avsetninger til bundne fond (øremerkede formål) vil bidra til positive driftsresultat i det året pengene settes av i regnskapet, men vil svekke resultatet tilsvarende når midlene skal brukes i driften senere år. Endringer i pensjonspremieavvik og dekning av tidligere års underskudd vil også påvirke driftsresultatet, uten at disse forholdene bidrar til å gi et bilde på den reelle økonomiske situasjonen i det aktuelle regnskapsåret.

Premieavvik og pensjon

Pensjonskassene beregner en premie som skal innbetales med utgangspunkt i regler og kriterier gitt av Finanstilsynet. For å beregne kostnaden kommunen kan utgiftsføre i regnskapet er det regler gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet som gjelder. Dersom innbetalt premie er høyere enn tillatt kostnadsnivå, må kommunene inntektsføre mellomværende, premieavviket, i regnskapsåret. Inntektsføringen utgiftsføres over de kommende 7 år. Er kostnaden høyere enn premien behandles premieavviket som ovenfor, men med motsatt fortegn.

Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner

Beregning av utgiftsbehov - tillegg/trekk i kroner for år
(utgiftsutjevnete tilskudd)**2026**

2026-prisnivå for årene 2026-2029

	HELE LANDET		ØVRE EIKER			Bruk av folketall 1.7.2025	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fra drag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0 år	0,0024	54 425	181	0,8921	-0,03 %	-20	-428
1-5 år	0,1465	277 273	1 079	1,0438	0,64 %	507	10 606
6-12 år	0,1631	432 357	1 653	1,0255	0,42 %	329	6 877
13-15 år	0,0731	202 251	739	0,9801	-0,15 %	-115	-2 402
16-22 år	0,0227	471 220	1 703	0,9694	-0,07 %	-55	-1 147
23-24 år	0,0060	134 341	423	0,8446	-0,09 %	-74	-1 540
25-66 år	0,1260	3 085 267	11 512	1,0009	0,01 %	9	180
67-79 år	0,0655	671 272	2 625	1,0489	0,32 %	253	5 293
80-89 år	0,0628	233 017	822	0,9462	-0,34 %	-267	-5 575
over 90 år	0,0391	45 796	167	0,9782	-0,09 %	-67	-1 411
Basistillegg	0,0214	357	1,0000	0,7514	-0,53 %	-420	-8 787
Sone	0,0102	21 594 139	73 246	0,9098	-0,09 %	-73	-1 519
Nabo	0,0102	9 986 939	49 736	1,3359	0,34 %	271	5 657
Landbrukskriterium	0,0018	1	0,0045	1,1948	0,04 %	28	579
Innvandrer 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0080	58 713	202	0,9229	-0,06 %	-49	-1 019
Flyktninger uten integreringsstilskudd	0,0156	180 302	562	0,8361	-0,26 %	-202	-4 223
Dødlighet	0,0438	42 981	167	1,0422	0,18 %	146	3 054
Lavinntekt	0,0157	268 045	837	0,8376	-0,25 %	-201	-4 211
Personer med lav utdanning	0,0147	1 126 051	4 976	1,1853	0,27 %	215	4 499
Uføre 18-49 år	0,0092	129 635	630	1,3036	0,28 %	221	4 612
Opphopningsindeks ny	0,0064	2 715	7	0,7372	-0,17 %	-133	-2 777
Aleneboende 30 - 66 år	0,0216	540 297	1 859	0,9229	-0,17 %	-132	-2 750
Utviklingshemmede 16 år og over	0,0210	21 202	84	1,0627	0,13 %	104	2 175
Aleneboende 67 år og over	0,0517	314 008	1 141	0,9747	-0,13 %	-103	-2 162
Lønnstakere 25-54 år i helidsstilling	0,0259	1 463 103	5 360	0,9827	-0,04 %	-35	-741
Pasienter med diagnose innen rus og psykiatri	0,0156	314 778	1 371	1,1683	0,26 %	207	4 336
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,00435	0,43 %	343	7 178
(Tillegg/trekk kr pr innb.)						Alle tall i 1000 kr	
2 Tillegg/trekk (omfordeling) for kommunen i 1000 kr						7 178	
3 Nto.virkn. statl/priv. skoler						8 809	
4 Sum utgiftsutj. mm (2+3)						15 987	
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger:						79 003	

Det overordnede målet med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Ved fordelingen av rammetilskuddet tas det hensyn til strukturelle forskjeller i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og forskjeller i skatteinntektene (skatteutjevning eller inntektsutjevning). Skatt og ramme-tilskudd betegnes som kommunenes frie inntekter. Sammen med momskompensasjonen skal disse inntektene dekke ca. 80 % av kommunenes utgiftsbehov.

For de resterende 20 % må kommunene selv skaffe inntekter, som f.eks. brukerbetaling, utbytte, eiendomsskatt, finansinntekter og tilskudd. Årlig beregnes det et gjennomsnittlig utgiftsbehov pr innbygger i Norge.

Innbyggertilskuddet for den enkelte kommune justeres for strukturelle forskjeller, som for eksempel alderssammensetningen i befolkningen. Ut fra disse beregningene er Øvre Eiker kommune en kommune som er noe mindre kostnadskrevende å drifte enn landsgjennomsnittet. Objektivt sett har Øvre Eiker et beregnet utgiftsbehov for 2026 på 100,43 % av landsgjennomsnittet.

Skatteinntektene til kommunene er andel av innbyggernes innbetalte skatt på formue og inntekt. Innbetalt skatt fordeles til kommunen, fylkeskommunen, staten og folketrygden. Også når det gjelder skatteinntektene er det en ordning i inntektssystemet som delvis ivaretar at kommunene har ulike skatteinntekter pr innbygger. 10 ganger årlig beregnes en gjennomsnittlig inntekt pr innbygger for landet totalt og pr kommune. Kommuner som har skatteinntekter utover landsgjennomsnittet får et trekk som benyttes til kompensasjon til de kommunene som har lavere skatteinntekter enn landsgjennomsnittet. Kommunene blir ikke justert helt ned eller helt opp til landsgjennomsnittet. Kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet betegnes som lavinntektskommuner. Øvre Eiker kommune er en lavinntektskommune. Skatteinntektene til Øvre Eiker kommune er i inntektsmodellen lagt på 89 % av landsgjennomsnittet i 2026, og 95,7 % etter inntektsutjevning.

Se Portal for frie inntekter (<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/frie-inntekter/frie-inntekter-2026/id3124703/#/buskerud/ovre-eiker>) som beskriver alle elementene i kommunenes rammetilskudd.

Driftsbudsjett

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-723 710	-750 885	-812 299	-813 675	-819 064	-824 449
Innteks- og formuesskatt	-682 965	-780 961	-815 996	-818 391	-825 068	-833 173
Andre generelle driftsinntekter	-86 781	-77 881	-58 308	-41 207	-32 986	-26 949
Sum generelle driftsinntekter	-1 493 456	-1 609 727	-1 686 603	-1 673 273	-1 677 118	-1 684 571
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 516 145	1 560 295	1 615 272	1 587 252	1 572 824	1 580 587
Avskrivninger	52 139	55 730	66 092	67 849	68 726	68 836
Sum netto driftsutgifter	1 568 284	1 616 025	1 681 364	1 655 101	1 641 550	1 649 423
Brutto driftsresultat	74 828	6 298	-5 239	-18 172	-35 568	-35 148
Renteinntekter	-18 666	-20 300	-20 166	-22 414	-25 090	-27 679
Utbytter	-46 109	-26 960	-38 260	-19 260	-29 260	-15 260
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-7 873	-4 500	-5 600	-5 800	-6 100	-6 300
Renteutgifter	64 799	65 638	72 640	75 167	80 849	84 700
Avdrag på lån	34 201	37 010	63 730	47 245	61 045	62 315
Netto finansutgifter	26 351	50 888	72 344	74 938	81 444	97 776
Motpost avskrivninger	-52 139	-55 730	-66 092	-67 849	-68 726	-68 836
Netto driftsresultat	49 040	1 456	1 013	-11 083	-22 850	-6 208
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	19 003	120	120	120	120	120
Bruk av bundne driftsfond	-23 786	-142	-120	-120	-120	-120
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	11 083	22 850	6 208
Bruk av disposisjonsfond	-44 257	-1 434	-1 013	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-49 040	-1 456	-1 013	11 083	22 850	6 208
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Driftsbudsjettet 2026

Budsjett for 2026 gjøres opp med et negativt netto driftsresultat på 1 mill.kr., som så og si tilsvarer et nullbudsjett eller -0,05% av brutto driftsinntekter. I 2027 og 2028 budsjetteres det med positivt netto driftsresultat på henholdsvis 11,1 og 22,9 mill.kr., som tilsvar 0,5% og 1,1% av brutto driftsinntekter. Siste året i planperioden estimeres med 6,2 mill.kr. i positivt netto driftsresultat, som tilsvarer 0,3% av brutto driftsinntektene. Årsaken til noe svakere resultat i 2029 enn de to foregående årene er at man igjen nærmer seg nedbetalingsplanen for lånene fremfor minimumsavdrag, som er en sunnere tilnærming på lang sikt. I tillegg ligger det mindre utbytter i 2029 etter signaler fra EEU, samt noe høyere økning på renteutgifter enn renteinntekter. Tallene i økonomiplan og årsbudsjett er revidert i forhold til det som ble vedtatt i årsbudsjett og økonomiplan for 2025–2028.

Resultatet det budsjetteres med for 2026 og videre utover i perioden er godt under anbefalt nivå fra TBU. Årsbudsjettet og økonomiplan tar utgangspunkt i at kommunen først skal gjenopprette økonomisk balanse, og videre legge grunnlaget for en bærekraftig økonomi og drift. Samtidig at det skal forebygge oppfølging i ROBEK-registeret, og ta utgangspunkt i en langsiktig forpliktende og gjennomførbar plan. Nødvendig omstillinger og innsparingstiltak er iverksatt og vil iverksettes i månedene fremover.

Det ble i planperioden 2025-2028 lagt opp til en nedtrapping i antall mottatte flyktninger. I tråd med dette legges det opp til ytterligere nedgang i 2026 til 34 og ned til 25 flyktninger i 2027 og ut perioden. Det er på samme nivå som før Ukraina krisen. Det legges opp til en gradvis nedtrapping av tjenestetilbudet i tråd med dette. Mottak av flyktninger gir integreringstilskudd i 5 år, med høyest sum i år 1 og 2. Kommunen opplever at det er krevende å ta ned kostnadene i takt med at integreringstilskudd går ned og fases ut. Det er spesielt på sosial stønad dette merkes. Flere trenger bistand fra kommunen, utover det staten finansierer. Temaet er ytterligere kommentert under «Sentrale inntekter».

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisvekst (kommunal deflator) anslås til 3,5% i 2026. I opprinnelig budsjett for 2025 ble det lagt til grunn 4,1% deflator. I forslag til statsbudsjett 2026 er anslaget på deflator for 2025 nedjustert til 4,0%. Andelen av kommunal deflator som gjelder lønnsvekst i 2026 anslås til 58,1, mens øvrig 41,9 gjelder prisvekst. Nytt av året er at økte pensjonskostnader innarbeides som del av kommunal deflator. For 2026 anslås veksten i pensjon å være lik lønnsvekst og får dermed ingen effekt på selve deflatorstørrelsen. Det anslås en lønnsvekst på 4,0% og en prisvekst på 2,8% for 2026.

	2025	2026	
Lønnsvekst inkl. pensjon	5,6 %	4,0 %	
Lønnsvekst	4,4 %	4,0 %	
Bidrag fra merkostnader pensjon	1,2 %	0,0 %	
Prisvekst kjøp av varer og tjenester	3,5 %	2,8 %	
Lønnsandel	58,1 %	58,1 %	
Deflator	4,7 %	3,5 %	
Deflator uten bidrag fra pensjon	4,0 %	3,5 %	

Deflatoren har to funksjoner:

- Historisk beregning av faktisk realvekst (regnskapsdeflator)
- Kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst i statsbudsjettet (budsjettdeflator) samt pensjonskostnader fra 2026

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Frie inntekter

De frie inntektene (skatt og rammetilskudd inkl. inntektsutjevning) for Øvre Eiker øker med 4,8% fra prognose for 2025 til anslåtte frie inntekter i 2026. Staten og Statsforvalter oppgir en vekst på 5,1%, men egne beregninger viser 4,8% fra det vi pr oktober har som prognose for utgangen av 2025. Noe usikkerhet rundt skatteinngang er lagt inn og budsjettet vekst tilsvarer 74,7 mill.kr. fra prognosen for 2025. Mye av beløpet er bundet opp i tiltak fra regjeringen (helårseffekt av redusert foreldrebetaling barnehage, økt basistilskudd m.m.), økte pensjonskostnader og lønns- og prisvekst. Korrigeres anslag 2025 til 2026-kroner er det ca. 20,3 mill.kr. i økte frie inntekter. Av disse går ca. 7,2 mill.kr. til korreksjoner og innlemminger i forslag til statsbudsjett, se tabell under. Det gir kommunen reelt sett økte frie midler på 13,1 mill.kr. Av disse midlene skal også økte kostnader til demografi dekkes inn, som anslås til 1,5 mill.kr. for 2026. Dermed kan man konkludere med at kommunen har 11,6 mill.kr. i økning i frie midler. Økningen kommer som følge av omlegging av inntektssystemet som løfter lavinntektskommunene ytterligere noe sett mot endringen i 2025. Dette kommenteres i kapitlet om sentrale inntekter. Med en prognose i 2025 på 40 mill.kr. i negativt netto driftsresultat er det behov for en rekke innsparingstiltak og omstillingsarbeid. Det budsjetteres i 2026 med negativt netto driftsresultat på 1 mill.kr. som er langt under nivået der bør ligge på. I planperioden bedres netto driftsresultat noe og avdrag betales mer i tråd med nedbetalingsplan fremfor minimum og dette er et sunt tegn på lengre sikt. Det var i 2025 en sterk vekst i husleiekostnader da størstedelen av investeringene i ny skole og svømmehall på Loesmoen ble tatt inn, samt kjøp av Skotselv barnehage. Endringen fra 2025 til 2026 vil være mindre enn deflator og fra 2027 forventes husleien å gå noe ned.

Endringer i rammetilskuddet som følge av endringer i oppgaver

Tabellen viser de direkte endringene i rammetilskuddet som følge av forslaget til statsbudsjett. Endringene får direkte utslag i utgifter/inntekter på seksjonene og seksjonene er trukket/kompensert iht. oversikten under og det fremkommer også i tabellene under hver seksjon. Der er også de ulike punktene beskrevet i detalj.

Korreksjoner og innlemminger i forslag til statsbudsjett i 1000 kr:	Øvre Eiker
Oppvekst	6 216
Redusert makspris barnehage fra 1.8.2025 (helårseffekt 2026)	5 063
Kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole	193
Særordning for private barnehager med pensjon basert på kommunal tjenestepensjon	40
Pensjon for fosterforeldre	262
Endringer i barnevernsloven	93
Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	604
Helsestasjon og skolehelsetjenesten	-39
Helse og omsorg	949
Økt andel basistilskudd fastleger - helårseffekt	917
Økt behov for sosialhjelp ved utfasing av støtteordninger for enslig mor eller far.	32
Sum alle endringer	7 165

Statsbudsjettet

Det kom ingen positive overraskelser for kommunen i statsbudsjett som ikke var kjent fra tidligere. Endringen i inntektssystemet som ble faset inn i 2025 og gir et ytterligere løft for lavinntektskommunene i 2026 var kjent fra tidligere. Mye av økningen i frie midler spises opp av lønns-

og prisvekst, samt korreksjoner eller innlemminger av oppgaver fra Staten. Likevel ender kommunen med noe økning i frie midler sett mot 2025. Til tross for dette hadde man håpet på mer hjelp fra statlig hold. Det er også den klare meldingen fra KS til staten. Ifm. med forhandlingene om statsbudsjettet har KS sendt innspill til finanskomiteen på vegne av kommunene og fylkeskommunene. Innspillet kan leses [her](https://www.ks.no/contentassets/77a34d21ce184e6cbdb2306256f5e7c7/horingsinnspill-finanskomiteen-201025.pdf) (<https://www.ks.no/contentassets/77a34d21ce184e6cbdb2306256f5e7c7/horingsinnspill-finanskomiteen-201025.pdf>). Det skrives bl.a.:

Den økonomiske situasjonen er meget krevende for mange kommuner og fylkeskommuner. Flertallet av kommunene som har svart på en undersøkelse fra KS, rapporterer om at de ligger an til svakere resultater enn budsjettet. Resultatanslagene er likevel bedre enn i fjor. Netto driftsresultatet for kommunene samlet sett kan forventes å ende på plussiden, men langt under det anbefalte nivået fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi. Det er stor strekk i laget. Vel 1 av 10 kommuner hadde ved inngangen til 2025 ikke lenger noen bufferkapital. Om lag halvparten av disse igjen har et akkumulert merforbruk på over 5 prosent av driftsinntektene. Rentebanen framover er oppjustert, og det får størst konsekvens for kommuner med høy gjeld som gjennomgående også er de med de svakeste resultatene. Høyt rentenivå reduserer isolert sett handlingsrommet for kommunene i 2026.

Dette er helt klart en beskrivelse av virkeligheten vi kjenner oss igjen i. Videre skrives det:

Beregningene av merkostnadene av den demografiske utviklingen legger til grunn at kommunene og fylkeskommunene umiddelbart reduserer eller øker tilbudene i takt med endringene i størrelsen på ulike aldersgrupper. For 2026 innebærer dette at kommunene netto forventes å flytte 1,8 mrd. kroner fra oppvekstsektoren til omsorgstjenester. Dette er svært krevende både lokalpolitisk og økonomisk. Utfordringene forsterkes av at kommunene samtidig må oppfylle bemanningsnormer ned på hvert hovedtrinn på den enkelte skole. Og 2026 er ikke noe unntaksår. Framover vil omstillingsutfordringene fortsette. Dette må løses i en tid hvor kommunesektoren opplever mangel på kompetent arbeidskraft og stramme budsjetter. Det er derfor helt avgjørende å øke det lokale handlingsrommet også på andre måter. I lys av utviklingen i ungdomskriminalitet og psykisk uhelse er det svært bekymringsfullt dersom nødvendige kutt og omstillingstiltak særlig rammer viktige velferdstilbud som ikke er direkte lovpålagt, men som likevel er svært viktige for å sikre bred inkludering i lokalsamfunnene. Det gjelder blant annet mange av de gode og helt nødvendige aktivitetene og tiltakene som kommunene gjør for å forebygge utenforskap, ensomhet og psykisk uhelse. Kutt vil ramme både barn, unge og eldre. Det er dermed ikke bare dagens tjenestenivå det gjelder, men også omfanget av fremtidige utfordringer. KS ber Stortinget om å øke kommunenes frie inntekter i budsjettopplegget for 2026.

Nok en betraktning fra KS vi stiller oss 100% bak. Øvrige punkter de nevner i sitt brev til finanskomiteen som også rammer Øvre Eiker:

Dekningsgraden til integreringstilskuddet faller. I statsbudsjettet er det foreslått at integreringstilskuddet i 2026 skal videreføres på nominelt samme sats som i 2025. Beregningsutvalget har i sin rapport anslått at dekningsgraden i 2024 var på knappe 91 prosent. Dette vil mest sannsynlig bety at kommunene får dekket langt under 90 prosent av sine utgifter til flyktninger i 2026.

Kostnadene til pensjon i private barnehager må fullfinansieres. Stortinget har bedt regjeringen innføre og finansiere en permanent søknadsordning for dekning av reelle pensjonskostnader i private barnehager med virkning fra 1. januar 2026. Regjeringen har i høringsnotatet anslått at dette kan bety økte kostnader for kommunene på 2-3 mrd. kroner. KS forutsetter at kommunesektorens merkostnader dekkes fullt ut fra innføringstidspunktet, i tråd med Stortingets vedtak.

Konsekvensene av økt beredskapsbehov må kompenseres. Forsvarsbudsjettet øker av svært forståelige grunner. Men totalberedskapen er avhengig av sivilsamfunnet, og der er kommuner og fylkeskommuner førstelinjen. Oppgraderinger og bygging av nye tilfluktsrom og oppdatering av beredskapsplaner er viktig. Det er også et økt behov for midler til vedlikehold og investeringer i fylkesveinettet og kommunale veier (omkjøringsveier). Broer og veinettet må mange steder dimensjoneres for frakt av tungt utstyr for å sikre nødvendig mobilitet og fremkommelighet. Det vil også være behov for økte investeringer og økte driftsutgifter på flere kommunale og fylkeskommunale områder for å håndtere konsekvensene av mer ekstremvær.

Skattøre

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Satsen for 2026 er satt til 11,35% som er ned 1,4 prosentpoeng fra 2025. Det er en langvarig praksis for at skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av kommunenes samlede inntekter. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2026 bygger blant annet på en sysselsettingsvekst på 0,7 % og årslønnsvekst på 4,0 % fra 2025 til 2026. Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 297,5 mrd. kroner i 2026, en nominell økning på 6,2 prosent fra 2025. Økningen for kommunene er noe høyere enn sektoren, og utgjør 249,2 mrd. kroner i 2026. Fra inntektsmodell generert skatteanslag for 2025 til 2026 legges Øvre Eiker opp til en vekst på 3,8%. Men som lavinntektskommune er inntekten samlet for landet den viktigste faktoren ift. utjevning av skatteinntekter.

Skjønnsmidler

Nivået på fylkesrammen for Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus er for 2026 økt med 20,7 mill.kr. til 102,8 mill.kr. Økningen skyldes noe økning i bevilgningene fra Staten, men i hovedsak en omfordeling mellom embetene for å bedre samsvare med antall kommuner og innbygger i hvert embete. 73,5 mill.kr. fordeles ut som ordinært skjønn som er 10,7 mill.kr høyere enn 2025, dette gir Øvre Eiker 2,2 mill.kr. Tilbakeholdte midler vil bli delt ut på et senere tidspunkt iht. formål som beskrevet i retningslinjer fra Statsforvalter. For kommunen er skjønnsstilskuddet 300.000,- kroner høyere enn 2025.

Dette er utvikling i skjønnsmidler de siste årene i tusen kroner:

Utvikling i skjønnsmidler 2020-2026	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Øvre Eiker	3 100	2 350	2 400	2 200	2 000	1 900	2 200

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
ANSVAR 100 1A	0	0	0	0	0	0
KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK	15 100	17 194	16 073	16 661	15 661	16 661
SERVICE OG FELLESTJENESTER	28 525	28 860	28 410	27 760	25 660	24 260
KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING	85 142	89 431	95 392	92 756	92 686	92 046
FELLES DRIFTSOMRÅDE	17 613	62 201	35 037	38 113	45 385	58 033
ØKONOMI, STYRING OG STØTTE	34 872	34 694	36 756	36 631	36 631	36 631
ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF	0	0	0	0	0	0
SELVKOSTOMRÅDER	-53 925	-69 303	-81 228	-86 001	-88 678	-88 583
OPPVEKST	695 219	715 237	780 367	772 719	769 719	769 719
HELSE OG VELFERD	691 675	681 959	704 465	688 613	675 760	671 820
Sum bevilgninger drift, netto	1 514 221	1 560 273	1 615 272	1 587 252	1 572 824	1 580 587
Herav:						
Netto renteutgifter og -inntekter	-9	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	18 914	120	120	120	120	120
Bruk av bundne driftsfond	-17 286	-142	-120	-120	-120	-120
Bruk av disposisjonsfond	-3 543	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 516 145	1 560 295	1 615 272	1 587 252	1 572 824	1 580 587

§5-6 Økonomisk oversikt – drift

Forskriftsskjema §5-6 Økonomisk oversikt drift viser oppstilling av kommunens samlede inntekter, driftsutgifter og finansutgifter. Skjemaet utarbeides ifm. med detaljbudsjettet og ettersendes til statsforvalter. Kommunedirektøren velger å ikke presentere skjemaet i økonomiplanen da det vil bli endringer på de ulike kontogruppene når detaljbudsjettet er lagt og vil således skape avvik mellom vedtatt skjema og detaljbudsjettet. Skjemaet er ikke obligatorisk å utarbeide ifm. vedtak av økonomiplan og årsbudsjett, men kan utarbeides i etterkant.

§5-7 - Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser

beløp i 1000	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Restgjeld kommunen	2 729 375	2 974 147	3 012 230	3 173 176	3 337 800	3 388 367
fordelt på selskap/husbanklån:						
Øvre Eiker kommune	1 087 617	1 168 030	1 161 849	1 169 954	1 202 604	1 230 539
Restverdi anleggsmidler selvkost *	902 165	938 735	1 018 108	1 071 350	1 123 322	1 174 375
Husbank/startlån	313 831	379 241	452 251	523 841	595 348	666 739
Øvre Eiker kommunale eiendom KF	1 327 928	1 426 877	1 398 130	1 479 381	1 539 848	1 491 089
Kommunens garantiansvar	16 196	14 858	13 521	12 183	10 845	9 508

* Restverdi på anleggsmidlene til selvkost ligger til grunn for beregning av kalkulatoriske renter og avdrag.

Kommunekonsernet har hatt en betydelig gjeldsvekst de siste årene, og vil fortsett å vokse i planperioden. Men det er en blanding av gjeld som er en risiko for kommunen og gjeld som ikke er det. Selvkostgjeld betjenes gjennom gebyrer fra innbyggerne, boligene dekkes i all hovedsak av

leietakerne og startlån dekkes av de som har fått innvilget et slikt lån. Selvkost gjeld er det tilnærmet ingen risiko på, med mindre selvkostområdene går med underskudd og ikke dekkes inn i løpet av en fem års periode. Boliglån håndteres i stor grad av leietaker, unntaket er når det står tomt. Det er en viss risiko knyttet til disse lånene. Kommunen har også noe risiko knyttet til startlån, selv om det er mottaker av startlån som betaler gjelden. Det har vært lite mislighold av startlån i kommunen historisk sett og ingen mislighold på flere år.

For kommunen er det lagt inn nedbetalingsplan knyttet til lånene, så er det korrigert i forhold til ny løpetid på VA lån og for minimumsavdrag. Det er budsjettet med mindre avdrag enn nedbetalingsplanen, men noe over minimumsavdrag. Disse faktorene er hensyntatt i tallene til kommunen. For Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE) er lånenes nedbetalingsplan lagt til grunn. Legges avdragene nærmere minimumavdrag vil gjelden være høyere utover i perioden da den betales ned saktere i starten om minimumavdrag benyttes.

Alle tallene inneholder nye låneopptak i perioden iht. foreslått investeringsprogram.

Gjelden i det kommunale foretaket er i hovedsak formålsbygg, og er således en risiko for kommunen. Mens deler av gjelden også er knyttet til boliger hvor leietaker betaler for gjelden via husleie og har en lavere risiko. Når den nye skolen på Loesmoen og den nye svømmehall nå er ferdigstilt er gjelden knyttet til formålsbygg på sitt høyeste og vil synke utover i perioden forutsatt kommunedirektørens forslag til investeringer i ØEKE for perioden 2026-2029. Det er ikke lagt inn forutsetninger om salg i ØEKE i tallene, så evt. avhending av eiendom vil bidra til å få ned gjelden fortere.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Øvre Eiker kommunale eiendom KF	1 327 928	1 426 877	1 398 130	1 479 381	1 539 848	1 491 089
Formålsbygg	1 121 635	1 202 495	1 169 081	1 182 197	1 199 256	1 159 092
Boliger	206 293	224 382	229 049	297 183	340 591	331 997

Sentrale poster

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. bud. i fjor 2025	Økonomiplan			
			2026	2027	2028	2029
Rammetilskudd	-723 710	-750 885	-812 299	-813 675	-819 064	-824 449
Innteks- og formuesskatt	-682 965	-780 961	-815 996	-818 391	-825 068	-833 173
Andre generelle driftsinntekter	-86 781	-77 881	-58 308	-41 207	-32 986	-26 949
Sum sentrale inntekter	-1 493 456	-1 609 727	-1 686 603	-1 673 273	-1 677 118	-1 684 571

Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning

Anslaget for de frie inntektene er basert på Grønt Hefte som er en del av statsbudsjettet, og prognosemodellen til KS hvor egne anslag over befolkningsvekst og skatteinntekter legges inn. Forventningen til befolkningsvekst er nedjustert framover og legges på dagens nivå i to år, deretter lav vekst før man forventer å være tilbake på middels vekst. Dette medfører lavere inntekter, men også lavere forventede demografikostnader. Skattøren senkes med 1,4 prosentpoeng fra 2025 til 2026 for kommunene og vil i 2026 være på 11,35 %. Det ble i forbindelse med Kommuneproposisjonen 2025 vedtatt at den kommunale skattøren på formue skal halveres over to år, og at netto eierinntekter blir tatt ut av det kommunale inntektsskattegrunnlaget. Disse forslagene ble fulgt opp i statsbudsjettet for 2025 og 2026. Endringer i skattegrunnlaget sammen med en videreføring av prinsippet at skatteinntekter skal utgjøre 40 % av kommunens samlede inntekter, innebærer at skattøren på alminnelig inntekt for 2026 reduseres. Det er en omlegging av inn- og utbetaling av forskuddstrekk til og fra skatteetaten. Fra å være inn og utbetalinger hver andre måned går dette over til å bli månedlig fra 2026. Dette medfører at januar 2026 vil inneholde 6.termin 2025 og 1. måned 2026, det er denne effekten det justeres for når skattøren settes ned.

For årene 2026 og 2027 er det lagt til grunn en årlig befolkningsvekst tilsvarende det veksten har vært de siste 18 månedene, som er 0,3% årlig. De påfølgende to årene legges det opp til vekst iht. SSBs lav nasjonal vekst (LLML) alternativ for befolkningsframskriving. Dette betyr en moderat vekst for kommunen i planperioden, der veksten vil være noe lavere enn landet de første to årene og noe over de neste to. Det er lagt til grunn en årlig befolkningsvekst i kommunen på 0,3 % de to første årene i planperioden, så 0,7% de to siste. Tilsvarende ligger landet inne med 0,7% i 2026 og 0,5% øvrige år. I tillegg til å justere folketallet til fremskrevet befolkning er kommunens forventning til skattenivået justert ned til 89% av landsgjennomsnittet i hele perioden. Omlegging av inntektssystemet gir en garanti for minimum 95% av landsgjennomsnittet for alle kommuner som omfordes via inntektsutjevningen. Nytt fra 2026 sett mot 2025 er at den symmetriske utjevningen økes til 64% fra 62%. Dette medfører et ytterligere løft på inntektsutjevningen for Øvre Eiker. I 2025 ville man med 89% av landssnittet på skatteinntekt bli løftet til 95,2%, mens for 2026 løftes kommunen til 95,7% av landsgjennomsnittet. Dette utgjøre omlag 4,5 mill.kr. ekstra samlede skatteinntekter. For 2026 er inntektsutjevningen budsjettet med ca.61 mill.kr., og samlet skatt inkl. utjevning budsjettet med 877 mill.kr.

Rammetilskuddet består av tilskudd pr. innbygger justert for utgiftsbehov, særskilte bevilgninger og inntektsutjevning for ulik skatteinngang. Inntektsutjevningen er kommentert i avsnittet over. Anslaget på rammetilskuddet er basert på prognosemodell fra KS. Dette avviker i noen grad fra Grønt Hefte fordi beregningene i statsbudsjettet er litt mindre finmasket, men det er ikke store avvik. Siden det er folketall pr. 1.7. året før som ligger til grunn for rammetilskuddet er dette en sikker størrelse med de forutsetningen som er gitt i forslaget til statsbudsjett. For kommunen utgjør rammetilskuddet 751,34

mill.kr., eller 35.942,- kr/innbygger. Legger vi på anslag på skatt og inntektsutjevning er det totale budsjettert innbyggertilskuddet på ca.77.900 kr/innbygger for 2026.

Etter tre år på rad (2023-2025) med veksttilskudd faller dette bort fra 2026. Svak befolkningsvekst de siste to årene gjør at kommunen ikke lenger kvalifiserer til veksttilskudd. Dette har de siste tre årene vært i snitt 2,7 mill.kr. årlig og 1,54 mill.kr. i 2025.

Øvre Eiker er for første gang, i alle fall i løpet av de siste 10 årene, over det objektive utgiftsbehovet sett mot landet. I inntektssystemet vektes ulike kriterier som alder på befolkning, lavinntekt, dødelighet, uførhet, lav utdanning, flyktninger, aleneboende m.m. for å si noe om kommunens utgiftsbehov på en så objekt måte som mulig. For 2026 ligger Øvre Eiker 0,43% over landet, som betyr at kommunen får noe høyere innbyggertilskudd sett mot landsgjennomsnittet. Dette henger også sammen med at det forventes at kommunen har høyere utgifter knyttet til sine innbyggere ift. landsgjennomsnittet. Ser vi på skatt og rammetilskudd inkludert inntektsutjevning forventes Øvre Eiker å ligge på 97,84% av landsgjennomsnittet, samtidig som utgiftsbehovet ligger på 100,43%. Det betyr at kommunen har et utgiftsbehov som er 2,6 prosentpoeng høyere enn det inntektssystemet gir av inntekter. For Øvre Eiker kommune betyr dette at for å kunne yte likeverdige tjenester som andre kommuner (landsgjennomsnittet) må kommunen drive kostnadseffektivt.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter består av tre komponenter; integreringstilskudd for mottatte flyktninger, konsesjonskraft og rentekompensasjon fra Husbanken knyttet til omsorgsboliger, skolebygg og kirkebygg. Konsesjonskraft holdes på 0,8 mill.kr. årlig i planperioden, mens rentekompensasjonen går fra ca. 4 mill.kr. i 2026 til ca. 3 mill.kr. i 2029.

Integreringstilskuddet utbetales til kommunene for 5 år ved mottak av nyankomne flyktninger, med høyest sats år 1 og 2, så en reduksjon i år 3 og vesentlig mindre i år 4 og 5. Tilskuddssatsene er i forslag til statsbudsjett holdt nominelt, altså ikke justert for lønns- og prisvekst fra 2025 til 2026. Dette betyr at kommunen relativt sett vil få et svekket handlingsrom. Hadde tilskuddssatsene blitt justert med deflator vil dette medført et tilskudd som ville vært 1,87 mill.kr. høyere enn det nå budsjetteres med i 2026. Integreringstilskudd er budsjettert vesentlig ned fra 2025, med en forutsetning om bosetting av 34 flyktninger i 2026 og 25 i de resterende årene i planperioden. Ved høyere eller lavere mottatte flyktninger enn budsjettert vil inntektene og kostnadene måtte justeres iht. dette.

I 2022 ble det bosatt 198 flyktninger i kommunen, 102 i 2023 og 90 i 2024. I løpet av 2025 er det planlagt bosatt 40 nye flyktninger og det ser ut til å bli ca. det antallet pr nå. Flere år på rad har regjeringen holdt integreringstilskuddet på samme nominelle beløp som betyr at kostnadene til kommunene har økt i takt med lønns- og prisvekst uten at tilskuddet (inntektene) har blitt justert. Det har vært samme nominelle beløp fra 2020 til og med 2024. I 2025 ble integreringstilskuddet prisjustert for kommunen (med prisvekst og ikke lønnsvekst, altså en lavere sats enn deflator), mens det for 2026 nok en gang foreslås å holdes nominelt. Dette påpekes også i innspillet KS har sendt finansdepartementet ifm. behandlingen av statsbudsjett hvor det anslås at kommunen mest sannsynlig får dekket langt under 90 prosent av sine utgifter knyttet til integrering og bosetting av flyktninger. Budsjettet for 2026 og fremover er lagt til grunn med dagens sats, dagens antall flyktninger og anslag på nye flyktninger. Det er hele tiden endringer med inn- og utflyttinger, så budsjetterte tall er det vi vet pr nå.

I budsjettet for 2026 er rammene til flere tjenester redusert for å dekke inn reduksjonen i integreringstilskuddet, med økende beløp utover i planperioden. Mye av nedtrekket tas på helse og velferd, og da spesielt NAV. Men også noe nedtrekk på oppvekst knyttet til skole, voksenopplæring,

barnehage og migrasjonshelse. Integreringstilskuddet forventes å gå fra anslagsvis 53,4 mill.kr. i 2026 til 23 mill.kr. i 2029. Dette er bortfall av inntekter som må dekkes inn ved å ta ned tilsvarende i tjenestene.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. bud. i fjor 2025	Økonomiplan			
			2026	2027	2028	2029
Renteinntekter	-18 666	-20 300	-20 166	-22 414	-25 090	-27 679
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-7 873	-4 500	-5 600	-5 800	-6 100	-6 300
Renteutgifter	64 799	65 638	72 640	75 167	80 849	84 700
Avdrag på lån	34 201	37 010	63 730	47 245	61 045	62 315
Utbytter	-46 109	-26 960	-38 260	-19 260	-29 260	-15 260
Netto finansinntekter/finansutgifter	26 351	50 888	72 344	74 938	81 444	97 776
Finansutgifter i tjenesteområdene	0	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	26 351	50 888	72 344	74 938	81 444	97 776
Motpost avskrivninger	-52 139	-55 730	-66 092	-67 849	-68 726	-68 836

Renteinntekter

Denne posten gjelder innskuddsrente i banken, og mottatte renter fra startlånkunder. Totalt budsjetteres det med 20,2 mill.kr. i inntekt på renter i 2026, hvorav 5,5 mill.kr. gjelder innskuddsrente og øvrig 14,7 mill.kr. knyttet til startlån. Innskuddsrente er usikker og avhenger av likviditet og rentenivå, budsjett ligger noe under anslaget for 2025. Omlegging av innbetaling av forskuddsskatt vil medføre at kommunen må betale forskuddstrekk ved hver lønnsutbetaling fremfor annenhver måned. Det vil gi mindre renteinntekter isolert, men samtidig vil utbetaling av skatt fra Skatteetaten bli tilsvarende jevnere enn tilfellet er i dag, hvor det er høye summer annenhver måned. Samlet sett bør ikke dette ha vesentlig betydning for renteinntektene. Volumet av startlån har vokst jevnt de siste årene og dette gir mer renter inn. Det er en del kunder som har fastrenteavtaler fra 3-4 år tilbake, men andelen dette utgjør av den totale porteføljen er synkende. Budsjetterte renteinntekter tar hensyn til disse fasterenteavtalene og forventning om nye utlån. I økonomiplanperioden 2027-2029 øker forventningene til renteinntekter og økning er kun knyttet til startlån da volumet øker og renten ikke forventes å gå vesentlig ned.

Utbytter

Der er budsjettert med 38,3 millioner kroner i utbytter i 2026. Fordelt på 6,2 millioner kroner fra Eiker Energi, 8,1 millioner kroner fra Vardar og 24 millioner kroner fra Eiker Eiendomsutvikling (EEU). Budsjettet er basert på selskapenes egne prognoser for 2026. Eiker Eiendomsutvikling har kommet med en forventning på utbytter de neste fire årene på henholdsvis 24, 5, 15 og 1 millioner kroner årlig. Vardar og Eiker Energi kommer ikke med prognoser lenger enn neste år og legges fremover på samme nivå som 2026. I summen fra EEU ligger det i 2026 budsjettert med salg av eiendom. Dette salget budsjetteres inn som utbytte, men med tilsvarende sum på avdrag på lån. Det er helt essensielt for kommunen å redusere gjeldsgraden, og følgelig skal salg av eiendom gå direkte til nedbetaling av gjeld.

Gevinst på finansielle instrumenter

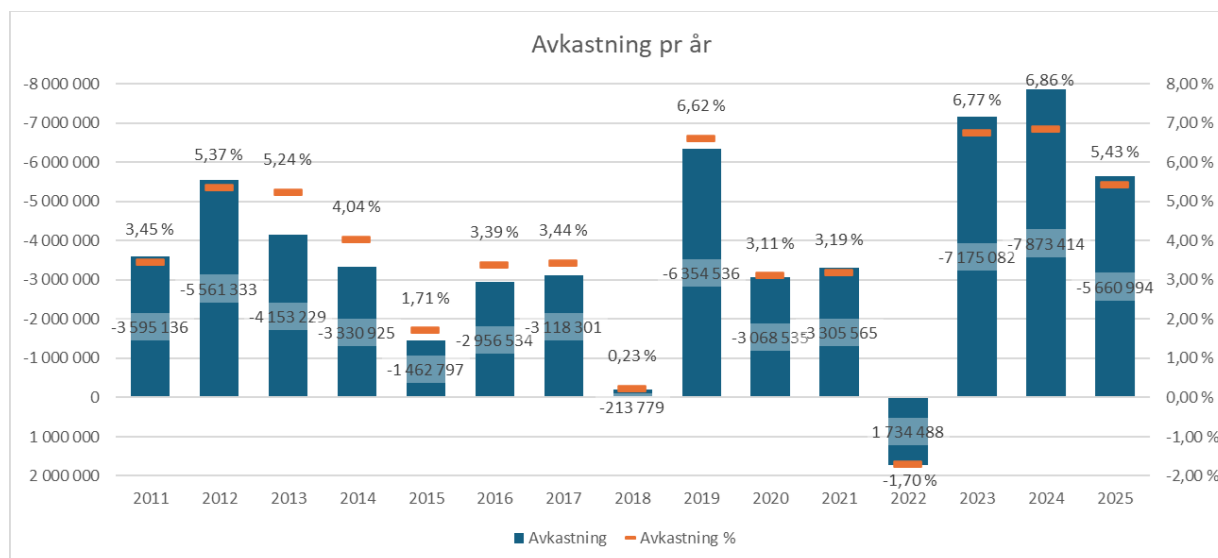
Dette gjelder plasseringer i aksjer, obligasjoner og rentepapirer som forvaltes av DNB. Det er i planperioden budsjettert med noe økende avkastning, men som tidligere år fortsatt moderat. Det legges opp til en årlig avkastning på 4,5%. Forventningen er naturlig nok høyere, men snitt avkastning 2019-2025 er omtrent på 4,3%. De tre siste årene har gitt i overkant av 6% avkastning. Ved utgangen av september 2025 er saldo på investerte midler rett i underkant av 125 millioner kroner. Det er viktig å nevne at gevinst og tap føres løpende i driften. Det vil si at det er kun de 33,8 millionene på disposisjonsfond vedtatt som er tilgjengelige midler. Uttak av øvrige midler vil kun ha likviditetsmessig effekt for kommunen.

Det er to hovedgrunner til å holde denne posten noe lav:

- Likviditetssituasjonen i kommunen er meget krevende. Det kan medføre at man blir tvunget til å realisere noe av den investerte kapitalen og følgelig vil grunnlaget for avkastning svekkes betraktelig. I 2025 er det valgt å benytte kassekreditt fremfor å realisere investerte midler.
- Det er tilnærmet ingen buffer sentralt i kommunens budsjett og det er helt nødvendig å budsjettere noen poster moderat for å kunne håndtere noe uforutsett.

Med unntak av 2022 har de investerte midlene gitt positiv avkastning. Årlig avkastning har i snitt fra 2011-2024 vært 3,6 mill.kr. Om de siste periodene i 2025 gir omlag samme avkastning som de 9 første månedene vil de tre siste årene ha gitt en årlig avkastning på ca. 7,5 mill.kr. i snitt.

Årlig avkastning i kroner og prosent (2025 pr. 01.10.):

Renteutgifter

Posten inneholder renteutgifter knyttet til investeringslån og startlån. Renteutgiftene som gjelder investeringslån forventes å ligge ganske stabilt i planperioden med et årlig beløp mellom 51 og 53 mill.kr. Det er i all hovedsak vann og avløp (VA) som bidrar til å holde rentekostnadene så høye. Endring i avskrivningstid på ledningsnett vil medføre at kommunen må refinansiere gjeld for å ha en nedbetalingsplan i tråd med avskrivningstakten. Dette er nødvendig i forhold til den likviditetsmessige situasjonen. Det blir umulig å nedbetale gjelden fortere enn avskrivningene, da inntektene ikke vil stå i

stil med utgiftene på renter og avdrag. Ved en lengre avdragperiode på VA-gjeld vil den årlige rentebelastningen øke, siden avdragsprofilen forlenges. Det er budsjettert inn salg av det gamle Lensmannskontorbygget og Eikerløkka i løpet av 2026, med effekt på renter og avdrag fra 2027. Rentene fremover er budsjettert med markedsrente +0,25% påslag på nye lån og lån med flytende rente, mens lån med fastrenteavtale er budsjettert med renten lånet har. Ved å finansiere deler av investeringsbudsjettet med bruk av investeringsfond fremfor lån reduseres den delen av gjelden som ikke er selvkost ved at det betales inn mer i avdrag enn det tas opp nye lån. I avsnittet knyttet til avdrag under vises to tabeller som viser effekten av renter og avdrag på kommunekassen med og uten justering for minimumsavdrag.

Startlånsrenten har økt kraftig de siste årene som følge av økte utlån og økt rente. Det forventes ytterligere økning i rentekostnadene i planperioden, fra 20 mill.kr. i 2026 til nesten 30 mill.kr. i 2029. Som kommentert i avsnittet om renteinntekter, vil renteinntektene på startlån også øke i perioden. Effekten for kommunen ved en renteopp- eller nedgang skal i teorien være tilnærmet null, men fastrenteavtaler med låntakere vil påvirke bildet noe. Kommunen betaler renter til Husbanken på disse lånene, men mottar samtidig renteinntekter fra de som har fått innvilget startlån. Det er i løpet 2025 gjort en refinansiering av deler av porteføljen fra Husbanken for bedre å matche det kommunen får inn i sum på renter og avdrag fra startlånskundene. Det er likevel slik at renter føres i driftsregnskapet og avdrag i investeringsregnskapet. Så selv om avdrag og renter i sum er tilnærmet det man får i inntekt er det noe skjevt mellom drift- og investeringsregnskapet der drift belastes noe mer rentekostnader enn inntekt og investering har noe lavere utgående avdrag enn innbetaling. Det er også andre elementer som spiller inn, som f.eks ekstraordinære innbetalinger av avdrag som vil gi kommunen ekstra renteinntekter frem til beløpet innbetales eller omdisponeres på slutten av året. I 2025 har dette vært med på å gi noe høyere inntekt i driftsregnskapet enn budsjettert.

Avdrag på lån

Avdrag på lån er budsjettert med forholdsvis liten økning fra 2025 til 2026 med 1,5 mill.kr., se tabell under. Videre øker avdragene med ytterligere 2,5 mill.kr. til 47,2 mill.kr. i 2027 før det øker til 61 mill.kr. i 2028 og 62,3 mill.kr. i 2029. Årsaken til at det øker såpass mye utover i perioden er at målet er å nedbetale gjelden iht. nedbetalingsplan, ikke minimumsavdrag. Utover i perioden nærmer man seg faktisk nedbetalingsplan igjen og dermed øker avdragene. Utsatte avdrag er budsjettert i perioden 2026-2029 med henholdsvis 16,5 mill., 14,5 mill, 3,5 mill. og 4 mill. Flere av kommunens egne investeringer foreslås budsjettert med bruk fra investeringsfond og ikke som låneopptak og vil således ikke påvirke avdrag. I tillegg er det budsjettert med salg av eiendom som reduserer gjelden noe, og følgelig avdragene med effekt fra 2027. Avdrag investeringslån fratrasket kalkulatoriske avskrivninger utgjør den delen kommunen nedbetaler sin gjeld med. Dette tallet overstiger nye låneopptak, hvilket betyr at gjelden kommunen selv skal betjene reduseres i perioden. Dette vises nederst i første tabell nedenfor.

Tabellen viser samlet nettoeffekt av renter og avdrag, korrigert for selvkost, historisk og iht. foreslått budsjett.

Beløp i 1000	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Avdrag investeringslån	34 591	39 735	34 201	43 210	44 730	47 245	61 045	62 315
Renter investeringslån	14 535	30 686	50 022	51 984	52 510	51 777	54 129	56 820
Kalkulatoriske avskrivninger selvkost	13 258	15 305	15 385	27 970	21 540	23 171	24 528	25 447
Kalkulatoriske renter selvkost	16 423	27 039	35 930	40 341	45 641	46 998	49 044	51 352
Netto effekt renter og avdrag kommunekasse	19 445	28 077	32 908	26 883	30 059	28 853	41 601	42 336
Nye låneopptak eks. startlån og selvkost					15 550	18 850	17 200	13 750
Reduksjon kommunens andel av gjeld					7 640	5 224	19 317	23 118

Tabellen viser samlet nettoeffekt av renter og avdrag, korrigert for selvkost, historisk og iht. nedbetalingsplan (om kommunen ikke hadde benyttet seg av mulighet til å utsette avdrag, såkalt minimumsavdrag).

Beløp i 1000	2024	2025	2026	2027	2027	2029
Avdrag investeringslån	51 201	57 683	61 260	61 785	64 405	66 575
Renter investeringslån	50 022	51 984	52 510	52 564	55 348	58 140
Kalkulatoriske avskrivninger selvkost	15 385	27 970	21 540	23 171	24 528	25 447
Kalkulatoriske renter selvkost	35 930	40 341	45 641	46 998	49 044	51 352
Netto effekt renter og avdrag kommunekasse	49 908	41 357	46 589	44 180	46 180	47 916

Den første tabellen over viser budsjetterte tall for perioden 2026-2029, anslag 2025 og regnskap foregående år. Det er utsatt avdrag både i 2024 og 2025, og det budsjetteres med det i hele perioden 2026-2029 også, men med et avtagende beløp utover i perioden. Den andre tabellen viser tallene slik de ville vært om det ikke ble utsatt avdrag i 2024 og 2025, og ikke ble budsjettert med utsatte avdrag i planperioden. Dette for å vise effekten av utsatte avdrag. Den største effekten på lang sikt er økte rentekostnader, siden restgjeld som rentene beregnes ut fra vil være høyere enn om avdragene ikke hadde blitt utsatt. Utsettelse av avdrag er med på å bedre driftsresultatet årene 2024-2029 med totalt 73,5 millioner kroner. Det betyr at dette, pluss noe økte rentekostnader, må dekkes inn i framtiden.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

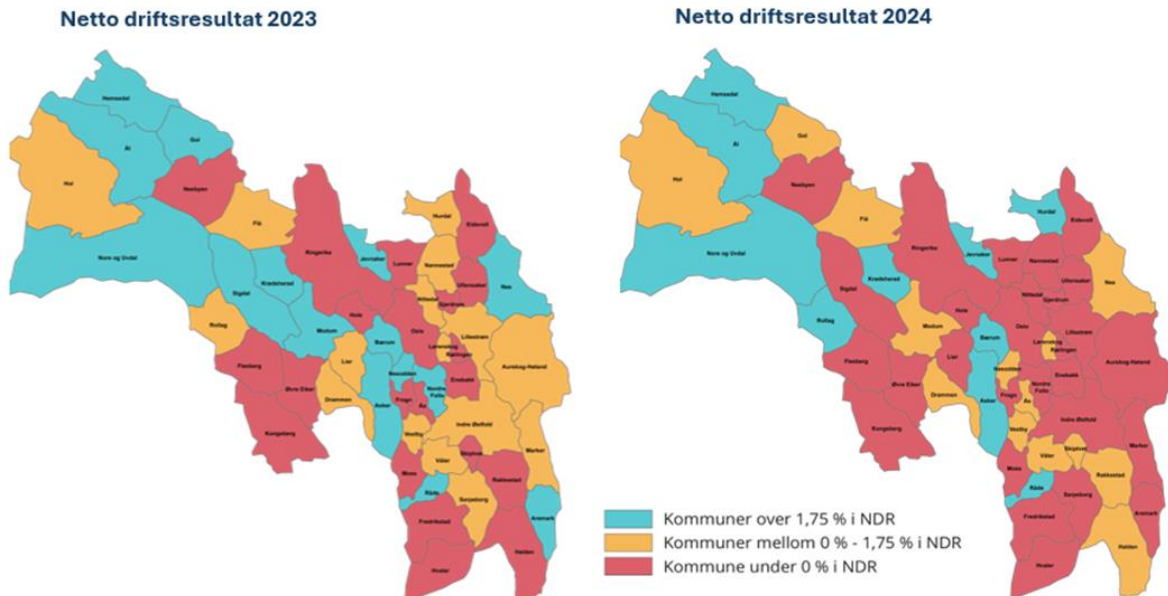
Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. bud. i fjor 2025	Økonomiplan			
			2026	2027	2028	2029
Bruk av disposisjonsfond	-3 543	0	-1 013	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	19 003	120	120	120	120	120
Bruk av bundne driftsfond	-23 786	-142	-120	-120	-120	-120
Avsetninger til disposisjonsfond	-40 714	-1 434	0	11 083	22 850	6 208
Netto avsetninger	-49 040	-1 456	-1 013	11 083	22 850	6 208
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	0	0	0	0	0	0
Totale avsetninger	-49 040	-1 456	-1 013	11 083	22 850	6 208

Bruk av disposisjonsfond i 2026 er knyttet til inndekning av negativt årsresultat. Avsetning til disposisjonsfond er avsetning av årets positive resultat i perioden 2027-2029. Bruk av og avsetning til bundne driftsfond er små beløp som gjelder tilskuddsmidler for kulturskolen. Øvrig bruk og avsetning til bundne fond skjer i regnskapet i hovedsak i periode 1 og 12. Dette er i stor grad knyttet til tilskuddsmidler som må overføres fra et år til neste og matpenger SFO/barnehage (disse postene budsjetteres det ikke med).

Utvikling i planperioden 2026-2029

Kommune-Norge varslar om store økonomiske utfordringer

Faksimile: Presentasjon av Statsbudsjett 2026 m/Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Øvre Eiker er ikke alene om å stå i krevende økonomiske tider. KS presiserer at økonomien gjennom flere år har blitt mer presset i mange kommuner. Engangsinntekter fra skatt har skjult de underliggende utfordringene. Et skifte så man i 2023.

Presset i kommuneøkonomien tiltok ytterligere i 2024. I en undersøkelse som KS gjennomførte i september 2024 meldte ¾ av kommunene om merforbruk i driften. Av kommunene med merforbruk meldte 85 prosent om merforbruk innen pleie og omsorg. Andre områder med stort merforbruk var grunnskole og sosialtjenester. En direkte konsekvens av dette var at regjeringen tilførte kommunene en ekstra bevilgning over revidert Statsbudsjett på 4,3 milliarder kroner. Midlene ble gitt med varig effekt. På tross av dette endte 6 av 10 kommuner med negativt netto driftsresultat i 2024 (Kilde: [KS](#)).

Det er flere årsaker til den voksende økonomiske ubalansen i kommunene. Flere år med høyere prisvekst enn forventet har akkumulert seg til et stadig høyere prisnivå, uten at inntektene er økt tilsvarende. Dette, sammen med renteøkningene, har gjort situasjonen svært krevende. Bosetting av flyktninger fra Ukraina har ifølge KS også kostet mer enn anslått. I tillegg har KS i flere år pekt på at behovet for kostnadskrevende velferdstjenester for den yngre delen av befolkningen har vokst sterkere enn befolkningsveksten skulle tilsi. Regjeringen har også erkjent at summen av krav og oppgaver som tillegges kommunene ikke er bærekraftig over tid, og at kommunene har behov for mer handlefrihet. I mai 2025 ble det i den forbindelse nedsatt en kommisjon som skal foreslå endringer i den statlige styringen. Første rapport ventes før jul 2025.

Gjennom 2025 har presset vedvart, og svært mange kommuner melder om store økonomiske utfordringer. Utfordringer som må dekkes inn av kommunenes disposisjonsfond. Spesielt ille er det for kommunene som ikke har et stort disposisjonsfond å støtte seg på. Øvre Eiker kommune befinner seg i sistnevnte kategori.

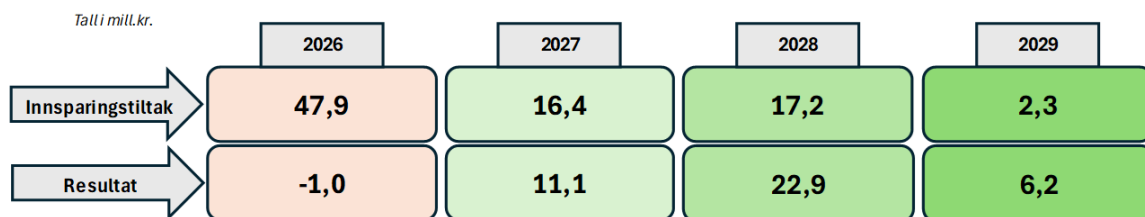
Langsiktig forpliktende plan

Kommunen står i en krevende økonomisk situasjon med svake netto driftsresultater, høy gjeldsgrad og lavt disposisjonsfond. Det er en reell risiko for å bli oppført i ROBEK-registeret. For å møte denne utfordringen vedtok kommunestyret å bestille et konsulentoppdrag som har resultert i *Masterplanen*, fra KS-konsulent. Planen inneholder en rekke innsparingstiltak som skal sikre en bærekraftig økonomi som står seg over tid. Totalt skal det spares om lag 110 millioner kroner. Planen er dynamisk og vil justeres underveis, i takt med endrede forutsetninger og nye tiltak.

Kommunedirektøren har valgt å ikke inkludere enkelte av tiltakene fra Masterplanen i budsjettforslaget, eksempelvis er følgende tiltak ikke tatt med "Redusere antall representanter i kommunestyret, formannskap og hovedutvalg" og "Redusere nivå på preparering av skiløyper", "Reduksjon i individuelt tilrettelagt opplæring i grunnskole" og "Reduksjon i bruk av assistenter". De to sistnevnte tiltakene jobbes det likevel systematisk med.

Andre tiltak er slått sammen eller justert med hensyn til fremdrift og forventet innsparingspotensial, for å sikre en mer realistisk og gjennomførbar plan, eksempelvis er innsparing på tiltakene "Frivillige og andre samfunnsressurser" og "Reduksjon i tilskudd til kultur og frivillighet" nedjustert.

Figuren under viser hvordan innsparingstiltakene er planlagt å utvikle seg over en fireårsperiode. Den gir en oversikt over samlet innsparing per år og forventet årsresultat.

Ved å sette i gang en rekke store og små tiltak, skal kommunens økonomi bringes tilbake i balanse og styrkes slik at man på lengre sikt kan være i tråd med TBUs anbefalinger om bærekraftig kommuneøkonomi.

Situasjonen ved starten av 2026 er veldokumentert og utførlig beskrevet i dette dokumentet. Ved årets slutt er planen å være i tilnærmet balanse, men med svært lite disposisjonsfond og høy gjeldsgrad. Gjennom 2027 og 2028 vil tiltakene som settes i gang fortsette å bedre situasjonen. Ved utgangen av 2029 vil kommunen stå i en sterkere økonomisk situasjon:

- Netto driftsresultat vil være positivt for tredje år på rad.
- Disposisjonsfondet har i økonomiplanperioden økt med nær 40 mill. kroner.
- Gjeldsgraden er fortsatt høy, men reduseres gradvis på den delen kommunen selv må bære.

Netto driftsresultat er ventet å være svakere i 2029 enn i 2028. Verdt å merke seg i denne sammenheng, er at kommunen betaler minimumsavdrag på gjeld for å stabilisere økonomien på kort sikt. I 2028 og 2029 er det lagt til grunn at vi i større grad nedbetaler gjeld i.h.t nedbetalingsprofilen. Dette vil naturlig nok redusere netto driftsresultat, men samtidig bedre gjeldsgraden. Det er med andre ord en bevisst strategi for å bygge en bærekraftig økonomi på lang sikt. Samtidig er det i 2029 budsjettet med lavere utbytte fra Eiker Eiendomsutvikling, etter noen år med høyere utbytte. Dette bidrar også til å redusere forventet netto driftsresultat.

Det er en svært krevende omstilling kommunen står i. Det vil kreve mye av mange, og påvirke alle ansatte i en eller annen form. Om vi lykkes, vil kommunen på lang sikt ha lagt grunnlaget for en bærekraftig økonomi.

Nedbemanning

Kommunedirektørens iverksetting av masterplan, og kommunens kritiske økonomisituasjon gjør det nødvendig å nedbemanne. Kommunedirektøren har tidligere opplyst om at dersom det ikke er mulig å trekke ned nok årsverk ved naturlig avgang, eller omplassering, vil det bli nødvendig å gå til oppsigelse. Reduksjonen i bemanning er forankret i tiltakene som er beskrevet innenfor kommunens ulike tjenesteområder. Kommunen legger opp til nedtrekk i lønnsbudsjettet tilsvarende 27,6 mill.kr i 2026 og ytterligere 12,2 mill.kr i 2027, som utgjør omlag 33,7 årsverk i 2026 og ytterligere 16,5 årsverk i 2027, fordelt med følgende effekt:

- Oppvekst: 11,55 årsverk i 2026 og 7,35 årsverk i 2027
- HEV: 17,8 årsverk i 2026 og 7,4 årsverk i 2027
- Kultur og samfunnsutvikling: 1,5 årsverk i 2026 og 1 årsverk i 2027
- Tidligere Service og fellestjenester: 2,6 årsverk i 2026 og 0,7 årsverk i 2027
- Økonomi Styring og Støtte: 0,2 årsverk i 2026.

Kommunedirektøren gjør så grundige vurderinger som mulig av hvilke konkrete stillinger og funksjoner som må trekkes ned, eller tas helt bort. I utøvelse av arbeidsgiverrollen og med det løpende personalansvaret, følger kommunedirektøren prinsippet om at de ansatte det gjelder, og deres tillitsvalgte, alltid skal informeres først. Med andre ord blir det aldri omtalt noe i saksdokumenter om konkrete stillinger, før trinnet med informasjon til ansatte og tillitsvalgte er gjennomført. Der prosessene ikke har kommet til dette punktet, oppgis nedtrekk heller i årsverk eller beløp.

Selv om omfanget av nedbemanning i seksjonene varierer, vil alle seksjoner bli berørt av de pågående endringene. Når porteføljen av oppgaver og ansvarsområder justeres, vil det få konsekvenser for hele organisasjonen. Det betyr at enkelte seksjoner og ansatte trolig vil få flere oppgaver eller et utvidet ansvar. Endringene handler derfor ikke bare om reduksjon, men også om omstilling og tilpasning til en ny virkelighet.

Salg eiendom

Kommunen har igangsatt en strategisk gjennomgang av eiendomsporteføljen med mål om å redusere driftskostnader (renter og avdrag) som følge av nedbetaling av gjeld. Flere eiendommer planlegges solgt i kommende budsjettperiode:

Salg av Lensmannsgården (planlagt 2026, effekt fra 2027)

Ved salg av Lensmannsgården i 2026 og tilhørende utbytte fra Eiker Eiendomsutvikling, forventes vesentlig reduksjon i renter og avdrag fra 2027. Selges den tidlig 2026 vil det også få effekt på rentekostnadene i 2026, men dette er det ikke budsjettet med.

Salg av Eikerløkka (planlagt 2026, effekt fra 2027)

Ved salg av Eikerløkka i 2026 forventes en betydelig reduksjon i renter og avdrag fra 2027.

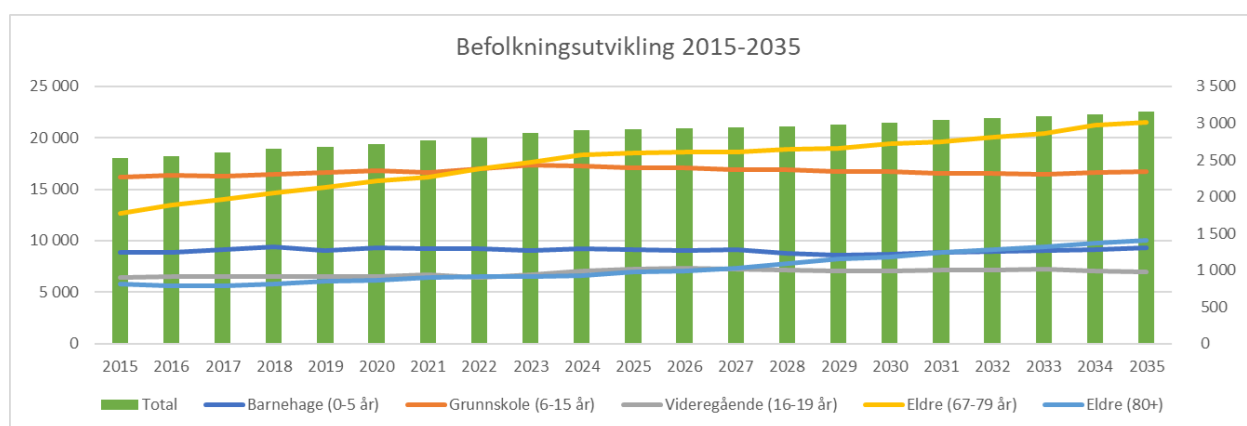
Salg av fabrikkområdene – Vestfossen og Skotselv (planlagt 2026, effekt fra 2026)

Salg av Verksveien og det såkalte "Dirty Dancing"-bygget, reduseres husleie og strømkostnadene med om lag 540.000kr

Salg av Lerberg (planlagt 2027, effekt fra 2028)

Salg av eiendommen på Lerberg vil redusere kommunens husleiebelastning med om lag 750.000 kr fra og med budsjettåret 2028 knyttet til det gamle skolebygget. I tillegg vil et evt. overskudd etter dekning av gjeld på den gamle skolen gå til nedbetaling av gjeld på den nye skolen og redusere husleien ytterligere.

Listen inneholder kun eiendommer med vesentlige eiendomsverdier og er ikke en uttømmende liste for de eiendommene som skal selges. Alle eiendommene som er omtalt er prioritert for salg og skal forsøkes solgt så raskt som mulig. Av forsiktighetshensyn er imidlertid tidspunkt for salg og tilhørende budsjetteffekter lagt noe frem i tid. Av markedsmessige hensyn er ikke alle innsparingseffekter knyttet til eiendomssalg spesifisert med beløp.

Befolkningsutvikling

Statistisk Sentralbyrå (SSB) oppdaterer sine befolkningsframskrivninger annen hvert år i juni, senest juni 2024. Kommunen bruker statistikk materialet både som grunnlag for å vurdere hvordan kommuneøkonomien vil utvikle seg, og i arbeidet med budsjett- og økonomiplan. Det er avgjørende at det er tilgjengelig gode framskrivninger, slik at vi får mulighet til å jobbe strategisk og langsiktig, og ikke bare år for år.

	2015	2020	2025	2026	2027	2028	2029	2035
Barnehave (0-5 år)	1244	1304	1276	1266	1273	1233	1209	1302
Grunnskole (6-15 år)	2261	2358	2390	2391	2371	2373	2344	2338
Videregående (16-19 år)	895	914	1018	1021	1017	1004	984	970
Eldre (67-79 år)	1775	2209	2591	2609	2609	2645	2662	3010
Eldre (80+)	812	866	977	988	1025	1084	1148	1411
Total	18039	19423	20861	20921	20982	21122	21260	22520
Estimert vekst i perioden	Faktisk vekst			Dagens vekst		Svak vekst		Middels vekst

	2015	2020	2025	2026	2027	2028	2029	2035
Barnehage (0-5 år)	100 %	105 %	103 %	102 %	102 %	99 %	97 %	105 %
Grunnskole (6-15 år)	100 %	104 %	106 %	106 %	105 %	105 %	104 %	103 %
Videregående (16-19 år)	100 %	102 %	114 %	114 %	114 %	112 %	110 %	108 %
Eldre (67-79 år)	100 %	124 %	146 %	147 %	147 %	149 %	150 %	170 %
Eldre (80+)	100 %	107 %	120 %	122 %	126 %	133 %	141 %	174 %
Total	100 %	108 %	116 %	116 %	116 %	117 %	118 %	125 %
Estimert vekst i perioden	Faktisk vekst		Dagens vekst		Svak vekst		Middels vekst	

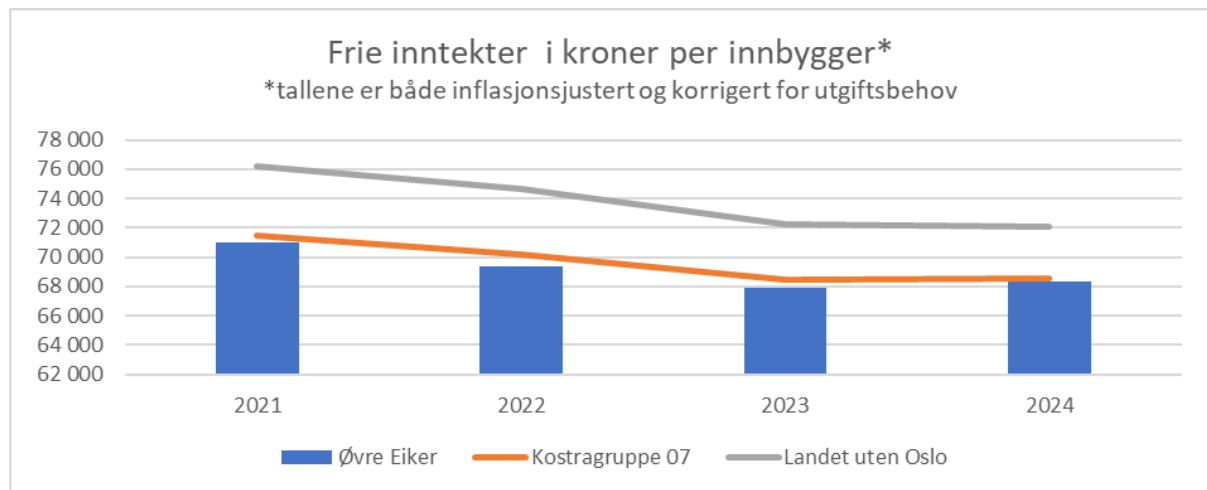
Tabellene over viser utviklingen i innbyggertall frem mot 2035, fordelt på alderssammensetningen i kommunen. Innbyggertallet per 01.01.2025 var 20.861, hvilket tilsvarer mer eller mindre flat utvikling. Per 30.06.2025 er innbyggertallet steget til 20.905, som er siste oppdaterte tall når dette dokumentet skrives. Kommunens befolkningsvekst de siste årene, henger i stor grad sammen med at det har ankommet flyktninger fra Ukraina. Utviklingen har nesten stoppet siste to år. Tildels henger dette også sammen med et svakt boligmarked, preget av høye renter, bankenes forsiktighet og dyrtid i samfunnet. I kommunens prognoser legges det til grunn en meget forsiktig vekst også neste toårsperiode, før veksten tiltar noe utover fireårsperioden. Lengre frem forventer vi at kommunen igjen stabiliserer seg på middels vekst (MMMM-alternativet).

Det er forventet at innbyggertallet i kommunen i 2035, vil være ca.25 % høyere enn i 2015. Som det kommer frem av grafen over, er veksten i perioden 2015-2025 størst i de eldre aldersgruppene. Utviklingen forsterkes ytterligere for tiårsperioden 2025-2035. Det er forventet at kommunen i 2035 har opp mot 75% flere innbyggere over 80 år, enn det var i samme aldersgruppe i 2015.

Frie inntekter i kroner pr innbygger

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd, og utgjør størsteparten av kommunens inntekter (72,5% i 2024). Frem til 2021 hadde kommunen meget positiv utvikling i inntektene, mens i årene etter har det vært en negativ tendens. Toppårene 2020-2022 kan til dels knyttes til ekstra rammeoverføringer fra staten tilknyttet Covid.

Dersom Øvre Eiker kommune hadde ligget på landsgjennomsnittet i frie inntekter per innbygger, ville kommunen hatt 77 millioner kroner mer i inntekter (2024). Befolkningsutvikling og aldersutvikling i kommunen er blant faktorene som har direkte påvirkning på kommunens inntektsgrunnlag. Dette legger igjen grunnlaget for hvilken kvalitet og hvilket omfang vi kan dimensjonere tjenestene på.

Frem mot 2029

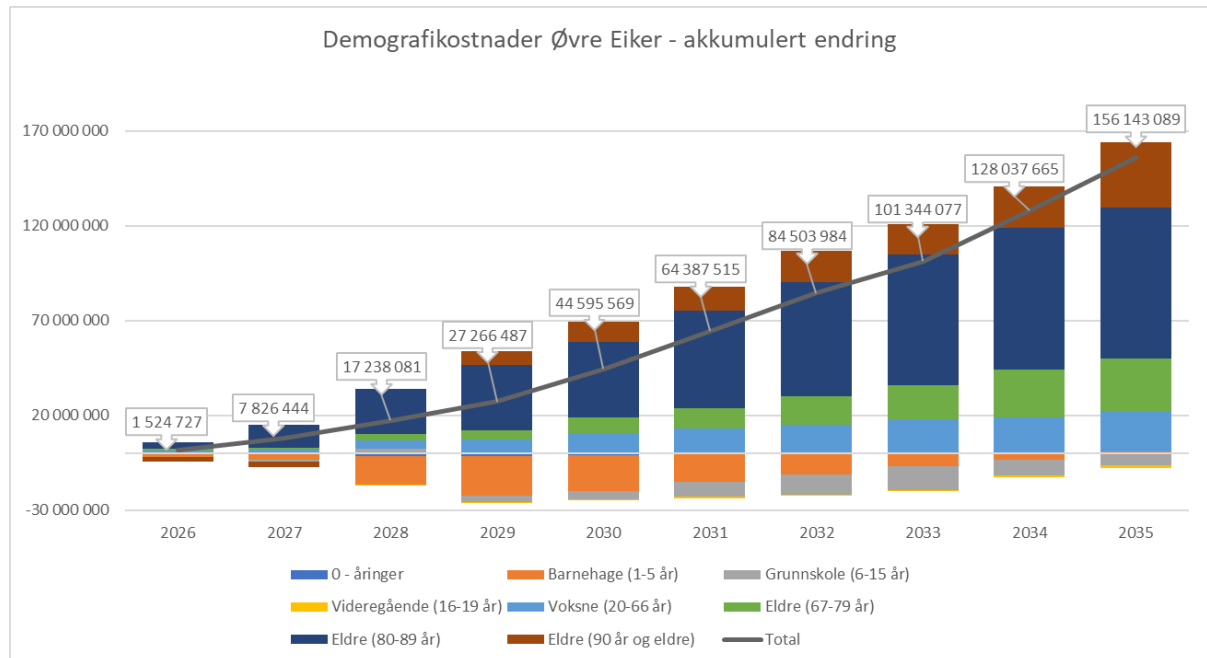
Som vist innledningsvis i kapitlet er den forventede utviklingen svakere i de yngre aldersgruppene. Det forventes en relativt flat utvikling for de som går i grunnskolen i perioden 2025-2029.

I den voksne del av befolkningen antas en forsiktig vekst på rundt 2,5 % blant den arbeidende del av befolkningen. Den yngste delen av befolkningen (0-19 år) forventes å synke med ca. 3 % i perioden, mens veksten i aldersgruppen over 67 år forventes å ligge på 7 %. Dette indikerer at gjennomsnittsalderen for befolkningen i kommunen er stigende. Det betyr også at det blir færre innbyggere i arbeid per alderspensjonist. Spesielt i aldersgruppen over 80 år ser man tendensen tydelig, med en økning på ca. 18 % i årene 2025-2029. At trykket på hjemmetjenestene øker, er en indikasjon på at virkeligheten stemmer med prognosene.

Samtidig er en periode med dyrtid, lavere aktivitet i utbygginger (lavere boligbygging), Ukraina-krigen og ustabil geopolitisk situasjon, med på å gjøre prognosene ytterligere usikre.

Demografiutgifter

Grafen under viser den akkumulerte økonomiske effekten av endring i befolkningsprognosen fra ett år til neste. I beregningen vil basisåret være 2025.

Fra 2025 til 2026 forventes det at rene demografikostnader vil øke med om lag 1,5 millioner kroner. I hele økonomiplanperioden er det forventet at demografikostnadene vil øke med om lag 27 millioner kroner. De største kostnadsendringene vil komme i økonomiplanperiodens andre halvdel. Med demografikostnader menes de økonomiske utgiftene som oppstår på grunn av endringer i befolkningsstrukturen, f.eks. som følge av aldring av befolkningen, som økte utgifter til pensjoner og helsetjenester, eller endringer i fødselsrater som kan påvirke utdanningssystemet.

Befolkningsutviklingen alene indikerer at en stadig større andel av budsjettet vil måtte brukes til pleie- og omsorgstjenester.

Kommunens økonomi

Dette er kjennetegn på god økonomi

Statsforvalteren og Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler følgende prinsipper for en sunn og bærekraftig økonomi i kommunesektoren:

- Netto driftsresultat bør over tid være minst 1,75 % av brutto driftsinntekter. Et mål på 3 % gir bedre buffer mot økonomiske svingninger.
- Disposisjonsfond bør være tilstrekkelig til å håndtere midlertidige inntekts- og utgiftssjokk over 2–3 år. Fondene gir økonomisk fleksibilitet og styrker egenkapitalen.
- Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå, med tydelig plan for betjening og vurdering av renteendringer.
- Egenfinansiering av investeringer bør prioriteres for å redusere gjeldsbelastning.
- Kommunen bør ha en klar og omforent forståelse av hva som er må-, bør- og kan-oppgaver, spesielt ved investeringer.
- Måltall for økonomisk styring bør være langsiktige og godt forankret i organisasjonen og de skal styre etter.

Kommunen skal ha en bærekraftig økonomi, i samsvar med anbefalingene fra TBU.

Nåsituasjonen

Kommunens økonomi er under betydelig press. Årsresultatet for 2024 viser et negativt netto driftsresultat på 49 millioner kroner, og prognosen for 2025 indikerer et negativt netto driftsresultat på 40 millioner kroner. Selv om det er gjennomført effektiviseringstiltak og kommunen har hatt en viss bedring etter omleggingen av inntektssystemet, utfordres økonomien av økte kostnader og større behov enn inntektene kan dekke.

For å gjenopprette balanse planlegges nye tiltak fra 2026 og fremover. Dette vil imidlertid være krevende og kan få konsekvenser for tjenesteproduksjonen.

Analyser fra KOSTRA og Kommunebarometeret viser at kommunen drives kostnadseffektivt. Øvre Eiker kommune ligger på 42. plass når det gjelder kostnadsnivå, mens den samlede plasseringen i kommunebarometeret er 77. plass. På økonomiområdet havner kommunen derimot på 263. plass.

Dette indikerer at kommunen har en relativt utfordrende økonomisk situasjon, samtidig som den totalt sett drifter med et lavt kostnadsnivå. Det finnes likevel enkelte tjenesteområder med høyere kostnader enn gjennomsnittet, særlig innen barnevern. Dette betyr ikke nødvendigvis ineffektiv styring, da kostnadsnivået også påvirkes av demografi og innbyggernes behov.

Kommunen må generelt drifte med lavere kostnader enn landsgjennomsnittet fordi inntektene er lavere enn i mange andre kommuner.

Teoretisk innsparingspotensiale – Øvre Eiker sammenlignet med andre:

Tabellen nedenfor viser det beregnede innsparingspotensialet for Øvre Eiker kommune, justert for utgiftsbehov og sammenlignet med andre kommuner. Vi har inkludert enkelte kommuner (Lier og Kongsberg) for referanse, men hovedvekten ligger på sammenligning med KOSTRA-gruppe 7 og 9 samt «Landet uten Oslo».

Årsaken til dette er at enkeltkommuner kan ha ulik organisasjonsstruktur og kostnadsfordeling, noe som gir større feilmargin. Sammenligning med hele KOSTRA-grupper og landsgjennomsnittet gir derfor et mer robust bilde.

I tabellen er Øvre Eiker kommune (ØEK) satt til null. Positive verdier indikerer at den sammenlignbare kommunen driver billigere enn ØEK, mens negative verdier viser at ØEK har lavere kostnader enn referansekommunen.

Kostnadssted	Lier	Kongsberg	Kostragruppe 07	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Grunnskole	-63.8	-43.3	-43.5	-49.4	-50
Pleie og omsorg	-43	-65	7.4	-16.6	-16.2
Barnevern	41.2	46.6	28.5	30.8	28.5
Barnehage	21.4	-4	3.9	6	3.3
Kommunehelse	16.7	4.4	4.6	1.6	2.9
Sosiale tjenester	26.6	28.3	7.3	4.9	2.5
Kultur og idrett	-9.7	-44.8	-16.7	-17.8	-26.7
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	-5.8	-3.9	-1.2	-1.5	-5.4
Adm, styring og fellesutgifter	-1.3	8.4	-24.4	-12.2	-30.1
Andre områder	-16.3	-36.7	-7	-11.2	-4.2
- Brann- og ulykkesvern	0.4	-13.3	-5.2	-6.2	-6.9
- Kommunale boliger	-8.8	-6.7	-6.2	-7.3	-9.1
- Samferdsel	-2.5	-1.8	2.9	6.4	5
- Næringsforv. og konsesjonskraft	1.8	-5.9	4.5	-0.1	12
- Landbruk	-6.4	-1.6	0.5	0	-0.1
- Kirke	-0.9	-7.4	-3.7	-3.9	-5.1
Totalt	-34.1	-109.9	-41.1	-65.4	-95.3

Sammenligningen viser at kommunen drifter svært kostnadseffektivt på flere områder. Grunnskole, kultur og idrett, samt administrasjon ligger betydelig lavere i kostnader enn sammenlignbare kommuner. Det største teoretiske innsparingspotensialet finnes innen barnevern.

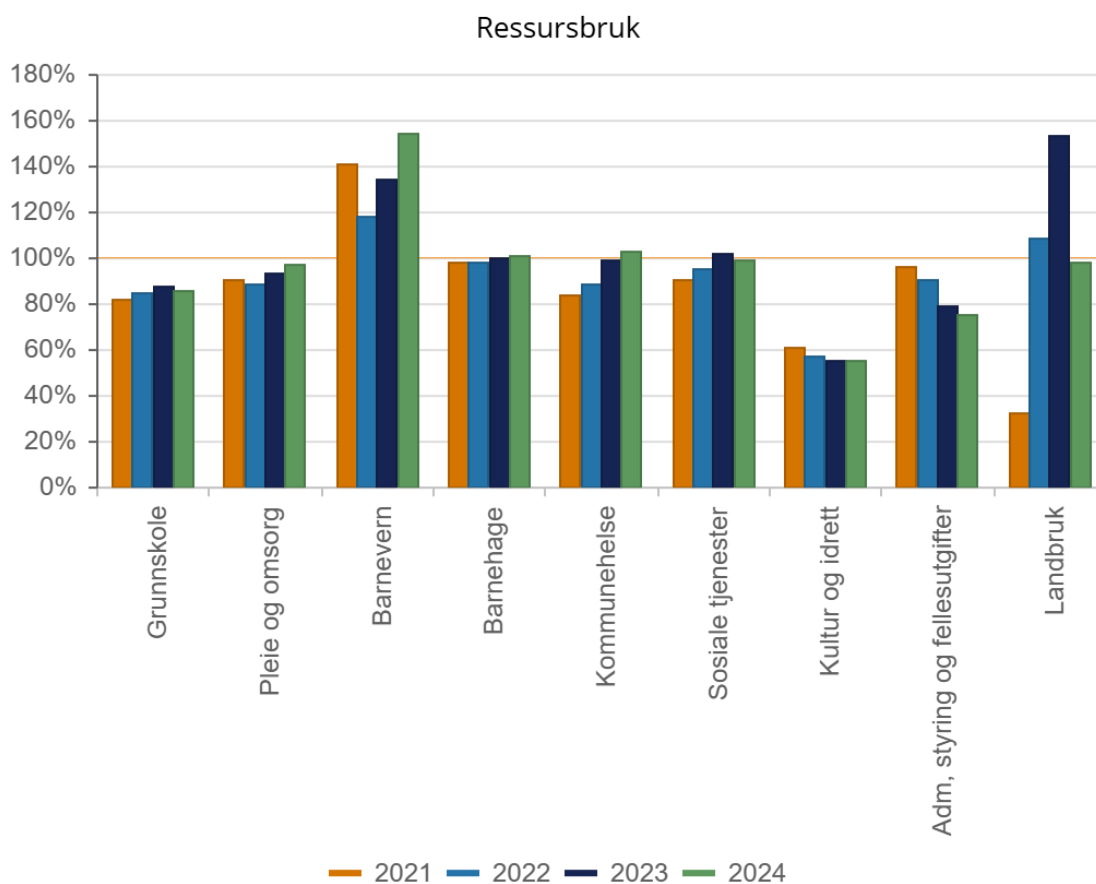
Det er viktig å understreke at teoretisk handlingsrom ikke nødvendigvis tilsvarer reelt handlingsrom, men analysen gir en indikasjon på hvor utfordringene er størst. Totalt drifter Øvre Eiker om lag 41

millioner kroner billigere enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 og 65 millioner kroner billigere enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 9.

Kommunen har altså en kostnadseffektiv drift, til tross for økonomiske rammeutfordringer.

Ressursbruk over tid

Ressursbruk nedenfor viser forholdet mellom kommunens egne utgifter på tjenesteområdet og landsgjennomsnittet korrigert for kommunens eget utgiftsbehov. Er ressursbruken høyere enn 100% så bruker kommunen mer penger enn landsgjennomsnittet korrigert for kommunens utgiftsbehov. Av grafen fremkommer det at grunnskole, kultur og idrett, samt administrasjon og fellesutgifter driftes godt under landsgjennomsnittet. Pleie og omsorg, kommunehelse og sosiale tjenester har de siste årene nærmet seg landsgjennomsnittet. Barnevernstjenesten skiller seg negativt ut ressursbruk mot landet.

Finansielle nøkkeltall

Kommuneloven pålegger kommunene å fastsette måltall for den økonomiske utviklingen og arbeide aktivt for å nå disse. Øvre Eiker kommune har definert egne nivåer, som vist i tabellen. Minst to av de finansielle måltallene bør samtidig være på laveste akseptable nivå eller ønsket nivå. Rapportering skjer ved årsslutt når KOSTRA-tallene publiseres.

Kommunen står overfor flere utfordringer knyttet til disse måltallene:

- Lave frie inntekter
- Relativt små fondsavsetninger
- Høy og økende gjeld som følge av investeringer

Disse indikatorene er sentrale for vurderingen av kommunens økonomiske bærekraft. Investeringene medfører økte husleiekostnader i Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF, som gradvis binder opp en større andel av de frie inntektene. Effekten ble særlig tydelig fra 2025 når ny barneskole på Loesmoen og ny svømmehall ble tatt i bruk.

Tallene nedenfor er gjelder for kommunekassen (Øvre Eiker kommune og Øvre Eiker kommunale eiendom KF).

	Ikke akseptabelt	Laveste akseptable resultat	Ønsket resultat	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023	Resultat 2024
Netto driftsresultat	<0,5 %	0,5%-1,75%	>1,75%	0,1 %	2,6 %	1,9 %	-1,5 %	-2,4 %
Disposisjonsfond	<5%	5%-7%	>7%	5,9 %	7,5 %	8,9 %	6,6 %	3,9 %
Gjeldsgrad	>100%	75%-100%	<75%	75,1 %	69,5 %	80,7 %	95,4 %	111,7 %

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hvilke midler som ikke er benyttet i driftsregnskapet, og som gjenstår til bruk for avsetninger og evt. overføring til investeringer.

Øvre Eiker kommune hadde i 2024 et negativt netto driftsresultat på 2,4 % av brutto driftsinntekter. I 2025 er prognosen et negativt driftsresultat på i overkant av 40 mill. kr., som tilsvarer -2 %. I planperioden budsjetteres det med netto driftsresultat mellom 0 % og 1,1 %, som er langt under anbefalt nivå.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,5 %	1,9 %	-1,5%	-2,4 %	-2,0 %	0,0 %	0,5 %	1,1 %	0,3 %

Kommunen hadde flere år med positivt netto driftsresultat frem til 2022. Fra 2023 endret situasjonen seg som følge av økte demografikostnader, lavere skatteinngang, mye høyere gjeldsgrad og høyere rentenivå. I tillegg til å ha svakt resultat i årene etter 2022, har også gjelden økt kraftig og gått fra grønt til rødt nivå og det samme gjelder disposisjonsfond. Omleggingen av inntektssystemet ga kommunen økte inntekter i 2025, men denne effekten ble i stor grad utlignet av økte kostnader knyttet til husleie for ny barneskole og svømmehall – investeringer som ikke var fullfinansiert.

Disposisjonsfond

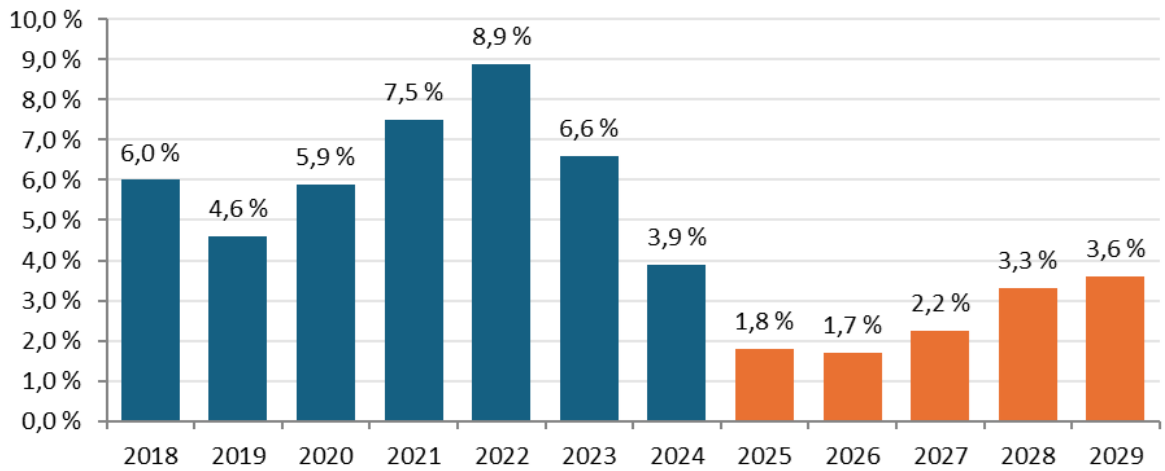
Disposisjonsfond av en viss størrelse er viktig for å kunne egenfinansiere investeringer og håndtere uforutsette utgifter. Nettopp fordi dette er formålet med disposisjonsfondet, kan det være hensiktsmessig å finansiere enkelttiltak og håndtere ekstraordinære hendelser med fondet. Det at vi må bruke av fondet for å dekke inn merforbruk og saldere budsjettet, er imidlertid en veldig tydelig indikasjon på en usunn og lite bærekraftig økonomi.

I 2024 hadde Øvre Eiker kommune et disposisjonsfond på 3,9 % av brutto driftsinntekter. Gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 var 9,3 % og KOSTRA-gruppe 9 var 8,2 % i 2024, Landet uten Oslo var et gjennomsnitt på 11,6 %. Øvre Eiker kommune sin prognose for 2025 medfører en ytterligere svekkelse av disposisjonsfond ned til 1,8 % av brutto driftsinntekt. Dette er en svekkelse på 38,5 millioner kr fra 2024.

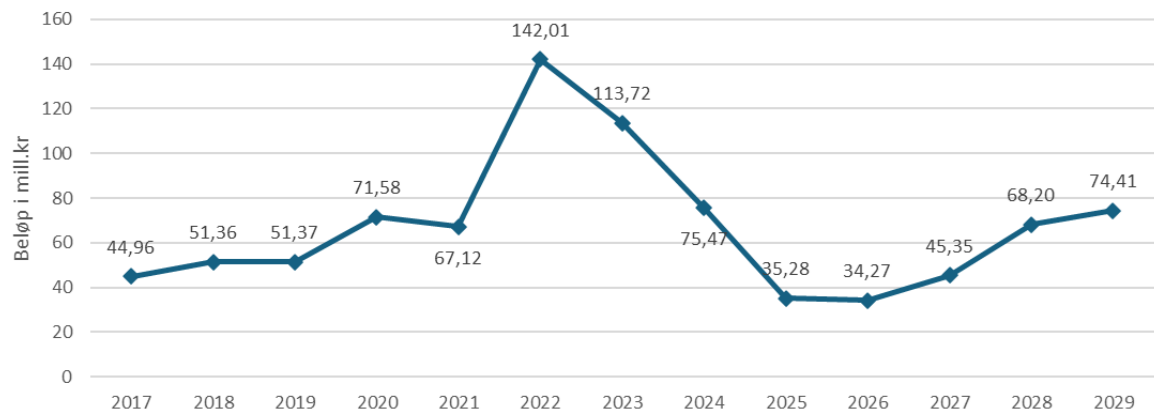
Disposisjonsfondet benyttes bl.a. til å forskuttere spillemidler og momsrefusjon. Det som fremstilles i grafen under er disposisjonsfond fritt i drift (75,2 mill.kr. pr oktober 2025). Investeringsfond fritt, som ved pr oktober 2025 utgjør 26,6 mill.kr., fremkommer ikke i grafen, men er likevel disponible midler til å bruke på investeringer. Når kommunen forskutterer spillemidler ble dette tidligere finansiert ved bruk av disposisjonsfond, mens når tilbakebetalingen kommer føres dette på investeringsfond pga. regelverket. I de senere år er slike forskutteringer i hovedsak tatt fra investeringsfond fritt for å unngå en tapping av disposisjonsfondet.

I planperioden 2026-2029 er det foreslått å egenfinansiere flere investeringsprosjekter, og egenkapitaltilskuddet til KLP, ved bruk av investeringsfond fritt. Totalt utgjør dette 22,3 mill.kr. i fireårsperioden.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Saldo disposisjonsfond 31.12. (ink. midler til aktiv forvaltning)

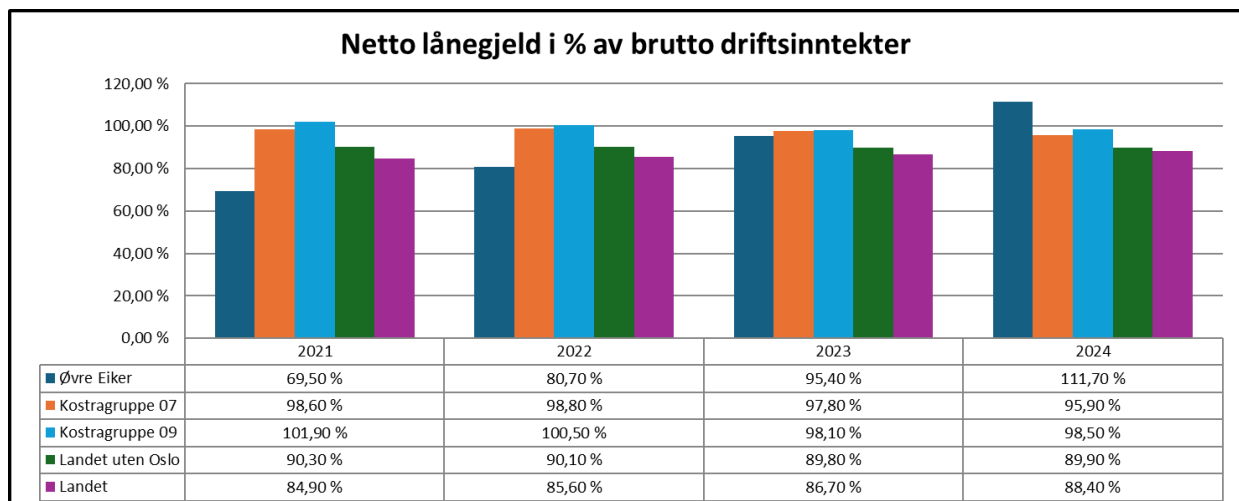
Netto lånegjeld

Indikatoren viser netto lånegjeld i kroner per innbygger, for kommunekonsernet (SSB-tabell 13544/folkemegde i alt). Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler.

Netto lånegjeld i kr. pr. innbygger	2021	2022	2023	2024
Øvre Eiker	55 225	67 747	84 392	105 233
Kostragruppe 07	89 786	94 261	98 261	101 550
Kostragruppe 09	93 713	95 951	98 387	104 159
Landet uten Oslo	86 390	90 007	93 706	98 528
Landet	82 719	86 960	91 716	98 049

Øvre Eiker kommune hadde pr. 31.12.2024 en netto lånegjeld pr. innbygger på 105 233,- kroner, som innebærer en kraftig økning de siste årene. Før 2021 var tallet stabilt på 55.000-56.000,- kroner pr innbygger i en årrekke. Mye av økningen fra 2021 til 2022 er innlemmingen av Eiker omsorgsbygg i Øvre Eiker kommunale eiendom, da med tilhørende gjeld.

Det er ventet at tallet ved utgangen av 2025 vil ligge i overkant av 120 000 kr. Indikatoren hensyntar ikke hvor stor andel av gjelden som er renterisiko for kommunen, og hvor stor andel som finansieres gjennom betaling fra innbyggere (vann- og avløpsgebyr, leie av boliger etc.) og kan i så måte sies å ikke gi et helt korrekt bilde av den faktiske situasjonen. Men uavhengig av dette er det ingen tvil om at også den delen av gjelden kommunen selv må håndtere har økt kraftig de siste årene. I 2021 var 57 % av lånegjelden det som kommunen selv definerer som netto lånegjeld (gjeld fratrasket boliglån, startlån og selvkost), i 2026 forventes denne å være ca. 45 %. Selv om andelen har gått ned har gjelden gått vesentlig opp. Den totale lånegjeld i kommunen har fra utgangen av 2022 til utgangen av 2026 økt med 77% som tilsvarer 1,3 mrd.kr.

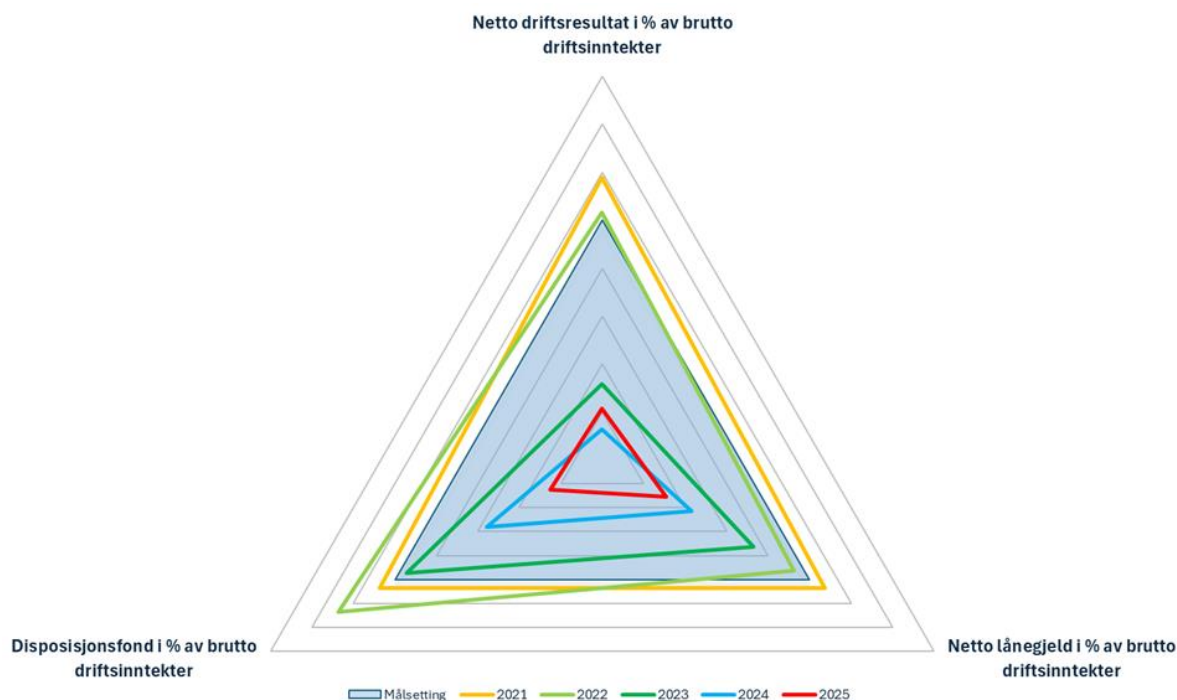

Ved utgangen av 2024 utgjorde netto lånegjeld 111,7 % av brutto driftsinntekter, noe som er opp fra 2021 med 52,2 prosentpoeng. I samme periode reduserte landet utenom Oslo 0,4 prosentpoeng. I 2025 og 2026 forventes denne å være rundt 124 %, og avtagende i planperioden ned mot 115 % i 2029.

Kommunal økonomisk bærekraft

Grafen viser avviket mellom vedtatte mål for de viktigste finansielle indikatorene for kommunal økonomisk bærekraft (KØB). Verdiene i trekanten er relative, og målet er omregnet for alle tre indikatorer. Verdier på under målsetning indikerer behov for ytterligere tilpasning for å nå målsettingen.

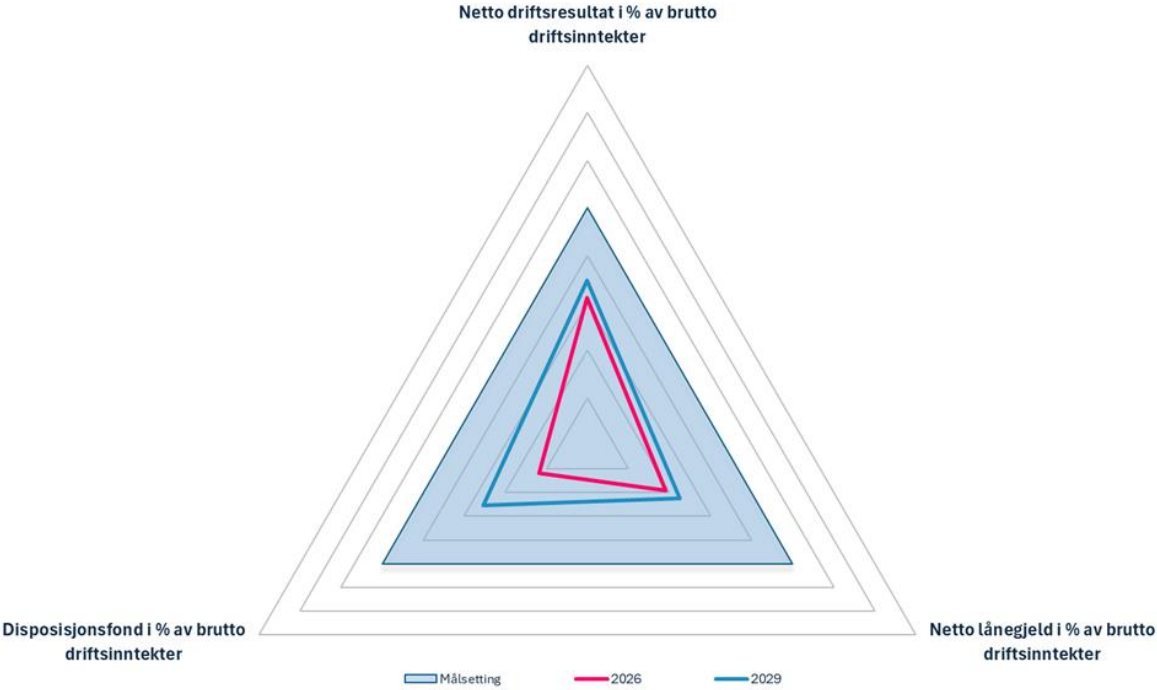
Tidsperspektivet for netto driftsresultat er ettårig, og nivået bør være så høyt for å ta høyde for uforutsette hendelser som dukker opp ila et år. Disposisjonsfond ser vi over en 4 årsperiode (handlingsplan) og bør være stort nok til å komme seg gjennom omstillinger og svingninger i økonomien. Lånegjelden ser vi gjerne over 20-40 år, som henger sammen med investeringer og låneopptak.

Den økonomiske bærekraften i Øvre Eiker kommune er lav og har vært det over tid. I perioden 2015 – 2025 er det kun i 2021 at kommunen har et positivt bærekrafts-avvik. Kommunen har sjelden klart å levere et driftsresultat over 1,8 prosent. I 2023 - 2025 er det negativt. Disposisjonsfondet er fallende fra en topp i 2022 på 8,9 %, og dette henger sammen med negative driftsresultater. Grunnet lavt driftsresultat og disposisjonsfond har kommunen vært nødt til å ha en lav lånegjeld (under 75%) for å ha en bærekraftig økonomi. Men økende gjeldsgrad i kommunen med en prognose på ca.124 % i 2025, kombinert med lave buffere, setter dette kommunen i en svært sårbar situasjon.

Dette stiller krav til politisk prioritering og ansvarlig økonomistyring. Det er nødvendig med målrettede tiltak for å styrke driftsresultatet, bygge opp fond og sikre en bærekraftig gjeldsutvikling. Uten dette vil kommunens evne til å levere tjenester og møte framtidige utfordringer være alvorlig svekket.

Kommunens økonomiske bærekraft i planperioden er meget lav. Kommunens gjeld øker litt i perioden, men det vil også inntektene gjøre, og ved utgangen av perioden lånegjeld på ca. 116 %, disposisjonsfondet er 3,6%. Netto driftsresultat er negativt første år og ligger på 0,3 % i 2029.

Budsjettpremisser

Budsjettpremisser er de forutsetningene som er lagt til grunn for beregninger i budsjettet. Det vil si at vi legger inn tall, basert på den kunnskapen vi har når budsjettet legges. Eksempel på budsjettpremisser, kan være forventet befolkningsvekst, antall nye bosatte flyktninger, pensjonspremie, etc.

Budsjettpremisser er ikke standardisert, slik at hver kommune selv legger inn budsjettpremisser for sin kommune. Det er ikke formulert budsjettpremisser som dekker hele kommunens virksomhet.

Følgende er lagt til grunn for 2026:

Premiss 2026	Verdi
Befolkningsvekst i kommunen	0,3 %
Skatteinngang i andel av landsgjennomsnitt etter inntektsutjevning	95,7 %
Skatteinntekten for kommunene samlet utgjør (mrd kroner)	249 mrd
Pensjonskostnader, i mill. kr.	127,1 mill.
Lønns- og prisvekst (kommunal deflator)	3,5 %
Nye bosatte flyktninger	34
Sum kostnader til sosialhjelpsutbetaling	38 mill
Husleiekostnader, i mill.kr.	175,7 mill.
Rentekostnad konsern fratrasket selvkost, startlån og boliger	58,6 mill.
Gjennomsnitt rentesats låneportefølje kommune fratrasket startlån	4,4 %
Andel investeringskostnader finansiert ved bruk av investeringsfond fritt	51 %
Betalt gjeldsavdrag skal overstige summen av nye låneopptak, ekskl. startlån og selvkost i kommunen	

Befolkningsvekst i kommunen

Befolkningsveksten er utførlig forklart i andre deler av handlingsplanen. I denne sammenheng er det viktig å påpeke at budsjettpremiss ikke er det samme som mål/måloppnåelse. Premisset reflekterer hva som er lagt til grunn i kommunens inntektsberegning for 2026, og påvirker dermed budsjettet direkte. Det er befolkningstallet 01.07 hvert år som legger grunnlaget for innbyggertilskuddet påfølgende år.

Skatteinngang i andel av landsgjennomsnitt etter inntektsutjevning

Omlegging av inntektssystemet gir en garanti for minimum 95% av landsgjennomsnittet for alle kommuner som omfordeles via inntektsutjevningen. Kommunens skatteinngang utgjør i per utgangen av september 91% av landsgjennomsnittet hittil i 2025. Men dette tallet svinger gjennom året og det er lagt inn en forutsetning om ca. 89% i budsjettet. Med utgangspunkt i dette, vil kommunen bli løftet til ca. 95,7% i 2026. Om kommunen ligger på 89% eller 91% i utgangspunktet har ikke veldig stor betydning da det er den totale skatteinngangen på landet som betyr mest (ref. neste premiss). Premisset som er lagt til grunn reflekterer dette og er det som ligger til grunn for beregning av skatt og inntektsutjevning for kommunen i 2026.

Skatteinntekten for kommunene samlet utgjør (mrd.kr.)

Som nevnt ovenfor, sikrer inntektsutjevningen kommunen minimum 95% av landsgjennomsnitt. Et viktig premiss for kommunens budsjett, er da hvilket nivå skatteinntekten for kommunene utgjør samlet. Om den samlede skatteinngangen skulle reduseres, vil dette medføre at det vil redusere kommunens skatteinngang, siden 95% da vil være av en redusert samlet skatteinngang. Premisset tilsvarer prognose 2026 på samlet skatteinngang for landets kommuner.

Pensjonskostnader

Pensjonskassenes prognoser for 2026 er lagt til grunn for beregning av pensjonspremie, pensjonskostnad, premieavvik og amortisering av premieavvik. Kommunen har to pensjonsleverandører; Statens Pensjonskasse (SPK) for pedagogisk personell og KLP for resten av arbeidstakerne, fordelt på sykepleierordningen og fellesordningen. Fra og med 2026 inngår økte pensjonskostnader som del av kommunal deflator. Historisk sett har staten kompensert for endringer i pensjonskostnader.

Lønns- og prisvekst (kommunal deflator)

Deflator er et teknisk begrep som skal uttrykke summen av lønns- og prisvekst. For 2026 er kommunal deflator anslått til 3,5 %, mens lønnsveksten isolert er anslått til 4 %. Alle seksjoner er kompensert med forventet pris- og lønnsvekst (deflator) 3,5 %.

Nye bosatte flyktninger

Antall flyktninger er et viktig premiss for budsjettet. For hver flyktning kommunen mottar, mottas også et integreringstilskudd. På den annen side belastes kommunen gjennom økte behov i flere tjenester. Det vil derfor være et viktig premiss å følge med på. Temaet er kommentert ytterligere under kapitlet som omhandler sentrale poster.

Sum kostnader til sosialhjelpsutbetaling

Økonomisk sosialhjelp er en midlertidig økonomisk støtte som skal dekke nødvendige utgifter til å leve og bo. Kostnaden økte voldsomt en periode grunnet krig i Ukraina og mottak av et stort antall flyktninger til kommunen. Fra 2025 er antall sterkt avtakende og utviklingen er fallende de kommende årene. Kommunens kostnader reduseres ikke like fort som tilskuddene.

Husleiekostnader

Basert på husleiemodellen med Øvre Eiker kommunale eiendom og eksterne husleier er det beregnet at husleiekostnadene totalt for kommunen vil bli ca. 175,7 millioner kroner i 2026. Dette ligger til grunn for premisset. Økning av husleiekostnader som følge av store investeringer de siste årene utgjør en stor utfordring for kommunen. Endringen fra 2025-2026 vil ikke være høyere enn lønn- og prisvekst.

Rentekostnader konsern fratrasket selvkost, startlån og boliger

Rentekostnaden som er knyttet til det som defineres som handlingsregelen og betegnes som netto lånegjeld. Premisset er det som ligger til grunn i grafen i handlingsregel for 2026 og er 58,6 millioner kroner.

Gjennomsnitt rentesats låneportefølje kommune fratrasket startlån

Dette er samlet gjennomsnittrente for 2026 for hele porteføljen til kommunen (ikke eiendomsforetaket), fratrasket startlån som gjennomsnittrente for hele året.

I økonomiplanperioden er budsjettrentene fra Kommunalbanken lagt til grunn +0,25% påslag på flytende rente. Det gjøres en beregning på rentekostnad på hvert enkelt lån kommunen har med gjeldende renteaftaler. Eksisterende lån beregnes med faktiske rentebetingelser og anslag på fremtidig prentebane med påslag nevnt over. Nye lån (simulerte låneopptak) legges inn med 3mnd Nibor med 0,7 påslag med låneopptak 1.februar. Rentenivået påvirker i særlig grad utviklingen i gebyrer innen selvkostområdene, men også husleien som kommunen må betale til Øvre Eiker kommunale eiendom KF påfølgende år. Rentenivået på selvkostområdene er i ny forskrift omgjort til 3mnd Nibor med 0,7 påslag, som tilsvarer det kommunen får som rentebetingelser i marked.

Andel investeringskostnader finansiert ved bruk av investeringsfond fritt

For å redusere låneopptaket er det foreslått at en del av investeringene i kommunen som ikke er selvkost, finansieres ved bruk av investeringsfond fritt. Bl.a. egenkapitaltilskuddet til KLP, investering i kirker og flere mindre investeringer i kommunen. I hovedsak er det vei og park sine investeringer som foreslås finansiert med lån i tillegg til bilpark prosjektet. Samlet foreslås det at over 51% av investeringskostnadene finansieres ved bruk av fond. Dette premisset er viktig for å holde låneopptaket på et lavest mulig nivå og betale mer ned på gjelden kommunen selv skal håndtere enn det som lånes opp.

Betalt gjeldsavdrag skal overstige summen av nye låneopptak, ekskl. startlån og lån til selvkost

Etter noen år med et høyt investeringsnivå, er det avgjørende at kommunen klarer å redusere investeringene til et minimum. Delvis for å balansere husleiekostnadene, men også for å redusere den totale gjeldsbyrden i kommunen. Det vil derfor være svært viktig at kommunen den neste tiden nedbetaler mer i gjeldsavdrag enn hva kommunens "egne" gjeld øker. På den måten vil den delen av gjelden kommunen selv betjener reduseres over tid.

Andre relevante punkter for budsjettet

Driftsvolum 2026

Budsjetttrammene for seksjonene i 2026 tar utgangspunkt i opprinnelig budsjett for 2025, korrigert for vedtak fattet i økonomiplan 2025-2028 og vedtak fattet i kommunestyret gjennom året med varig effekt, som f.eks endringer i RNB (revidert nasjonalbudsjett). Rammene justeres deretter med endringer i tjenestevolum (prognose basert på dagens driftsnivå), lønns- og prisvekst, tekniske justeringer, endringer fra statsbudsjettet, samt nye tiltak og innsparing. Detaljert informasjon om endring i rammene er gitt under hver seksjon.

Nettorammer

Seksjonenes budsjetter vedtas på nettoramme (utgifter-inntekter=nettoramme). For seksjonene betyr dette at de har ansvaret for den totale disponeringen av ressurser sett opp mot måloppnåelsen. Netto ramme benyttes fordi det skal gi et handlingsrom med tanke på virkemiddelbruk, men fasthet med tanke på mål.

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Risiko og sårbarhetsanalyse budsjett og økonomiplan 2026-2029		Høy risiko	Moderat risiko	Lav risiko
Skatteinntekter	Risiko: De endelige skatteinntektene for 2026 er ikke kjent før i januar 2026. KS-modellen for beregning av skatteinntekter benyttes i budsjettet og det benyttes et forsiktig anslag. Det er lagt til grunn skatteinntekter på 89,1% av landsgjennomsnittet. Det er likevel en risiko for at skatteinngangen for landet blir lavere enn antatt. I tillegg vil endringer i arbeidsledigheten og befolkningsutviklingen påvirke skatteinngangen. Tiltak: Forsiktig budsjettering av skatteinntekter. Nøktern budsjettering med befolkningsvekst på 0,3%. Fokus på næringsliv/flere arbeidsplasser og boligutvikling.			
Rammetilskudd	Risiko: Rammetilskuddet gis som et rent innbyggertilskudd og med en korrigering av ulikt utgiftsbehov basert på demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn ved befolkningen. Treffsikkerheten til inntektssystemet kan diskuteres, men fastslått inntektsnivå for det enkelte år er det ikke knyttet særlig risiko til.			
Inntektsutjevning	Risiko: Øvre Eiker kommune har en prognose på skatteinntekter på 89,1% av landsgjennomsnittet, etter inntektsutjevning løftes vi til 95,7%. Utgjør en viss risiko da dette henger sammen med skatteinntektene til landet.			
Finansielle omløpsmidler	Risiko: Over mange år har det vært en meravkastning sammenlignet med budsjett. I 2022 var det negativ avkastning. I 2025 er prognosen positiv avkastning. En urolig verden med uforutsigbare renter gjør at det likevel er knyttet risiko til finansinntektene. Tiltak: Avkastningen på plasserte midler			

	budsjetteres forsiktig. Det er også en faktor at likviditeten er så svak i kommunen at en kan bli nødt til å realisere noe av den investerte kapitalen.			
Utbytte	Risiko: Øvre Eiker kommune har 3 selskaper (Vardar, Eiker Eiendomsutvikling og Eiker Energi) som det kan forventes utbytte fra. Vardar og Eiker Energi er i energibransjen hvor det er varierende kraftpriser som kan påvirke utbyttmulighetene. Utbytte fra Eiker Eiendomsutvikling er sterkt avhengig av realisering av eiendommer i et krevende marked. Utbytte budsjetteres basert på selskapenes egen prognoser, noe som har truffet ganske bra de siste årene.			
Rentekostnader	Risiko: Kommunen har hatt store lånefinansierte investeringer i kommunale formålsbygg de siste årene og også noen planlagt i neste tiårsperioden. Flere av prosjektene ble vedtatt da det lå et lavere rentenivå til grunn enn det gjør i dag. Dette og evt. nye investeringer vil påvirke kommunens evne til å betjene renter og avdrag betydelig, og den finansielle risikoen vil følgelig bli mer utsatt. Tiltak: Budsjettet har lagt til grunn 0,25% høyere rente enn Kommunalbanken sin prognose for renteutvikling. Investeringsnivå på et minimum og salg av aktiva for å redusere gjeld.			
Energikostnader	Risiko: Kostnaden er satt til samme nivå som i 2025 pluss justering for deflator. Det er de siste årene foretatt flere investeringer i energibesparende tiltak, dette ble hensyntatt i 2025 og fortsetter inn i 2026. Uforutsigbare kraftpriser utgjør en risiko og kan medføre ekstrakostander. Tiltak: Fokus på smart energibruk			

Pensjonskostnader	Risiko: Pensjonskostnadene inngår fra og med 2026 i budsjettdeflator. Dersom pensjonskostnadene øker mer/mindre er det ikke gitt at dette kompenseres gjennom deflator. Historisk sett har staten kompensert for endringer i pensjonskostnader.			
Sykefravær	Risiko: Sykefraværet har hatt en positiv utvikling i 2025, men fortsetter å være på 8-9%. Dette utgjør en stor kostnad i form av redusert kvalitet på tjenestene, vikarutgifter og en personlig kostnad for den enkelte. Krevende økonomi og omstilling kan også påvirke sykefraværet i negativ retning. Tiltak: Fokus på sykefraværsoppfølging, god dialog med organisasjonene og medarbeiderne gjennom omstillingsprosessen.			
Befolkningsvekst	Risiko: Et godt utgangspunkt for å kunne investere er en moderat til sterk befolkningsvekst. Om dette ikke lykkes vil både forutsetningene for investeringene falle og evnen til å bære investeringene reduseres. Befolkningsveksten de siste 18 månedene har vært meget lav. Tiltak: Budsjettpremiss for 2026 er satt til 0,3% vekst. Det anses å være realistisk og på 2025 nivå, men det er likevel usikkerhet knyttet til dette. Fokus på næringsliv/flere arbeidsplasser og boligutvikling.			
Demografi	Risiko: Endringen i befolkningssammensetningen går raskt og det betyr at det må allokere midler til helse og velferd, samtidig som oppvekstsektoren må vokse saktere. Dette er svært krevende og utgjør en risiko hvis en ikke klarer å ta nødvendige grep raskt nok. Tiltak: Dyptgående omstillingsarbeid.			

Kostnader ressurskrevende tjenester	Risiko: Kostnadene forbundet med tjenester til ressurskrevende brukere har over tid hatt en kraftig vekst. Brukere over 67 år dekkes ikke av statlige refusjoner og innslagspunktet for refusjoner fortsetter å stige mer enn deflator. Dette er utgjør en stadig større risiko. Her burde det vært avsatt en buffer. Det er det ikke funnet rom for. Tiltak: Stramme inn portvaktfunksjonen - strammere vedtak og påvirke sentrale myndigheter.			
Statlige krav uten fullfinansiering	Risiko: Nye krav fra staten sammen med manglende finansiering anses som en økonomisk risiko. Kommunens manglende oppfyllelse av lærernorm anses også som en risiko. Tiltak: Påvirke sentrale myndigheter. Arbeid med omstilling og innsparingstiltak.			
Likviditet	Risiko: Likviditeten i kommunen er utfordrende og bankinnskuddet er for det meste ubrukte lånemidler, som skal benyttes til investeringsprosjekter. Med budsjettet null resultat i 2026 vedvarer likviditetsutfordringen. Tiltak: Bruk av kassekreditt. Arbeid med omstilling og innsparingstiltak.			
Uforutsette kostnader	Risiko: Kommunen har i meget liten grad budsjetterte midler til uforutsette kostnader. Dette utgjør en meget stor risiko. Tiltak: Avsatt 2 mill.kr til uforutsette kostnader. Denne bufferen burde vært høyere. Arbeid med omstilling og innsparingstiltak.			
Eiertilskudd	Risiko: Dyrtid påvirker også selskaper og samarbeid kommunen er en del av. Dette kan utløse behov for ekstraordinære utbetalinger. Et eksempel, er DRBV. Der øker eiertilskuddet betraktelig i 2026. Tiltak: Ekstra eiertilskudd til DRBV er			

	lagt i budsjett 2026. Arbeid med omstilling og innsparingstiltak.			
Resultat 2025	Risiko: Budsjettet tar utgangspunkt i årsprognosen for 2025 med effekt i budsjett 2026. Et dårligere resultat i 2025 enn prognosen vil øke kostnadsnivået inn i 2026 uten at dette er tatt høyde for i budsjettet. Tiltak: Arbeid med omstilling og innsparingstiltak.			
Disposisjonsfond	Risiko: Årsprognosen for 2025 er et negativt resultat på ca. 40 mill.kr og det budsjetteres med et tilnærmet nullresultat i 2026. Disposisjonsfondet vil da være på et kritisk lavt nivå, ca. 35 mill.kr ved utgangen av 2025. Et merforbruk utover prognosen 2025 og budsjett 2026 vil potensielt tømme disposisjonsfondet helt. Tiltak: Arbeid med omstilling og innsparingstiltak. Positive årsresultat avsettes til disposisjonsfond.			
Kostnader til sosialhjelpsutbetaling	Risiko: Som følge av reduksjon i integreringstilskudd pga færre flyktninger, trekkes også rammen ned. Erfaring fra 2025 viser at tilskuddene reduseres fortere enn kommunens kostnader. Det er derfor ikke gjort ytterligere nedtrekk basert på noe brattere nedgang enn forutsetningen var i forkant av 2025. Tiltak: Fokus på norskopplæring og målrettede tiltak for å få folk i arbeid.			
Barnevernplasseringer	Risiko: Kostandene ved kjøp av barnevernplasseringer har økt betraktelig de to siste årene og er tildels uforutsigbare. Det er ikke budsjettet for særlige fler barnevernplasseringer. Dette utgjør en stor risiko. Tiltak: Tatt litt høyde for flere plasseringer i 2026. Fokus			

	på forebyggende tjenester og fosterhjem			
Mottak av flyktninger	Risiko: Mottak av flyktninger påvirker både befolkningsveksten, kostnadene og organisering av tjenestene. Integreringstilskuddet fra staten dekker kun delvis kostnadene forbundet med mottak av flyktninger, anslått til i underkant av 90% av kostnadene i 2026. Mottak av flere og/eller mer vanskeligstilte flyktninger enn budsjettet utgjør en stor risiko. Tiltak: En trinnvis reduksjon av antall mottatte flyktninger. Arbeid med omstilling og innsparingstiltak i takt med lavere integreringstilskudd			
Husleiekostnader	Risiko: Økte investeringer i formålsbygg av eiendomsforetaket utover det som er lagt til grunn i budsjettet vil økte driftskostnadene/husleiekostnadene. Tiltak: Begrense foretakets investeringer, arealeffektivisere og avvikle ekstern husleie.			
Årsverk	Risiko: Lønnskostnadene er kommunens største utgiftspost. Det er budsjettet med vesentlig reduksjon av lønnsbudsjettet. Tiltak: Fortsette med Sentralt tilsettingsutvalg, effektiv gjennomføring av masterplan og nedbemanningsprosess.			

Kostnad kjøp eksterne institusjonsplasser helse og velferd	Risiko: Kjøp av eksterne institusjonsplasser er meget kostnadsdrivende. Økning av eksterne kjøp utgjør derfor en stor risiko. Tiltak: Benytte egen kapasitet best mulig før eksterne kjøp iverksettes. Begrense og avvikle kostnadskrevende eksterne kjøp av heldøgns pleie og omsorg når det er hensiktsmessig, forsvarlig og rimeligere ordninger kan gjennomføres i egen regi.			
Økonomistyring og budsjett disiplin	Risiko: Stramme budsjetter og krevende prioriteringer utfordrer lederne og deres økonomistyring. Tiltak: Sterkt fokus på ledelse og virksomhetsstyring. Obligatorisk økonomikurs for alle ledere.			
Eiendomssalg	Risiko: Flere eiendommer er vedtatt solgt og skal føre til nedbetaling av gjeld og dermed lavere renter og avdrag. Det er et krevende markedet for eiendomssalg. Salgspris og når eiendommene selges er det knyttet stor usikkerhet til. Tiltak: Noe forsiktig budsjettering med hensyn til salgspris og salgstidspunkt.			
Omstillingstiltak	Risiko: Vedtatt masterplan med innsparingstiltak inneholder omfattende og krevende innsparingstiltak. Organisasjonens evne til å gjennomføre og realisere gevinstene er det knyttet stor risiko til. Tiltak: Opprettelsen av prosjektprogrammet. God prosjektgjennomføring			

Risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS) må forstås i en bredere kontekst der Øvre Eiker kommune ikke opererer isolert, men som en del av et samfunn med gjensidige avhengigheter til andre kommuner, næringsliv, frivillige organisasjoner og statlige aktører. Kommunens situasjon påvirkes også av nasjonale og internasjonale hendelser.

Analysen viser, isolert sett, at sannsynligheten for alvorlige økonomiske tilbakeslag er høy, men er trolig noe lavere enn fjorårets budsjett. Det er uansett et klart behov for en omfattende og dyptgående omstilling som gir varige effekter. Den vedtatte masterplanen fra KSK anses som det sentrale tiltaket for å bringe kommunens økonomi i balanse.

I tillegg til tiltakene som allerede er nevnt i tabellen, er det nødvendig med overordnede risikoreduserende tiltak.

Risikoreduserende tiltak

- Opprettholde kriseforståelsen i administrasjonen og hos de folkevalgte
- Nøktern pengebruk, god økonomistyring og streng budsjettdisiplin.
- Forsterket vekt på virksomhetsstyring, realistiske innsparing- og omstillingstiltak
- Målrrettede tiltak for verdiskaping og effektivisering.
- Utnytte kommunens fortrinn med en sentral plassering, med tanke på et stort bo- og arbeidsmarked.
- Godt samarbeid mellom administrasjon og folkevalgte.
- Godt samarbeid med de ansattes organisasjoner og vernetjenesten.
- Transparent organisasjon med korte linjer.

Kommunens ansatte - personalforvaltning

Dette er kjennetegn på god personalforvaltning

For å få løst det samlede oppdraget, er kommunen avhengig av ansatte som kan utføre. Kommunen er en stor organisasjon med over 1200 årsverk, og langt flere med et ansattforhold. Kommunen har med dette også en viktig rolle som arbeidsgiver, og er en stor virksomhet og arbeidsplass i lokalsamfunnet. Våre ansatte er en betydelig kilde til verdiskaping.

Personalforvaltning handler om forvaltning av personalet knyttet til alle oppgaver som skal utføres, i samsvar med gjeldende lov- og avtaleverk. Det handler altså om hvordan vi som arbeidsgiver disponerer de folka vi har, hvem som løser hvilke oppgaver, og hvordan vi sørger for at vi har den kompetansen vi trenger nå og fremover. God personalforvaltning handler om å rekruttere, ansette, lære opp, utvikle, motivere, belønne og beholde ansatte.

Personalforvaltning handler både om ledelse og administrasjon. Vi trenger gode systemer, prosedyrer og rutiner for rekrutterings-prosesser, time- og vaktplaner, lønnsutbetalinger o.s.v. Samtidig er det viktig at vi har ledere som sørger for at vi på best mulig måte anvender den kompetansen som den enkelte ansatte og organisasjonen har. Personalforvaltning og ledelse handler også om verdier og relasjoner.

Strategisk kompetanseplan i Øvre Eiker legger kompetansebegrepet til Linda Lai til grunn. I Lais modell er kompetanse forstått som evner, holdninger, kunnskaper og ferdigheter. I Øvre Eiker knytter vi både kompetanse og ledelse til mestringsbegrepet.

Arbeidslivet er i endring, og behovet for å tenke nytt om kompetanse og kompetanseutvikling øker. For Øvre Eiker kommune er det viktig å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere med rett kompetanse. Dette er en forutsetning for organisasjonens evne til fornyelse av tjenester og arbeidsformer, og om vi er beredt til å møte fremtidige behov og samfunnsutvikling. Riktig kompetanse på rett plass, til rett tid, er avgjørende.

Godt partssamarbeid lokalt og god dialog mellom leder og medarbeidere er viktig for å lykkes med å utvikle kompetanse i virksomhetene, og hos hver enkelt medarbeider.

Det er viktig for kommunen som arbeidsgiver at medarbeidere er på jobb. Høyt sykefravær gjør det vanskelig å løse oppdraget, og trekker mye av kommunens ressurser. Sykefravær er også uttrykk for at noe er krevende for den enkelte medarbeider, enten på jobb, eller på andre arenaer. God

personalforvaltning innebærer også å bruke alle tilgjengelige virkemidler som kan ha effekt, slik at flest mulig ansatte er på jobb den tiden som tilsettingsforholdet tilsier.

Modell fra «Strategisk kompetansestyring» av Linda Lai fra Agenda Kaupang:

Kilde: Basert på "Strategisk kompetansestyring" av Linda Lai og oppsett fra Agenda Kaupang.

Basert på dette kan vi si at god personalforvaltning er kjennetegnet av:

- Å sørge for at vi har den kompetansen vi trenger for å løse oppdraget
- Administrative systemer som gjør det lett å fordele og plassere oppgaver og myndighet
- Ledelse som gjør at kompetansen anvendes best mulig
- Personalpolitikk som legger vekt på verdier og relasjoner

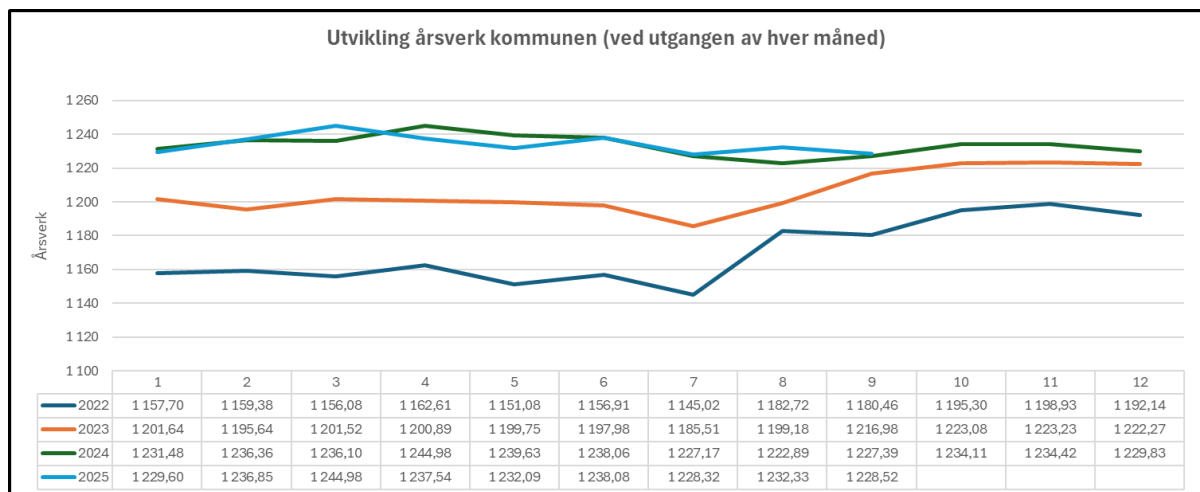
Nåsituasjon

Vår kommune har et sykefravær som over lang tid har ligget på det gjennomsnittlige nivået for sykefravær i kommunesektoren, ca. 10 prosent, med noen årstidsvariasjoner. Vi ser en trend til at sykefraværet i sum er svakt på vei ned. Forskere peker på at det er ulike grunner til sykefravær i de ulike bransjene i kommunene. Den ene er at kvinner, uansett yrke og tilknytning til arbeidslivet, har høyere sykefravær enn menn. Kanskje er noe av forklaringen helsefaktorer knyttet til kjønn. Grad av autonomi og emosjonell belastning varierer dessuten fra sektor til sektor. God ledelse, godt arbeidsmiljø og forebygging er viktig for å unngå fravær. Tett oppfølging av sykemeldte fra nærmeste leder og eventuell avvikling av arbeidsforhold i når det foreligger arbeidsevneavklaring, er viktig for å få ned sykefraværet og bedre kommunens økonomi.

Pr. 30.9.2025: har Øvre Eiker 1228,5 årsverk fordelt på 1476 ansatte. Årsverkene er fordelt slik mellom seksjonene:

Seksjon	2024	2025
10 - KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK	5,0	5,7
11 - SERVICE OG FELLESTJENESTER	15,8	15,4
12 - KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING	49,8	48,3
16 - ØKONOMI, STYRING OG STØTTE	28,7	25,6
20 - ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF	51,2	46,9
23 - SELVKOSTOMRÅDER	25,9	26,0
30 - OPPVEKST	549,2	547,4
50 - HELSE OG VELFERD	501,8	513,2
Totalt	1 227,4	1 228,5

Antallet årsverk i kommunen har økt de siste årene, fra 1106 årsverk ved inngangen til 2021 til 1228 årsverk i september 2025. Dette tilsvarer en økning på 11 prosent. Utviklingen av årsverk flatet ut i 2024 og har det siste året bare økt med et årsverk.

Kommunen bruker programmet Webcruiter i rekrutteringsarbeid, og dette gir mulighet for god innsikt i rekrutteringsprosesser og respons i arbeidsmarkedet. Det er varierende antall søkere til de stillingene som lyses ut, og for noen stillinger er det svært mange søkere. Både datamateriale og meldinger fra ledere, viser at det er noe kompetanse som er særlig etterspurt, og der vi konkurrerer med andre arbeidsgivere.

Strategisk kompetanseplan 2023-2027

Kommunen har fastsatt i sin lønnspolitikk at kommunen ikke skal være lønnsledende. Sammenlignet med lønn i andre kommuner, ser vi likevel at vi heller ikke er i nederste del av skalaen.

Kommunen har i stor grad den riktige kompetansen for å løse det samlede oppdraget. I årene som kommer, vil det likevel være behov for både å utvikle kompetansen til de medarbeiderne vi har, og rekruttere ny kompetanse. Kommunen har en strategisk kompetanseplan, vedtatt 11. mai 2023, PS 54/2023.

Øvre Eiker kommune har mestringsledelse som overordnet ledelsesfilosofi, og har hatt denne filosofien i 10 år. Dette er i stor grad basert på Linda Lais forskning på ledelse, og KS sin 10-FAKTOR medarbeiderundersøkelse. I boken 10-FAKTOR fra 2022 står det blant annet følgende om mestringsorienterte ledere:

“Mestringsorienterte ledere er gode til å gi både retning, mening og individuell oppmerksomhet.»

Hovedmål og delmål

Kommunen har en personalforvaltning som gjør oss til en attraktiv arbeidsplass.

Delmål personalforvaltning

1 - Høy nærværsfaktor – samlet sykefravær under 8 prosent.

Tall i ulike statistikker tyder på at sykefraværet i kommunen er på nivå med gjennomsnittet i kommunesektoren, men det er likevel et høyt fravær. Kommunesektoren er den sektoren i Norge som har høyest sykefravær. Det er stor forskjell på sykefraværsprosenten i seksjonene og tjenestene. Forskjellene følger trendene i sykefraværet i kommunesektoren. Høyt sykefravær er tapte ressurser, og gir direkte kostnader i form av f.eks. vikarer, overtid o.s.v. For noen av de sykemeldte, er sykemelding eneste løsning. I mange tilfeller kan det være mulig å redusere sykefraværet, helt eller delvis. Det er valgt et realistisk mål for sykefraværet. Dette kan justeres i planperioden. Hvert tjenestested setter årlige sykefraværstall i arbeidet med tjenestens HMS-plan.

2 - Kommunen har kompetanse som gjør oss i stand til å løse det samlede oppdraget, nå og fremover

Våre ansatte er vår viktigste ressurs i arbeidet med å levere gode tjenester til innbyggerne. Ansatte og ledere må jobbe aktivt med å iverksette kommunens vedtatte strategier og mål. Kommunens økonomiske situasjon krever at alle medarbeidere i organisasjonen, uavhengig av tjenestested eller nivå,

må bidra i omstillingsarbeidet. Arbeidet med kontinuerlig forbedring må styrkes, og vi må jobbe med langsiktig strategisk utvikling av organisasjonen.

Ansatte og ledere må sammen arbeide med tiltak som organisering, effektivisering av drift, nye arbeidsmetoder, arbeids- og oppgavefordeling, riktig bruk av kompetanse og gode systemer for kompetanseutvikling og kompetansedeling. Vi kommer til å trenge både fagkompetanse, og kompetanse for omstilling og innovasjon. Ansatte må å klare å løse oppgaver også med vanskelige rammebetingelser. Særlig viktig blir det at vi klarer å løse oppgaver sammen, uavhengig av hvor i organisasjonen vi har formell tilhørighet (hvilken leder man rapporterer til).

For å lykkes med endring og omstilling i Øvre Eiker kommune i årene fremover, vil det være viktig at vi fortsetter å legge vekt på og utvikle mestringsorienterte ledere. Et godt samarbeid med fagforeningene og vernetjenesten er en av flere forutsetninger for å lykkes..

Tiltak i planperioden

Tiltak	2026	2027	2028	2029
Bruke kommunens medarbeiderplakat og lederplakat, og øvrige strategier og mål aktivt i omstillingsarbeidet	x	x	x	x
Helhetlig gjennomgang av kommunens organisering og struktur	x			
Kontinuerlig arbeid med omstilling og endringsarbeid, både for ledere og medarbeidere - endring i drift- og kjerneoppgaver, prioritering og avklaring av hva som er riktig kvalitet	x	x	x	x
Opplæring i endringsarbeid, effektivisering og digitalisering og endring av drift og kjerneoppgaver	x	x	x	x
Innarbeide kommunens strategier for kompetanse i alle stillingsutlysninger, slik at vi søker etter den kompetansen vi trenger	x	x	x	x

Slik vet vi at vi når målet – indikatorer og evaluering

- Redusert sykefravær i samsvar med fastsatt måltall
- Nye arbeidsmetoder er faktisk tatt i bruk
- Antall årsverk stagnerer eller synker, selv om antallet innbyggere øker, eller demografiendringer følger prognosene
- Vi får mer enn én kvalifisert søker til utlyste stillinger
- Vi lykkes med å ansette folk med den kompetansen vi etterspør
- Vi klarer å beholde ansatte med riktig fagkompetanse, holdninger, ferdigheter, kunnskaper og evner

Investeringer i økonomiplanen

Investeringer er et viktig virkemiddel for å sikre et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere. Det er etablert handlingsregel som skal sette rammer for investeringsnivået. Våre investeringer finansieres i all hovedsak av lån, fond og tilskudd.

Handlingsregel for låneopptak

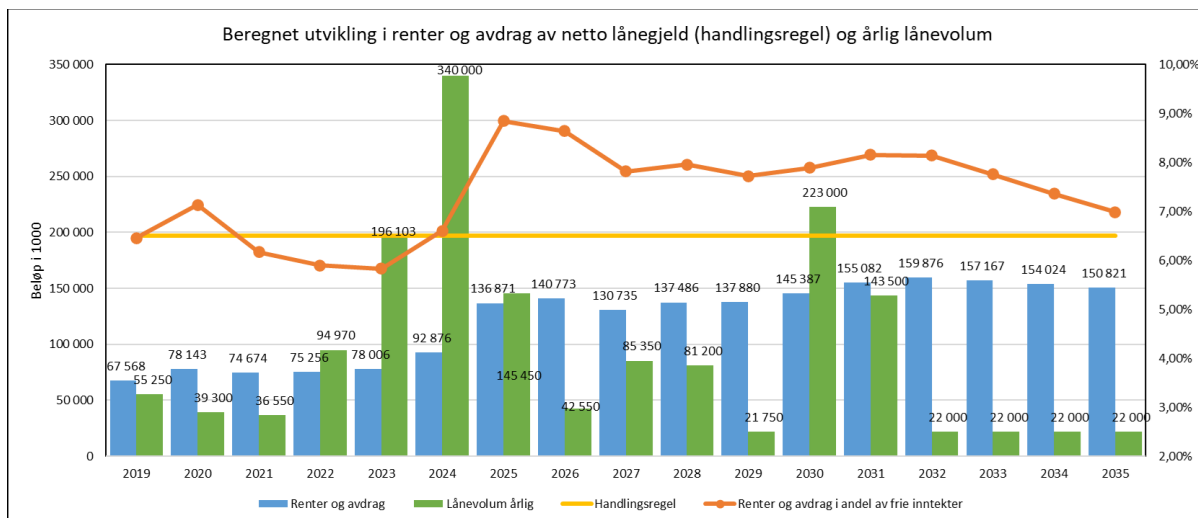
I PS 164/20 ble det vedtatt at renter og avdrag fratrasket VA-gjeld, startlån og utlån til Eiker omsorgsbygg (EO) ikke skal utgjøre mer enn 6,5 % av kommunens frie inntekter, der frie inntekter er definert som skatt og rammetilskudd inkludert inntektsutjevning. I perioder med store investeringer vil handlingsregelen brytes, men over tid (5-10 år) må intensjonen i regelen ivaretas. Slik den fremtidige økonomiske situasjonen ser ut, vil forutsetningen for å komme innenfor handlingsregelen være at investeringsnivået må tas ned i årene som kommer og at det betales ned mer gjeld enn det tas opp nye lån. Dette vil kreve både arealeffektivisering og avhending av eiendom/bygg.

Intensjonen med handlingsregelen er å unngå å belaste driftsbudsjettet til kommunen med mer enn 6,5% av de frie inntektene. Det er gjelden som kommunekassen selv må bære som er relevant. Det vil si renter og avdrag i Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE) som gjelder formålsbygg, som faktureres kommunen som husleie, samt kommunens egen gjeld ekskl. selvkostgjeld og startlån.

Regelen ble presisert i PS 155/21 for å ivareta intensjon etter at ØEKE overtok egne lån og at Eiker Omsorgsbygg ble innlemmet i ØEKE.

I beregningen av fremtidige renter og avdrag er det lagt til grunn:

- Lån pr. 1.10.2025.
- Forventet låneopptak for resterende av 2025 i ØEKE er lagt til grunn.
- Låneopptaket i planperioden 2026-2029 skjer midt i året hvert år med tilhørende effekt på avdrag og renter. Løpetid på 33 år og 3 MNIBOR rente med 0,7 prosentpoeng påslag.
- Fremtidige investeringer i ØEKE ekskl. det som forventes å være selvfinansierende (boliger, digitalisering etc.).
- Selvkostgjeld og startlån er holdt utenfor beregningen.

Det er mange forutsetninger som gjøres i modellen. Det er lagt opp til at Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE) betaler ned gjeld iht. nedbetalingsplanen og ikke benytter seg av muligheten for

minimumavdrag (utsettelse av avdrag). For kommunen er det lagt inn renter og avdrag iht. budsjett i perioden 2026-2029 som inneholder noe redusert avdrag, mens det fra 2030 ligger inne avdrag og renter iht. nedbetalingsplan korrigert for tidligere års utsatte avdrag. Alle nye lån er lagt inn med 33 års løpetid da det lånes opp til ulike løpetider ut fra type investeringer. 33 år er et forsøk på å legge til grunn vektet gjennomsnittlig løpetid. Det vil i løpet av 2026 også refinansieres selvkostgjeld pga. endret regelverk knyttet til avskrivningstid. Dette er forsøkt innarbeidet så godt det går. Endring fra samme modell i fjorårets økonomiplan er et høyere investeringsnivå i perioden 2026-2028, samt lavere forventning til rentenedgang fremover enn på samme tid i fjor. Avviket mot handlingsregelen er dermed noe forverret fra fjorårets modell. I perioden fra 2027 ligger kostnadene til gjeldshåndtering ca. 1,3 prosentpoeng over handlingsregelen, for 2027 tilsvarer dette i overkant av 22 mill.kr. mer enn hva handlingsregelen tillater. I 2026 er engangseffekten knyttet til ekstraordinært avdrag som følge av eiendomssalg holdt utenfor da dette også medfører ekstra utbytte, mens effekten av salget i form av reduserte avdrag fremover ligger inne.

Som tidligere skrevet er det noen svakheter med handlingsregelen. Slik den er formulert fanges ikke andre effekter i driftsregnskapet opp, som f.eks. unngåtte eksterne leier (Hokksund BS). Så det vil være investeringer som forverrer situasjonen sett mot handlingsregelen ved å øke renter og avdrag, men som ikke nødvendigvis svekker evnen til å betjene gjeld, fordi andre kostnader i driftsregnskapet reduseres. Når den nye barneskolen på Loesmoen nå er tatt i bruk, er ulike leieavtaler ved den gamle skolen knyttet til SFO, Falkhytta, utearealer og moduler avsluttet. Dette vil frigjøre om lag 2,7 mill.kr. årlig som kan benyttes til å betjene gjeld. Det ikke mange slike effekter av de investeringene som har vært, så det utgjør en forholdsmessig liten del av totalen. I eksempelet over med 7,8% av driftsinntektene til gjeldshåndtering i 2027 ville det vært 7,7% om man hadde korrigert for de 2,7 millionene.

Det er i perioden lagt inn enkelte salg av eiendom i prognosen, men med forsiktige anslag. Arealeffektivisering og avhending av kommunale bygg er en viktig suksessfaktor om gjeldsbelastningen skal reduseres til nivået iht. handlingsregelen. Avvikling av husleie til eksterne gir umiddelbar effekt i driftsregnskapet som en redusert kostnad. Salg av eiendom fra kommunens (basis) eiendomsportefølje, vil umiddelbart gi reduserte kapitalkostnader dersom salgsinntektene benyttes til nedbetaling av gjeld. Salg fra ØEKEs portefølje skal brukes til nedbetaling av gjeld, og det er forutsatt at dette gir kommunen redusert husleie.

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	199 783	90 563	68 188	104 113	100 088	96 638
Tilskudd til andres investeringer	1 500	1 800	1 500	1 500	1 500	1 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 501	3 800	4 070	4 070	4 070	4 070
Utlån av egne midler	543	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	205 326	96 163	73 758	109 683	105 658	102 208
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 896	-3 813	-4 238	-4 463	-3 588	-3 588
Tilskudd fra andre	-5 321	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-10 366	-1 753	-1 753	-1 664	-13 845	-765
Bruk av lån	-184 879	-82 950	-57 550	-95 350	-93 700	-90 250
Sum investeringsinntekter	-207 463	-88 516	-63 541	-101 477	-111 133	-94 603

Kommuneplanens handlingsdel 2026-2029

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Videreutlån	68 023	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
Bruk av lån til videreutlån	-68 023	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Avdrag på lån til videreutlån	17 125	11 670	7 940	9 402	9 528	9 689
Mottatte avdrag på videreutlån	-16 750	-11 670	-7 940	-9 402	-9 528	-9 689
Netto utgifter videreutlån	375	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	18 723	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-15 719	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	16 542	1 753	1 753	1 664	13 845	765
Bruk av ubundet investeringsfond	-17 784	-9 400	-11 970	-9 870	-8 370	-8 370
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	1 762	-7 647	-10 217	-8 206	5 475	-7 605
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING	22 400	15 688	19 188	23 863	20 463	17 013
ØKONOMI, STYRING OG STØTTE	3 865	2 500	1 375	1 250	625	625
SELVKOSTOMRÅDER	169 058	70 500	42 000	76 500	76 500	76 500
OPPVEKST	403	0	0	0	0	0
HELSE OG VELFERD	4 057	1 875	5 625	2 500	2 500	2 500
Investeringer i varige driftsmidler	199 783	90 563	68 188	104 113	100 088	96 638

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i kirker	1 500	1 800	1 500	1 500	1 500	1 500
Tilskudd til andres investeringer	1 500	1 800	1 500	1 500	1 500	1 500

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Avsatt egenkapitalinnskudd pensjonsfond	3 501	3 800	4 070	4 070	4 070	4 070
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 501	3 800	4 070	4 070	4 070	4 070

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Hakavika avløpsanlegg	90	0	0	0	0	0
Utlån VIF padelbane PS 35/24	453	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	543	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	205 326	96 163	73 758	109 683	105 658	102 208

Investeringstabell for kommunen samlet

Andre investeringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsprosjekter				
ANSVAR 100 1A				
Avsatt egenkapitalinnskudd pensjonsfond	4 070	4 070	4 070	4 070
Sum ANSVAR 100 1A	4 070	4 070	4 070	4 070
KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK				
Investeringer i kirker	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK	1 500	1 500	1 500	1 500
KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING				
Bilpark	5 000	4 300	4 650	1 200
Etablering av lavterskelanlegg for aktivitet	375	375	375	375
Grunnerverv	0	1 000	1 000	1 000
Maskiner og utstyr - Vei- og parkanlegg (6001)	0	2 500	0	0
Oppgradering av bruer og veier (6026)	6 250	6 250	6 250	6 250
Oppgradering sentrumsområder	1 250	1 250	1 250	1 250
Rehabilitering av skibruer	625	1 250	0	0
Trafikksikkerhetstiltak (6003)	0	1 250	1 250	1 250
Under prosjektering utenfor selvkost	3 812	3 812	3 812	3 812
Vei- og gateløys	1 875	1 875	1 875	1 875
Sum KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING	19 188	23 862	20 462	17 012
ØKONOMI, STYRING OG STØTTE				
IKT-investeringer i utstyr og programvare	1 375	1 250	625	625
Sum ØKONOMI, STYRING OG STØTTE	1 375	1 250	625	625
HELSE OG VELFERD				
Helseteknologi	3 750	625	625	625
Utstyr Helse og velferd	1 875	1 875	1 875	1 875
Sum HELSE OG VELFERD	5 625	2 500	2 500	2 500
Sum	31 758	33 182	29 158	25 708

Selvkost

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsprosjekter				
SELVKOSTOMRÅDER				
Ledninger og kummer - Vann- og avløpsanlegg (7500/7600)	4 000	2 000	2 000	2 000
Maskiner og utstyr - Vann og avløp (7607)	2 500	2 500	2 500	2 500
Rehabilitering pumpestasjoner	1 500	1 500	1 500	1 500
Rensetrinn vann	0	20 000	0	0
Strømbo og Eikern vannverk (7503)	500	500	500	500
Under prosjektering selvkost	33 500	50 000	70 000	70 000
Sum SELVKOSTOMRÅDER	42 000	76 500	76 500	76 500
Sum	42 000	76 500	76 500	76 500

Beskrivelse av investeringsprosjektene

ANSVAR 100 1A

Avsatt egenkapitalinnskudd pensjonsfond

Egenkapitaltilskuddet som kommunene betaler til pensjonsleverandøren KLP som finansieres ved bruk av investeringsfond fritt. Dette er et årlig tilskudd fra kommuner og andre medlemmer i KLP, som regnes som eiere av selskapet.

KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK

Investeringer i kirker

Kirkevergen har laget et dokument som beskrives grundig investeringsbehov i kirkene og det er satt opp en prioritert liste. Utfyllende beskrivelse ligger vedlagt i kommuneplanens handlingsdel. Listen består av bl.a. oppstart av restaurering av Haug kirke, lyd og lys i kirker, utstyr til kirkegårder, skilting kirkebygg og gravplasser forprosjekt murer Haug kirke m.m. Kirkelig fellesråd har også anledning til å søke om midler gjennom kirkebevaringsprogrammet. Programmet delte ut 100 mill.kr. i 2024, ny utdeling i 2025 og ny søknadsrunde for tildeling av midler i 2026 skjer i høst. Kommunedirektøren anbefaler at kirkelig fellesråd søker på midler gjennom dette fondet der det mulig.

KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING

Bilpark

Anskaffelse av kommunens biler har vært gjennom en prosjekteringsfase. Målet er at bilparken finansieres på gunstigste måte for kommunen. Strategien er å gå fra leasing av bilene administrert i den enkelte tjeneste, til eierskap av egne biler administrert av en sentral bilansvarlig. Kjøp av kommunens biler er en av virkemidlene for å gjøre kommunens bilpark rimeligere i drift enn dagens nivå.

Etablering av lavterskelanlegg for aktivitet

For å sikre livskraftige steder og god folkehelse i befolkningen er det satt av en lav årlig sum til etablering av lavterskelanlegg. Dette er anlegg som det skal være enkelt å ta i bruk og som er gratis å

bruke. Dette er typisk anlegg for egenorganisert aktivitet som f.eks aktivitetsløype, petanque, frisbeegolf, turstier, friluftspark, utendørs basketbane etc. Når denne typen anlegg etableres (nærmiljøanlegg) søker kommunen spillemidler og får således dekket inntil 50% av anleggskostnaden. Kommunen får med dette tiltaket mye fysisk aktivitet og økt livskvalitet for lite midler.

Grunnerverv

Grunnerverv knyttet til planlagte investeringsprosjekter utenom VA-prosjekter. Mindre tiltak og prosjekter fordrer også grunnerverv av veigrunn utenfor planlagte investeringsprosjekter.

Maskiner og utstyr vei og parkanlegg

Utskifting av maskiner og utstyr i henhold til maskinutskiftingsplan sett opp mot skiftende behov i produksjon, og ta del i det grønne skiftet.

Oppgradering av bruer og veier

Oppgradering av veistrekninger med overvannssystemer, veioverbygging og asfaltering. Det prioriteres å investere for å ivareta veikapitalen. Tidlig innsats med å hindre skadeutvikling gir besparelser på drift. Tilstanden på de kommunale veiene kan karakteriseres som variabel, hvor deler er middels til god, mens mange veier og delstrekninger har behov for vesentlig oppgraderinger.

Prosjektet består også av nødvendig oppgradering av broer etter årlig brokontroll.

Oppgradering sentrumsområder

Bevilgning til tiltak i sentrumsområder, tettstedene, parker og friområder. For friluftsområdene gir bevilgningen grunnlag for søknad om sentrale midler.

Oppgradering av Hokksund sentrum fortsetter i 2026.

Rehabilitering av skibruer

Det er behov for å rehabilitere to skibruer i nær fremtid. I forbindelse med rehabilitering av demningen på Himsjø er det behov for å utbedre og utvide skibru over demningen. Øvre skibru over Dørja har et tredekke og rekkverk som er råttent og dårlig. Arbeidene søkes gjennomført i samarbeid med frivillige der hvor det er mulig.

Trafikksikkerhet

Tiltak som er beskrevet i kommunens vedtatte Trafikksikkerhetsplan 2022-2025. Rullering av planen er startet i 2025. Det gjennomføres også løpende mindre trafikksikkerhetstiltak etter innspill fra innbyggere og grendeutvalg, samt generelle tiltak der samhandling er kostnadsbesparende.

Under prosjektering utenfor selvkost

Midler for planlegging, forprosjektering og samhandlingsprosjekter. Samhandlingsprosjekter med andre tjenester gir mer kostnadseffektive og helhetlige løsninger hvor man drar nytte av synergieffektene i gjennomføringsperioden. Midlene omfatter blant annet regulering for realisering av infrastruktur (vei,

VA, mm.). Etablering av tellepunkter, tiltak for kollektivtransport, redusere forfall, tiltak dammer ligger innenfor prosjektrammen.

Vei og gatelys

Samhandlingsprosjekter der VA og Eiker Energi skal rehabilitere anlegg prioriteres. I 2026-27 vil det prioriteres å møte krav om energimåling av veilyks samt å fullføre utskiftning til LED armaturer. Investeringene kan trolig tas noe ned etter at disse prosjektene er ferdigstilt.

ØKONOMI, STYRING OG STØTTE

IKT-investeringer i utstyr og programvare

Innenfor planperioden prioriteres følgende investeringer:

- Nødvendige oppgraderinger/styrking infrastruktur (spesielt HEV og Oppvekst). Fortsatt behov for oppgradering av kommunens nettverk på mange bygg.
- Oppgradering av plattform administrasjonsløsning nettverk.
- Oppgradering av backup-løsning.
- Universell utforming - løsning for å tilfredsstille lovkrav til lydmiljø i offentlige bygg for festsal, kommunestyresal og formannskapssal på rådhuset.
- Datarom - oppgradering serverløsning, strømforsyning (UPS - Uninterruptible Power Supply) og kjøling.

HELSE OG VELFERD

Helseteknologi

For å håndtere veksten i pasienter og færre hender må det investeres i helseteknologi. Ved hjelp av digitalt utstyr vil man redusere behov for fysisk bemanning. Dette muliggjør besparelser i driftsregnskapet. I 2026 er det tenkt investert i digitalt tilsyn på sykehjem og heldøgns bolig.

Utstyr Helse og velferd

Helse- og velferd har omfattende drift og det er årlig behov for å anskaffe inventar og utstyr.

Blant annet må vi anskaffe ca. 85 stasjonære PC'er (såkalte «shared device»). Disse skal erstatte «tynnklienter» som må fases helt ut innen utgangen av 2027. Dette gjelder i bemannede boliger, på Eikertun og i basen til hjemmetjenesten. Tynnklientene er gamle og fungerer dårlig. De kan ikke brukes til e-læring (bilde, lyd) som er viktig for kompetansehevingen i pleie og omsorgstjenestene, ei heller til Teams. Det er også fare for at tynnklientene ikke vil fungere med ny EPJ (elektronisk pasient journal), som vil være et skybasert system som innføres i 2026. Tynnklientene er avhengig av en ekstern desktop som administreres via Citrix. Citrix koster 1,0 mill. kroner i året i drift, så det er ønskelig å finne annen løsning enn Citrix. Det er også en forutsetning at vi da har faset ut tynnklientene. Tynnklienter byttes i dag ut med det vi kaller Shared device. Dette er en PC som er beregnet på delt bruk. En slik enhet koster pr. i dag rundt kr. 8.000 eks. mva. Kommunens IT-sjef anbefaler at tynnklientene fases ut. Det foreslås at prosjektet benyttes til dette formålet og at utskiftningen er gjennomført innen 2027.

I tillegg kommer diverse utstyr og inventar til Eikertun helsehus: behov for erstatning av utslitte maskiner til Eikertun kjøkken, erstatning for utslitt/ødelagt utstyr på avdelingene og beboerrom, herunder jevnlig behov for utskifting av dyre senger og madrasser. Samt hjelpemidler til pasientene på Eikertun og til utlån fra hjelpemiddelutlånet. Tilsvarende er det jevnlig behov for å erstatte utslitt/ødelagt inventar og utstyr i fellesrom og personalbaser i de bemannede boligene våre.

SELVKOSTOMRÅDER

Ledninger og kummer - Vann- og avløpsanlegg (7500/7600)

Midlene er avsatt til å dekke strakstiltak på ledningsnett og der private utbyggingsprosjekter initierer deltagelse fra VA-tjenestene.

Maskiner og utstyr - Vann og avløp (7607)

Midlene er avsatt til å dekke kostnader til løpende behov for oppgradering og fornyelse av maskiner og utstyr innen vann og avløp. Programmet for utskifting til fjernavleste vannmålere dekkes av denne investeringsposten.

Rehabilitering pumpestasjoner

Eldre pumpestasjoner for avløp har behov for rehabilitering og bytte av overbygg. Dette er et prosjekt som kan videreføres de neste årene slik at vi opprettholder høy driftssikkerhet på stasjonene.

Rensetrinn vann

Vann fra grunnvannsverket på Strømbo inneholder noe jern og mangan. Vannet tilfredsstiller kravene i drikkevannsforskriften, men mangan gir noen drifts- og bruksutfordringer på ledningsnett og for abonnentene. Det er satt nye brønner i området for å øke kapasiteten i området. Det gjennomføres et pilotprosjekt med membranfilter for å fjerne utfordringen med jern og mangan i grunnvannet.

Strømbo og Eikern vannverk

Det avsettes noen midler for å kunne gjennomføre nødvendige mindre investeringer ved vannverkene.

Under prosjektering selvkost

Prosjektering av vann- og avløpsanlegg:

- 232103 - Infrastrukturanlegg - Kantum - Eiker VGS - sanering

Prosjektet består i hovedsak av rehabilitering av ledningsnett for vann og avløp. Det er behov for kartlegging og planlegging. Forventes oppstart i 2028.

- 232106 - Infrastrukturanlegg - Forprosjekt Gamle Hokksund – sanering

Prosjektet er skjøvet noe i da det er avdekket andre utfordringer i ledningsnett som må prioriteres. Det er derfor lagt inn midler til oppstart i 2028.

- 232202 – Lundebakken – Flesaker - Darbu VA

Ledningsanlegg fra Lundebakken, via Flesaker og ut til Darbu. Dagens anlegg har svært begrenset kapasitet. Det er stor aktivitet for rundt Fiskum næringspark og store uutnyttede boligområder i kommuneplanen. Begge områder har behov for mer vanntilførsel og avløpshåndtering. Prosjektet ikke ferdig prosjektert, kan bli behov for ytterligere finansiering mot slutten av perioden. Gjennomføring 2026-2028.

- 232401 - Overføringsledning Eikern - Fabrikkgata vann

Vannledningen er en Asbest-sementledning fra 1959. Det er behov for å forsterke ledningen for å trygge driftssikkerheten fra vannverket på Eikeren. Gjennomføring 2026.

- 232502 - Storgata Vestfossen

Samarbeidsprosjekt med Buskerud fylkeskommune. Utsifting VA fra kryss Møllergata/Storgata, og opp litt forbi skolen i Vestfossen.

- 232503 - Overføringsledning Vestfossen-Hokksund

VA vurderer å finne alternative traseer for å få realisert en forsterking av kapasiteten for vannleveranser mellom Hokksund og Vestfossen. For å øke kapasiteten fra Eikeren vannverket til Hokksund er det behov for økt overføringskapasitet. Har midler til forprosjekt.

- 232504 - Skotselv renseanlegg

Behov for noe oppgradering med gjennomføring i 2026.

Startlån til videre utlån

Innbyggere med sosiale eller helsemessige problemer kan gjennom Husbankens startlånsordning få mulighet til å skaffe varig bolig. Muligheter for utdanning, arbeid og familieliv utfordres hvis man ikke har en trygg boligsituasjon. For barn kan en stabil bosituasjon kompensere for mangler i oppveksten, redusere barnefattigdom og utenforskap. Bruk av startlån er i tråd med kommunens satsing på sosial boligpolitikk og satsing på helhetlig innsats for barn, unge og familier. I melding til Stortinget nr. 24 (2022-2023) «Bu trygt heime», skriver departementet at også eldre kan være i målgruppen for startlån. Dette er interessant og bør utforskes nærmere i årene som kommer. Kommunen har over flere år trappet opp bruken av startlån. I 2024 var utlånsrammen 70 mill. kroner. I 2025 var den 80 millioner. Kommunedirektøren vurderer at startlånsrammen holdes på 80 mill. kr. i kommende økonomiplanperiode 2026-2029.

Investeringsprogram Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE)

Budsjettinnspill til investeringsbudsjettet for 2026 fra Øvre Eiker kommunale eiendom KF.

Som en del av budsjettprosessen har Øvre Eiker kommunale eiendom KF utarbeidet et forslag til investeringsprogram i eiendom. Først følger en omtale av de ulike tiltakene som er foreslått, før en oppsummerende tabell viser tallene. I 2026 er forslag til alle investeringer som ikke er høyst nødvendig tatt ut eller redusert betydelig. Avgjørende at nye investeringer ligger innenfor rammen av hva

kommunen har økonomi til. Eiendomsfaglig burde beløpet til frie investeringsmidler vært betydelig høyere.

Tiltak 1, Oppgradering bygg, innmeldte behov, uteområder, adgangskontroll, universell utforming mm:

Fra 2024 har foretaket fått fullmakt til å prioritere denne lånerammen der behovene er størst. Dette videreføres i budsjettstrukturen. Ut ifra kommunenes økonomiske utfordringer foreslås det å legge investeringer på ett absolutt minimum. Eiendomsfaglig burde beløpet vært betydelig høyere. Totalsummen er foreslått redusert til kr. 2 000 000,-.

Tiltak 2, Oppgradering rådhuset:

For 2024 og 2025 ble det gitt en lånefullmakt på 5,6 millioner til ulike oppgraderinger i rådhuset. I 2024 er det malt fasade, startet arbeider med oppgradering tak som blir avsluttet i 2025. Det er bygget om toaletter i underetasjen, samt garderobe for de ansatte i Eiker Vekst. I tillegg er ny løsning i service-senteret etablert. El tavle under kantine er også byttet i 2025.

Rådhusprosjektet jobbes det løpende med og det vil fremlegges sak til kommunestyret for endelig vedtak. De 74 000 000,- som er lagt inn i prosjektet er investering som kan forsvares med bakgrunn i redusert ekstern leie for de tjenestene som da vil flytte inn på rådhuset. (NAV, ØEKE KF, Familiesenteret, Voksenopplæring, Migrasjonshelse mfl).

Tiltak 3, Ormåsen- permanent økning i areal oppvekst (skole og barnehage):

Tiltaket ble vedtatt i 2023. Øvre Eiker kommunale eiendom KF foreslår å fremskynde tiltaket til 2026-2027. Hovedbegrunnelsen for dette skyldes gjennomgang fra arbeidstilsynet som har varslet at de vil konkludere med flere pålegg. Her vil prosjektet først startes når oppvekst har avklart sine behov med hensyn til antall elever og barnehageplasser. Utkjøp av lokalene til Eiker o-lag må vurderes i denne sammenheng.

Det er planlagt videre utbygning på Ormåsen, noe som gjør at det er lite som tyder på at elevtallet vil synke i årene som kommer. Ved dagens skole er det en midlertidig løsning med moduler som da vil kunne avvikles.

Tiltak 4, Røren skole:

Røren skole har behov for oppgraderinger. Det ble gjennomført tilsyn ved skolen mars 2024 og det er åpne avvik blant annet knyttet til, skolekjøkken, generelt vedlikehold oppgradering av SFO mm.

Utfordringer rundt trafiksikkerhet er utbedret sommeren 2025 det samme gjelder garderobeforholdene. Modulbygg ved skolen, for SFO ønskes avviklet og en ombygging av skolen må også ta høyde for å implementere SFO i skolen.

Denne investeringen på kr. 5.000.000,- vil i hovedsak finansieres ved at leieavtalen på modulbygget avvikles. Så husleien for kommunen vil i stor grad være uforandret.

Tiltak 5, Kjøp Eiker aktivitetssenter:

Eiker Aktivitetssenter eies 50% av Drammen kommune, eierforholdet ble ikke behandlet i forbindelse med avslutning av samarbeidet med tidligere Nedre Eiker kommune rundt 2018. Drammen Eiendom KF har varslet at Øvre Eiker kommune vil bli fakturert en leie med kr 375.000,- fra 2024. Denne er fastsatt i henhold til gjennomført verdivurdering i 2023. Da bygget ble satt opp i sin tid dekket daværende Nedre Eiker kommune halvparten av kostnadene.

Drammen eiendom KF har i dialog med Øvre Eiker kommunale eiendom KF gitt tilbakemelding om at foretaket ikke kommer til å bruke midler på vedlikehold / investeringer i dette bygget, blant annet fordi de ikke bruker bygget til noen av kommunens innbyggere. Det kom ikke fram av overføringsavtalen når Øvre Eiker kommunale eiendom ble opprettet, at det var et delt eierskap i dette bygget.

Derfor foreslås det å kjøpe ut Drammen kommune sin andel. Dette vil finansieres med reduserte leiekostnader. Bygget er vurdert til en verdi på kr 11. millioner. Det vil ikke tilfalle andre kostnader enn renter og avdrag på kjøpesummen, alle driftskostnader dekkes av Øvre Eiker kommune i dag. Ved en kjøpesum på 3 millioner avdragstid på 20 år og 5% rente vil årlige finanskostnader utgjøre kr 298.125,-. Nedbetaling på 10 år gir en årlig kostnad på 446.250,-. Midlene ble avsatt i 2025.

Tiltak 6, Vestfossen Barne- og Ungdomsskole - Trafikkavikling og uteområder:

I 2023 ble det gjennomført en prosess for å få regulert utearealet som skaper en felles og god trafikk løsning både ved ungdomsskolen, barneskolen og for andre interessenter i området, eksempelvis kirken. Ulike interessenter har deltatt i arbeidet. Det vises også til sak RS 40/2024 fra kommunestyremøtet juni 2024, der det ble gitt en status for arbeidet. Prosjektets fremdrift er avhengig av sentrumsplanens fremdrift. Kommunestyret har tidligere gitt en låneramme på 10 millioner til prosjektet.

Planen er at deler av tiltaket gjennomføres høst 2025 med enkel omgjøring av dagens parkeringsplass. Da må noen av de ansatte ved skolen benytte opparbeidet parkeringsplass ved Arena Vestfossen. En slik løsning vil redusere investeringsbehovet med ca kr. 5.000.000,-

Tiltak 7, Utvikling teknisk sentral:

Prosjektet startet ved at DRBV kom med innspill om at de har behov for større og oppgraderte lokaler. I tett dialog med DRBV, Vestre Viken (ambulanse) og Vei og Park jobbes det i disse dager med ett prosjekt som sikrer at DRBV og Vestre Viken blir på teknisk sentral i årene som kommer. Hoveddelen av prosjektet vil dekkes av leie fra nevnte leietakere, men en del av ombygningen/utbygning og utomhus vil også berøre Vei og Park slik at deres leiekostnader vil øke. Det er pr i dag usikkert hva delen som gjelder Vei og Park vil utgjøre, men vi estimerer ca kr. 7.500.000,-. Denne summen ligger under grunnlag låneopptak.

Under selvfinansierende låneopptak ligger delen som dekke av ekstern husleie. Kr 97.500.000,-. Før igangsettelse av prosjektet vil det legges frem sak for endelig vedtak i kommunestyret.

Tiltak 8, Utvikling Eikertun området:

I 2024 ble det gjennomført mindre endringer i bygningsmassen på Eikertun som har gitt mulighet til å frigjøre åtte kontorer og tilbakeføre disse til sykehjemsplasser. I tillegg ble det etablert kontorlandskap med 18 plasser, der det til nå har vært 4-5 kontorplasser. Tidligere avsatte midler til utvikling Eikertun vil prioriteres til å utbedre ventilasjon og varme (inneklimate).

Den langsiktige utviklingen av Eikertun er lagt inn i investeringsplanen, men med ett års utsettelse.

Tiltak 9, Omsorgsbolig med bemanning:

Øvre Eiker kommune har behov for boliger til utviklingshemmede som trenger ro og skjerming. Det er krevende å finne tomt som tilfredsstiller tjenestens krav, der det kan etableres seks- åtte boenheter. Det er også viktig at kostnadene ved nye prosjekter er slik at de som skal bo der har mulighet til å betjene husleien.

Foretaket jobber tett med tjenesten med å utarbeide en løsning som dekker dette behovet. Forhåpentligvis er en beslutning på plass ved årsskiftet 2025/2026. Tjenesten har samtidig dette som sin høyeste prioritet.

Selvfinansierende låneopptak:

Tiltak 10, Digitalisering:

Digitaliseringsprosjekter er viktig for å øke effektiviteten. I 2025 har midlene blant annet blitt brukt til ytterligere anskaffelse av SD anlegg for bygg drift og nye roboter i renholdsavdelingen for renhold i idrettshaller mm. Sammen med implementering av nye renholdsplaner vil dette effektivisere renholdsavdelingen, sikre kvalitet i jobben som utføres og redusere risiko for sykefravær. Skal det lånes opp til digitalisering er Foretaket helt avhengig av det dekkes inn i hovedsak ved reduserte lønnskostnader. Dette er en forutsetning for alle investeringer som står som selvfinansierende.

Tiltak 11, Enøk Tiltak:

Gjennom noen år er de mest effektive ENØK investeringene i formålsbygg gjennomført. Når dette nå er på plass, har Øvre Eiker energieffektivisert betydelig. Samtidig som det fortsatt er potensiale medfører dette at ENØK tiltak ikke fullt ut vil være selvfinansierende framover. Foretaket foreslår derfor i utgangspunktet å ikke investere i ENØK tiltak i 2025. Rammen på kr. 2.500.000,- er satt opp som en mulighet hvis Husbanken kommer med tiltak som krever noe egenkapital. Foretaket ønsker å ha muligheten til å benytte eventuelle ordninger på ENØK hvis Husbanken kommer med dette i 2026.

Tiltak 12, Eiendomsutvikling:

Dette vil ikke kunne forsvares som selvfinansierende framover, hvis aktuelle muligheter avdekkes vil det komme som sak til kommunestyret. Alle muligheter vil sees på framover, men få tiltak som er selvfinansierende.

Tiltak 7 og 13, Utvikling teknisk sentral:

Prosjektet startet ved at DRBV kom med innspill om at de har behov for større og oppgraderte lokaler. I tett dialog med DRBV, Vestre Viken (ambulanse) og Vei og Park jobbes det i disse dager med ett prosjekt som sikrer at DRBV og Vestre Viken blir på teknisk sentral i årene som kommer. Hoveddelen av prosjektet vil dekkes av leie fra nevnte leietakere, men en del av ombygningen/utbygning og utomhus vil også berøre Vei og Park slik at deres leiekostnader vil øke. Det er pr i dag usikkert hva delen som gjelder Vei og Park vil utgjøre, men vi estimerer ca kr. 7.500.000,-. Denne summen ligger under grunnlag låneopptak.

Under selvfinansierende låneopptak ligger delen som dekke av ekstern husleie. Kr 97.500.000,-. Før igangsettelse av prosjektet vil det legges frem sak for endelig vedtak i kommunestyret.

Tiltak 14, Arealeffektivisering selvfinansierende (bolig, institusjon mm.):

Dette vil ikke kunne forsvares som selvfinansierende framover, hvis aktuelle muligheter avdekkes vil det komme som sak til kommunestyret. Alle muligheter vil sees på framover, men få tiltak som er selvfinansierende.

Tiltak 9 og 15, Omsorgsbolig med bemanning:

Øvre Eiker kommune har behov for boliger til utviklingshemmede som trenger ro og skjerming. Det er krevende å finne tomt som tilfredsstiller tjenestens krav, der det kan etableres seks- åtte boenheter. Det er også viktig at kostnadene ved nye prosjekter er slik at de som skal bo der har mulighet til å betjene husleien.

Foretaket jobber tett med tjenesten med å utarbeide en løsning som dekker dette behovet. Forhåpentligvis er en beslutning på plass ved årsskiftet 2025/2026. Tjenesten har samtidig dette som sin høyeste prioritet.

Ramme låneopptak selvfinansierende er redusert fra 2025 til 2026 fra kr. 34.000.000 til kr. 25.000.000,-, det er avgjørende i prosjektet at leietakere fullt ut kan dekke egen husleie uten tilskudd fra kommunen.

Tiltak 16, Oppgradering eksisterende boliger:

Gjelder i hovedsak brannsikringstiltak og låneopptaket finansieres via husleieinntekter.

Tiltak 17, Anskaffe boliger:

I 2024 ble det anskaffet flere kommunale boliger som er godt egnet til nåværende brukergruppe. I 2025 har det vært betydelig mindre aktivitet.

Foretaket har behov for en lånefullmakt slik at det er sikret en finansiering av boliger som det er behov for eller ønskelig å kjøpe. Det er også ønskelig å få til samarbeid med private aktører og forsøk med nye boligmodeller, blant annet tilvisningsavtaler. Dette må skje innenfor Husbanken sine rammer.

Foretaket er også fleksible med leie til eie i samarbeid med kommunen.

Forslaget fra ØEKE er fordelt på følgende tiltak/prosjekter (de to første kolonnene markert i farge er vedtaket fra KHD 2025-2028):

Tiltak	Grunnlag låneopptak	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2026-2029	2027-2035	2026-2035
1	Frie investeringsmidler	3 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	12 000	20 000
2	Oppgradering Rådhuset	1 000		5 000	25 000	44 000		74 000		74 000
3	Ormåsen - Permanent økning i areal oppvekst (skole og barnehage)			1 000	30 000	15 000		46 000		46 000
4	Røren skole			5 000				5 000		5 000
5	Kjøp Eiker Aktivitetssenter	3 000						0		0
6	Vestfossen Barne- og Ungdomsskole - Trafikkavvikling og uteområder							0		0
7	Andel Vei og Park utvikling teknisk sentral			7 500				7 500		7 500
8	Utvikling Eikertunområdet/HO						5 000	5 000	321 500	326 500
9	Omsorgsbolig med bemanning skjermet		1 000	1 000	4 000			5 000		5 000
	SUM	7 000	3 000	21 500	61 000	61 000	7 000	150 500	333 500	484 000

--

Kommuneplanens handlingsdel 2026-2029

	Selvfinansierende låneopptak	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2026- 2029	2027- 2035	2026- 2035
10	Digitalisering	1 000	3 000	3 000	3 000	3 000	1 000	10 000	1 000	11 000
11	Enøk tiltak		7 500	2 500	2 500			5 000		5 000
12	Eiendomsutvikling	2 500	2 500					0		0
13	Utvikling teknisk sentral			5 000	45 000	47 500		97 500		97 500
14	Areal effektivisering selvfinansierende	10 000	10 000					0		0
15	Omsorgsbolig med bemanning skjermet				25 000			25 000		25 000
16	Oppgradering eksisterende boliger i hovedsak brannsikring	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500		10 500		10 500
17	Anskaffelse Boliger	10 000	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	30 000	50 000
	SUM	27 000	36 500	19 000	84 000	59 000	6 000	168 000	31 000	199 000

Kommunedirektørens kommentar til Øvre Eiker kommunale eiendoms forslag til investeringer:

Kommunedirektøren er enig i forslaget fra ØEKE til investeringer i planperioden og foreslår ingen endringer fra dette.

Tiltak 2 Oppgradering rådhuset og tiltak 4 Røren skole:

Investeringene foreslått på rådhuset og Røren skal dekkes av reduksjon i eksterne leier. Det er en forutsetning for disse prosjektene at eksterne leier avvikles for å dekke økte kapitalkostnader. På Røren skole handler dette om å få all aktivitet inn på skolen og avvikle leie av moduler. Med beløpet som er foreslått til investeringer på Rådhuset er det flere eksterne leier som må avvikles for å dekke inn de økte kapitalkostnadene, bl.a. vil dette måtte innbefatte Stasjonsgata 72-74 (Familiesenter, voksenopplæring m.m.) og Stasjonsgata 61 (NAV kontoret).

Tiltak 3 Ormåsen - Permanent økning i areal oppvekst (skole og barnehage):

Beløpet knyttet til Ormåsen skole og barnehage vil bli dekke med ca. 1/3 (ca. 1 mill.kr.) ved avvikling av modulbygg, øvrig kostnad ved investeringen vil medføre økt husleie.

Tiltak 5 Kjøp Eiker aktivitetssenter:

Kommunedirektøren registrere at foreslått låneramme er godt under halvparten av verdien på bygget. Det er derfor noe risiko forbundet med foreslått låneramme og dertil husleiekostnader som følge av dette.

Tiltak 7 Andel Vei og Park utvikling teknisk sentral:

Oppgradering av teknisk sentral blir i stor grad dekket av eksterne leier, men noe økt husleie vil tilfalle kommunen for den delen som benyttes av vei og park.

Tiltak 9 og 15, Omsorgsbolig med bemanning:

Kommunedirektøren støtter behovet for forsvarlige økonomiske rammer og at dette prosjektet har meget høy prioritet. Det er ønskelig med snarlig beslutning og iverksetting.

Kommunedirektøren forutsetter at kalkylene fra ØEKE viser at de «selvfinansierende» investeringene betales av bruker/beboer eller ved at driftskostnadene reduseres. Før «selvfinansierende» prosjekter igangsettes bør kommunestyret ha en sak med detaljerte kalkyler som sannsynliggjør at driftskostnadene til kommunen ikke øker totalt sett som følge av investeringen. Det bør også rapporteres årlig på disse prosjektene for å vise hva som er gjort og effektene i drift som medfører at de er selvfinansierende.

Som følge av et økende behov til familier med barn som har sammensatte problemer, foreslås det å innlemme ny avlastningsbolig bygd for formålet i neste års økonomiplan. Dette henger sammen med tiltaket om endring av avlastningstilbudet i årets økonomiplan.

Den økonomiske situasjonen er meget krevende i kommunen. Der foreslås et minimumsnivå av investeringer og investeringer som ikke eller i liten grad, påvirker driftsutgiftene til kommunen.

Satsingsområder

Satsingsområder

Kommunens visjon, *Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker*, tar vi med oss videre. Visjonen formidler verdier som er viktig for kommunen, og uttrykker samtidig hvordan vi vil jobbe for å nå målene vi setter oss.

Tittelen på kommuneplanens handlingsdel 2026 – 2029, er *Beredt for framtida*.

Det er seks likestilte satsingsområder, samt overordnede mål:

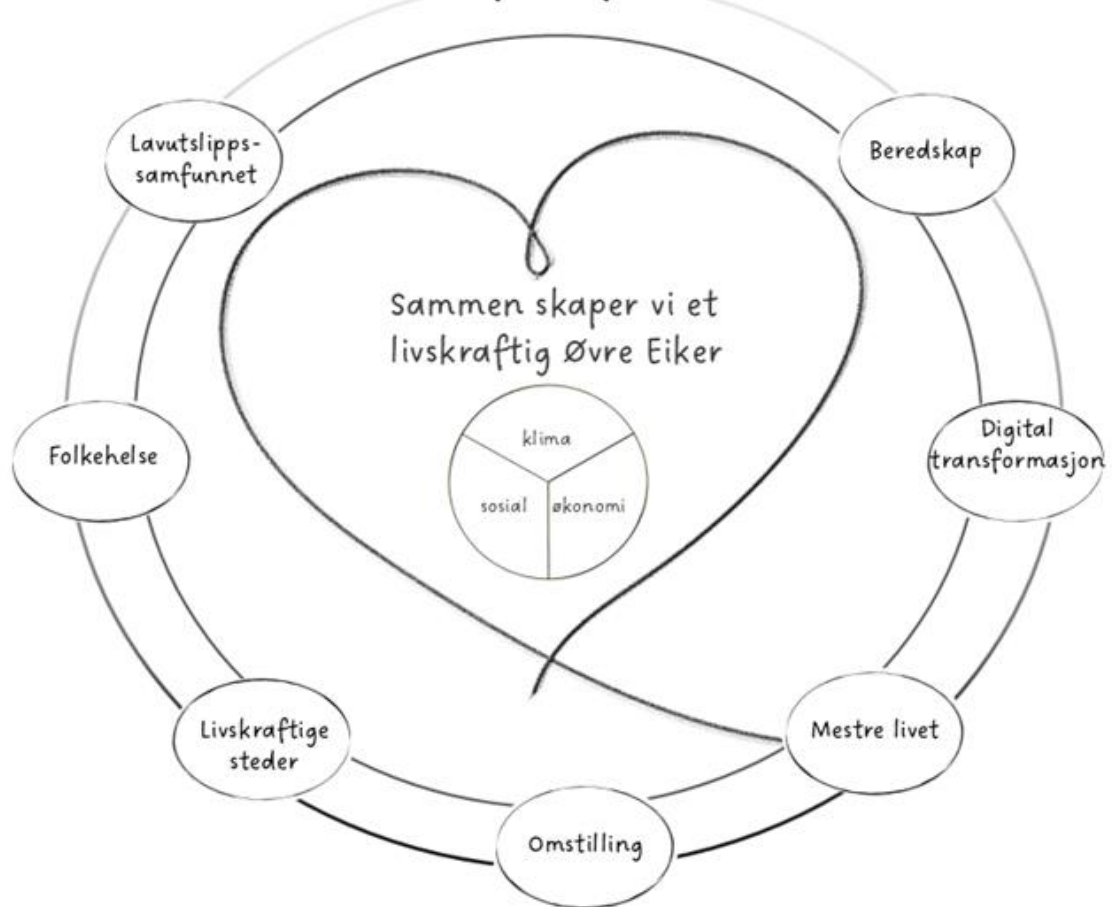
1. Beredskap
2. Folkehelse
3. Lavutslippssamfunnet
4. Mestre livet
5. Digital transformasjon
6. Livskraftige steder

Mål og delmål er sortert ut fra satsingsområder, men mange av målene kan knyttes til flere av satsingsområdene, slik at alle målene påvirker hverandre. Dette er vist i modellen (tegningen) under. Kommunens visjon utgjør sentrum og hjertet i modellen.

Kommunen står foran et stort omstillingsarbeid, og dette er også vist i modellen.

Den grunnleggende ideen bak FNs bærekraftsmål anvender vi også, som betyr at det må være balanse mellom hensynet til klima og miljø, mennesker og det sosiale, og en økonomi som kan bære over tid. Det innebærer å tenke «trippel bunnlinje» i alt vi gjør.

Beredt for framtida

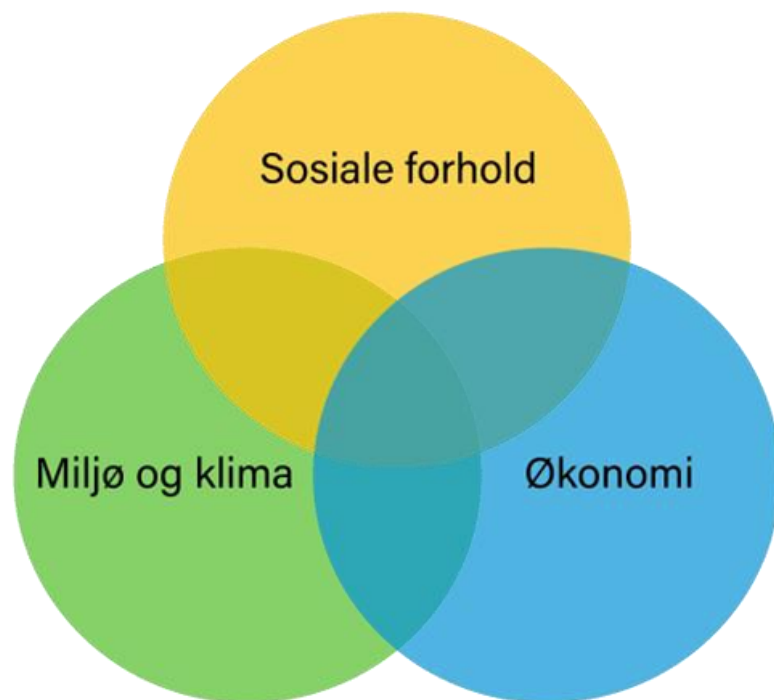
Kommuneplanens handlingsdel er en del av den samlede kommuneplanen, som består av samfunnsdel, arealdel og handlingsdel. Dette er grunnen til at det står lite om fysisk stedsutvikling- og arealplanlegging i dette dokumentet. Det er både fordi det ikke er nødvendig å gjenta det som står i samfunnsdelen og arealdelen, og fordi vi vil ha utfyllende planer, unngå for mange gjentakelser og motstrid, og effektivisere plansystemet. De sosiale faktorene i stedsutvikling er tatt med i de seks satsingsområdene.

FNs bærekraftsmål

Detaljene i hvert bærekraftsmål kan leses på [FN's nettsider](#):

Bærekraftig utvikling består av tre dimensjoner: Økonomi, miljø og sosiale forhold. En bærekraftig utvikling, balanserer disse tre dimensjonene.

Visjon

Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker

Visjonsbeskrivelse

Vår visjon er ikke bare en visjon, den er også en holdning, en kultur og en arbeidsmetode. Medvirkning og samskaping skal være våre viktigste grep for å løse en oppgave og finne nye løsninger. Det betyr at ansatte, brukere og innbyggere skal være med på å identifisere kommunens floker, og bidra med innsikt og løsninger til det beste for lokalsamfunnene i Øvre Eiker.

Øvre Eiker kommune skal ha et tett samarbeid med innbyggere i lag, foreninger og næringsliv om å utvikle gode løsninger på innbyggernes behov. Når Øvre Eiker kommune skal skape noe sammen med innbyggerne, er målet at innbyggerne skal oppleve det følgende:

- En kommune som i samskapingsprosjekter er mest mulig på like fot med sine partnere og tydelig på sine roller. Kommunens rolle i samskaping skal først og fremst være en tilrettelegger, en igangsetter og en kompetent sparringspartner. Når kommunen må utøve myndighet, skal kommunen være forutsigbar, med trygge og legitime prosesser.
- En kommune som bringer ulike aktører sammen, som mobiliserer egne og andres ressurser til det beste for fellesskapet og som støtter opp under ildsjeler som vil skape noe.
- En kommune som bidrar til nytenking og til å realisere utradisjonelle løsninger og som har en åpen, spørrende og lyttende holdning.

Verdier

Øvre Eiker kommunes verdier er tilhørighet, samspill, respekt og mot. Disse kjerneverdiene reflekteres i arbeidet med å skape et trygt, inkluderende og livskraftig lokalsamfunn. Kommunen vektlegger også medvirkning og samskaping for å involvere innbyggerne og finne felles løsninger.

Overordnede mål

Beskrivelse av satsingsområdet

Øvre Eiker skal fortsatt være en vekstkommune - det er en viktig forutsetning for utvikling av lokalsamfunnet, stedene og tjenestene. De overordnede målene utgjør de store og langsiktige ambisjonene for kommunen. Satsingsområder, hovedmål og delmål skal underbygge ambisjonene. De overordnede målene gjelder for alle satsingsområdene samlet. Overordnede mål må innarbeides, og justeres, i forhold til hver revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål
Befolkningsvekst på minst 1,4 prosent	Øvre Eiker har i mange år vært en vekstkommune, med høy prosentvis vekst, men i 2025 stagnerte veksten. Kommunen har disponert arealer til bolig og næring, og har også ferdig regulerte områder. Et svært krevende marked gjør imidlertid at eiendomsutviklere og utbyggere avventer igangsetting. Dette gjenspeiles også i det at andelen byggesøknader som gjelder små tiltak er større enn søknader som gjelder igangsetting av nye boliger. Budsjettpremisset er justert i forhold til den faktiske situasjonen, men ambisjonen og det langsiktige målet beholdes.
Bærekraftig økonomi, i samsvar med anbefalinger fra TBU	Kommunens økonomi er i kritisk ubalanse. Fra 2024 har det vært planlagt og iverksatt et stort omfang av tiltak for å bringe økonomien i balanse, og en rekke tiltak kommer til å bli iverksatt utover i kommuneplanperioden. Det første delmålet er å bringe økonomien i balanse, altså at kommunen både i helhet, og i alle tjenester, oppnår budsjettbalanse. Det neste delmålet er å etablere en økonomi i samsvar med anbefalingene fra Teknisk beregningsutvalg, hvilket betyr et netto driftsresultat på 1,75% av brutto driftsinntekt over tid. I tillegg har vi med bakgrunn i TBUs anbefalinger fastsatt et mål om langsiktig gjeldsgrad på 75% av brutto driftsinntekt, og et disposisjonsfond på 7% av brutto driftsinntekt. KS Konsulent har beregnet hva dette betyr for kostnadsnivå for tjenestene, og for å nå målet må tjenestene i Øvre Eiker ha et kostnadsnivå som ligger 5 prosent under snittet i Kostragruppe 7 (basert på situasjonen i 2024).
En fremtidsrettet strategi for samskaping med næringsliv og frivillighet	Næring og frivillighet er selvstendige sektorer. Disse sektorene skal både få beholde sin autonomi, og må ta selvstendig ansvar. Samtidig er næring en viktig forutsetning for vekst og stedsutvikling. Næringsstruktur har også innvirkning på økonomisk utvikling, og sosiale forhold. Kommunen vil derfor være tjent med å ha en strategisk tilnærming til næring og næringsutvikling. Frivilligheten har stor betydning for både utvikling av lokalsamfunn og nærmiljø, og kan være en viktig folkehelsefaktor. Fremover kan frivilligheten også spille en viktig rolle ved å levere tjenester til innbyggere på andre måter enn kommunen selv gjør det, og på andre måter enn når kommunen kjøper tjenester fra private næringsdrivende. Strategier for samskaping mellom sektorene må derfor løftes opp i kommunens strategier fremover. Samskapings mellom sektorene kan i fremtiden bli "den fjerde sektor".
En kommuneorganisasjon som kontinuerlig utvikler verktøy og praksis for god virksomhetsstyring	En viktig forutsetning for at kommunen skal kunne ivareta sine roller og plikter i fremtiden, er evne til rask omstilling. Evnen til rask omstilling blir større når kommunen har orden i eget hus, oversikt og innsikt. Med orden i eget hus kan vi unngå å måtte gjennomføre store ryddejobber i situasjoner der omstilling er påkrevd og kan gi gevinster. Kommunens roller kan deles inn i 1) samfunnsplikter: Tjenesteleverandør, samfunnsutvikler, demokratiarena og myndighetsutøver. 2) Aktørplikter: Arbeidsgiver, eiendomsbesitter m.fl.)

Hovedmål

Beskrivelse av hovedmål

En sosial og teknisk infrastruktur med kapasitet for vekst	Sosial og teknisk infrastruktur er en grunnleggende forutsetning for vekst, både for at det skal være teknisk mulig med fysisk utvikling av kommunen, og for attraktivitet og det å ivareta lovpålagte tjenester. Med nye Hokksund renseanlegg er en vesentlig forutsetning på plass. Imidlertid er det viktig å både forvalte det nye renseanlegget på best mulig måte, og bygge ut og vedlikeholde det eksisterende anlegget for vann og avløp. Lokalisering og dimensjonering av sosial infrastruktur (barnehager, skoler, idrettsanlegg m.m.) er vesentlig for både effektivitet i tjenestene, livskraftige steder, folkehelse og mestring.
Et samferdselssystem som er funksjonelt også i fremtiden	Utvikling av samferdselssystemet er vesentlig både for fremtidig vekst og kapasitet, utbyggingsmønster og disponering av arealer, mobilitet internt i kommunen, og forbindelser til det regionale bo- og arbeidsmarkedet. Det som skjer videre i samferdselssamarbeidet Buskerudbyen vil ha betydning for Statens prioritering av ressurser til regionen. Dette arbeidet er både svært langsiktig, og har uavklart utfall. Øvre Eiker må jobbe for et best mulig samferdselssystem parallelt og i sammenheng, med det som skjer i Buskerudbyen.
Medarbeidere, ledere, og organisasjon som utvikler kompetanse i samsvar med kommunens oppdrag og mål	Fremover vil det trolig bli et større behov for at kommunens samlede kompetanse blir mer dynamisk enn den er i dag, noe som også vil få betydning på individnivå. Kommunen må ha en strategi og et aktivt forhold til det å utvikle og tilpasse kompetansen, slik at den til enhver tid setter oss best mulig i stand til å løse det samlede oppdraget.
Tidlig innsats, forebygging og beredskap som tilnærming i alle tjenester	Det vesentlige i dette overordnede målet, er å innarbeide en proaktiv tilnærming i hele organisasjonen, som betyr å være mest mulig i forkant av det som kan komme. Det er umulig å forutse og predikere alle forløp og hendelser, men basert på gode observasjoner og kartlegginger, er det mulig for kommunen å være i forkant med det å ta strategiske valg, slik at de knappe ressursene vi har kan brukes på best mulig måte. Dette overordnede målet omfatter derfor også tjenester og tiltak som inkluderer reparasjon, behandling og rehabilitering, altså ikke snevert innrettet bare mot tjenester som per definisjon er forebyggende. Målet gjelder både mennesker og materiell.
Tjenester som tilstreber så høy effektivitet og riktig kvalitet som mulig	Øvre Eiker har alltid hatt lavere ressurstilgang (skatteinntekter) enn flertallet av kommuner i landet, og vil sannsynligvis ha det også i fremtiden. Derfor er det viktig at kommunen fortsetter å være blant landets beste på å prioritere, og gjøre kloke og strategiske valg. Det å tydelig avklare forventninger med innbyggere og ansatte blir vesentlig i tiden som kommer - vi skal levere de tjenestene vi har avklart at vi skal levere, og på den måten vi har sagt at det skal leveres. Målet om så høy effektivitet som mulig, kan best nås hvis vi blir gode på å ta i bruk teknologi som kan avlaste de menneskelige ressursene, sammen med virksomhetsarkitektur og metodikk som effektiviserer arbeidsprosesser og sakflyt.
Vekst og utvikling som er mest mulig skånsom for miljø og natur	Vekst og utvikling kan komme i konflikt med hensyn til miljø og natur, dersom kommunen ikke har egnede strategier og god praksis for å avveie ulike hensyn, særlig i arealplanlegging. I dette er kommunen også forpliktet til å ta regionale og nasjonale hensyn. Dette er innarbeidet i lov og statlige retningslinjer, men skal likevel utøves lokalt. Det er mulig å få til vekst og utvikling, og samtidig ta hensyn til natur og miljø. Det er samspillet og fordelingen mellom natur, kultur, bebyggelse og mennesker som utgjør livskraftige steder.

Beredskap

Beskrivelse av satsingsområdet

Kjennetegn på god beredskap

De kildene det er naturlig for kommunen å se til for å forstå hva god beredskap er (f.eks. DSB og departementene), er i stor grad innrettet mot fagområder og spesifikke områder der kommunen skal ha beredskap. En aktuell og relevant kilde for en mer helhetlig tilnærming til beredskap, er rapporten til Totalberedskapskommisjonen *Nå er det alvor* (NOU 2023:17). I innledningen i denne rapporten, blir det pekt på at komplekse verdikjeder i seg selv kan gi sårbarhet. Det blir også pekt på kommunens rolle og ansvar: «Kommunene har ansvaret for å identifisere risikoer innenfor kommunens grenser, og planlegge ut ifra disse» (s. 17).

I NOU 2023:17 defineres beredskap slik:

“Beredskap er planlagte og forberedte tiltak som gjør oss i stand til å håndtere uønskede hendelser slik at konsekvensene blir minst mulig” (s. 50).

NOU 2023:17, kap. 4 - Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har denne modellen for beredskapsarbeid, som viser at også arbeid med beredskap er prosesser som omfatter både utførelse og læring.

Kilde: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Betydningen av tillit

Totalberedskapskommisjonen legger vekt på betydningen av tillit, og skriver at tillit gjør det enklere å samhandle på de fleste områder, også innenfor beredskapsområdet (s.20). Dette samsvarer godt med visjonen til Øvre Eiker kommune. Å bygge tillit er en jobb som må gjøres hver dag, i små og store sammenhenger.

Det er viktig at kommunen klarer å utøve ansvaret for beredskap og trygghet for innbyggerne, uten at det går på bekostning av demokratiske prinsipper. Kommunen skal ikke utøve mer myndighet enn nødvendig i beredskapsarbeidet, eller når en krise eller ekstraordinær hendelse faktisk oppstår. Kommunen kan likevel representere trygghet for innbyggerne, og ta ledelsen i situasjoner og hendelser.

Sammensatte trusler

Totalberedskapskommisjonen bruker ordet «sammensatte trusler» og peker på at dette utfordrer tradisjonell sikkerhets- og beredskapstenkning. «Digital og finansiell sikkerhet, spørsmål om nasjonalt eierskap og forsyningssikkerhet for kraft, vann, mat og elektrisk kommunikasjon er temaer som må være høyt på dagsorden. Klimatilpasning og arealplanlegging, transport- og helseberedskap, migrasjon og sikkerhetspolitiske kriser, må også vurderes nøye i et samfunnssikkerhets- og beredskapsperspektiv» (s.24). Med unntak av det som gjelder nasjonalt eierskap, har Øvre Eiker i løpet av noen få og intense år, fått merke at kriser og hendelser på alle disse områdene berører og involverer oss.

Kommisjonen peker på fire globale faktorer som treffer Norge bredt (s.25), og er utgangspunkt for kommisjonens vurdering av den samlede beredskapen i Norge i et perspektiv på 10 – 20 år:

- Stormaktsrivalisering
- Teknologisk utvikling
- Klimaendringer
- Demografiske endringer

Kommisjonen justerer forståelsen av beredskap og det skarpe skille mellom fred og væpnet konflikt, og snakker i stedet om ulike grader av konkurranse, konfrontasjon og konflikt.

Føre var, og rustet for usikkerhet

Kommisjonen legger vekt på at vi i større grad må ruste oss for usikkerhet, og trekker også frem knapphet på ressurser. De viser til at vi i større grad må legge til grunn prinsippet om “føre-var” i beredskapsarbeidet.

Risikoaksept

Risikoaksept er en del av beredskapsarbeidet. Vi må leve med at en del hendelser er vanskelig å forutse, og at vi derfor ikke klarer å planlegge og ha tiltak for alt som kan skje. Hva vi kan ha beredskap for, henger også sammen med hvilke ressurser som er, eller kan gjøres tilgjengelig. Slike ressurser kan også finnes utenfor kommuneorganisasjonen, og i godt beredskapsarbeid etableres grunnlaget for samvirke når hverdagen er ganske normal.

En motstandsdyktig befolkning

Totalberedskapskommisjonen fremhever betydningen av en motstandsdyktig befolkning. “Befolkningens motstandsdyktighet er den mest grunnleggende faktoren i beredskapen” (s. 27).

“Egenberedskap handler ikke bare om å ha et lager av nødvendigheter for å klare seg i en begrenset tidsperiode, men også om en mental eller psykologisk robusthet for å kunne motstå krevende situasjoner og forsøk på å bli påvirket av feil- og desinformasjon” (s. 27).

Ut fra dette, kan vi si at god beredskap er kjennetegnet av:

God innsikt i risiko og sårbarhet innenfor eget ansvarsområde (for Øvre Eiker kommune vil det si kommunegrensen)

- God planlegging, som bidrar både til å forebygge og håndtere kriser
- Tilstrekkelige ressurser, som også omfatter riktig kompetanse
- Et samfunn bygget på gjensidig tillit
- En motstandsdyktig befolkning
- Avklart risikoaksept

Nåsituasjon

Kommunen har et solid og oppdatert beredskapsplanverk. Overordnet beredskapsplan og tilhørende planer fremstår som gode verktøy i krisehåndtering. Vi har bygget opp bedre kompetanse i bruk av krisestøtteverktøyet RAYVN, og dette er et sentralt logg- og kommunikasjonsverktøy under hendelser.

Det har de siste to årene blitt satset på beredskapsøvelser, noe som bidrar til at vi blir stadig bedre i forebygging og håndtering av ulike hendelser som utfordrer samfunnssikkerhet og beredskap. Øvelse i bruk av nødnett er en del av opplegget for øvelser. Vi skal utrede behovet for alternativer til mobiltelefon som intern kommunikasjon. Dette vil gjøre oss mindre sårbare hvis strøm og telenett skulle falle bort for en lengre periode.

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse 2021-2025 skal gjennomgås i sin helhet i 2026. Dette arbeidet vil bli prosjektorganisert under ledelse av kommunedirektøren. Det skal utarbeides en prosjektplan for gjennomføring av dette arbeidet. Nåværende analyse vil være utgangspunktet for arbeidet, men verden har endret seg mye de siste ti årene, og det må derfor utarbeides et nytt og helhetlig grunnlag for analysen.

Helhetlig ROS-analyse 2026-2030 vil inneholde flere nye områder som vi må gjøre gode risiko- og sårbarhetsvurderinger av. Eksempler på dette er ekstremvær, cyberkriminalitet og krig. Prosessen med ny helhetlig ROS vil involvere egen organisasjon, nabokommuner, ulike beredskapsaktører, eksterne samarbeidspartnere og frivilligheten.

Øvre Eiker kommune har en liten, men kompetent beredskapsorganisasjon. Det gjøres et kontinuerlig utviklingsarbeid og øvelser prioriteres. Vi har gode avtaler med frivillige beredskapsaktører, og kommunen er en del av et beredskapsfellesskap i vår region. Statsforvalteren er en viktig aktør, og en god støttespiller når kriser oppstår.

Behovet for både kompetanse og materiell på beredskapsfeltet er større nå, enn det har vært. Det kan bli behov for å omdisponere mer ressurser til dette feltet i årene som kommer. I handlingsdelen ligger det en intensjon om beredskapsleder i hel stilling, men på grunn av den økonomiske situasjonen må dette skyves frem i tid.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen forebygger og håndterer kriser, og har et beredskapsarbeid bygget på tillit og samvirke	God beredskap krever ressurser, både for å forebygge, være forberedt på, og håndtere hendelser. Kommunen må være i stand til å ta lederrolle i beredskapsarbeidet, og sørge for godt samvirke med alle tilgjengelige ressurser. Dette forutsetter både gode relasjoner og tillit, både i hverdag og krise.	Kommunen har en trent beredskapsorganisasjon	Håndtering av kriser er praktisk arbeid, enten det dreier seg om kriseledelse, stabsarbeid, eller det operative. Kommunen baserer sitt krisehåndteringsarbeid på prinsipper som er faglig anerkjent: Likhhet, ansvar, nærhet og samvirke. Det betyr blant annet at den organiseringen vi har under krise, skal ligne mest mulig på den organiseringen vi har i normalsituasjon. Måten vi leder, styrer og utfører på i krise, skiller seg likevel noe fra normalsituasjon, og det er viktig at organisasjonen fungerer godt sammen i krisehåndtering. Å øve på krisehåndtering, er derfor en del av satsingen på beredskap. Vi vil fortsette å prioritere arbeidet med øvelser i planperioden.
		Kommunen har nødvendige planer for å forebygge og håndtere kriser	Risikobildet har endret seg betydelig de siste årene, også for kommunene. For at Øvre Eiker kommune skal være beredt for framtida, må vi legge det endrede risikobildet til grunn i egne beredskapsplaner. Den store utfordringen som følger av demografiendringer, er en varslet potensiell krise. Dersom vi unnlater å forberede oss nå, vil konsekvensene bli større enn om vi forbereder oss så godt vi kan. Andre kriser er langt mer uforutsigbare - konsekvenser av en ustabil geopolitisk situasjon, er et eksempel på det. Kommunen må ha beredskapsplaner som gjør oss i stand til å håndtere både kjente krisesituasjoner, og ukjente. Vi har erfart at gode planer er gode verktøy i håndtering av kriser. Fremover er det viktig at vi prioriterer å oppdatere beredskapsplanene, og at disse er basert på oppdaterte ROS-analyser. ROS-analyser og oppdatering av beredskapsplaner er ressurskrevende arbeid. Det er viktig at kommunen kan prioritere og styre ressurser til dette. Kommunens tjenester har kontinuitetsplaner, som grunnlag for å opprettholde normal drift så godt som mulig, også i en krisesituasjon.
		Kommunen har ressurser til å håndtere kriser og holde kontinuitet	Kommunens egne ressurser er sentrale i krisehåndtering. Samtidig har kommunen, og kommunens innbyggere, stor nytte av ressurser fra frivillighet og næringsliv. I noen kriser vil kommunen være avhengig av ulike eksterne ressurser. Lokalbefolkningen i Øvre Eiker er en del av disse ressursene, og innbyggernes egenberedskap er viktig. Hvis en stor andel av befolkningen har god egenberedskap, kan kommunen og andre beredskapsressurser hjelpe flere i en krise, og særlig konsentrere seg om de som ikke er i stand til å klare seg selv. Ved å jobbe med mestring på mange nivåer, jobber vi også med motstandskraft (resiliens) og egenberedskap i befolkningen. Å jobbe med livskraftige steder, folkehelse og hverdagsmestring, kan også etablere grunnlag for gjensidig tillit. Slik henger dette satsingsområdet tett sammen med de andre satsingsområdene i denne planen.

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
			Frivillighet og næringsliv er viktige ressurser i krise, og kommunen vil videreføre avtalebasert samarbeid med disse. Kommunen mener det er riktig å ha en lederrolle i det nyopprettede beredskapsrådet, og mener at beredskapsrådet kommer til å være en viktig arena for bredt samvirke. Dette tror vi vil skape grunnlag for samvirke når kriser faktisk oppstår.

Folkehelse

Beskrivelse av satsingsområdet

Kjennetegn på god folkehelse

Kommunens ansvar for folkehelse er fastsatt i lov om folkehelsearbeid § 4:

- Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.
- Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.
- Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.

Folkehelseinstituttet utarbeider hvert år en folkehelseprofil for hver kommune. Den kan både fungere som grunnlag for å vurdere hvilke mål vi bør sette oss, hva vi bør prioritere å jobbe med, og hva som er nåsituasjonen i Øvre Eiker. Se <https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/>

- Andre kilder er bl.a.:
[Fremtidens utfordringer for folkehelsen](#)

<https://www.fhi.no/contentassets/1da364574c4d46649008cd300acb4602/folkehelse rapporten---temautgave-2022.pdf>

- [Folkehelse rapporten - FHI](#)

<https://www.fhi.no/he/folkehelse rapporten/>

- [Slik har vi det – om målene på livskvalitet og levekår i Norge - SSB](#)

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekår-og-livskvalitet-hva-hvorfor-og-hvordan>

Steder der det er godt å leve har betydning for folkehelsen, og i dette er gode arealplaner viktig. Livskraftige steder er et satsingsområde i Kommuneplanens Handlingsdel, som er viktig for folkehelsen.

Ut fra dette, kan vi si at god folkehelse er kjennetegnet av:

- Lokalsamfunn og steder som bidrar til å fremme god helse
- Sosiale miljø, som fremmer trivsel og mulighet for positive relasjoner

- Et klimavennlig samfunn, med god luftkvalitet og lav forurensning
- Mulighet for medvirkning og deltakelse
- Tilgang til natur, kultur og bebygde steder
- Tilgang til helsetjenester og et fungerende helsevesen

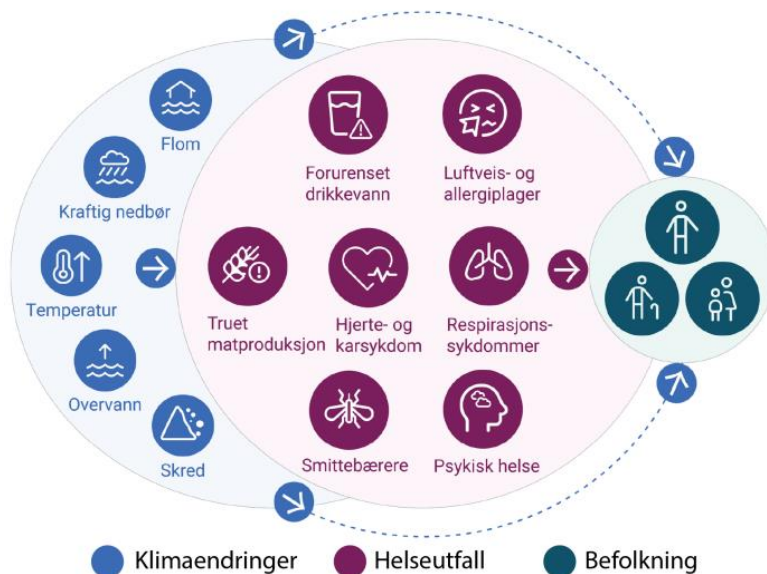
Nåsituasjonen

I Øvre Eiker er det mye som ligger til rette for gode oppvekstvilkår og gode liv. Vi har steder både med småbypreg og nærhet til natur og kulturmiljø. Det er betydelige ressurser i lokalt næringsliv, i lag og foreninger, og i frivillighet.

Folkehelseprofilen 2025 har klimaendringer og folkehelse som hovedtema, og viser hvordan klimaendringer påvirker helse og livskvalitet i kommunen. Den understreker kommunens rolle i både utslippsreduksjon og klimatilpasning.

Klimaendringer og helse

- WHO omtaler klimaendringer som den største helsetrusselen i vårt århundre.
- Økt risiko for luftveisplager, allergier, vannbårne sykdommer og psykiske lidelser.
- Barn, eldre, personer med lav inntekt og underliggende sykdom er mest sårbare.

Figur Folkehelseprofilen 2025: Hvordan klimaendringer påvirker folkehelsen

Kommunens rolle og muligheter

- Kommunen har stor påvirkningskraft gjennom planlegging, arealbruk og tjenesteyting.
- Klimasmarte tiltak som gang- og sykkelveier, grøntområder og bærekraftig kosthold kan gi helsegevinster.
- Naturbaserte løsninger kan bidra til både klimatilpasning og bedre folkehelse.

Noen funn fra Folkehelseprofilen som er verdt å merke seg:

Befolkning

- Andelen over 80 år er på nivå med landsgjennomsnittet.

Oppvekst og levekår

- Lavere andel med vedvarende lav inntekt enn landsgjennomsnittet.
- Utdanningsnivå blant 30–39-åringer er noe lavere enn nasjonalt.
- Flere unge står utenfor arbeid og utdanning enn landsgjennomsnittet.

Miljø, skader og ulykker

- 100 % av befolkningen får drikkevann med god hygienisk kvalitet og høy leveringsstabilitet.
- Lavere eksponering for svevestøv enn landsgjennomsnittet.

Helserelatert atferd

- 33 % av 17-åringene trener sjeldnere enn ukentlig – høyere enn nasjonalt nivå.
- Overvekt blant 17-åringer er høyere enn landssnittet (26 % vs. 22 %).

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Helhetlig innsats for bedre folkehelse, synliggjort ved forbedret folkehelseprofil	God folkehelse gir økt livskvalitet for innbyggere, og bedre økonomi for kommunen. Folkehelseprofilen er en årlig rapport som gir et øyeblikksbilde av folkehelsen i kommunen, og er et verktøy for å forstå og arbeide systematisk med folkehelse. Helhetlig arbeid med folkehelse kan på den måten gjøre at alle får mer igjen for kommunens knappe ressurser.	Kommunen har et frisklivstilbud, tilpasset ulike aldersgrupper	Frisklivstilbud har som mål å forebygge sykdom ved å gi tidlig hjelp til å endre levevaner og mestre helseutfordringer. Tilgang til helsefremmende og forebyggende tiltak kan gi bedre helse, redusere sykefravær og redusere framtidig behov for helsehjelp og omsorgstjenester. Frisklivstiltak er individuell veiledning og gruppebaserte tilbud om fysisk aktivitet, kosthold og snus-/røykeslutt. Det kan også omfatte kurs i mestring av depresjon og belastning, veiledning i søvnvansker og alkoholvaner. Målet er endring av levevaner og mestring av de helseutfordringer man har. Kommunen kan gjennom ulike frisklivstilbud legge til rette for gode møteplasser og gruppetilbud som motvirker ensomhet og fremmer god helse. Kommunen har i dag tilbud for voksne som kan klassifiseres som friskliv og være helsefremmende, blant annet: Aktivitetshuset i psykisk helse og rustjenesten har ukentlige tilbud med vekt på fellesskap, mestring og fysisk aktivitet. Kunstkilden i kulturavdelingen, nå lokalisert på Arbeideren, har kreative aktiviteter. Ved Eikertun helsehus er det i perioder tilbud om fallforebyggende trening. På Familiesenteret er det opprettet frisklivssentral for barn og unge, med veiledning om livsstilsendring til familier, som kosthold, aktivitet og søvn. Det mangler imidlertid en helhetlig, kunnskapsbasert organisering og oppfølging av tilbudene for voksne. For å bygge opp og sikre et faglig godt innhold i tilbudet er

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
			det behov for kompetanse innen feltet. Ambisjonsnivå og innhold i tilbudet må også avklares. Det er ikke nødvendigvis snakk om å ansette flere folk eller ha nye lokaler. Gjennom prioritering og organisering kan mye gjøres for å øke tilgangen til frisklivstilbud for innbyggere i alle aldre og med ulike helseutfordringer. Mulighetene for samarbeid med frivillige organisasjoner og enkeltpersoner er meget store på dette området. Tilbudet må også ses i sammenheng med andre lærings- og mestringstilbud i kommunen. Kommunens fastleger har sendt en felles bekymring om manglende frisklivstilbud i Øvre Eiker. Fastlegene peker bl.a. på at mange pasienter med overvekt, hjerte-/lunge-/kreftsykdom, muskel-/skjelettplager, kroniske smertetilstander og psykiske lidelser kan trenge helsefremmende tilbud for å gjenvinne og opprettholde hverdagsfunksjon eller arbeidsevne. Kommunestyret vedtok nylig å ikke etablere forebyggende helseteam for seniorer, men derimot prioritere tiltak på tvers av seksjoner og i sammenheng med trinnene i innsatstrappa og behovene i befolkningen (PS 106/24. Kommunestyret 18.9.24).
	Kommunens tilskuddsordning til lag og foreninger, bidrar til et bredt spekter av tilbud, som forebygger utenforskap		Høy deltakelse i frivillighet skaper et livskraftig lokalsamfunn. Det er fordi frivillighet kan bety flere gode nettverk som kan håndtere nye utfordringer, og fordi deltakelse i frivillig arbeid kan gi verdifull kompetanse i det å delta i beslutningsprosesser. Frivillig deltakelse og medvirkning kan gi bedre fysisk og psykisk helse for de fleste, og være en folkehelsefaktor. Kommunen skal ha en framtidsrettet og bærekraftig kultur- og frivillighetspolitikk. At kommunen har tilskuddsordninger kan begrunnes med at det stimulerer til økt aktivitet og trivsel. Det må samtidig legges til grunn, at fremover må frivilligheten, museer og kulturinstitusjoner i sterkere grad stå på egne ben. Kommunen kan likevel være en medspiller og bidragsyter, og kan i noen tilfeller ta rollen som koordinator eller tilrettelegger. Kommunen skal ikke styre frivilligheten, men kan legge noen føringer for de tilskuddsmidlene som fordeles fra kommunen.
	Øvre Eiker kommune har en helhetlig sosial boligpolitikk		En trygg bolig er grunnlag for hverdagsmestring, og kan bidra til å redusere utenforskap. Den enkelte innbygger har selv ansvar for egen bolig, men kommunen har plikt til å bistå innbyggere som av ulike grunner ikke klarer å skaffe egen bolig. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet ble iverksatt sommeren 2023. Loven skjerper disse pliktene. Det er uansett god kommuneøkonomi å ha tilstrekkelig differensierte botilbud for ulike målgrupper, fordi en stabil bosituasjon kan redusere kostnader til andre velferdstjenester. En helhetlig sosial boligpolitikk, innebærer at arbeidet med å bistå innbyggere som trenger hjelp til å skaffe

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
			bolig, blir en integrert del av den øvrige boligpolitikken. Dette kan f.eks. skje gjennom fysisk utforming og det som fastsettes i arealplaner, og hvordan dette samspiller med sosiale strukturer. Arbeid med livskraftige steder og stedsutvikling, kan være med på å bidra til en helhetlig sosial boligpolitikk.

Lavutslippssamfunnet

Beskrivelse av satsingsområdet

Kjennetegn på lavutslippssamfunnet

Et lavutslippssamfunn er et samfunn med lave utslipp fordelt på alle sektorer. Alle områder er like viktige, fordi det til slutt er det totale utslippet som teller. Bærekraftig og fornuftig utnyttelse av arealer og natur holder både utslippene nede, og bidrar også til opptak av klimagasser. Arealene våre lagrer karbon og forsyner oss med materialer, mat og energi.

Næringslivet må også omstille seg og skal ha en grønn profil med lave klimagassutslipp. [Hvordan kan Norge bli et lavutslippsland på 26 år? - OsloMet](#)

Elektrifisering av bilparken gir en positiv klimaeffekt på den lokale forurensningen, i tillegg må vi fokusere på redusert bruk av personbil. Slik får man resultater på både kort og lang sikt.

En vellykket omstilling er nøkkelen til at nåværende og fremtidige generasjoner skal få leve et godt liv, og for at lokalsamfunnet skal stå godt rustet i møte med eksisterende og fremtidige utfordringer (NOU 2023:25 – Omstilling til lavutslipp). [Klimautvalget 2050 – omstilling til lavutslipp](#)

Målet om lavutslippssamfunnet er basert på et totalregnskap, nasjonalt og globalt. Selv om utslippene i Øvre Eiker utgjør en svært liten andel i det store regnestykket, er også vi en aktiv bidragsyter. Klimatiltak sees ofte i sammenheng med begrensninger, økte kostnader og dilemmaer. Men det vil gi store gevinster å jobbe mot lavutslipp lokalt, blant annet kan det bidra til økt velferd, livskvalitet, bedre folkehelse og nye økonomiske muligheter (NOU 2023:25 – Omstilling til lavutslipp).

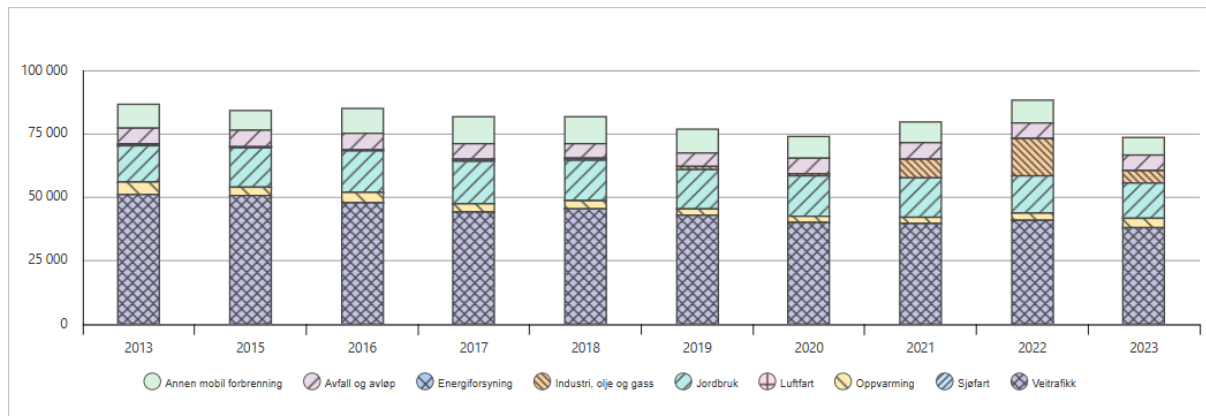
Lavutslippssamfunnet er omtalt av mange, bl.a. av OsloMet. Der vises det til Norges strategi for lavutslippssamfunnet og disse hovedtrekkene:

- Det er et samfunn med lave utslipp i alle sektorer.
- Areal, skog og ressurser blir forvaltet på en bærekraftig måte som legger til rette for høyt opptak av klimagasser og lave utslipp. Våre areal lagrer karbon og forsyner oss med materialer, mat og energi.
- Samfunnet har et grønt næringsliv med lave utslipp av klimagasser.

Klimagassregnskap

I Parisavtalen står det at verdens land skal forsøke å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader. For å kunne nå dette målet, må alle slippe ut mindre klimagasser. Det er derfor viktig å få oversikt over virksomhetens utslipp fordelt på de forskjellige avdelingene og aktivitetene. Ved å lage årlige

klimaregnskap vil man kunne følge utviklingen over tid, og ha et godt utgangspunkt for å sette inn målrettede tiltak som reduserer CO2-utslippene.

Skogbruksplanlegging

Skogbruksplanene skal være grunnlag for skogbrukets bærekraftige forvaltning av skogressursene, hvor biologisk mangfold, kulturminner, landskap og friluftsliv vektlegges ved siden av tradisjonell ressursutnyttelse. Det innebærer også økt fokus på skogbrukets verdi i klimasammenheng, hvor blant annet CO2-binding er særlig synliggjort. Øvre Eiker og Drammen kommuner har fått midler fra Statsforvalteren til dette arbeidet og har en viktig rolle som koordinator og rådgiver.

Basert på dette kan vi si at kjennetegn på lavutslippssamfunnet lokalt er:

- Utslipp reduseres, selv om befolkningen vokser (lavutslippsutvikling)
- Alle sektorer og aktører bidrar til å nå målet
- Kommunen er en pådriver og bidragsyter
- Kommunen har oversikt i form av klimagassregnskap
- Samfunnet har et grønt næringsliv med lave utslipp av klimagasser

Nåsituasjonen

Kommunen har tilgang til statistikk som gir noen indikasjoner på utslipp i kommunen, men har ikke tilgang til verktøy som gir oversikt over egne utslipp. Derfor mangler vi også grunnlag for å si noe om utviklingen når det gjelder dette. Klima- og miljøperspektivet innarbeides i arealplaner, men i ulik grad og på ulike måter.

Kommunestyret vedtok Klima-, miljø- og energiplan i 2023. I 2024 fikk kommunen tilskuddsmidler fra Miljødirektoratet, slik at det kunne utarbeides en plan for naturmangfold. Planen ble vedtatt politisk i Formannskapet 27.11.2024.

Kommunen er en del av Buskerudbyen, som jobber for å nå nullvekstmålet, og eventuelt en fremtidig byvekstavtale og bypakke. En slik avtale ligger uansett frem i tid, men Buskerudbyen mottar belønningsmidler til tiltak.

Tjenestene i kommunen utfører konkrete klimatiltak, som å redusere matsvinn på Eikertun, eller redusere utslipp fra bilkjøring.

Kommunen må balansere hensynet til reduksjon av utslipp, med hensynet til beredskap. Med dagens situasjon og av beredskapshensyn, er det ikke aktuelt for kommunen å ha hele bilparken med elektriske biler.

Kommunen har mange formålsbygg i eget eie, og leier i tillegg eksternt via kommunens eiendomsforetak (ØEKE). Å redusere arealene vil både gi redusert husleie, og redusere utslipp. En forutsetning er imidlertid at arealeffektivisering ikke fører til økt bilbruk og økt behov for parkeringsplasser, men at ansatte i stedet reiser med kollektivtransport, så langt det lar seg gjøre.

Nytt Hokksund renseanlegg med nitrogenrensing, er et svært viktig klima- og miljøtiltak og imøtekommer nye krav til avløpsrensing. Renseanlegget er også et viktig tiltak når det gjelder å legge til rette for boligbygging og næringsetableringer.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Gradvis reduksjon i klimagassutslipp	I arbeidet med å redusere klimagassutslipp, er det summen av tiltak som gir effekt. Øvre Eiker kommune er en liten aktør i denne sammenheng, men må likevel bidra med tiltak som er tilpasset lokale forhold. Kommunen har identifisert delmål som skal bidra til dette. Delmålene skal, sammen med mange andre små og store tiltak, bidra til at kommunen gradvis reduserer klimagassutslipp.	Kommunen har klimagassregnskap som gir oversikt over eget utslipp	I klima-, energi- og miljøplanen er det uttalt at kommunen har som mål å gå foran som et godt eksempel i reduksjon av klimagassutslipp. Det gjør det viktig å få oversikt over virksomhetens utslipp, fordelt på de forskjellige avdelingene og aktivitetene. Ved å lage årlige klimaregnskap vil man kunne følge utviklingen over tid, og det vil derfor også være et godt utgangspunkt for å sette inn målrettede tiltak. Anskaffelse av verktøy for klimagassregnskap forutsetter ressurser, og selve anskaffelsen og bruk av verktøyet vil også ha en kostnad. Dette er prioritert først i slutten av perioden (2029). Kommunen kan likevel bruke tiden frem mot 2029 til å planlegge anskaffelse og bruk av verktøyet. Forberedelsene i seg selv kan potensielt også bidra til atferdsendring, som bidrar til å bringe oss nærmere målet om lavutslippssamfunnet
		Kommunen skal arbeide for å utvide dagens innsamlingsordninger for tekstilavfall	Kommunen skal, gjennom aktiv dialog og samarbeid med Renovasjonsselskapet for Drammensregionen (RfD), arbeide for å utvide dagens innsamlingsordninger for tekstilavfall. Målet er å etablere et fast mottakspunkt for tekstilavfall sentralt i kommunen, som del av en styrket innsats for sirkulær økonomi og miljøvennlig ressursforvaltning.
		Kommunen skal ha 30 prosent lavere energiforbruk i formålsbyggene innen 2026, målt mot 2021 nivå	Målet er hentet direkte fra kommunens klima-, miljø- og energiplan. Kommunens formålsbygg eies og driftes av Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE). Den samlede bygningsmassen er betydelig og fordeler seg på skoler, barnehager, idrettshaller, kulturbygg og rådhuset. Målet om å redusere klima- og miljøavtrykket skal skje ved målrettede tekniske tiltak. Gode, energieffektive bygg bruker mindre energi til blant annet oppvarming.
		Kommunens arealer i formålsbygg skal effektiviseres med minimum 10 prosent i planperioden	Effektivisering av arealbruken kan bidra både til lavutslippssamfunnet, og gi økonomiske gevinster. Gjort på riktig måte, kan det også gi sosiale gevinster og bidrag til arbeidsmiljøet. Det er potensiale for å effektivisere arealer som brukes av kommunens tjenester, ved f.eks. å redusere størrelse på kontorer, etablere flere kontorfellesskap, samlokalisere tjenester, o.s.v.

Mestre livet

Beskrivelse av satsingsområdet

Kjennetegn på mestring

Mestringsbegrepet er hentet fra psykologien og: «...viser til det at en person håndterer oppgaver og utfordringer som vedkommende møter i livsløpet» [mestring – Store norske leksikon](#).

Kommunens innbyggere er ulike, og har ulike forutsetninger og behov når det gjelder mestring. Mestring kan dreie seg både om psykologisk motstandskraft (resiliens), mestring av stress og emosjonelle utfordringer, mestringstro og selvregulering. Det gjelder både hverdagsmestring, og i spesielle eller ekstreme situasjoner.

Vi kan forstå mestring slik at det både dreier seg om at kommunen skal bidra til at enkeltmennesker mestrer eget liv og hverdag, at våre ansatte mestrer, og at vi som kommuneorganisasjon og lokalsamfunn mestrer.

Å jobbe målrettet med mestring, innebærer at både innbyggere og kommune får benyttet ressurser og kapasitet så godt som mulig. Tilnærming til mestring i Øvre Eiker, rommer også det at innbyggere har ulike forutsetninger, og at noen få innbyggere ikke har forutsetninger for å mestre det samme som flertallet kan mestre.

Mestring er ifølge noen fagkilder koblet til ulike former for stress, både problematisk stress og sunt stress. Det er også variasjoner knyttet til sosial ulikhet, og det er ulike måter å håndtere stress på, som også påvirker den enkeltes helse og folkehelsen. Å jobbe med mestring, kan derfor bidra til å påvirke folkehelseindikatorne.

I Helsedirektoratets utgivelse [Stress og mestring.pdf \(helsedirektoratet.no\)](#), er det også vist til stress i ulike livsfaser.

Å mestre livet er forankret i verdigrunnlaget i rammeplan for barnehager og læreplanverket som begge er forankret i lov. Kommunen bør aktivt fremme sosial støtte og mestring for barn og unge på deres arenaer. De viktigste arenaene for å fremme psykisk helse og livskvalitet for barn og unge er hjemmet, barnehage, skole, fritidsaktiviteter og nærmiljø (Helsedirektoratet.no).

Basert på dette kan vi si at kjennetegn på mestring er:

- Psykologisk motstandskraft (resiliens), også i spesielle situasjoner
- Strategier for, og måter å håndtere ulike situasjoner på, også uventede
- Tilstrekkelig ressurser til å håndtere stress, og også kunne oppleve sunt stress
- Samspill mellom individ og miljø
- Mestring i hverdagen – hverdagsmestring

Nåsituasjonen

Helse- og omsorgstjenester

Innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester øker og blir mer sammensatt. Det blir flere eldre, men også et økende antall yngre innbyggere trenger helse- og omsorgstjenester og tilrettelagte tilbud. I årene som kommer må kommunen planlegge for at flere innbyggere har demenssykdom.

Når innbyggernes behov øker, etterspørres tjenester og fagfolk enda mer. Å imøtekomme dette medfører økte kostnader for kommunen. Kompleksitet i sykdommer og behov krever kompetanse og kapasitet. Helsepersonellkommisjonen (NOU 2023:4) viser at vi må forvente mangel på kvalifiserte helsearbeidere fremover. Øvre Eiker kommune står allerede i en situasjon med et gap mellom behovet for tjenester, og kommunens ressurser og mulighet til å imøtekomme behovet.

Regjeringen har lansert reformen «Bu trygt heime», Meld. St. 24 (2022-23). De overordnede målene med reformen er å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester. Bedre bruk av personell og de samlede ressursene inngår i reformen.

Øvre Eiker kommunes helse- og omsorgstjenester har vært i kontinuerlig vekst i flere tiår. Med bakgrunn i de helsemessige og demografiske utfordringer som venter, må tjenestene i enda større grad støtte opp under og utløse ressurser hos brukerne selv og deres nettverk (familie, sosiale nettverk, nærmiljøet og lokalsamfunnet). Kommunestyret har vedtatt en modell for tildeling av tjenester som bygger på dette:

- Rehabilitering og mestring er ikke en ulempe for innbyggeren – det er derimot en ulempe hvis vi ikke rehabiliterer eller setter inn tiltak som bidrar til mestring.
- Det hjelper ikke innbyggeren i det lange løp, hvis vi «bare» kompenserer for et problem og ikke tar hånd om årsaken til problemet.
- Vi må arbeide på to fronter – her og nå sikre forsvarlig helsehjelp – og på lengre sikt bidra til selvhjelpenhet og mestring.
- Vi skal ikke gjøre *for* innbygger, men *med* innbygger.

Arbeidet for å følge disse prinsippene må drastisk styrkes og det dreier seg om å sette inn flere tiltak og mer krefter på de lavere trinnene i «innsatstrappen», slik at kommunens ressurser holder i møte med fremtidens utfordringer:

«Innsatstrappen» i Øvre Eiker kommune 2024

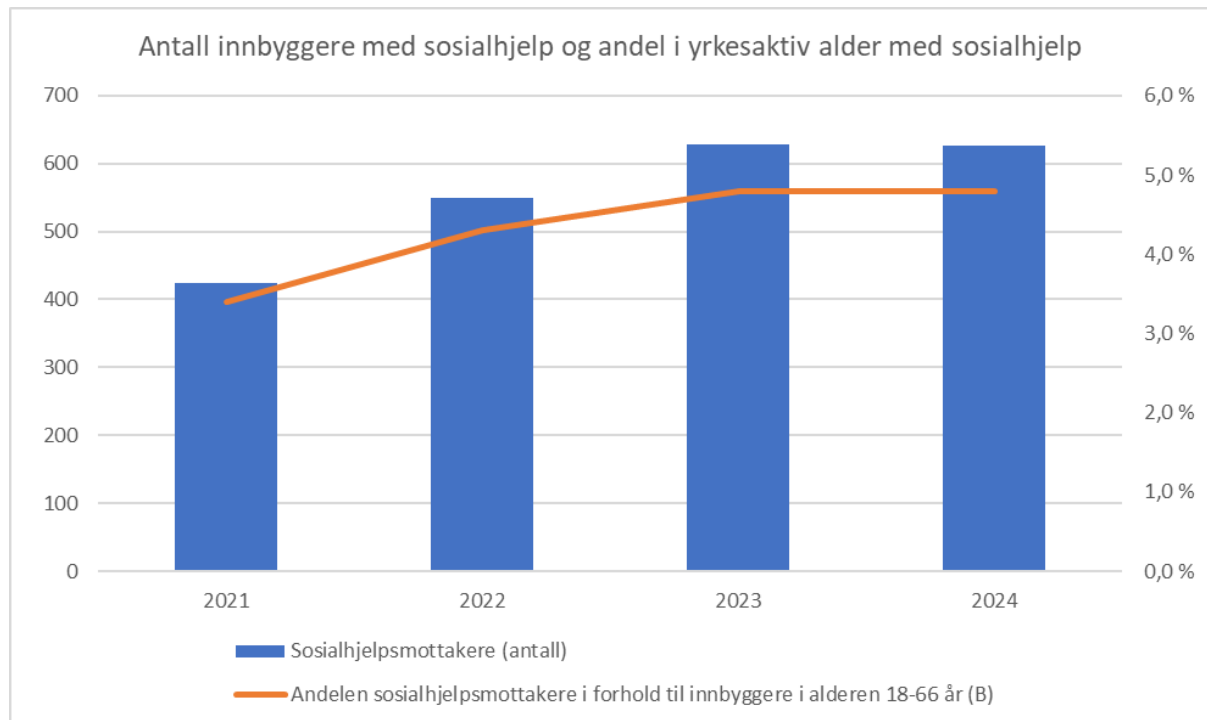
- viser grad av inngripen i innbyggernes liv

Kommunen legger allerede til grunn at økt og målrettet arbeid innen satsingsområdene «Folkehelse» og «Livskraftige steder» er av meget stor betydning for å bremse kostnadsveksten innen helse- og omsorg. Kommunens satsing for å «Mestre livet», handler i stor grad om å styrke hjemmetjenestene, bruke mer velferdsteknologi og mer fysio- og ergoterapi. Det handler også om holdningsendring, forventningsavklaringer og dialog med innbyggere, pårørende og andre gode krefter i lokalsamfunnet som kan bidra. Kommunens tjenester jobber for at flere skal klare seg selv i eget hjem. Dette bidrar til at kommunen kan ha ressurser til de sykeste, også i fremtiden.

Kommunestyret har vedtatt (sak 59/2024) at Eikertun helsehus ikke skal bygges ut før tidligst i neste kommunestyreperiode. Arbeidet er startet med en helse- og velferdsplan som skal vise alternative strategier mot 2035.

Sosialhjelpsmottakere

Antall mottakere av sosialhjelp har økt med rundt 200 personer fra 2021 til 2023 og har holdt seg stabilt i 2024. Dette kan forklares med bosetting av flyktninger fra krigen i Ukraina. De fleste nyankomne flyktninger må ha økonomisk sosialhjelp som supplement til introduksjonsstøtten, blant annet på grunn av høy husleie.

Det er svært viktig at vi jobber systematisk med mestring for flyktningene vi bosetter, enten de er her for en kort periode, eller de bosetter seg fast i kommunen. Regelverk og tilskudd for flyktninger fra Ukraina ble strammet inn vinteren 2024, og integreringsarbeidet må skje mer intensivt enn det som gjaldt for de første ankomne. Språkopplæring er svært viktig for integrering, og den må være målrettet og gjøre det mulig for flyktninger å komme i arbeid.

Øvre Eiker kommune nærmer seg en grense når det gjelder kapasitet for mottak av flyktninger, og i fjor var det mange kommuner som ikke sa ja til å ta imot så mange som de ble anmodet om. Dersom kommunen skal bosette færre flyktninger, må vi samtidig nedskalere tjenester direkte knyttet til flyktningene. Dette må skje på en kontrollert måte, i riktig tempo.

Bolig og mestring

Samhandlingsreformen og føringer fra staten innebærer at stadig flere personer med alvorlige psykisk helse- og/eller rusproblemer forventes behandlet i kommunen. Innbyggere i målgruppen har ofte komplekse utfordringer i livet, og bolig er gjerne et vesentlig problem. Øvre Eiker har ikke heldøgns bemannet bo- og tjenestetilbud til psykisk syke i egen regi, men kjøper fra private leverandører for over 20 millioner i året. Kommunen har startet i «Housing First-team», der målet er at flere med alvorlige utfordringer i livet skal få hjelp til å få beholde en trygg bolig.

Det er fortsatt behov for flere bemannede botilbud for innbyggere med utviklingshemming, eller andre funksjonsforstyrrelser. Det er svært positivt at botilbudet i Myraveien kom i drift i 2024, der flere yngre uføre har fått sin første bolig utenfor foreldrehjemmet. Midlertidig botilbud i Hasselveien er forlenget, men det er nødvendig å avklare en permanent løsning.

Bruken av startlån fra Husbanken har gitt mange innbyggere mulighet til å eie egen bolig. Rammen 80 mill.kr. Erfaringen er at startlån er et meget godt virkemiddel for å styrke spesielt barnefamilienes mulighet til mestring og stabilitet for barna gjennom eierskap til egen bolig.

Oppvekstprofil

Tema for årets oppvekstprofil er inkludering av barn og unge med innvandrerbakgrunn. Profilen bemerker at også «grønne» verdier kan innebære en utfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå.

Demografi og nøkkeltall

- **Andelen barn med innvandrerbakgrunn** (innvandret eller norskfødt med innvandrerforeldre) er **lavere enn landsgjennomsnittet**.
- **Andelen barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt** er også lavere enn nasjonalt nivå.

Barn og unge med innvandrerbakgrunn

- Har ofte **foreldre med utfordringer** knyttet til økonomi, helse, bolig og utdanning.
- **Lavere barnehagedeltakelse**, svakere skoleprestasjoner og lavere fullføring i videregående skole, spesielt blant gutter.
- Økonomi er en **barriere for fritidsdeltakelse** – mange lever i lavinntektsfamilier.
- Opplever ofte **mobbing, diskriminering og negativ sosial kontroll**.

Styrker og positive utviklingstrekk

- De fleste barn og unge, også med innvandrerbakgrunn, **klarer seg godt**.
- Norskfødte med innvandrerforeldre har **god sosial mobilitet** og utdanningsnivå på linje med resten av befolkningen.
- Jenter med innvandrerbakgrunn fullfører videregående skole på lik linje med andre jenter.

Oppvekstbarometer – sammenligning med fylke og land

- Øvre Eiker ligger **bedre an enn landet** på flere indikatorer, bl.a. lavinntekt og skoleprestasjoner.
- Noen indikatorer viser **utfordringer**, som lav bemanning i barnehager og høyere andel barn med barnevernstiltak.

Andelen barn med spesialpedagogisk hjelp i barnehagene har økt jevnt de siste årene, og ligger i dag over landsgjennomsnittet. Tallene viser sammensatte utfordringer og kompleksitet i henviste saker til PPT. De fleste henvendelsene gjelder språkutfordringer, og utfordringer med konsentrasjon, oppmerksomhet og regulering. Det er en jevnt høy andel med minoritetsspråklig bakgrunn. Autismespekterforstyrrelser diagnostiseres tidligere enn før, og utløser store ressursbehov i barnehagene. PPT har i dag et årsverk som kun jobber forebyggende, før barna henvises videre til PPT.

Forvaltningsrevisjonen bemerket at alle tjenestene som er samorganisert deler avgrensning på målgruppa opp til 15 år. Det kan være en risiko for at ungdommer og familier mister alle kjente tjenester samtidig som ungdommene når alder for overgang til videregående. Revisjonen mener at kommunen bør vurdere risikoreduserende tiltak.

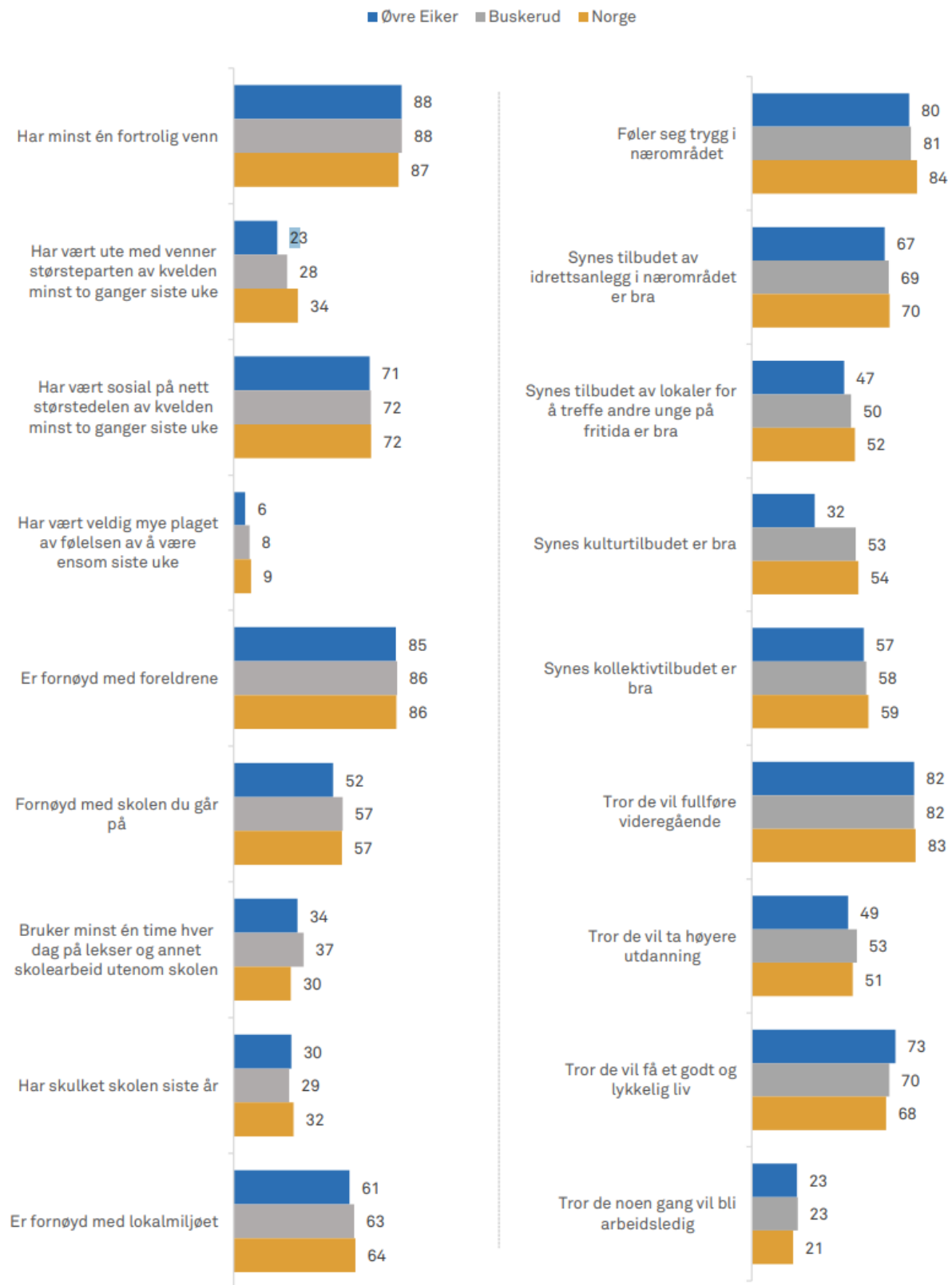
Kommunens forebyggende tjenester for barn og unge er organisert i Familiesenteret, som også samarbeider med andre tjenester. Tidlig innsats starter når barnet er i magen. Alle innbyggere får tilbud om oppfølging av jordmor i svangerskapet, og hjemmebesøk rett etter fødsel. Barsel- og spedbarnskontroller blir prioritert bl.a. for å bidra til gode relasjoner mellom barn og foreldre.

Per nå benytter 98 prosent i målgruppen seg av helsestasjonen i form av tilbud individuelt, eller i gruppe når barna er i sped- eller småbarnsalder. I skolealder følges den unge opp til 16 år, med unntak av helsestasjon for ungdom, som jobber opp til 23 år.

Tjenestene støtter opp om foreldrenes oppdrageroppgave, både enkeltvis og i tverrfaglig samarbeid.

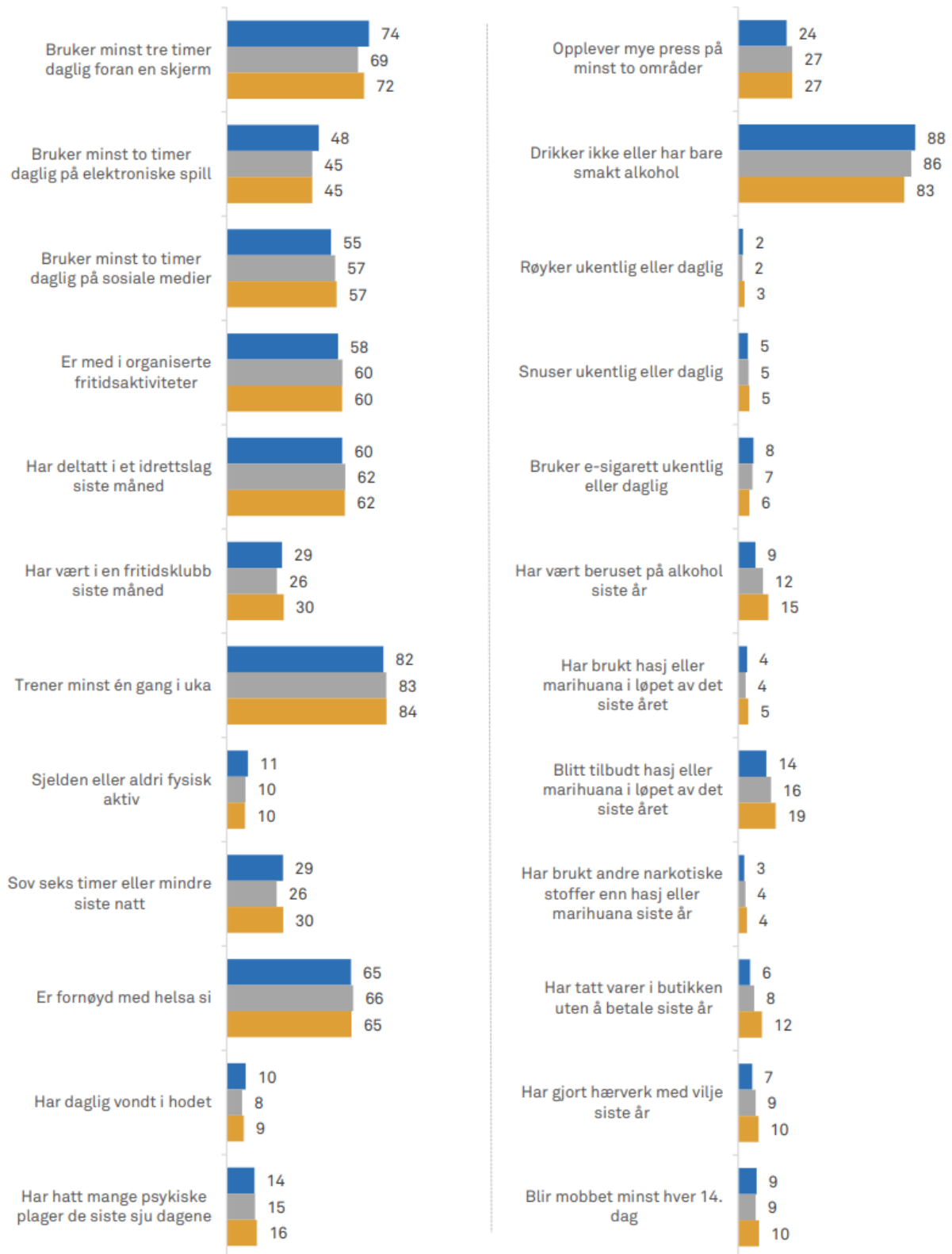
Siste tall fra undersøkelsen Ungdata (Ungdomsskolen), er fra 2024. Herfra har vi følgende nøkkeltall:

Kommuneplanens handlingsdel 2026-2029

Resultater fra Ungdata.no

Kommuneplanens handlingsdel 2026-2029

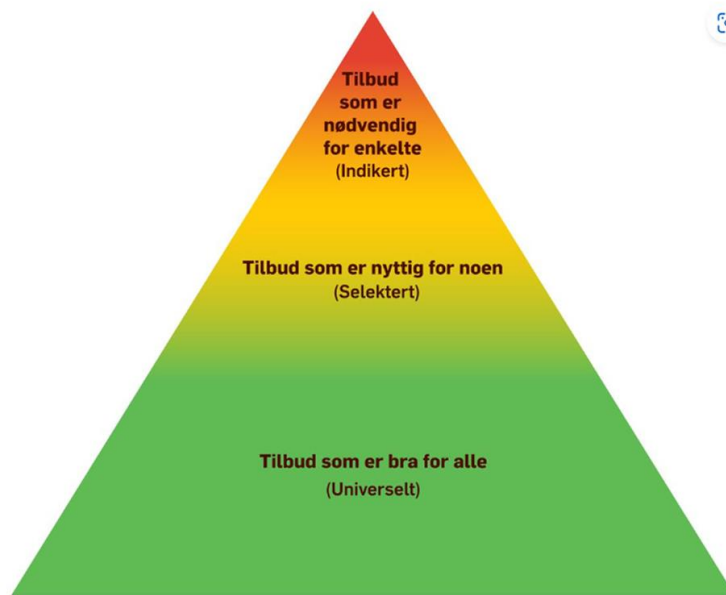

Resultater fra Ungdata.no

Forebyggende plan – Ett lag for god oppvekst

Kommunen ferdigstilte i 2024 den forebyggende planen – *Ett lag for god oppvekst*. Dette er en strategi der hovedmålet er å skape gode oppvekstvilkår for alle barn og unge i Øvre Eiker kommune. Den skal både vise vei for ansatte, og gi informasjon til innbyggere om hvordan Øvre Eiker vil arbeide for å nå målet. Den legger vekt på at alle skal få mulighet til å være en del av fellesskapet, og at vi skal forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt, eller utvikler atferdsproblemer.

Det å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker krever ulike forebyggende tiltak. Kommunen har fokus på å ha forebyggende tiltak på alle nivåer, som vist i pyramiden under. Det er behov for å jobbe mer med tiltak på gult nivå.

Som vist i pyramiden, legger vi til grunn at barnehager og skoler er våre viktigste arenaer for forebygging. Hele oppvekstfeltet har et felles overordnet prosjekt som heter *Alle med*. Dette er et pedagogisk utviklingsarbeid for alle barnehager, skoler og støttetjenester (Familiesenteret, barnevern, PPT og migrasjonshelsetjenesten). Den felles kompetanseutviklingen skal styrke kunnskap og kompetanse, fremme utvikling, læring og trivsel, og bidra til et likeverdig tilbud for alle barn og unge.

Erfaringer barn skaffer seg tidlig i livet, har stor betydning for den psykiske helsen. God psykisk helse skapes gjennom samhandling med andre mennesker i hverdagen. Når den psykiske helsen er god, har man følelse av trygghet, tilhørighet, mestring og at man er en del av noe større enn seg selv.

Ny barnevernlov tredder i kraft 1. januar 2023. Barneverntjenesten jobber aktivt med kompetanseheving for å nå de nye kompetansekravene som trer i kraft i 2031. Andelen barn med undersøkelser, barneverntiltak og tiltak utenfor hjemmet, er høyere enn landsgjennomsnittet.

Dekningsgrad og kapasitet

Indikatorene gir en status for andel barn som mottar barnevernstiltak i befolkningen 0-17 år. Behovet for hjelp fra barnevernet varierer på tvers av kommuner, og indikatorene bør derfor ikke brukes til å rangere kommuner.

 Spredning
  Stedets plassering
  Verdi for Norge

Gå til detaljert oversikt

Indikator	Verdi for sted	Verdi for Norge	Grafisk visning
Barn med barnevernstiltak i forhold til innbyggere i aldersgruppen 0-17 år (2024)	5 %	3,1 %	
Barn med undersøkelse i forhold til antall innbyggere i aldersgruppen 0-17 år (2024)	5,7 %	4 %	
Barn med hjelpetiltak i hjemmet av alle barn med tiltak 0-17 år (2024)	68,9 %	70,6 %	
Barn som bor utenfor hjemmet i løpet av året i forhold til antall innbyggere i aldersgruppen 0-17 år (2024)	1,5 %	0,9 %	
Barn med undersøkelser eller tiltak per årsverk (2024)	15,2 barn	12,2 barn	
Fosterhjemstiltak i familie og nære nettverk (2023)	37,9 prosent	36,8 prosent	

Kilde: Bufdir.no - kommunemonitor

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen skal bidra til mestring, læring, og gode overganger gjennom alle livsfaser, for alle kommunens innbyggere	Mestring gir livskvalitet for den enkelte innbygger. Kommunen utøver sine roller alle best når den bidrar til at innbyggere kan mestre mest mulig i egne liv, både selvstendig og sammen med andre. Kommunen må samtidig utforme tjenestene på en måte som tar hensyn til at innbyggere har ulike forutsetninger for mestring. Satsingsområdet "Mestre livet" beskriver hva som kjennetegner mestring, hvor vi står nå, og hvordan vi skal jobbe med dette fremover.	Andelen innbyggere i yrkesaktiv alder som forsørger seg selv ved eget arbeid øker	Ungdom (16-30 år), særlig de som ikke fullfører videregående opplæring, lavinntektsfamilier og innbyggere med bakgrunn fra land utenfor EØS-området, har høyere risiko enn andre for å bli stående utenfor arbeidslivet, og må følges opp særskilt. For de som har sammensatte utfordringer, skal kommunen sørge for riktig og samordnet innsats så raskt som mulig. Høy sysselsetting og riktig kompetanse er en bærebjelke i velferdssamfunnet. Det er sannsynlig at omstillingsbehovet og omstillingstakten i arbeidslivet vil øke fremover. Dette stiller store krav til arbeidsgivere og arbeidstakere. Øvre Eiker har et variert arbeidsmarked, med muligheter for mange. Kommunens NAV-kontor har en viktig rolle i det å støtte både innbyggere og arbeidsgivere, dersom behov for arbeidskraft reduseres eller økes.

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
	Læringsutbytte, mestring og trivsel for barn og unge skal ligge på nasjonalt nivå, eller høyere		Formålet med opplæringsloven er formulert slik § 1-1: «Lova skal leggje til rette for at barn, ungdom og vaksne får god opplæring i eit godt miljø». Kommunen får en indikasjon på elevenes læringsutbytte gjennom de årlige rapportene fra nasjonale prøver, men disse viser bare en del av læringsutbyttet og prøvene "måler det de måler". Det gjennomføres også årlige kartlegginger av hvordan elevene opplever trivsel, læringsmiljø og mer (Elevundersøkelsen). På makronivå er det et mønster at resultater på nasjonale prøver følger sosioøkonomiske forhold, men dette kan ikke overføres til skole- og individnivå. Det betyr for eksempel at det er mulig å få stort læringsutbytte på skolen, selv om man kommer fra et hjem der foreldre f.eks. har lav inntekt i forhold til andre. På samme måte er det å komme fra et ressurssterkt hjem med f.eks. foreldre med høy inntekt eller høy utdanning, ingen garanti for stort læringsutbytte. Grunnlaget for elevenes læringsutbytte legges uansett både på skolen, og utenfor. Samarbeid mellom hjem og skole, er en av flere ting som er viktig for elevenes læringsutbytte. Det målet kommunen setter for elevenes læringsutbytte må være både ambisiøst og realistisk. Gjennom målet skal vi formidle tro på at elevene kan mestre, og at vi har lærere og skoleledere med riktig kompetanse. Samtidig skal det signalisere at vi forstår at det er mange faktorer som påvirker resultater og læringsutbytte.
	Minimum 50 prosent av alle flyktninger skal være i arbeid direkte etter gjennomført introduksjonsprogram		Øvre Eiker kommune skal legge til rette for at nye innbyggere som har flyktet fra sine hjemland, finner seg til rette i kommunen så raskt som mulig og blir aktive deltakere i arbeids- og samfunnsniv. For å lykkes med integrering, er det viktig at det kommunen gjør som er innrettet mot brede målgrupper i befolkningen, naturlig også innretter seg mot flyktninger. Deltakelse i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger skal fremme overgang til arbeid og utdanning. Arbeidslivet er en viktig arena for språkopplæring og inkludering. Deltakerne skal formidles til en arbeidsplass for jobb eller arbeidstrening, så raskt som mulig etter at de har oppnådd grunnleggende ferdigheter i norsk. For mange strekker rettighetene til norskopplæring seg utover varigheten av introduksjonsprogrammet. Dette stiller krav til fleksibilitet i norskopplæringen, som må skje på en måte som ikke er til hinder for 100% yrkesdeltakelse. Øvre Eiker jobber aktivt med utvikling av modeller for dette. Bruk av hel- eller deldigitale læringsverktøy som gjøres tilgjengelig for deltakerne, kan bidra til økt smidighet og effektivitet. Alle involverte tjenester skal ha eierskap til, og understøtte, målet om arbeid. I planperiode 2024 – 2027, er følgende vedtatt som mål: «Minimum 80 prosent av nye innbyggere med bakgrunn som flyktning skal være i utdanning eller arbeid fem år etter fullført introduksjonsprogram.» Dette er fortsatt et mål for kommunen, men det prioriterte målet i

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
			kommende planperiode, er at minst 50 prosent går direkte fra introduksjonsprogrammet til arbeid. Kommunen har høye kostnader til sosialhjelp og betydelig høyere enn sammenlignbare kommuner. Det er viktig at kommunen lykkes med integrering på lang sikt, men kritisk viktig å lykkes med at flyktninger kan mestre og få egen inntekt så fort som mulig etter ankomst.
	Minst 80 prosent av ungdom fullfører videregående opplæring, eller kvalifiserer seg på annen måte for arbeid		Det er for mange unge innbyggere i kommunen som verken går på skole eller er i arbeid, og dermed står i fare for uheldig utvikling og utenforskap. Innsatsen for å hindre frafall i videregående opplæring handler i stor grad om det som skjer i barnehagealder og tidlig skolealder, på ulike arenaer barn og unge er på. Satsing på det som fremmer god helse og mestring i de første leveårene, vil gi effekt for hele livsløpet. Læringsutbytte i skolen er både indikator og grunnlag for sannsynlighet for å gjennomføre videregående, eller komme i arbeid. Fokus på mestring på alle arenaer er viktig for barnets utvikling. Det er viktig at barnehager og skoler har gode systemer for å se barn som har det vanskelig, og finne løsninger sammen med barn, unge, foreldre og støttetjenester. Øvre-Eiker kommune vil kunne dra nytte av en mer helhetlig organisering av tilbudet for å fremme barn og unges psykiske helse, spesielt for aldersgruppen over 15 år. For å sikre et godt tilbud er det ikke nødvendigvis snakk om å ansette flere folk, men organisering av tilbudet og de tiltakene kommunen har bør evalueres, og det bør utarbeides en tiltakstrapp som sørger for at kommunen har et helhetlig behandlings- og oppfølgingstilbud. Videregående opplæring er en rettighet, men ikke en plikt. Denne rettigheten er forsterket i ny opplæringslov (fullføringsreformen). Mange vil selv ha et ønske om å fullføre videregående, men for noen kan andre alternativer være riktigere. Det viktige med dette målet, er at ungdom og unge voksne kvalifiserer seg for det som gir mulighet til egen inntekt, og størst mulig grad av selvstendighet videre i livet.
	Minst 90 prosent av alle innbyggere over 80 år bor i eget hjem		For å være beredt for framtida, må kommunen bidra til at flere planlegger egen alderdom, både når det gjelder bolig, økonomi, sosialt liv og helse. Kommunen må kommunisere tydeligere forventninger til hva innbyggerne må planlegge for å håndtere selv. At flere klarer seg i eget hjem lenger, bidrar til redusert behov for sykehjemsplasser som er det dyreste trinnet i innsatstrappen. Det igjen vil bidra til at kommunen har ressurser til helsetjenester, pleie og omsorg for de som trenger det aller mest. Mange innbyggere ønsker også selv å bo hjemme så lenge som mulig. Kommunen må derfor utvikle innsatstrappen med flere tjenester på de lavere trinn, for å forebygge og utsette behov for langvarige omfattende helse- og omsorgstjenester.

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
			Kommunen mottok i 2023 en ekstern rapport med analyse av kostnader og tjenesteprofil innen pleie og omsorg, med vekt på hjemmetjenesten. Rapporten inneholdt gode bidrag til utviklingsarbeidet i tjenestene. Mange tema er under lupen og blant annet følgende tema kan nevnes: Digitalisering og bruk av helseteknologi. Hjemmetjenestens rolle, gjør de i for stor grad «alt» de blir bedt om? Behov for bedre systematikk i kartlegging av brukerbehov. Felles forståelse for mestringstankegangen og prinsippene for tildeling av tjenester. Effektivitet i hjelpemiddelformidlingen. Forebyggende og helsefremmende tiltak. Oppgavedeling og riktig bruk av kompetanse. Dette er kjente områder for omsorgstjenestene, og forbedringsarbeidet fortsetter med større trygghet for at vi jobber med de riktige løsningene. Helse- og velferdsplanen vil beskrive tiltak nærmere.
	Sikre at personer med funksjonsnedsettelse opplever likeverd og muligheter på alle samfunnsarenaer	For å oppnå likeverd og sikre at personer med funksjonsnedsettelse har de samme mulighetene som alle andre, vil kommunen fortsette å styrke kompetansen blant sine ansatte gjennom opplæring i CRPD. Dette skal sikre at kommunale tjenester og beslutninger bygger på en solid forståelse av rettighetene og behovene til personer med funksjonsnedsettelse. Videre vil kommunen gjennomføre en kartlegging av barrierer som hindrer deltakelse på de forskjellige samfunnsarenaene og i de kommunale tjenestene. Det vil deretter utarbeides en handlingsplan og avhengig av den økonomiske situasjonen vil tiltak deretter iverksettes for å redusere disse barrierene, slik at alle innbyggere får mulighet til å delta fullt ut i lokalsamfunnet og oppleve mestring, fellesskap og livskvalitet.	

representerer et nivå av utvikling - en ny generasjon. De første trinnene fokuserer på digitalisering av enkeltprosesser innenfor tjenester eller fagområder. Fra generasjon 3 handler det om digital transformasjon – vi skaper nye tjenester, leverer på nye måter, setter brukeren i sentrum, og beveger oss mot proaktive og sammenhengende tjenester.

Figur – Generasjoner digital modenhet – Kræmmergaard (2024)

For å lykkes med digital transformasjon, er det avgjørende å ha oversikt over egne løsninger, prosesser og data – vi må ha «orden i eget hus». Dette, sammen med en oppdatert og sikker teknologisk infrastruktur og riktig kompetanse, utgjør grunnmuren for fremtidig utvikling. Teknologien utvikler seg raskt, og vi må ha innsikt i nye muligheter og evne til å ta i bruk det som er nyttig for oss. For eksempel kan kunstig intelligens (KI) bidra til å effektivisere tjenester ved å automatisere rutineoppgaver, forbedre beslutningsprosesser, og tilby mer persontilpassede brukeropplevelser.

Basert på det dette kan si at digital transformasjon er kjennetegnet av:

- Grunnleggende endring i måten å levere tjenester på
- At virksomheten har orden i eget hus
- At data kan deles og brukes på en trygg og sikker måte
- Optimalt samspill mellom mennesker og teknologi
- Vekt på opplevelsen til sluttbruker
- At det blir realisert gevinster

Nåsituasjonen

Vi har allerede utviklet flere digitale løsninger for innbyggerne, også selvbetjeningsløsninger. På enkelte områder har vi fått på plass gode og effektive løsninger og prosesser. Likevel har mye av arbeidet hittil handlet om å digitalisere eksisterende oppgaver og prosesser, uten at vi undersøker og prøver ut om vi kan levere tjenester på helt nye måter, eller endre styring og organisering for å hente ut større gevinster. Fortsatt jobber vi ofte hver for oss på områder vi burde jobbet sammen. Det gjør at vi av og til går glipp av muligheten som ligger i helhetlige løsninger, og det å redusere dobbeltarbeid.

Det antas at vår digitale modenhet ligger på trinn 1 og 2, kanskje på trinn 3 for enkelte tjenester. Det kan i seg selv være en utfordring at det er stor forskjell på digital modenhet, både mellom tjenestene, og på individnivå. Det er viktig å si at det som er digital modenhet for organisasjonen, ikke er det samme som hvor god den enkelte er til å bruke digitale verktøy.

KS har etablert KS Digitale fellestjenester AS, som utvikler digitale fellesløsninger som etter hvert bør være mulig for kommunen å ta i bruk. Regionalt er vi en del av DigiViken, et partnerskap mellom kommunene og fylkeskommunene i tidligere Viken. DigiViken fremmer informasjonsdeling, samhandling, kompetanseheving, koordinerer felles prosjekter, og representerer felles interesser i nasjonalt digitaliseringsarbeid. Kommunedirektørens ledergruppe, og noen av kommunens rådgivere, deltok i 2023/2024 på kompetanseopplegg med Digiviken – Kompetanseløftet digital transformasjon.

Når det gjelder drift av it, står vi overfor strategiske valg: Skal vi drifte selv, samarbeide med andre, eller kjøpe tjenester? Dagens kapasitet og kompetanse når det gjelder drift og bruk av it, vil ikke være tilstrekkelig for fremtiden. Begrensede ressurser på it, vil med andre ord begrense mulighetene for digital transformasjon. I løpet av 2026, må det gjøres en grundig gjennomgang og vurdering av hvilket alternativ vi velger. I nåsituasjonen, har vi bare delvis kartlagt og identifisert de områdene hvor vi kan ta ut de største gevinstene, enten i form av bedre kvalitet, eller reduserte kostnader.

I nær fremtid, er det viktig at vi prioriterer de områdene der det er størst behov for utvikling på dette området, og der vi kan hente ut størst verdi. En av hovedutfordringene i kommunesektoren fremover vil være mangel på arbeidskraft, spesielt innen helse, pleie og omsorg. Oppvekst er også en stor sektor hvor digital transformasjon kan bidra til bedre læringsutbytte og mer effektive administrative prosesser, som eksempler.

Med dagens situasjon, mangler kommunen nødvendig infrastruktur og den virksomhetsarkitekturen som må til for å kunne gjennomføre digital transformasjon, og ta ut gevinster. Fremover bør kommunen gradvis gå over til å kommunisere digitalt med innbyggere, på alle områder der det gir gevinster for innbyggere og ansatte. Dette forutsetter at vi har tilstrekkelig informasjonssikkerhet, personvern, og at vi kan levere trygge tjenester. Dersom stadig større del av kommunikasjonen skal foregå digitalt, må vi også jobbe for digital inkludering. Satsingsområdet mestre livet, har derfor betydning også for det å lykkes med digital transformasjon.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen skal være en digitalt moden organisasjon, som bruker digital transformasjon for å levere gode og mer effektive tjenester.	Fremover vil ny teknologi og digital transformasjon være en del av løsningen i utforming av tjenester kommunen skal levere. Dette forutsetter at kommuneorganisasjonen har tilstrekkelig digital modenhet, og en god virksomhetsarkitektur. Det er nødvendig at kommunen når et høyere trinn i trappen for digital modenhet, slik at vi kan ta i bruk både den teknologien som finnes, og	Det skal tas ut konkrete og målbare gevinster av den digitale transformasjonen	Målet om å ta ut konkrete og målbare gevinster, gjelder for alt omstillingsarbeid i kommunen. Gevinster kan være at kommunen kan levere en tjeneste til lavere kostnad og med færre årsverk, med kortere behandlingstid, riktigere og mer skreddersydd kvalitet, eller forbedret brukeropplevelse. Vi lykkes med å ta ut gevinster, når resultatet er flere av disse tingene samtidig. Å satse på digital transformasjon, vil være et av de viktigste grepene vi gjør for å kunne ta ut konkrete og målbare gevinster. I nåsituasjonen utgjør lønnsutgifter rundt 60-70 prosent av kommunens driftskostnad. I fremtiden skal vi levere flere tjenester med færre folk, og arbeidsgivere kommer til å konkurrere om

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
	den som blir tilgjengelig i fremtiden.		arbeidskraft og kompetanse. (At andelen til lønnsutgifter blir lavere, er ikke det samme som at lønnen til den enkelte går ned). Vi kan forbedre arbeidsprosesser, slik at hver enkelt ansatt bruker mindre tid på arbeidet som skal utføres. Det vil likevel være nødvendig å gjøre større omstillinger, slik at en del av de oppgavene som i dag blir mer eller mindre manuelt utført av mennesker, kan utføres med ny teknologi og digitale løsninger i fremtiden.
	Innbyggernes brukeropplevelser er like gode eller bedre enn før		Kvalitet er relativt, som betyr at vi må ha en referanse å måle kvaliteten på tjenestene mot. «For en gjenstand eller tjeneste kan man enkelt si at kvalitet er evnen til å tilfredsstille brukerens krav og forventninger». https://snl.no/kvalitet. Lovkrav er en slik referanse, men mange lover er utformet slik at det ikke er fastsatt nivå og omfang på tjenesten kommunen skal levere – det skal være en skjønnsmessig vurdering basert på faglighet og vurdering av behov. Det er med andre ord ikke gjennomgående standardiserte tjenesteleveranser. Ledere og ansatte i kommunen, opplever at de kan møte høye forventninger, og at både innbyggere, andre myndigheter (staten), og andre tjenester forventer mer enn det som er mulig å levere. Samtidig er det et mål for kommunen å levere tjenester med så god kvalitet som det er mulig å få til med de ressursene vi faktisk har. Vi bruker derfor begrepet <i>riktig</i> kvalitet, fordi det fremover ikke er mulig for kommunen å levere i forhold til stadig høyere forventninger og krav. Digital transformasjon kan gjøre det mulig å opprettholde gode brukeropplevelser. Det betyr at de som mottar tjenester ikke nødvendigvis får stadig flere og mer kostnadskrevende tjenester, men riktige tjenester, i riktig omfang. Satsingsområdene mestre livet og digital transformasjon har på den måten stor betydning for hverandre. Det er også et viktig demokratiaspekt i dette, fordi kommunen må fordele byrder og knappe goder på en rettferdig måte, selv om ikke alle får det samme.
	Kommuneorganisasjonen har "Orden i eget hus" med helhetlig oversikt over løsninger, data og prosesser, og forvaltning av informasjon		Digital transformasjon forutsetter at vi kan dele og bruke data internt i virksomheten, og også med andre utenfor virksomheten. Det å dele og bruke data medfører samtidig risiko og sårbarhet, og det er viktig at vi sørger for at data bare deles og brukes på en trygg og sikker måte. For å kunne dele og bruke data på en trygg og sikker måte, må vi ha orden i eget hus. Det betyr at vi vet hvilke data vi samler inn, hvor vi oppbevarer disse, hvordan vi bruker og deler, og hvorfor. Det innebærer også å ha god virksomhetsstyring, og prosedyrer og rutiner som etterleves. Fremover må vi utvikle og rigge organisasjonen for dette, både når det gjelder teknologi, systemer og kompetansen til de ansatte.

Livskraftige steder

Beskrivelse av satsingsområdet

Livskraftige steder er steder med attraktivitet, og der det er grunnlag for å opprettholde innbyggertall over tid, eller grunnlag for vekst. Faglige kilder: [Slik får du kommunen til å vokse \(forskning.no\)](#) og [Regional analyse \(regionalanalyse.no\)](#)

Kommuneplanens samfunnsdel 2021 - 2033 slår fast at stedsutvikling er den langsiktige utviklingsstrategien for Øvre Eiker kommune, og det legges til grunn at det skal være utvikling i alle deler av kommunen. Livskraftige steder fremmer god folkehelse og bidrar til livskvalitet for enkeltmennesker. Det kan bidra til å redusere behovet for tjenester og hjelpetiltak. Livskraftige steder øker attraktiviteten for næringsliv og utbyggere, og er nært sammenkoblet med utvikling av infrastruktur og samferdsel.

Distriktssenteret ga i 2018 ut et jubileumsskriv, der de pekte på fire former for verdiskaping i livskraftige steder: Økonomisk verdiskaping, sosial verdiskaping, kulturell verdiskaping og miljømessig verdiskaping. «Ein viktig premiss for den brede verdiskapinga er at ei form for verdiskaping ikkje skal øydeleggje for ei anna, eller bidra til å svekke den totale verdiskapinga» [Livskraftige lokalsamfunn - tilfeldig og planlagt? \(distriktssenteret.no\)](#)

I heftet trekkes også frem betydningen av å lykkes sammen (å lukkast i lag). Livskraftige steder er også identitetsbyggende steder, der det å bygge identitet gjerne skjer nedenfra og i form av innbyggerinitiativ. «Når en by velger å sette opp en statue er det vanlig å velge en som har vunnet en krig eller noen som har mange penger på konto eller lignende. Vi velger å sette opp en statue av byens renholder som etter 30 år pensjonerte seg.» (s. 64).

Et annet poeng som trekkes frem, er at et steds identitet kan utfordres utenfra. «Det kan skape konflikt – men også brukes som en ressurs i den lokale samfunnsutviklingen».

Basert på dette kan vi si at livskraftige steder er kjennetegnet av:

- Bred verdiskaping, økonomisk, kulturelt, sosialt og miljømessig
- Identitetsbyggende
- Tåler at noen utenfra utfordrer identiteten
- Aldersvennlig samfunn

Nåsituasjonen

Kommunens mål om vekst skal realiseres gjennom å legge til rette for næringsetableringer, samt bygge og utvikle gode og inkluderende steder og nabolag. Kommuneplanen legger grunnlaget for at Øvre Eiker kan fortsette å være en vekstkommune. Kommuneplanen framhever boligpolitikken som helt sentral for å nå kommuneplanens mål for samfunnsutvikling og tjenester.

Tilrettelegging for boligbygging skal gjøres med grunnlag i en fornyet sosial boligpolitikk, der boliger for vanskeligstilte er en integrert del av kommunens helhetlige boligpolitikk. Kommunens tjenester skal spille sammen med innbyggere og næringsliv, i det å utvikle livskraftige steder.

Siden forrige kommuneplan (samfunnsdel og arealdel), er det regulert flere områder, som med det er gjort klare for utbygging, med Ormåsen og Hokksund sentrum som de mest vesentlige. Ny plan for

boligetableringer på Darbu er nå godt i gang. For å kunne legge til rette for ytterligere utvikling på Darbu, er det behov for betydelige investeringer innen VA på strekningen Vestfossen – Darbu. Det er for øvrig en god bredde i reguleringsplaner som er igangsatt, og alle stedene har byggeklare tomter.

Etableringen av Fiskum næringspark har gitt positiv utvikling, med flere nye næringsetableringer. Det er imidlertid en generell trend at omsetning innen varehandel i sentrumsområder faller. Med nærhet til regionale handelssentre har Øvre Eiker en ekstra utfordring i forhold til sentrumshandel. Vi kan imidlertid forvente et noe økt servicetilbud i framtida, i takt med etablering av nye sentrumsleiligheter og økt kundegrunnlag.

I seksjon Oppvekst er det ledig kapasitet ved noen av skolene i kommunen, særlig ved Skotselv skole og Hokksund barneskole. Totalt sett er det imidlertid begrenset fleksibilitet, da ledige elevplasser ikke nødvendigvis innebærer tomme klasserom eller tilgjengelige arealer til alternative formål. Skolens organisering og pedagogiske behov legger føringer for hvordan kapasiteten faktisk kan utnyttes.

Dette satsingsområdet inngår også som et viktig tema i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Det er derfor en rekke relevante temaer, som ikke er omtalt i kommuneplanens handlingsdel.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Øvre Eiker skal ha bærekraftige by- og tettsteder	Hovedmålet bygger opp under Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033, som blant annet fastslår at stedsutvikling er den langsiktige utviklingsstrategien for Øvre Eiker kommune. Stedsutvikling gir grunnlag for livskraftige by- og tettsteder, og samspiller med de andre satsingsområdene. Delmålene skal bidra til hovedmålet gjennom å sikre at stedsutviklingen skjer på en langsiktig og bærekraftig måte, tilrettelagt for alle kommunens innbyggere.	Kommunen er en medspiller i kultur- og idrettsarrangementer som bygger lokal identitet	Kultur- og idrettsarrangementer er viktige for verdiskaping i by- og tettstedene. Kommunen har begrenset mulighet til å produsere arrangementer selv. Det er heller ikke åpenbart at det er kommunen som er best til å gjøre det, eller at det er en oppgave kommunen skal prioritere mer penger til. Kommunen har likevel mulighet til å være medspiller når andre tar initiativ til og gjennomfører arrangementer. I noen tilfeller kan det være i form av god dialog og informasjon når kommunen er myndighet og saksbehandler, det kan være ved å bevilge økonomiske tilskudd, eller ved at ansatte i kommunen er rådgivere, eller deltar i planlegging. Kommunen vil fortsatt gjøre dette, men de nærmeste årene vil det være med strenge prioriteringer.
		Kommunen skal underbygge og støtte grendeutvalgenes rolle som ressurs i stedsutvikling	I Øvre Eiker er det by- og grendeutvalg for Hokksund, Røren, Skotselv, Fiskum, Ormåsen og Vestfossen. Grendeutvalgene er en del av kommunens medvirkningsstrategi, der kommunen skal legge til rette for at grendeutvalgene kan delta i beslutninger som tas av kommunen. Grendeutvalgene er, og har vært, en viktig ressurs for kommunen. De kjenner stedene og folkene som bor der, og får også til helt konkrete ting i samarbeid med andre. Det er et viktig prinsipp at grendeutvalgene er en del av frivilligheten, og ikke en del av kommuneorganisasjonen. Grendeutvalgene er "... bindeledd mellom innbyggerne og kommunen", slik det er formulert i Grendeutvalgserklæringa. Grendeutvalgene er viktige for det å ta vare på og utvikle stedsidentitet, og de bidrar til verdiskaping for stedene.

Hovedmål	Beskrivelse av hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
			Kommunen både kan og skal underbygge grendeutvalgene som ressurs i stedsutvikling.
	Lokalsamfunnet Øvre Eiker utvikles etter prinsippene for Aldersvennlig-Norge hvor også prinsipper om funksjonsvennlighet ivaretas		I Helsedirektoratet er det etablert et senter for aldersvennlig Norge. Målsettingen er å fremme en mer aldersvennlig og bærekraftig samfunnsutvikling. De demografiske endringene som også vil prege Øvre Eiker fremover, krever tiltak langt ut over tjenestene i helse og velferd. Et aldersvennlig samfunn er inkluderende, tilgjengelig og fremmer muligheten til å være aktiv også som senior. Å planlegge utviklingen i lokalsamfunnet etter prinsippene for Aldersvennlig Norge, innebærer blant annet å tenke tilgjengelighet og deltagelse for alle innbyggere når man planlegger utendørsområdene, boligene og transportmulighetene i kommunen. Dette er et langsiktig arbeid og stemmer godt overens med kommunens målsettinger om stedsutvikling og helsefremmende lokalsamfunn (Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033). Investering i aldersvennlige tiltak på tvers av sektorer vil redusere kostnader og press på helse- og omsorgstjenester. Dette oppnås for eksempel dersom eldre innbyggere har mulighet til å komme seg på egen hånd til butikken, til apoteket og til legen. Det dreier seg også om å stimulere innbyggerne til å planlegge for alderdommen, enten ved å tilpasse boligen, eller flytte til en bedre egnet bolig i tide. Aldersvennlige tiltak kommer alle generasjoner til gode. Det er et samfunn: • der vi greier oss og mestrer selv så lenge som mulig • der det legges til rette for at vi skal greie oss selv • der alle aktørene i storsamfunnet tar sitt ansvar • der seniorene føler seg nyttige og kan delta aktivt i lokalsamfunnet

Kommunens tjenesteområder

KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter kommunedirektør, kommuneadvokatene, politisk ledelse og alle politiske styrer, råd og utvalg, politisk sekretariat.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen forebygger og håndterer kriser, og har et beredskapsarbeid bygget på tillit og samvirke	Kommunen har ressurser til å håndtere kriser og holde kontinuitet	Kommunens egne ressurser er sentrale i krisehåndtering. Samtidig har kommunen, og kommunens innbyggere, stor nytte av ressurser fra frivillighet og næringsliv. I noen kriser vil kommunen være avhengig av ulike eksterne ressurser. Lokalbefolkningen i Øvre Eiker er en del av disse ressursene, og innbyggernes egenberedskap er viktig. Hvis en stor andel av befolkningen har god egenberedskap, kan kommunen og andre beredskapsressurser hjelpe flere i en krise, og særlig konsentrere seg om de som ikke er i stand til å klare seg selv. Ved å jobbe med mestring på mange nivåer, jobber vi også med motstandskraft (resiliens) og egenberedskap i befolkningen. Å jobbe med livskraftige steder, folkehelse og hverdagsmestring, kan også etablere grunnlag for gjensidig tillit. Slik henger dette satsingsområdet tett sammen med de andre satsingsområdene i denne planen. Frivillighet og næringsliv er viktige ressurser i krise, og kommunen vil videreføre avtalebasert samarbeid med disse. Kommunen mener det er riktig å ha en lederrolle i det nyopprettede beredskapsrådet, og mener at beredskapsrådet kommer til å være en viktig arena for bredt samvirke. Dette tror vi vil skape grunnlag for samvirke når kriser faktisk oppstår.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	17 194	17 194	17 194	17 194
Vedtak forrige periode				
Avrunding budsjettrammer	0	0	0	0
Ekstern bistand omstilling	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Kommunevalg og stortingsvalg	-1 000	0	-1 000	0
Sum Vedtak forrige periode	-2 000	-1 000	-2 000	-1 000
Budsjettendring i år				
Fordeling husleie 2025	13	13	13	13
Økte pensjonskostnader 2025	119	119	119	119
Sum Budsjettendring i år	132	132	132	132
Lønns- og prisvekst				
Deflator ink. pensjon	488	488	488	488
Sum Lønns- og prisvekst	488	488	488	488
Konsekvensjustert budsjett	-1 380	-380	-1 380	-380
Konsekvensjustert ramme	15 814	16 814	15 814	16 814
Innsparingstiltak				
DigiViken fra Kom.dir. til IT	-65	-65	-65	-65
IUA fra Kom.dir. til SKS	-136	-136	-136	-136
Utmelding medlemskap i Osloregionen	0	-62	-62	-62
IPR				
Sum Innsparingstiltak	-201	-263	-263	-263
Nye tiltak				
Helhetlig ROS ekstern bistand	150	0	0	0
Samhandlingstilskudd	50	50	50	50
Sireneanlegg Sivilforsvaret - tyfon	200	0	0	0
Økt medlemsavgift Drammensregionen	20	20	20	20
IPR				
Økt revisjonskostnad utover deflator vekst	40	40	40	40
Sum Nye tiltak	460	110	110	110
Nye tiltak og realendringer budsjett	259	-153	-153	-153
Ramme 2026-2029	16 073	16 661	15 661	16 661

Vedtak forrige periode

Avrunding budsjettrammer

Avrunding av budsjettrammer til hel 1000.

Ekstern bistand omstilling

Ekstern bistand større omstillingsprogram vedtatt i PS 49/2024.

Kommunevalg og stortingsvalg

Rammen økes de årene det er valg og tas tilsvarende ned årene etter.

Budsjettendring i år

Fordeling husleie 2025

Det ble ifm. behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2025-2028 avsatt midler til å dekke de totale husleiekostnadene. Midlene ble fordelt ut til seksjonene som en budsjettjustering i løpet av 2025 med varig effekt. Samme praksis vil bli bli videreført i 2026.

Økte pensjonskostnader 2025

Økte pensjonskostnader ble kompensert fra staten og er fordelt ut til alle ansvar/tjenester i kommunen.

Innsparingstiltak**DigiViken fra Kom.dir. til IT**

DigiViken flyttes fra kommunedirektør til IT da det er der det mest naturlig hører hjemme.

IUA fra Kom.dir. til SKS

Eierbidrag for Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) flyttet fra kommunedirektør til seksjon Kultur og samfunnsutvikling.

Utmelding medlemskap i Osloregionen IPR

Utmelding så fort som mulig. Andre regionale samarbeid har større verdi og prioriteres

Nye tiltak**Helhetlig ROS ekstern bistand**

Kommunen er pålagt å ha oppdatert helhetlig ROS for kommunen.

Samhandlingstilskudd

Samhandlingstilskudd skal fremme intern samhandling mellom seksjonene.

Sireneanlegg Sivilforsvaret - tyfon

Spleise på sireneanlegget til Sivilforsvaret. Monteres på rådhuset eller annet egnet sted.

Økt medlemsavgift Drammensregionen IPR

Drammensregionen IPR (interkommunalt politisk råd). Medlemsavgift økning utover deflator

Økt revisjonskostnad utover deflator vekst

Kostnadene til revisjon øker noe utover deflater og seksjonen kompenseres for dette.

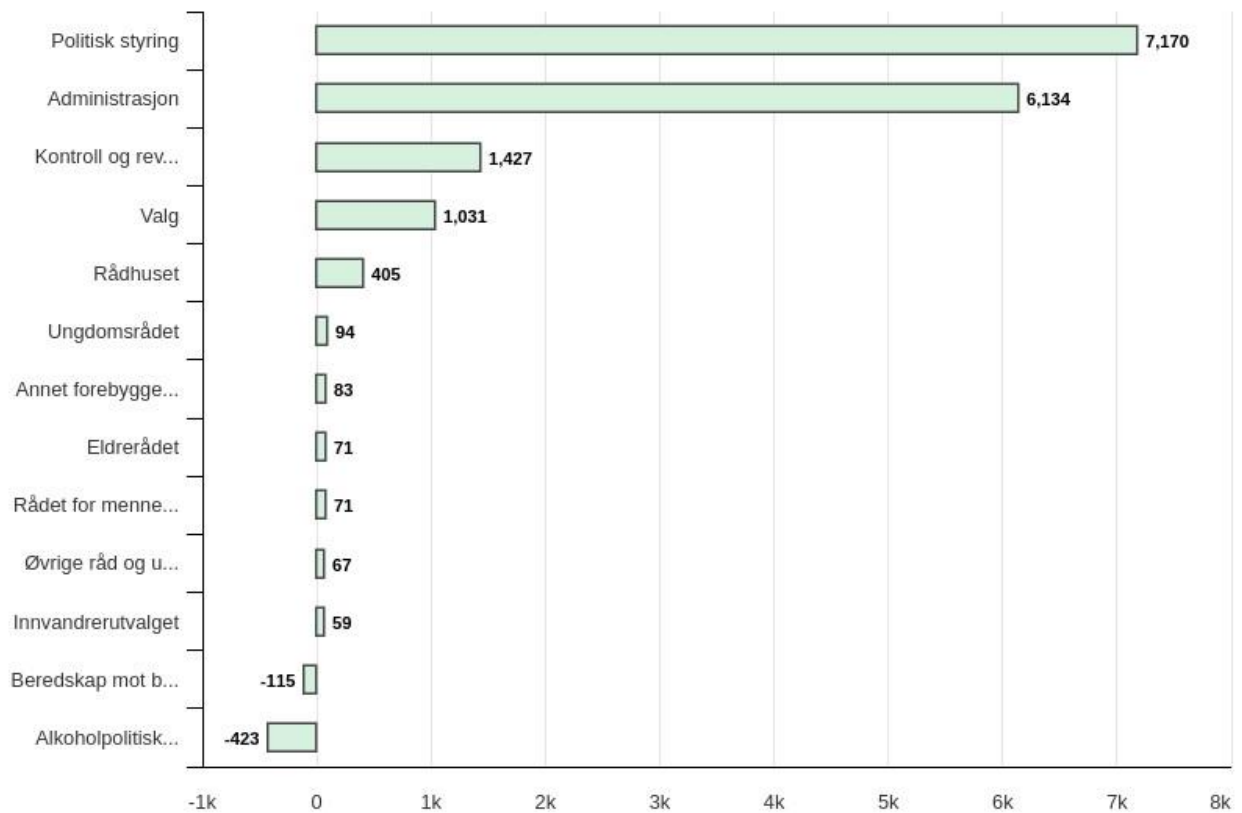
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	11 355	12 189	12 308	12 715	13 715	12 715	13 715
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 852	3 352	4 450	1 526	1 314	1 314	1 314
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 053	1 910	1 923	1 897	1 897	1 897	1 897
Overføringsutgifter	327	183	183	389	189	189	189
Finansutgifter	248	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	15 834	17 634	18 864	16 527	17 115	16 115	17 115
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-441	-440	-440	-454	-454	-454	-454
Refusjoner	-176	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-118	0	-1 098	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-735	-440	-1 538	-454	-454	-454	-454
Sum	15 100	17 194	17 326	16 073	16 661	15 661	16 661

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

Investeringsbudsjett Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Investeringsprosjekter					
Investeringer i kirker	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Sum investeringsprosjekter	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

SERVICE OG FELLESTJENESTER

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen har en støttefunksjon i organisasjonen, samt at den har systemansvar for en rekke områder. Seksjonen består av servicesenter, arkiv, HR, kommunikasjon og medvirkningsrådgiver. I tillegg har HR-avdelingen ansvar for å koordinere beredskapsarbeidet i kommunen og ansvar for å koordinere arbeidet med våre lærlinger.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen forebygger og håndterer kriser, og har et beredskapsarbeid bygget på tillit og samvirke	Kommunen har en trent beredskapsorganisasjon	Håndtering av kriser er praktisk arbeid, enten det dreier seg om kriseledelse, stabsarbeid, eller det operative. Kommunen baserer sitt krisehåndteringsarbeid på prinsipper som er faglig anerkjent: Likheter, ansvar, nærhet og samvirke. Det betyr blant annet at den organiseringen vi har under krise, skal ligne mest mulig på den organiseringen vi har i normalsituasjon. Måten vi leder, styrer og utfører på i krise, skiller seg likevel noe fra normalsituasjon, og det er viktig at organisasjonen fungerer godt sammen i krisehåndtering. Å øve på krisehåndtering, er derfor en del av satsingen på beredskap. Vi vil fortsette å prioritere arbeidet med øvelser i planperioden.
Kommunen har nødvendige planer for å forebygge og håndtere kriser		Risikobildet har endret seg betydelig de siste årene, også for kommunene. For at Øvre Eiker kommune skal være beredt for framtida, må vi legge det endrede risikobildet til grunn i egne beredskapsplaner. Den store utfordringen som følger av demografiendringer, er en varslet potensiell krise. Dersom vi unnlater å forberede oss nå, vil konsekvensene bli større enn om vi forbereder oss så godt vi kan. Andre kriser er langt mer uforutsigbare - konsekvenser av en ustabil geopolitisk situasjon, er et eksempel på det. Kommunen må ha beredskapsplaner som gjør oss i stand til å håndtere både kjente krisesituasjoner, og ukjente. Vi har erfart at gode planer er gode verktøy i håndtering av kriser. Fremover er det viktig at vi prioriterer å oppdatere beredskapsplanene, og at disse er basert på oppdaterte ROS-analyser. ROS-analyser og oppdatering av beredskapsplaner er ressurskrevende arbeid. Det er viktig at kommunen kan prioritere og styre ressurser til dette. Kommunens tjenester har kontinuitetsplaner, som grunnlag for å opprettholde normal drift så godt som mulig, også i en krisesituasjon.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	28 860	28 860	28 860	28 860
Vedtak forrige periode				
Avrunding budsjettrammer	0	0	0	0
Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter	-590	-590	-590	-590
Sum Vedtak forrige periode	-590	-590	-590	-590
Budsjettendring i år				
Fordeling husleie 2025	389	389	389	389
Økte pensjonskostnader 2025	207	207	207	207
Sum Budsjettendring i år	596	596	596	596
Lønns- og prisvekst				
Deflator ink. pensjon	914	914	914	914
Sum Lønns- og prisvekst	914	914	914	914
Konsekvensjustert budsjett	920	920	920	920
Konsekvensjustert ramme	29 780	29 780	29 780	29 780
Innsparingstiltak				
Omstilling	-2 000	-2 700	-2 700	-2 700
Organisere og optimalisere lederstøtte	0	0	-2 100	-3 500
Sum Innsparingstiltak	-2 000	-2 700	-4 800	-6 200
Nye tiltak				
Arbeidsmiljøfond	0	50	50	50
Økt forsikringspremie ut over deflator	630	630	630	630
Sum Nye tiltak	630	680	680	680
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 370	-2 020	-4 120	-5 520
Ramme 2026-2029	28 410	27 760	25 660	24 260

Vedtak forrige periode

Avrunding budsjettrammer

Avrunding av budsjettrammer til hel 1000.

Reduksjon overtid

Redusere overtidskostnader kommende år. Fra jobbing med tiltak 14 i omstillingsprogrammet

Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter

Tiltaket reduserer både årsverk og lønnskostnader i kommunen. Dette inkluderer tiltak for å begrense bruk av overtid (utover eget nedtrekk på overtid), vikarer og andre lønnskostnader uten å forårsake utilsiktede økonomiske konsekvenser på andre områder av driften. Reduksjon av årsverk vil så langt som mulig skje ved naturlig avgang. Kommunen vil utarbeide en iverksettingsplan for å sikre at målet med tiltaket nås på en kontrollert måte

Budsjettendring i år

Fordeling husleie 2025

Det ble ifm. behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2025-2028 avsatt midler til å dekke de totale husleiekostnadene. Midlene ble fordelt ut til seksjonene som en budsjettjustering i løpet av 2025 med varig effekt. Samme praksis vil bli videreført i 2026.

Økte pensjonskostnader 2025

Økte pensjonskostnader ble kompensert fra staten og er fordelt ut til alle ansvar/tjenester i kommunen.

Innsparingstiltak

Omstilling

I løpet av 2026 kan det bli aktuelt å gjøre omdisponeringer, og omorganisering mellom Seksjon service og fellestjenester og Økonomi, styring og støtte, eventuelt andre seksjoner/budsjettansvar.

Organisere og optimalisere lederstøtte

Organisere og optimalisere støtte til ledere og organisasjonen. Masterplantiltak SØSS-3

Nye tiltak

Arbeidsmiljøfond

Arbeidsmiljøfond er midler til å ta ekstra vare på ansatte

Økt forsikringspremie ut over deflator

Forsikringspremie for Gruppeliv og Ulykke belastes seksjonen, og har over flere år hatt en høyere kostnadsvekst enn seksjonen har fått i tildelt ramme for å dekke kostnaden.

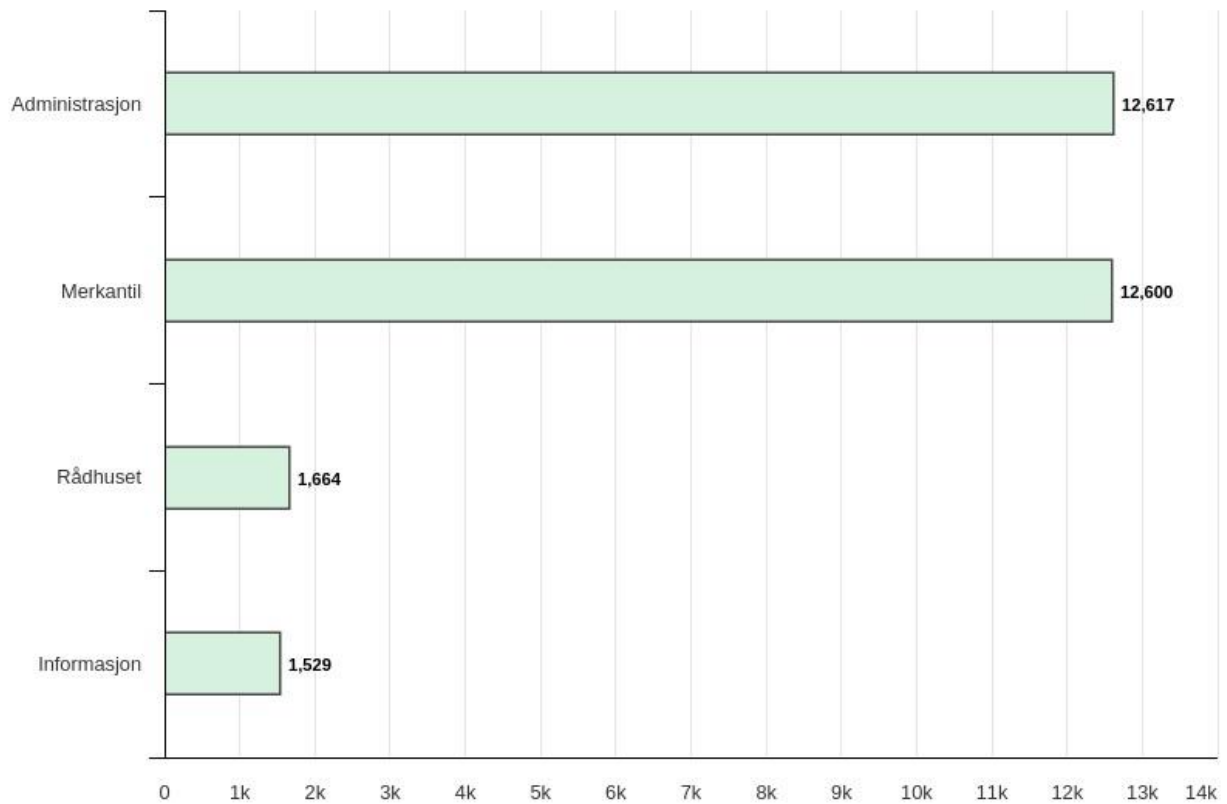
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Budsjett 2025	Rev.budsjett 2025	Økonomiplan			
				2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	16 953	17 527	17 734	15 729	15 029	12 929	11 529
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	10 598	9 869	9 869	10 809	10 859	10 859	10 859
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 634	2 002	2 391	2 422	2 422	2 422	2 422
Overføringsutgifter	1 103	121	121	125	125	125	125
Finansutgifter	198	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	31 485	29 519	30 115	29 085	28 435	26 335	24 935
Driftsinntekter							
Refusjoner	-2 596	-659	-659	-675	-675	-675	-675
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-365	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-2 961	-659	-659	-675	-675	-675	-675
Sum	28 525	28 860	29 456	28 410	27 760	25 660	24 260

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

KULTUR OG SAMFUNNSUTVIKLING

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter: Forvaltning av natur og miljø, næringsutvikling, landbruksforvaltning, stedsutvikling, fysisk planlegging og overordnet planlegging, geodata og byggesak, vann og avløp, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens veier og grøntområder, fiske- og viltforvaltning og kommuneskogen, kulturfaglige aktiviteter for barn og unge, idrett, bibliotek, kulturarv, svømmehaller, frivillighet, samskaping og folkehelse. Seksjonen forvalter også tilskudd til Kirkelig Fellesråd.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Gradvis reduksjon i klimagassutslipp	Kommunen har klimagassregnskap som gir oversikt over eget utslipp	I klima-, energi- og miljøplanen er det uttalt at kommunen har som mål å gå foran som et godt eksempel i reduksjon av klimagassutslipp. Det gjør det viktig å få oversikt over virksomhetens utslipp, fordelt på de forskjellige avdelingene og aktivitetene. Ved å lage årlige klimaregnskap vil man kunne følge utviklingen over tid, og det vil derfor også være et godt utgangspunkt for å sette inn målrettede tiltak. Anskaffelse av verktøy for klimagassregnskap forutsetter ressurser, og selve anskaffelsen og bruk av verktøyet vil også ha en kostnad. Dette er prioritert først i slutten av perioden (2029). Kommunen kan likevel bruke tiden frem mot 2029 til å planlegge anskaffelse og bruk av verktøyet. Forberedelsene i seg selv kan potensielt også bidra til atferdsendring, som bidrar til å bringe oss nærmere målet om lavutslippssamfunnet
Helhetlig innsats for bedre folkehelse, synliggjort ved forbedret folkehelseprofil	Kommunens tilskuddsordning til lag og foreninger, bidrar til et bredt spekter av tilbud, som forebygger utenforskap	Høy deltakelse i frivillighet skaper et livskraftig lokalsamfunn. Det er fordi frivillighet kan bety flere gode nettverk som kan håndtere nye utfordringer, og fordi deltakelse i frivillig arbeid kan gi verdifull kompetanse i det å delta i beslutningsprosesser. Frivillig deltakelse og medvirkning kan gi bedre fysisk og psykisk helse for de fleste, og være en folkehelsefaktor. Kommunen skal ha en framtidsrettet og bærekraftig kultur- og frivillighetspolitikk. At kommunen har tilskuddsordninger kan begrunnes med at det stimulerer til økt aktivitet og trivsel. Det må samtidig legges til grunn, at fremover må frivilligheten, museer og kulturinstitusjoner i sterkere grad stå på egne ben. Kommunen kan likevel være en medspiller og bidragsyter, og kan i noen tilfeller ta rollen som koordinator eller tilrettelegger. Kommunen skal ikke styre frivilligheten, men kan legge noen føringer for de tilskuddsmidlene som fordeles fra kommunen.
	Øvre Eiker kommune har en helhetlig sosial boligpolitikk	En trygg bolig er grunnlag for hverdagsmestring, og kan bidra til å redusere utenforskap. Den enkelte innbygger har selv ansvar for egen bolig, men kommunen har plikt til å bistå innbyggere som av ulike grunner ikke klarer å skaffe egen bolig. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet ble iverksatt sommeren 2023. Loven skjerper disse pliktene. Det er uansett god kommuneøkonomi å ha tilstrekkelig differensierte botilbud for ulike målgrupper, fordi en stabil bosituasjon kan redusere kostnader til andre velferdstjenester. En helhetlig sosial boligpolitikk, innebærer at arbeidet med å bistå innbyggere som trenger hjelp til å skaffe bolig, blir en integrert del av den øvrige boligpolitikken. Dette kan f.eks. skje gjennom fysisk utforming og det som fastsettes i arealplaner, og hvordan dette samspiller med sosiale strukturer. Arbeid med livskraftige steder og stedsutvikling, kan være med på å bidra til en helhetlig sosial boligpolitikk.
Øvre Eiker skal ha bærekraftige by- og tettsteder	Kommunen er en medspiller i kultur- og idrettsarrangementer som bygger lokal identitet	Kultur- og idrettsarrangementer er viktige for verdiskaping i by- og tettstedene. Kommunen har begrenset mulighet til å produsere arrangementer selv. Det er heller ikke åpenbart at det er kommunen som er best til å gjøre det, eller at det er en oppgave kommunen skal prioritere mer penger til. Kommunen har likevel mulighet til å være medspiller når andre tar initiativ til og gjennomfører arrangementer. I noen tilfeller kan det være i form av god dialog og informasjon når kommunen er myndighet

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
		og saksbehandler, det kan være ved å bevilge økonomiske tilskudd, eller ved at ansatte i kommunen er rådgivere, eller deltar i planlegging. Kommunen vil fortsatt gjøre dette, men de nærmeste årene vil det være med strenge prioriteringer.
Kommunen skal underbygge og støtte grendeutvalgenes rolle som ressurs i stedsutvikling		I Øvre Eiker er det by- og grendeutvalg for Hokksund, Røren, Skotselv, Fiskum, Ormåsen og Vestfossen. Grendeutvalgene er en del av kommunens medvirkningsstrategi, der kommunen skal legge til rette for at grendeutvalgene kan delta i beslutninger som tas av kommunen. Grendeutvalgene er, og har vært, en viktig ressurs for kommunen. De kjenner stedene og folkene som bor der, og får også til helt konkrete ting i samarbeid med andre. Det er et viktig prinsipp at grendeutvalgene er en del av frivilligheten, og ikke en del av kommuneorganisasjonen. Grendeutvalgene er "... bindeledd mellom innbyggerne og kommunen", slik det er formulert i Grendeutvalgserklæringa. Grendeutvalgene er viktige for det å ta vare på og utvikle stedsidentitet, og de bidrar til verdiskaping for stedene. Kommunen både kan og skal underbygge grendeutvalgene som ressurs i stedsutvikling.
Lokalsamfunnet Øvre Eiker utvikles etter prinsippene for Aldersvennlig-Norge hvor også prinsipper om funksjonsvennlighet ivaretas		I Helsedirektoratet er det etablert et senter for aldersvennlig Norge. Målsettingen er å fremme en mer aldersvennlig og bærekraftig samfunnsutvikling. De demografiske endringene som også vil prege Øvre Eiker fremover, krever tiltak langt ut over tjenestene i helse og velferd. Et aldersvennlig samfunn er inkluderende, tilgjengelig og fremmer muligheten til å være aktiv også som senior. Å planlegge utviklingen i lokalsamfunnet etter prinsippene for Aldersvennlig Norge, innebærer blant annet å tenke tilgjengelighet og deltagelse for alle innbyggere når man planlegger utendørsområdene, boligene og transportmulighetene i kommunen. Dette er et langsiktig arbeid og stemmer godt overens med kommunens målsettinger om stedsutvikling og helsefremmende lokalsamfunn (Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033). Investering i aldersvennlige tiltak på tvers av sektorer vil redusere kostnader og press på helse- og omsorgstjenester. Dette oppnås for eksempel dersom eldre innbyggere har mulighet til å komme seg på egen hånd til butikken, til apoteket og til legen. Det dreier seg også om å stimulere innbyggerne til å planlegge for alderdommen, enten ved å tilpasse boligen, eller flytte til en bedre egnet bolig i tide. Aldersvennlige tiltak kommer alle generasjoner til gode. Det er et samfunn: • der vi greier oss og mestrer selv så lenge som mulig • der det legges til rette for at vi skal greie oss selv • der alle aktørene i storsamfunnet tar sitt ansvar • der seniorene føler seg nyttige og kan delta aktivt i lokalsamfunnet

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	89 431	89 431	89 431	89 431
Vedtak forrige periode				
Avrunding budsjettrammer	1	1	1	1
Reduksjon overtid	-84	-170	-170	-170
Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter	-482	-482	-482	-482
Redusert innleie parkdrift	-300	-300	-300	-300
Sum Vedtak forrige periode	-865	-951	-951	-951
Budsjettendring i år				
Fordeling husleie 2025	8 879	8 879	8 879	8 879
Økte pensjonskostnader 2025	638	638	638	638
Sum Budsjettendring i år	9 517	9 517	9 517	9 517
Lønns- og prisvekst				
Deflator ink. pensjon	2 708	2 708	2 708	2 708
Sum Lønns- og prisvekst	2 708	2 708	2 708	2 708
Konsekvensjustert budsjett	11 360	11 274	11 274	11 274
Konsekvensjustert ramme	100 791	100 705	100 705	100 705
Innsparingstiltak				
Avhende Eiendom	-270	-540	-540	-540
Avvikle samarbeidsavtale etablererveiledning	0	0	-70	-210
Ny gebyrforskrift	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Reduksjon i servicenivå vei og park	-760	-760	-760	-760
Reduksjon i tilskudd til kirken	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Reduksjon i tilskudd til kultur og frivillighet	-350	-350	-350	-350
Reduksjon søkbare driftsmidler grendeutvalgene	-75	-75	-75	-75
Redusere sommerskoletilbud	-500	-500	-500	-500
Redusert bibliotektilbud	-1 120	-2 240	-2 240	-2 740
Samordne og modernisere ungdomssatsning	-200	-200	-200	-200
Større grad av ekstern finansiering	-500	-500	-500	-500
Øke leieinntekter	-500	-500	-500	-500
Sum Innsparingstiltak	-7 075	-8 465	-8 535	-9 175
Nye tiltak				
Biladministrasjonssystem	270	160	160	160
Felles vannområdekoordinator Eikeren	220	220	220	220
Flomberegning	300	0	0	0
IUA fra Kom.dir. til SKS	136	136	136	136
Revurdering og analyser dammer	500	0	0	0
Rydde vegetasjon dammer	250	0	0	0
Sum Nye tiltak	1 676	516	516	516
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 399	-7 949	-8 019	-8 659
Ramme 2026-2029	95 392	92 756	92 686	92 046

Vedtak forrige periode

Avrunding budsjettrammer

Avrunding av budsjettrammer til hel 1000.

Reduksjon overtid

Redusere overtidskostnader kommende år. Fra jobbing med tiltak 14 i omstillingsprogrammet

Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter

Tiltaket reduserer både årsverk og lønnskostnader i kommunen. Dette inkluderer tiltak for å begrense bruk av overtid (utover eget nedtrekk på overtid), vikarer og andre lønnskostnader uten å forårsake utilsiktede økonomiske konsekvenser på andre områder av driften. Reduksjon av årsverk vil så langt som

mulig skje ved naturlig avgang. Kommunen vil utarbeide en iverksettingsplan for å sikre at målet med tiltaket nås på en kontrollert måte

Redusert innleie parkdrift

Redusere grøntskjøtsel til minimum og se etter muligheter for områder som kan utvikles til blomstereng.

Budsjettendring i år

Fordeling husleie 2025

Det ble ifm. behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2025-2028 avsatt midler til å dekke de totale husleiekostnadene. Midlene ble fordelt ut til seksjonene som en budsjettjustering i løpet av 2025 med varig effekt. Samme praksis vil bli videreført i 2026.

Økte pensjonskostnader 2025

Økte pensjonskostnader ble kompensert fra staten og er fordelt ut til alle ansvar/tjenester i kommunen.

Innsparingstiltak

Avhende Eiendom

Effekten i dette tiltaket ligger i at Kulturavdelingen kan redusere utgifter til strøm og FDV dersom bygginger i fabrikkområdene i Vestfossen og Skotselv avhendes (Verksveien og Dirty Dancing). (Masterplan SKS-2)

Avvikle samarbeidsavtale etablererveiledning

Avtale mellom Lier, Øvre Eiker, Drammen kommune og fylkeskommunen om etablererveiledning varer til august 2028. Avtale og eventuell forlengelse vurderes på nytt i god tid før gjeldende avtale utløper.

Ny gebyrforskrift

Det skal utarbeides en ny gebyrforskrift som sikrer bedre samsvar mellom gebyrinntekter og kostnader i tråd med selvkostforskriften. Arbeidet inkluderer oppdatering av selvkostberegninger, gjennomgang av gebyrstruktur og politisk behandling med sikte på ikrafttredelse fra 1. januar. (Masterplan-SKS-11 Ny gebyrforskrift)

Reduksjon i servicenivå vei og park

Redusere driftsstandard vinter og sommer. Standarden på vinterdrift er gjennomgått og det forsøkes gjennomført en noe lavere vinterdriftstandard kommende vinter. Sommer, f.eks. gressbakke i stedet for plen. (Masterplan-SKS-10)

Reduksjon i tilskudd til kirken

Justering av tilskudd etter deflator og nedtrekk

Tilskuddet for 2026 vil først bli regulert med deflator, som anslås til 3,5 %. Deretter trekkes 1,2 mill. kroner ut av rammen. Med dagens anslag vil dette gi følgende beregning:

- Tilskudd 2025: 10 852 000 kr
- Deflator (3,5 %): ca. 380 000 kr
- – Nedtrekk: 1 200 000 kr
- = Tilskudd 2026: 10 032 000 kr

Det er viktig å understreke at investeringsmidlene opprettholdes på 1,5 mill. kr. I tillegg har Kirkelig fellelsråd mulighet til å søke eksterne tilskudd fra blant annet Kirkebevaringsfondet. Det finnes flere

ordninger som kan gi støtte til investeringer i kirkebygg. Mer informasjon finnes på Riksantikvarens nettsider. <https://riksantikvaren.no/tilskudd/oversikt-over-tilskuddsordninger/tilskotsordninger-for-kulturohistorisk-verdfulle-kyrkjer/> (Masterplan - SKS 5)

Reduksjon i tilskudd til kultur og frivillighet

Det foreslås at tilskudd til kultur og frivillighet opprettholdes nominelt, det vil si at beløpene videreføres på samme nivå som foregående år uten justering for prisvekst (deflator). Dette innebærer at tilskuddene i praksis reduseres i reell verdi, ettersom kostnadsnivået i samfunnet øker.

Konsekvensen er at mottakere av tilskudd må håndtere økte kostnader innenfor samme økonomiske ramme, noe som kan påvirke aktivitetsnivå, tilbud og gjennomføringsevne i frivillige organisasjoner og kulturaktører. Det er viktig å være tydelig på at dette ikke er en direkte kutt i tilskudd, men en indirekte reduksjon som følge av manglende prisjustering. (Masterplan-SKS-4)

Reduksjon søkbare driftsmidler grendeutvalgene

Tilskudd til søkbare driftsmidler for grendeutvalgene reduseres med fra 150.000kr til 75.000kr. Tilskudd driftsmidler til grendeutvalgene på 150.000kr og tilskudd søkbare investeringsmidler til grendeutvalgene på 500.000kr (finansiert fra disposisjonsfond) opprettholdes. (Masterplan øvrige tiltak)

Redusere sommerskoletilbud

Tilskudd til sommerskoler og inkludering er ca 1,7 mill kroner per år. Det foreslås å redusere tilskuddet til sommerskoler, men fortsatt opprettholde et tilbud. Reduksjonen er foreslått til 0,5 mill, som tilsvarer ca 30 % reduksjon. (Masterplan-SKS-6)

Redusert bibliotektilbud

Nåsituasjon

Bibliotektilbudet i Øvre Eiker er meget bra i dag og besøkstallene er høye. Bibliotektilbudet er den dyreste og høyest prioriterte kulturtjenesten. Det bør vurderes om netto kostnader kan reduseres ved å se på kjerneoppgaver, struktur og åpningstid. I dag består bibliotektilbudet av følgende hovedelementer: Hovedbibliotek i Hokksund, Skotselv filial, Fiskum filial, BUA utstyrssentral, Arrangement, Bokbamsen, avtalefestet bemanning og åpningstider. (Masterplan-SKS-1)

Ønsket situasjon

Hovedbiblioteket bør kunne gi et fullgodt tilbud til innbyggerne. BUA ordning opprettholdes i en eller annen form.

Tiltak

1. Øke inntekter på arrangementer slik at de blir selvfinansierende, eventuelt redusere antall arrangement.
2. Stenge to filialer
3. Vurdere andre drivere av BUA
4. Avslutte Bokbamsen

Fase 2

1. Samlokalisering / samorganisering av Servicesenter og Bibliotek

Dette tiltaket er avhengig av at det finnes rom i rådhusprosjektet til å sørge for samlokalisering av tjenestene. Først ved en fysisk samlokalisering vil det være mulig å hente ut effekten

Samordne og modernisere ungdomssatsning

Kommunale tjenester for ungdom og ungdomskultur er i dag spredt på flere seksjoner og tjenester med ulik grad av samarbeid. Det bør vurderes om ungdomstilbud i framtiden bør være en kommunale eller frivillig oppgave. Det bør vurderes om en bedre samorganisering av ungdomskulturtjenester kan gi bedre kvalitet og reduserte kostnader. (Masterplan-SKS-8)

Større grad av ekstern finansiering

Kommunen skal arbeide systematisk og målrettet for å identifisere og søke relevante eksterne finansieringskilder.

Kommunen skal være en aktiv aktør i å hente inn eksterne midler som kan styrke gjennomføringsevnen i planlagte prosjekter. (Masterplan-SKS-3)

Øke leieinntekter

Leieinntekter knyttet til bygg er lave. Dersom husleiesats økes med 50 - 100 prosent vil det kunne gi en inntektsøkning på ca 500.000 per år . (Masterplan-SKS-7)

Nye tiltak

Biladministrasjonssystem

Biladministrasjonssystem skal forenkle og effektivisere den daglige oppfølgingen av kommunens biler, som for eksempel kjøretøyøkonomi, service- og skadeoppfølging. (Masterplan-HEV-ØT-19)

Felles vannområdekoordinator Eikeren

Mye av denne stillingen har tidligere vært dekt av fond. Det er ikke mere midler på fondet Holmestrand har disponert, så stillingen må dekkes av driftsmidlene til de to kommunene. For Øvre Eiker utgjør dette 220.000,- i økte kostnader for 2026. Saken er behandlet politisk i PS 87/2025.

Flomberegning

Flomberegning av Himsjø, Prestvann og Letmolivann. Nødvendig grunnlag for å kunne gjennomføre lovpålagt revurdering.

IUA fra Kom.dir. til SKS

Eierbidrag for Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) flyttet fra kommunedirektør til seksjon Kultur og samfunnsutvikling.

Revurdering og analyser dammer

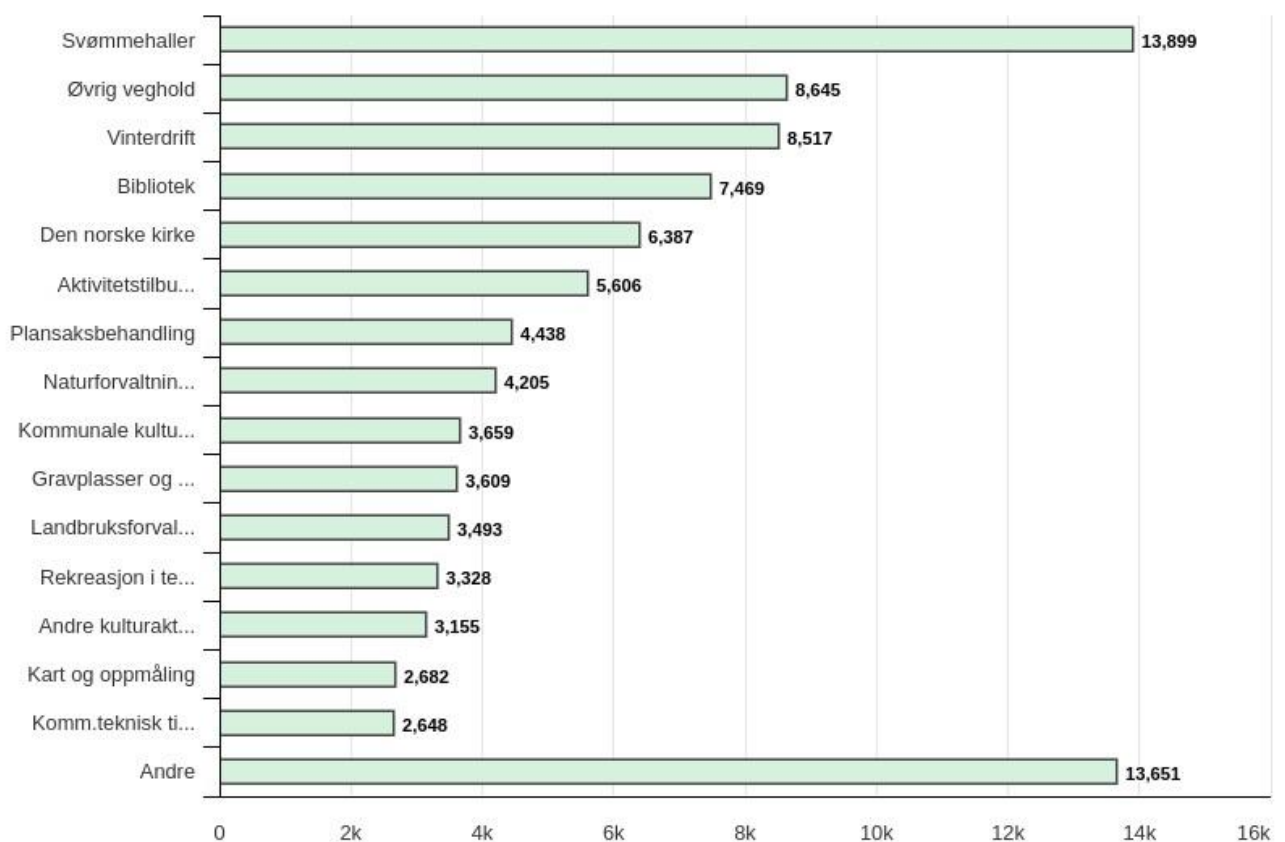
Til befaring og revurdering av dammer, samt betonganalyser og andre tester. Nødvendig for å oppfylle lovpålagte krav (Dam-sikkerhetsforskriften).

Rydde vegetasjon dammer

Flere år etterslep på rydding av vegetasjon på damkroner, samt montering av skilt. Forventes å kunne håndteres sammen med daminspeksjon i årene fremover når ryddejobben er gjort. Nødvendig å lukke avvik for å oppfylle lovpålagt krav om overvåkning.

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Bilpark	5 000	4 300	4 650	1 200	15 150
Etablering av lavterskelanlegg for aktivitet	375	375	375	375	1 500
Grunnerverv	0	1 000	1 000	1 000	3 000
Maskiner og utstyr - Vei- og parkanlegg (6001)	0	2 500	0	0	2 500
Oppgradering av bruer og veier (6026)	6 250	6 250	6 250	6 250	25 000
Oppgradering sentrumsområder	1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Rehabilitering av skibruer	625	1 250	0	0	1 875
Trafikksikkerhetstiltak (6003)	0	1 250	1 250	1 250	3 750
Under prosjektering utenfor selvkost	3 812	3 812	3 812	3 812	15 250
Vei- og gatelys	1 875	1 875	1 875	1 875	7 500
Sum investeringsprosjekter	19 188	23 862	20 462	17 012	80 525

PLAN, BYGGESAK OG GEODATA

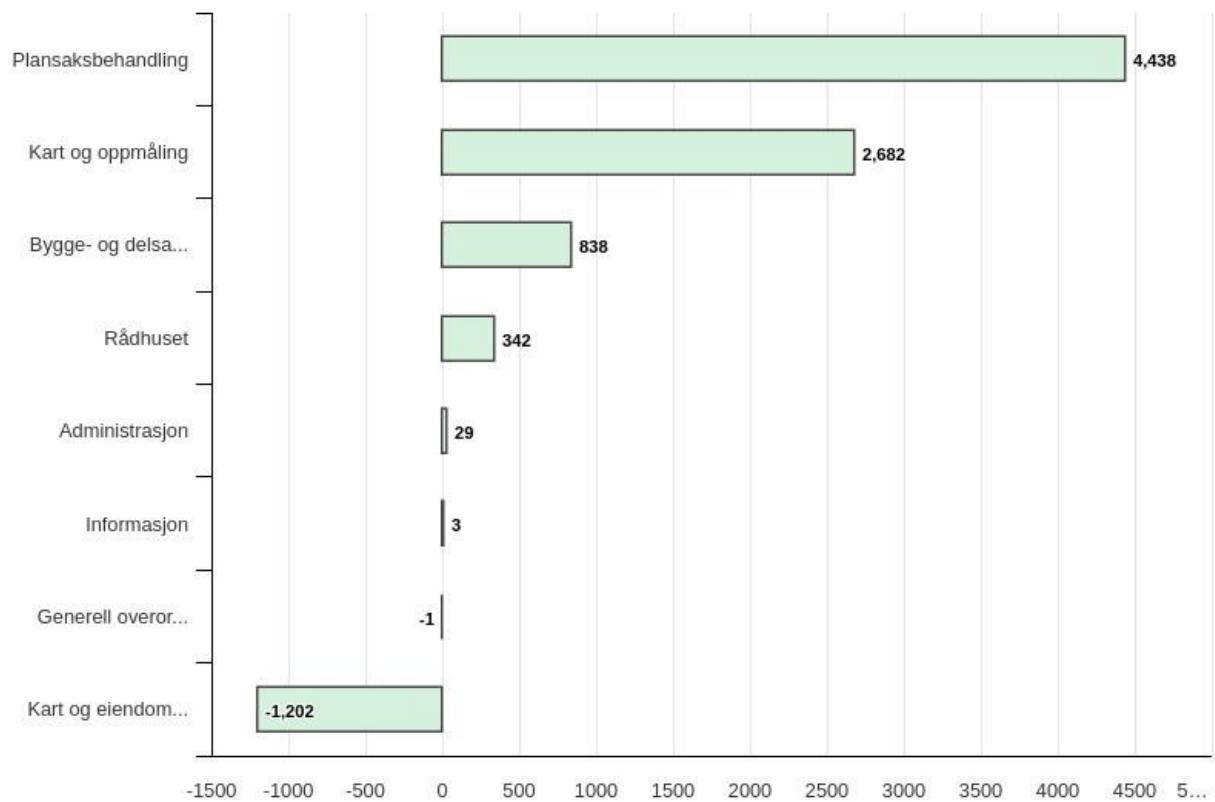
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	8 160	8 303	8 419	8 703	8 703	8 703	8 703
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 205	2 016	2 016	2 079	2 079	2 079	2 079
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	426	394	420	421	421	421	421
Overføringsutgifter	244	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	16	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	10 050	10 713	10 855	11 203	11 203	11 203	11 203
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-2 932	-2 399	-2 399	-4 074	-4 074	-4 074	-4 074
Refusjoner	-487	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-156	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-3 574	-2 399	-2 399	-4 074	-4 074	-4 074	-4 074
Sum	6 476	8 314	8 456	7 129	7 129	7 129	7 129

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

LANDBRUK OG MILJØ

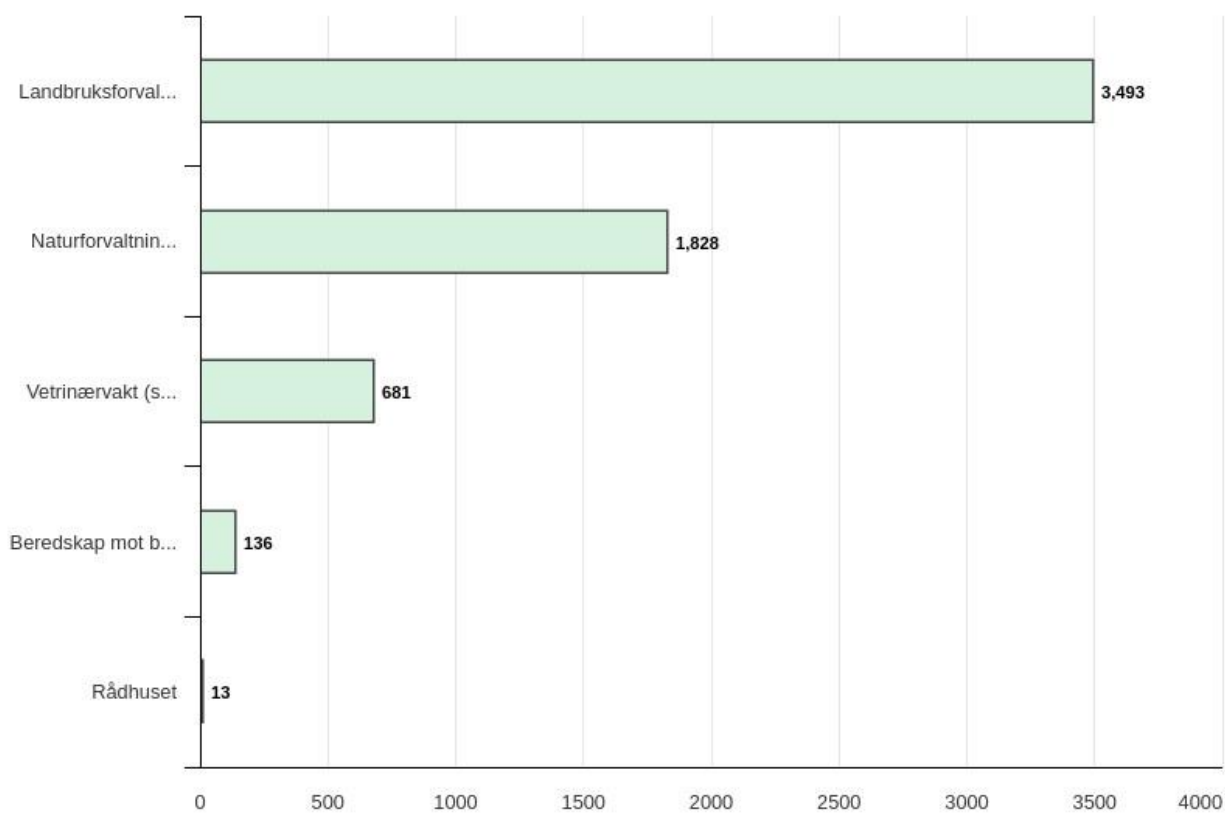
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	6 026	6 254	6 338	6 769	6 766	6 766	6 766
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	712	1 074	1 059	1 108	1 108	1 108	1 108
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 984	2 945	2 953	3 175	3 175	3 175	3 175
Overføringsutgifter	120	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	830	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	10 672	10 274	10 351	11 052	11 049	11 049	11 049
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-99	-75	-75	-77	-77	-77	-77
Refusjoner	-5 075	-4 678	-4 663	-4 824	-4 824	-4 824	-4 824
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-577	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-5 751	-4 753	-4 738	-4 902	-4 902	-4 902	-4 902
Sum	4 921	5 521	5 613	6 150	6 147	6 147	6 147

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

TEKNISK VIRKSOMHET

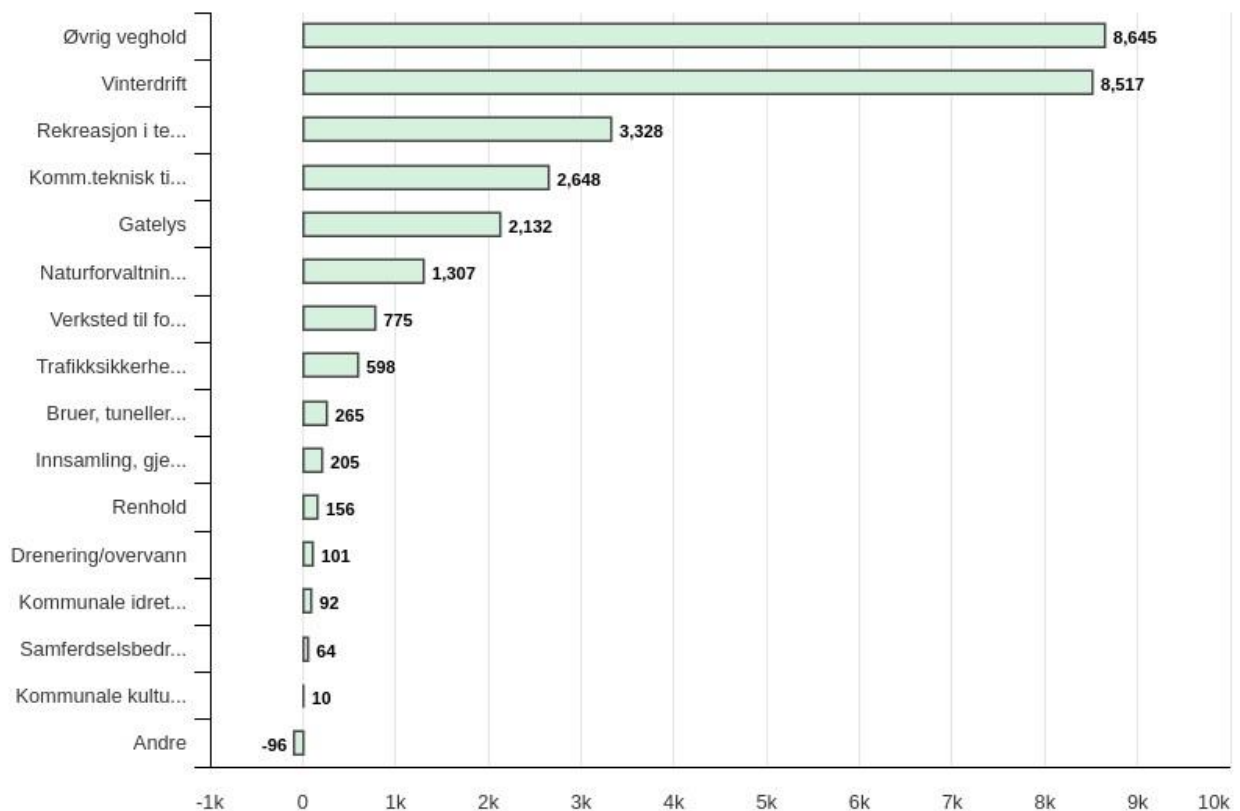
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	15 696	15 368	15 551	15 930	15 599	15 599	15 599
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 813	16 820	16 820	17 658	16 748	16 748	16 748
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 867	2 081	2 207	2 224	2 224	2 224	2 224
Overføringsutgifter	3 877	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	38 253	34 269	34 578	35 812	34 571	34 571	34 571
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-5 271	-6 051	-6 051	-6 241	-6 241	-6 241	-6 241
Refusjoner	-5 725	-799	-799	-822	-822	-822	-822
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-10	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-11 007	-6 850	-6 850	-7 063	-7 063	-7 063	-7 063
Sum	27 246	27 419	27 728	28 749	27 508	27 508	27 508

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

LEDELSE SKS

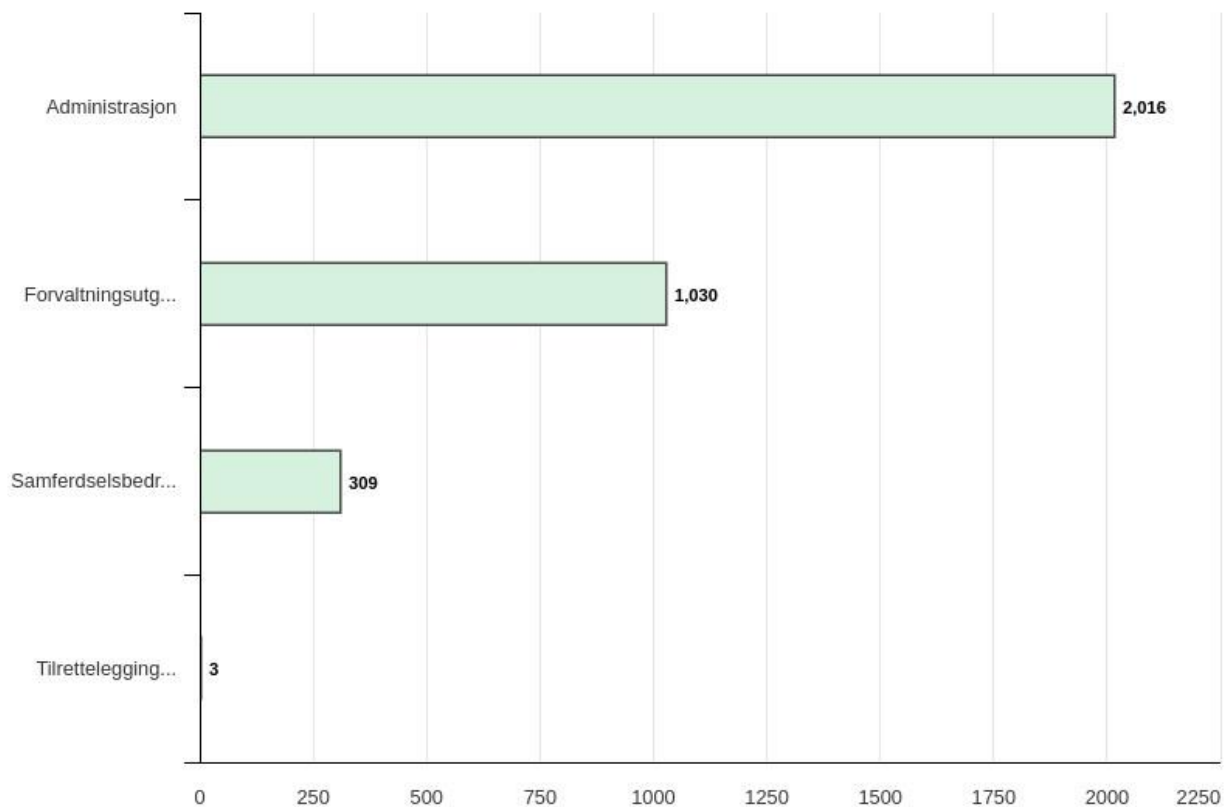
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	2 448	2 526	2 562	2 152	2 152	2 152	2 152
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	221	870	870	898	898	898	898
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	300	300	300	309	309	309	309
Overføringsutgifter	424	0	0	0	0	-70	-210
Sum Driftsutgifter	3 394	3 696	3 732	3 359	3 359	3 289	3 149
Driftsinntekter							
Refusjoner	-214	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-214	0	0	0	0	0	0
Sum	3 180	3 696	3 732	3 359	3 359	3 289	3 149

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

KULTUR, IDRETT OG BIBLIOTEK

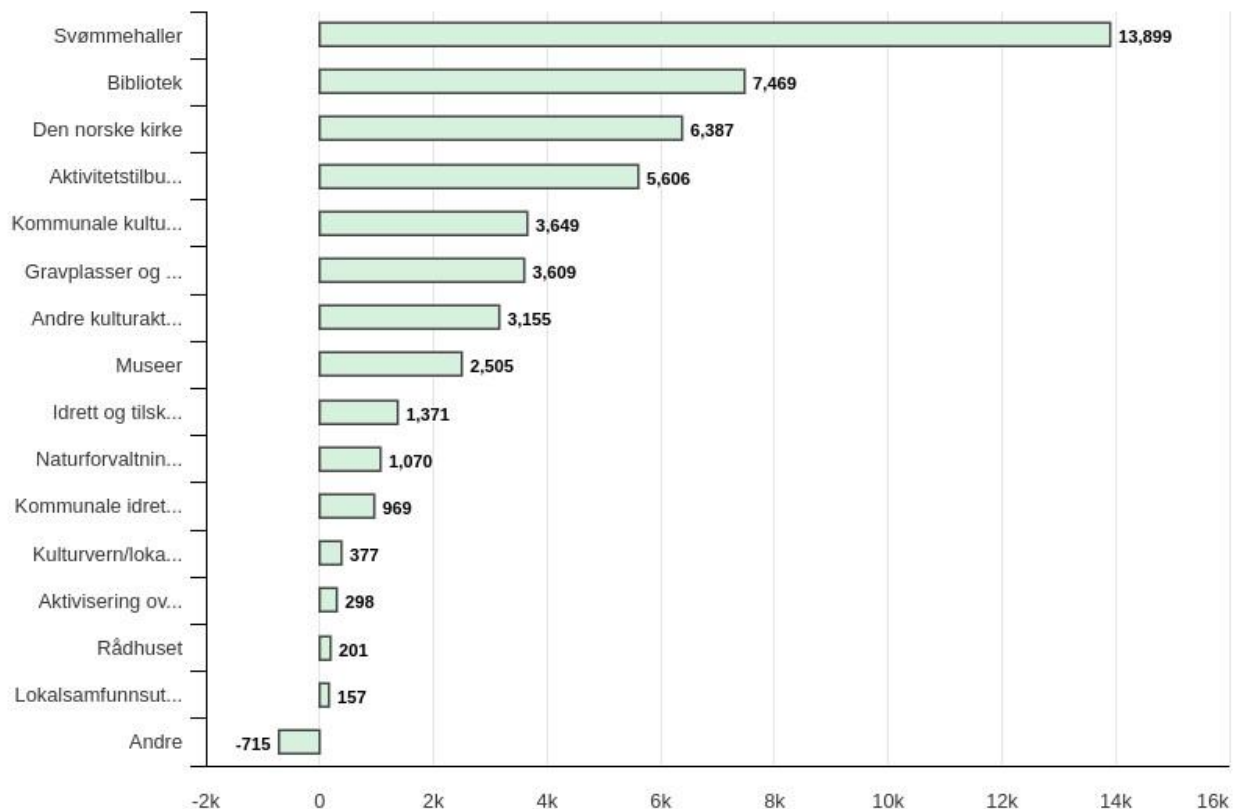
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	15 794	15 927	16 146	15 571	14 449	14 449	13 949
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	7 867	7 149	7 131	7 253	7 133	7 133	7 133
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	6 258	6 023	14 742	14 402	14 252	14 252	14 252
Overføringsutgifter	21 299	20 936	20 990	19 465	19 465	19 465	19 465
Finansutgifter	1 298	0	1 190	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	52 516	50 035	60 200	56 691	55 299	55 299	54 799
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-2 007	-1 890	-1 890	-2 449	-2 449	-2 449	-2 449
Refusjoner	-5 054	-3 590	-3 590	-4 162	-4 162	-4 162	-4 162
Overføringsinntekter	-74	-74	-74	-74	-74	-74	-74
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 061	0	-1 244	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-9 197	-5 554	-6 799	-6 685	-6 685	-6 685	-6 685
Sum	43 319	44 481	53 401	50 006	48 614	48 614	48 114

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

FELLES DRIFTSOMRÅDE

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kjøp av tjenester fra og tilskudd til Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV) inkludert 110-sentralen og Viken kommunerevisjon IKS. Det avsettes i tillegg midler til betaling for tjenester som ikke naturlig hører inn under andre seksjoner, buffere og evt. midler som må fordeles på senere tidspunkt.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	0	0	0	0
Vedtak forrige periode				
Sum Vedtak forrige periode	0	0	0	0
Budsjettendring i år				
Sum Budsjettendring i år	0	0	0	0
Lønns- og prisvekst				
Sum Lønns- og prisvekst	0	0	0	0
Konsekvensjustert ramme	0	0	0	0
Innsparingstiltak				
Sum Innsparingstiltak	0	0	0	0
Nye tiltak				
Beredskap og beredskapslager	100	200	200	200
Eiertilskudd DRBV	23 955	23 955	23 955	23 955
Eiertilskudd Sør-øst 110	1 582	1 582	1 582	1 582
Endring i husleiekostnader	4 800	1 950	-190	2 430
Endringer i demografikostnader 2027-2029	0	7 826	17 238	27 266
Omstillingsmidler	2 000	0	0	0
Sentrale driftsutgifter	300	300	300	300
Uforutsett reserve	2 000	2 000	2 000	2 000
Viken kontrollutvalgssekretariat IKS	300	300	300	300
Sum Nye tiltak	35 037	38 113	45 385	58 033
Nye tiltak og realendringer budsjett	35 037	38 113	45 385	58 033
Ramme 2026-2029	35 037	38 113	45 385	58 033

Nye tiltak

Beredskap og beredskapslager

Styrking av kommunens beredskap og beredskapslager. Bruk av midlene bestemmes sentralt.

I 2026 må utstyret i beredskapslager Eikertun oppdateres.

Eiertilskudd DRBV

Eiertilskudd SØR-ØST 110 og DRBV: Eiertilskudd til Drammensregionens Brannvesen IKS. Tilskuddet består av et fastbeløp, et innbyggertilskudd og et husleietilskudd.

Eiertilskudd Sør-øst 110

Eiertilskudd til Sør-øst 110 IKS. Sør-øst 110 IKS skal ivareta innbyggernes behov for profesjonell hjelp ved brann, ulykker, akutt forurensing og andre kriser gjennom et regionalt samarbeid med brannvesen og andre nødetater.

Endring i husleiekostnader

Som følge av investeringer i flere formålsbygg, ny skole og svømmehall på Loesmoen, ny barnehage Skotselv har husleien økt kraftig det siste året og øker noe mer i 2026. Husleien beregnes bl.a. basert på avskrivninger på aktiverte anlegg. Etter hvert som anlegg aktiveres må rammen som er lagt inn på felles driftsområde fordeles ut på de seksjonene som får økt husleie. Dette gjøres administrativt ifm. detaljbudsjetteringen. Den største effekten i planperioden kommer som følge av ny barneskole og ny svømmehall (full effekt fra 2026), men også flere mindre investeringer og tiltak på ulike formålsbygg har effekt på leien. Husleien vil være på 2026 nivå årene fremover. Dette kan endre seg noe da kapitalkostnadene bl.a. beregnes kommunens snittrente for året før. Med endring på 0,25% på renten så slår dette med over 3 mill.kr. på husleien, så leien for perioden 2027-2029 er lagt inn med beregnet snittrente for kommunen inkludert nye lån og 0,25% påslag for å ta høyde for at renten blir noe høyere enn anslaget.

Endringer i demografikostnader 2027-2029

Det legges opp til i prognosemodellen å legge inn forventet befolkningsendring i årene 2027-2029 for å legge inn forventet inntekt som følge av befolkningsutvikling. For å hensynta økte kostnader som følge av demografiendringer legges dette tiltaket sentralt for å gjenspeile forventede økte kostnader som følge av befolkningsendringen.

Omstillingsmidler

Tidsavgrenset og behovsprøvd sluttpakkeordning basert på individuelle forhandlinger.

Sentrale driftsutgifter

Kostnader som naturlig ikke tilhører en seksjon. Dette er bl.a. bankgebyrer og noe strøm og forsikringskostnader.

Uforutsett reserve

Tiltaket er for å sikre økonomisk handlingsrom ved uforutsette hendelser. I et budsjett på over 2 mrd. er vil det alltid være usikkerhet, så det er nødvendig at det avsettes midler for dekning av uventede kostnader. Eksempler på dette kan være mindre refusjon for ressurskrevende tjenester enn budsjettet, høyere kapitalkostnader, nye brukere innen pleie og omsorg osv.

Viken kontrollutvalgssekretariat IKS

Budsjettramme satt for kontrollutvalgsekretariatet.

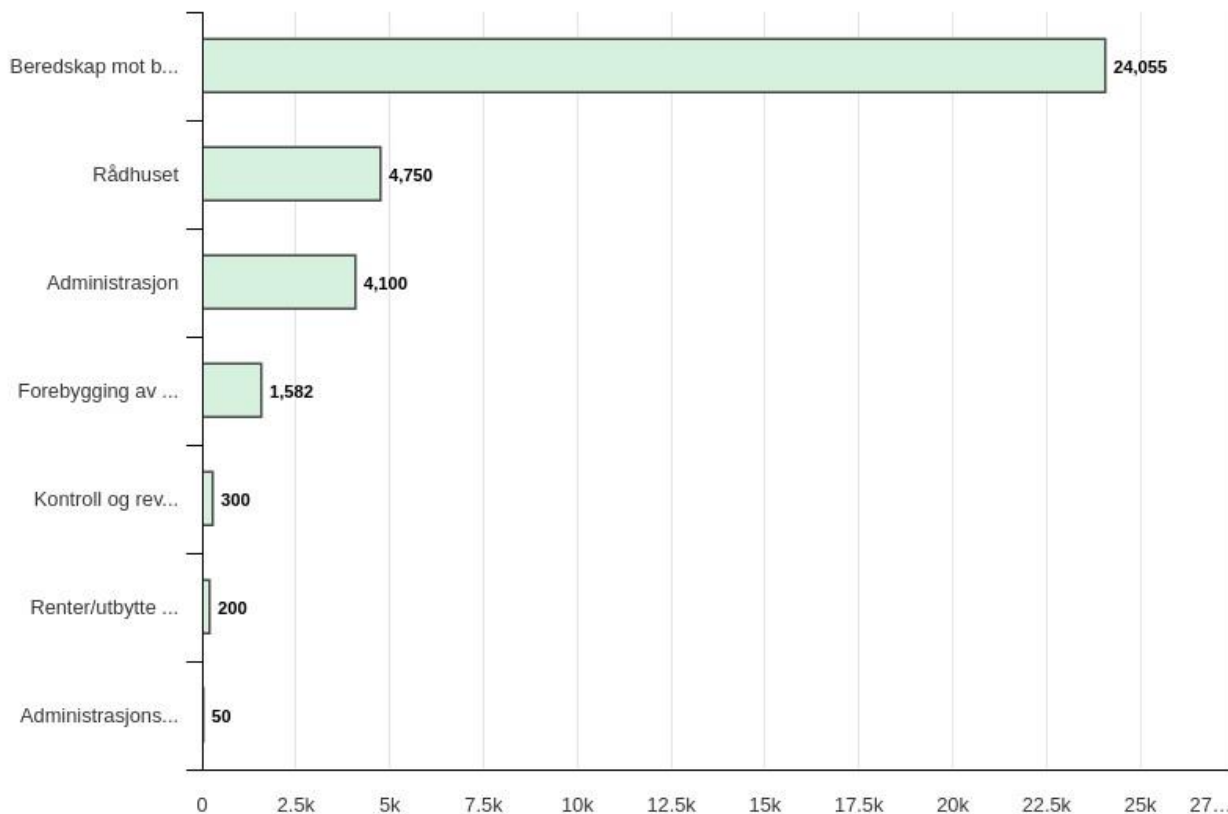
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	-953	0	2 285	2 000	5 747	12 841	20 613
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	830	-46	-46	450	550	550	550
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	18 639	62 247	19 538	30 587	28 849	27 931	31 336
Overføringsutgifter	791	0	675	2 000	2 967	4 063	5 534
Finansutgifter	1 229	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	20 536	62 201	22 452	35 037	38 113	45 385	58 033
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-1 729	0	0	0	0	0	0
Refusjoner	-1 167	0	0	0	0	0	0
Overføringsinntekter	-27	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-2 923	0	0	0	0	0	0
Sum	17 613	62 201	22 452	35 037	38 113	45 385	58 033

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

ØKONOMI, STYRING OG STØTTE

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter økonomi, regnskap, IT, innkjøp, lønn, eierskap, digitalisering og innovasjon, i tillegg til at seksjonen har ansvaret for å koordinere samhandling mellom kommune og eiendomsforetak. Seksjonen er vertskap for 2 interkommunale samarbeid; lønn og innkjøp.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen skal være en digitalt moden organisasjon, som bruker digital transformasjon for å levere gode og mer effektive tjenester.	Det skal tas ut konkrete og målbare gevinster av den digitale transformasjonen	Målet om å ta ut konkrete og målbare gevinster, gjelder for alt omstillingsarbeid i kommunen. Gevinster kan være at kommunen kan levere en tjeneste til lavere kostnad og med færre årsverk, med kortere behandlingstid, riktigere og mer skreddersydd kvalitet, eller forbedret brukeropplevelse. Vi lykkes med å ta ut gevinster, når resultatet er flere av disse tingene samtidig. Å satse på digital transformasjon, vil være et av de viktigste grepene vi gjør for å kunne ta ut konkrete og målbare gevinster. I nåsituasjonen utgjør lønnsutgifter rundt 60-70 prosent av kommunens driftskostnad. I fremtiden skal vi levere flere tjenester med færre folk, og arbeidsgivere kommer til å konkurrere om arbeidskraft og kompetanse. (At andelen til lønnsutgifter blir lavere, er ikke det samme som at lønnen til den enkelte går ned). Vi kan forbedre arbeidsprosesser, slik at hver enkelt ansatt bruker mindre tid på arbeidet som skal utføres. Det vil likevel være nødvendig å gjøre større omstillinger, slik at en del av de oppgavene som i dag blir mer eller mindre manuelt utført av mennesker, kan utføres med ny teknologi og digitale løsninger i fremtiden.
Innbyggernes brukeropplevelser er like gode eller bedre enn før		Kvalitet er relativt, som betyr at vi må ha en referanse å måle kvaliteten på tjenestene mot. «For en gjenstand eller tjeneste kan man enkelt si at kvalitet er evnen til å tilfredsstille brukerens krav og forventninger». https://snl.no/kvalitet. Lovkrav er en slik referanse, men mange lover er utformet slik at det ikke er fastsatt nivå og omfang på tjenesten kommunen skal levere – det skal være en skjønnsmessig vurdering basert på faglighet og vurdering av behov. Det er med andre ord ikke gjennomgående standardiserte tjenesteleveranser. Ledere og ansatte i kommunen, opplever at de kan møte høye forventninger, og at både innbyggere, andre myndigheter (staten), og andre tjenester forventer mer enn det som er mulig å levere. Samtidig er det et mål for kommunen å levere tjenester med så god kvalitet som det er mulig å få til med de ressursene vi faktisk har. Vi bruker derfor begrepet <i>riktig</i> kvalitet, fordi det fremover ikke er mulig for kommunen å levere i forhold til stadig høyere forventninger og krav. Digital transformasjon kan gjøre det mulig å opprettholde gode brukeropplevelser. Det betyr at de som mottar tjenester ikke nødvendigvis får stadig flere og mer kostnadskrevenende tjenester, men riktige tjenester, i riktig omfang. Satsingsområdene mestre livet og digital transformasjon har på den måten stor betydning for hverandre. Det er også et viktig demokratispekt i dette, fordi kommunen må fordele byrder og knappe goder på en rettferdig måte, selv om ikke alle får det samme.
Kommuneorganisasjonen har "Orden i eget hus" med helhetlig oversikt over løsninger, data og prosesser, og forvaltning av informasjon		Digital transformasjon forutsetter at vi kan dele og bruke data internt i virksomheten, og også med andre utenfor virksomheten. Det å dele og bruke data medfører samtidig risiko og sårbarhet, og det er viktig at vi sørger for at data bare deles og brukes på en trygg og sikker måte. For å kunne dele og bruke data på en trygg og sikker måte, må vi ha orden i eget hus. Det betyr at vi vet hvilke data vi samler inn, hvor vi oppbevarer disse, hvordan vi bruker og deler, og hvorfor. Det innebærer også å ha god virksomhetsstyring, og prosedyrer og rutiner som

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
		etterleves. Fremover må vi utvikle og rigge organisasjonen for dette, både når det gjelder teknologi, systemer og kompetansen til de ansatte.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	34 694	34 694	34 694	34 694
Vedtak forrige periode				
Avrunding budsjettrammer	1	1	1	1
Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter	-200	-200	-200	-200
Vaktordning IT Netto effekt	-125	-250	-250	-250
Visma BI lisens oppsigelse	-400	-400	-400	-400
Sum Vedtak forrige periode	-724	-849	-849	-849
Budsjettendring i år				
Fordeling husleie 2025	-407	-407	-407	-407
Økte pensjonskostnader 2025	320	320	320	320
Sum Budsjettendring i år	-87	-87	-87	-87
Lønns- og prisvekst				
Deflator ink. pensjon	1 108	1 108	1 108	1 108
Sum Lønns- og prisvekst	1 108	1 108	1 108	1 108
Konsekvensjustert budsjett	297	172	172	172
Konsekvensjustert ramme	34 991	34 866	34 866	34 866
Nye tiltak				
Justering til driftsnivå 2025 (prognose 2026)	1 250	1 250	1 250	1 250
Backupløsning servere	200	200	200	200
DigiViken fra Kom.dir. til IT	65	65	65	65
Kompetanse nye arbeidsoppgaver	50	50	50	50
Lisensøkninger utover deflator	200	200	200	200
Sum Nye tiltak	1 765	1 765	1 765	1 765
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 765	1 765	1 765	1 765
Ramme 2026-2029	36 756	36 631	36 631	36 631

Vedtak forrige periode

Avrunding budsjettrammer

Avrunding av budsjettrammer til hel 1000.

Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter

Tiltaket reduserer både årsverk og lønnskostnader i kommunen. Dette inkluderer tiltak for å begrense bruk av overtid (utover eget nedtrekk på overtid), vikarer og andre lønnskostnader uten å forårsake utilsiktede økonomiske konsekvenser på andre områder av driften. Reduksjon av årsverk vil så langt som mulig skje ved naturlig avgang. Kommunen vil utarbeide en iverksettingsplan for å sikre at målet med tiltaket nås på en kontrollert måte

Vaktordning IT Netto effekt

Arbeidsgiver har informert aktuell fagforening om behovet for å endre vaktordning. Dagens ordning gir ikke nok sikkerhet til å forsvare ordningen.

Visma BI lisens oppsigelse

Oppsigelse lisens. Visma BI (Business Intelligence) system er en modul i økonomisystemet som brukes av økonomiavdelingen, personal og en del ledere i organisasjonen. Alternative arbeidsmetoder kan benyttes for å dekke samme behov.

Budsjettendring i år

Fordeling husleie 2025

Det ble ifm. behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2025-2028 avsatt midler til å dekke de totale husleiekostnadene. Midlene ble fordelt ut til seksjonene som en budsjettjustering i løpet av 2025 med varig effekt. Samme praksis vil bli videreført i 2026.

Økte pensjonskostnader 2025

Økte pensjonskostnader ble kompensert fra staten og er fordelt ut til alle ansvar/tjenester i kommunen.

Nye tiltak

Justering til driftsnivå 2025 (prognose 2026)

Justering for driftsnivået tjenestene har basert på siste prognose for 2025, samt helårseffekt av dette i 2026.

Backupløsning servere

Fornyelse av backupløsning for alle servere i kommunen

DigiViken fra Kom.dir. til IT

DigiViken flyttes fra kommunedirektør til IT da det er der det mest naturlig hører hjemme.

Kompetanse nye arbeidsoppgaver

Kompetanseheving knyttet til nye oppgaver som følge av omstilling

Lisensøkninger utover deflator

Lisenskostnader utover deflator, for blant annet Microsoft og helårseffekt av IT sikkerhetssystem som ikke var budsjettet i 2025.

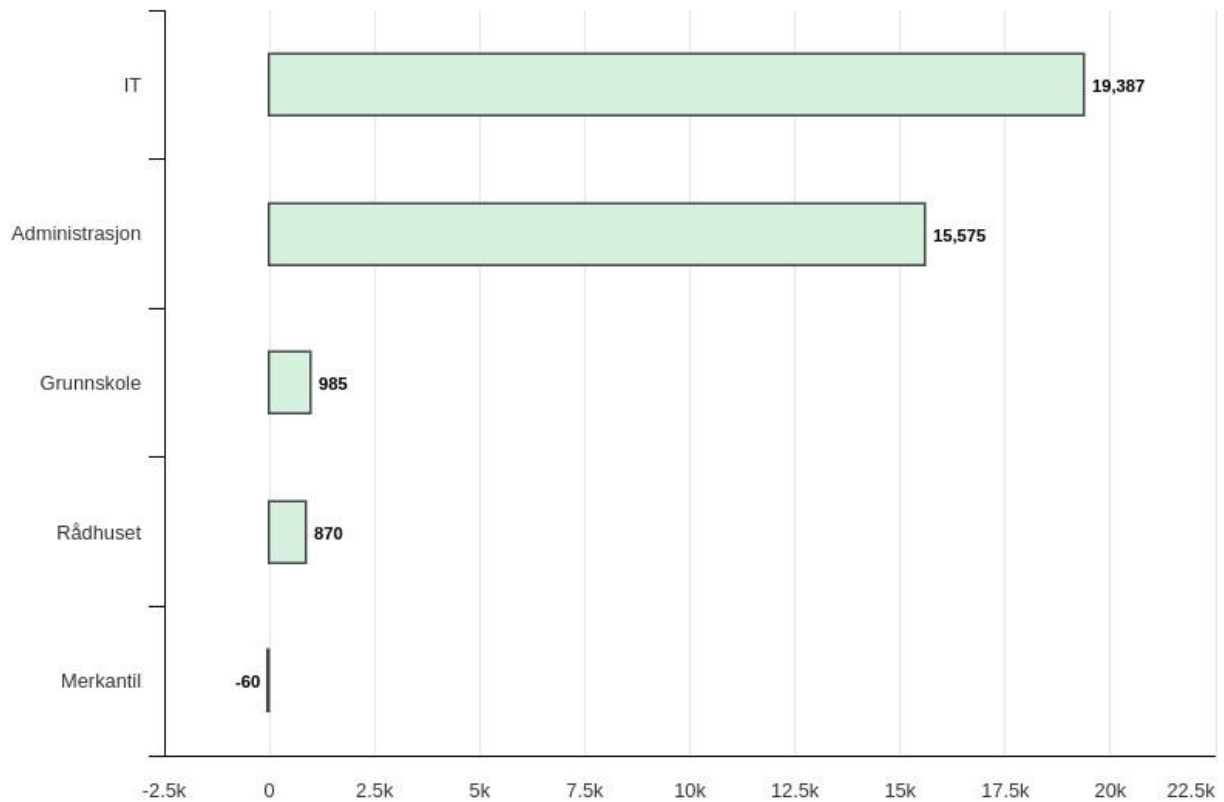
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	26 142	26 330	26 650	27 215	27 090	27 090	27 090
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	19 603	21 047	21 097	23 061	23 061	23 061	23 061
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 784	2 336	1 929	1 971	1 971	1 971	1 971
Overføringsutgifter	6 936	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	6 731	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	61 197	49 714	49 677	52 248	52 123	52 123	52 123
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-469	-180	-180	-186	-186	-186	-186
Refusjoner	-21 167	-14 840	-14 840	-15 306	-15 306	-15 306	-15 306
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-4 689	0	-50	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-26 325	-15 020	-15 070	-15 492	-15 492	-15 492	-15 492
Sum	34 872	34 694	34 607	36 756	36 631	36 631	36 631

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Avsatt egenkapitalinnskudd pensjonsfond	4 070	4 070	4 070	4 070	16 280
IKT-investeringer i utstyr og programvare	1 375	1 250	625	625	3 875
Sum investeringsprosjekter	5 445	5 320	4 695	4 695	20 155

ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF

Sammendrag budsjett

Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF har sine inntekter fra husleie for kommunale formålsbygg. Husleien består av komponentene kapitalkostnader (avskrivninger og renter), forvaltnings kostnader og vedlikeholdskostnader. Det finnes ingen rom i kommunens budsjett til å øke forvaltning og vedlikehold mer enn deflator, så disse kostnadene justeres med deflator. Kapitalkostnadene består av avskrivninger og rentekostnader, hvor rentene reguleres etter faktisk rente på kommunens låneportefølje foregående år. Ved renteendringer vil det være noe etterslep, men på sikt jevner dette seg ut.

Konsekvenser av investeringer som Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF foretar innarbeides som økt husleie og legges på felles driftsområde og flyttes ut på seksjonene etter hvert som husleiene justeres/endres.

Forslaget til investeringsbudsjett fra ØEKE for 2026-2029 omtales i eget kapittel.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Gradvis reduksjon i klimagassutslipp	Kommunen skal ha 30 prosent lavere energiforbruk i formålsbyggene innen 2026, målt mot 2021 nivå	Målet er hentet direkte fra kommunens klima-, miljø- og energiplan. Kommunens formålsbygg eies og driftes av Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE). Den samlede bygningsmassen er betydelig og fordeler seg på skoler, barnehager, idrettshaller, kulturbygg og rådhuset. Målet om å redusere klima- og miljøavtrykket skal skje ved målrettede tekniske tiltak. Gode, energieffektive bygg bruker mindre energi til blant annet oppvarming.
	Kommunens arealer i formålsbygg skal effektiviseres med minimum 10 prosent i planperioden	Effektivisering av arealbruken kan bidra både til lavutslippssamfunnet, og gi økonomiske gevinster. Gjort på riktig måte, kan det også gi sosiale gevinster og bidrag til arbeidsmiljøet. Det er potensiale for å effektivisere arealer som brukes av kommunens tjenester, ved f.eks. å redusere størrelse på kontorer, etablere flere kontorfellesskap, samlokalisere tjenester, osv.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	38 790	37 744	37 744	37 744	37 744	37 744	37 744
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	-136	0	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	11	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	38 665	37 744	37 744	37 744	37 744	37 744	37 744
Driftsinntekter							
Refusjoner	-38 665	-37 744	-37 744	-37 744	-37 744	-37 744	-37 744
Sum Driftsinntekter	-38 665	-37 744	-37 744	-37 744	-37 744	-37 744	-37 744
Sum	0	0	0	0	0	0	0

SELVKOSTOMRÅDER

Beskrivelse av dagens virksomhet

Omfatter vann, avløp, byggesak, eierseksjonering og oppmåling, disse tjenestene er organisert under seksjon Kultur og samfunnsutvikling.

Gebyrene reguleres etter selvkostprinsippet og beregnes ut fra tjenestenes faktiske kostnader. Kostnadene til produksjon av VA- tjenester dekkes direkte av abonnentene. Kostnadene for byggesak, seksjonering og oppmåling dekkes over gebyrene per sak.

Byggesak, seksjonering og oppmåling er tjenester der det kan være store variasjoner fra et år til et annet.

Driftsbudsjettet i selvkostområdene budsjetteres med bidraget de skal gi til kommunekassen for å dekke indirekte kostnad, kalkulatoriske renter og avdrag, og alternativkostnad ved et underskudd eller ved at det er midler på fond. Ved et overskudd avsettes det til fond og ved et underskudd brukes det av fond. Ved eventuelt underskudd og tomt fond som fremføres underskuddet til neste år for vann og avløp, men må dekkes av kommunekassen for byggesak, seksjonering og oppmåling. Ved et underskudd på vann og avløp vil dette få en direkte negativ innvirkning på årets resultat, men da tilsvarende positivt i årene fremover og en balanse i løpet av en 5 års periode. Hentes ikke det negative resultatet inn i løpet av 5 år vil kostnaden måtte dekkes av kommunekassa.

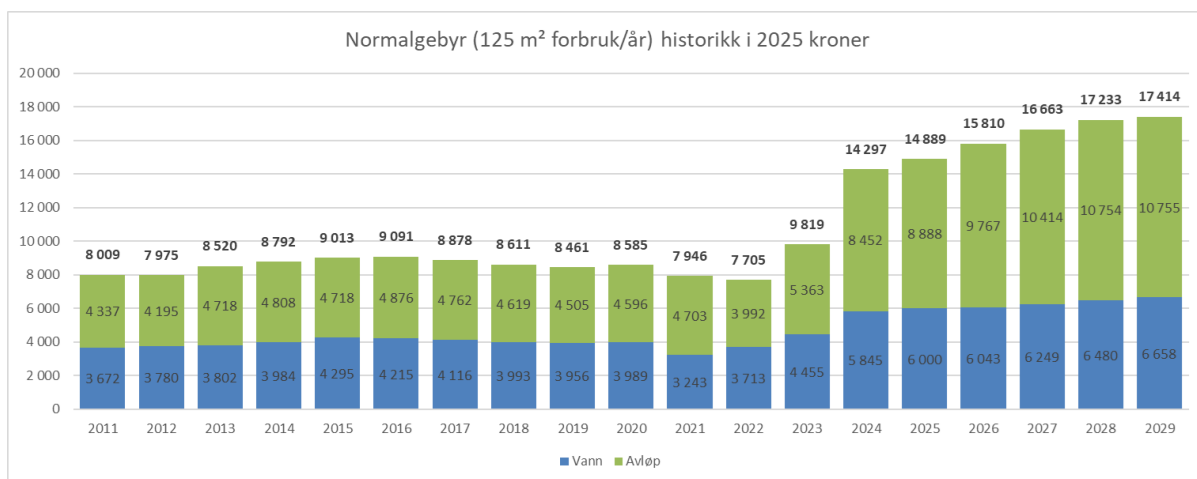
Det legges frem en sak i møterunden før kommuneplanens handlingsdel som gjelder forskrift på områdene byggesak, oppmåling, eierseksjonering og reguleringsplaner. Dette gjøres for å innlemme private planer i selvkost også. Forskrift og gebyrer knyttet til områdene håndteres i den saken og blir ikke en del av selve gebyrheftet i handlingsdelen.

Sammendrag budsjett

Gebyrene på områdene byggesak, oppmåling og eierseksjonering vil i hovedsak justert med deflator, mens enkelte gebyrer er justert mer og noen er holdt uendret.

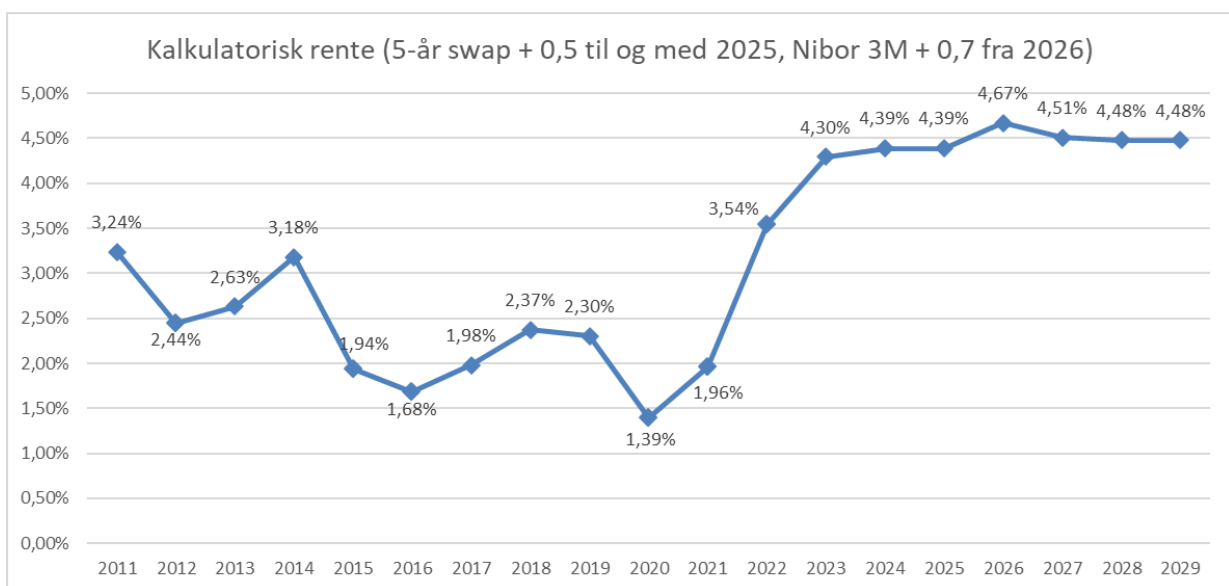
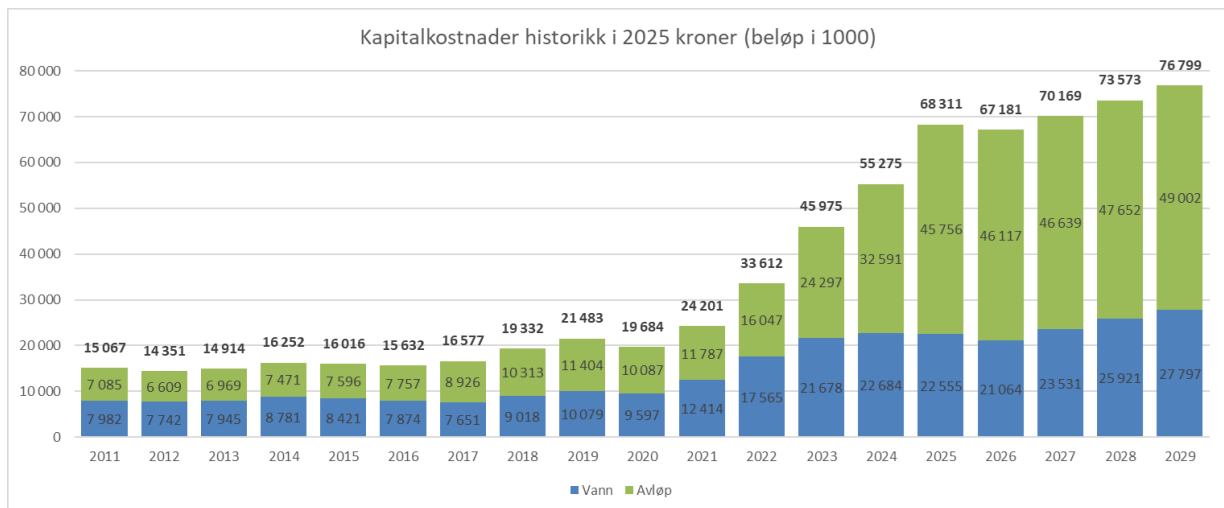
Vann og avløps gebyrene hadde en kraftig økning i 2024. De vil også øke noe i årene fremover. Det er flere grunner til dette, hovedgrunnene er økte kapitalkostnader (renter og avskrivninger), økte investeringer, lavere forbruk pr abonnent, negative resultater fra 2022, 2023, 2024 og 2025 som må dekkes inn.

Grafene under viser utviklingen i årlig kostnad med et forbruk på 125 m³ omregnet til 2025 kroner. Den viser et uendret gebyrnivå i over 10 år, med en reel nedgang i årlig kostnad fra 2016 frem til 2022. Dette til tross for forholdsvis store investeringer i ledningsnett. Med faktorene nevnt over ble gebyret satt opp kraftig i 2024. Gebyrene går ytterligere opp i 2025 og 2026, men dempes av to faktorer; Forlenget avskrivningstid på ledningsnett som gir reduserte kapitalkostnader de første årene og redusert mva. sats fra 25% til 15% fra 1.7.2025. Reduksjon i mva. sats vil være besparende for husholdningene, men vil ikke ha noen effekt på kommuneregnskapet da merverdiavgift går direkte til staten.

Kapitalkostnadene (kalkulatoriske renter og avdrag) er holdt nede som følge av synkende og lave renter i perioden frem til 2021. Med stigende rente fra andre halvår i 2021 og til toppen i slutten av 2023 har kapitalkostnadene økt kraftig. Samtidig investeres det i nytt renseanlegg som får full effekt på kapitalkostnader fra etterkalkylen i 2025, og det investeres også videre i utskiftning av gammelt ledningsnett samt rensetrinn vann. Det er også slik at renten som blir belastet selvkost (kalkylerenten) er forskriftsfestet til å være 5-år swap rente + 0,5 påslag. Denne renten har de siste to årene vært lavere enn markedsrenten som har gjort at kommunekassen har måtte dekke differansen mellom kalkylerente og den faktiske renten kommunen må betale for lånene. Endring i forskriften blir gjeldende fra 2026 hvor kalkylerenten skal vær 3M Nibor + 0,7 påslag som er nærmere de lånebetingelsene kommunen får i lånemarkedet. Forventningen til renten fremover er ikke noen vesentlig nedgang og budsjettrenten presentert av Kommunalbanken ligger ganske flatt de neste fire årene.

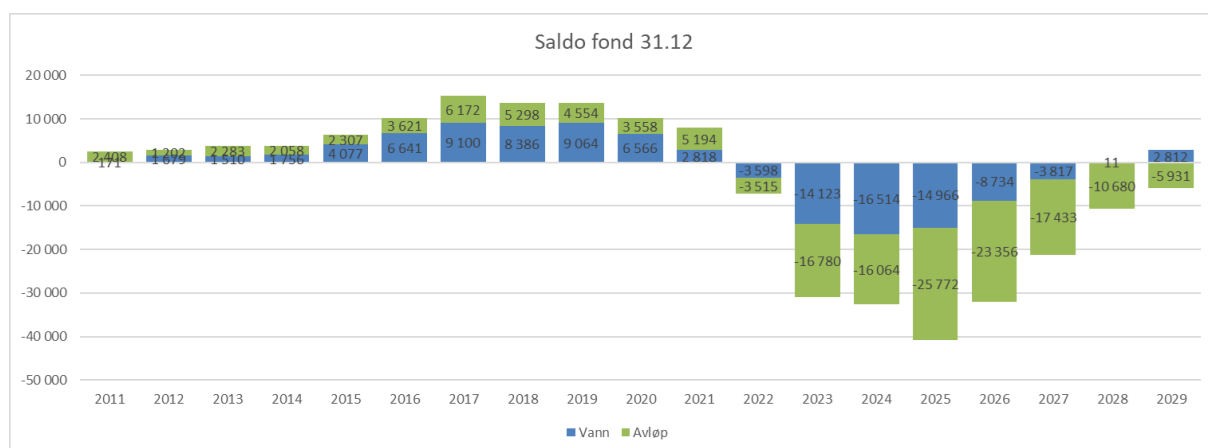
Kommuneplanens handlingsdel 2026-2029

En annen utvikling som har gitt lavere inntekter enn anslått de siste tre årene er forbruket til abonnentene, vedvarende høy rente og lite byggeaktivitet de siste to årene. Det har fra å ha vært nesten helt stabilt rundt 125m³ pr abonnent hatt et synkende volum fra 2020. Som følge av lavere forbruk enn budsjettert ble også inntektene lavere enn anslått, som har ført til underskudd i 2022 og 2023. I 2024 var forbruket noe høyere enn 2022 og 2023, og endte på 122m³, og samlet endte VA området kun med et lite negativt resultat. Foreløpig anslag for 2025 viser et gjennomsnittlig forbruk på 121 m³ pr abonnent. Det er vedvarende høy rente og lite nye abonnenter som gjør at avløp går med et negativt resultat også i 2025, mens vann ender noe bedre enn budsjett.

Utviklingen i saldo på fond vises under. Det legges opp til lav økning i antall abonnenter i årene fremover, det legges opp til et rente nivå iht. grafen over og det legges opp til et forbruk et par kubikk under 2024/2025 nivå. Dette for å sikre at de negative resultatene dekkes inn. Inndekningen skal skje over flere år.

Kommuneplanens handlingsdel 2026-2029

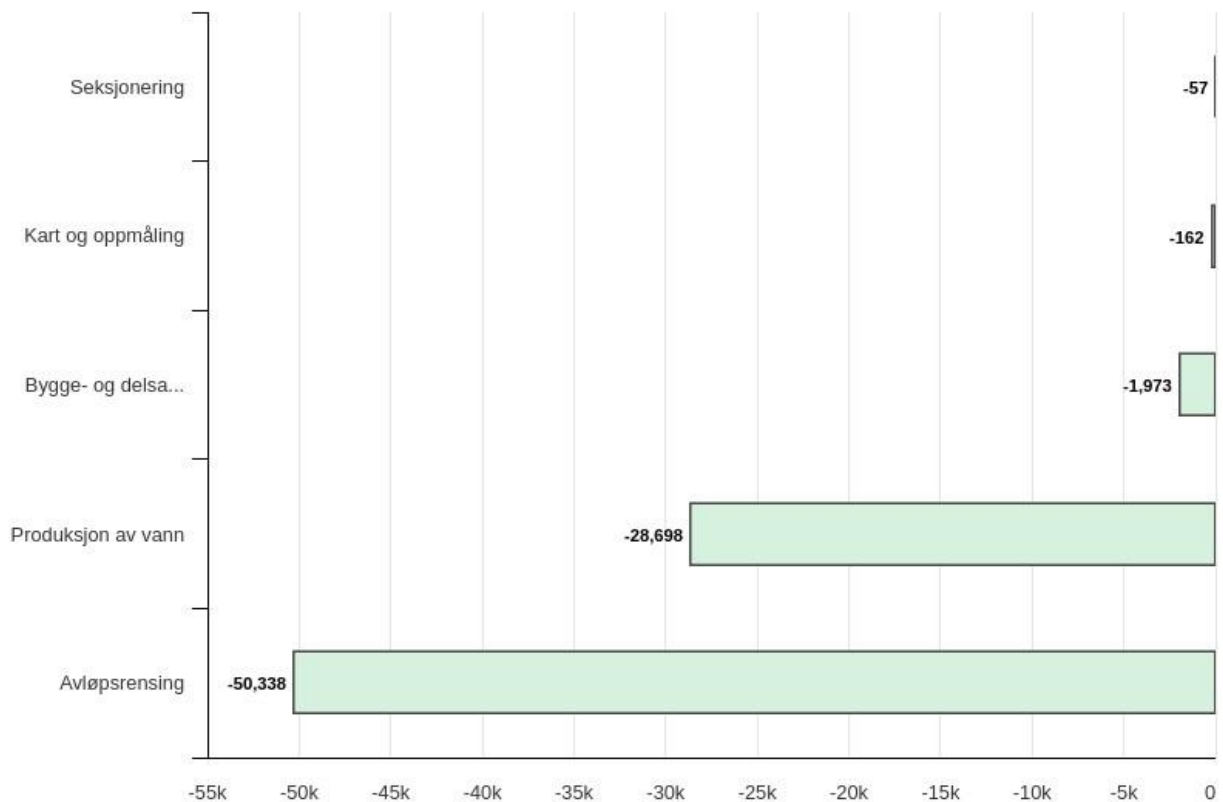
Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	0	0	0	0
Vedtak forrige periode				
Avrunding budsjettrammer	0	0	0	0
Selvkost 2026-2029	-81 228	-86 001	-88 678	-88 583
Sum Vedtak forrige periode	-81 228	-86 001	-88 678	-88 583
Lønns- og prisvekst				
Sum Lønns- og prisvekst	0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett	-81 228	-86 001	-88 678	-88 583
Konsekvensjustert ramme	-81 228	-86 001	-88 678	-88 583
Ramme 2026-2029	-81 228	-86 001	-88 678	-88 583

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Ledninger og kummer - Vann- og avløpsanlegg (7500/7600)	4 000	2 000	2 000	2 000	10 000
Maskiner og utstyr - Vann og avløp (7607)	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Rehabilitering pumpestasjoner	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Rensetrinn vann	0	20 000	0	0	20 000
Strømbo og Eikern vannverk (7503)	500	500	500	500	2 000
Under prosjektering selvkost	33 500	50 000	70 000	70 000	223 500
Sum investeringsprosjekter	42 000	76 500	76 500	76 500	271 500

OPPMÅLING SELVKOST

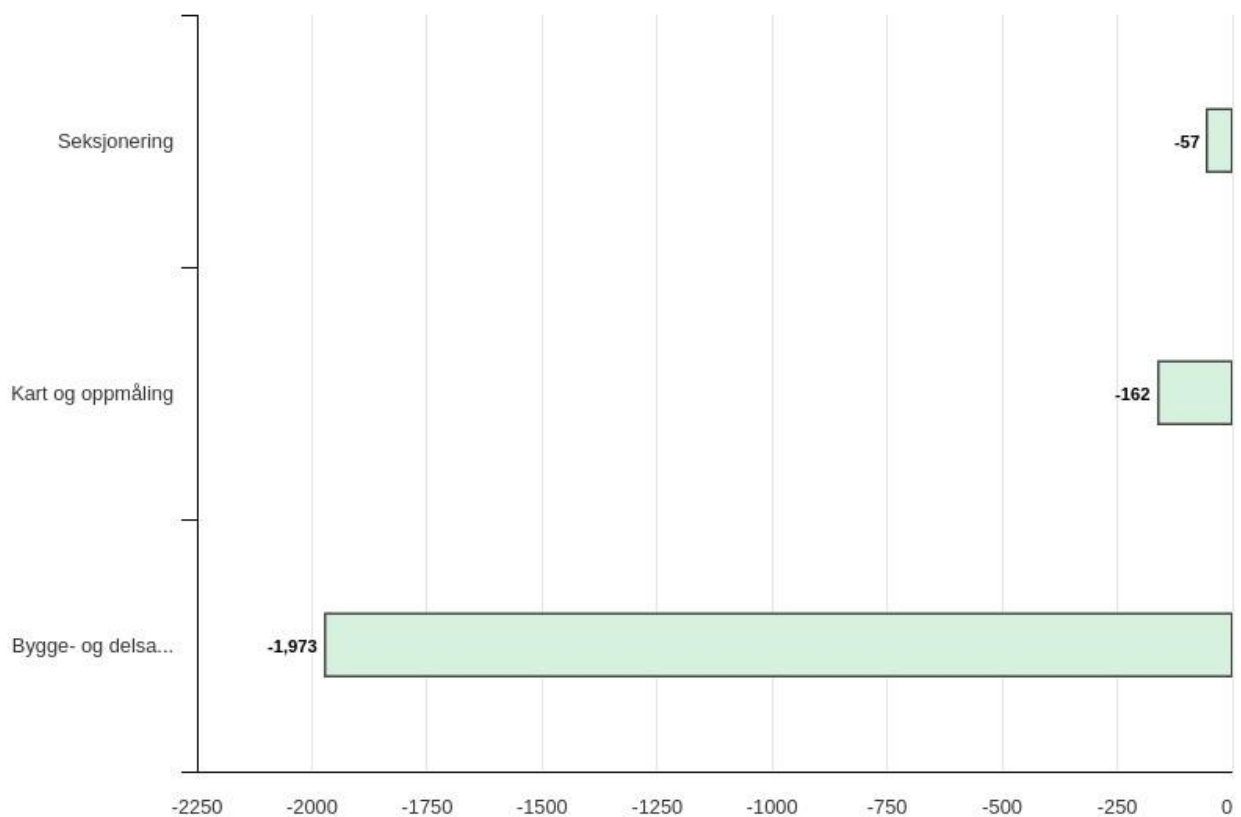
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	8 444	9 587	9 587	8 950	9 249	9 559	9 881
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 326	1 273	1 273	1 132	1 161	1 191	1 221
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	407	376	376	432	443	455	467
Overføringsutgifter	285	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	33	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	10 496	11 236	11 236	10 514	10 853	11 205	11 569
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-9 172	-12 729	-12 729	-12 706	-13 090	-13 409	-13 840
Refusjoner	-549	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 272	-22	-22	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-10 993	-12 751	-12 751	-12 706	-13 090	-13 409	-13 840
Sum	-498	-1 515	-1 515	-2 192	-2 237	-2 204	-2 271

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

VANN OG AVLØP

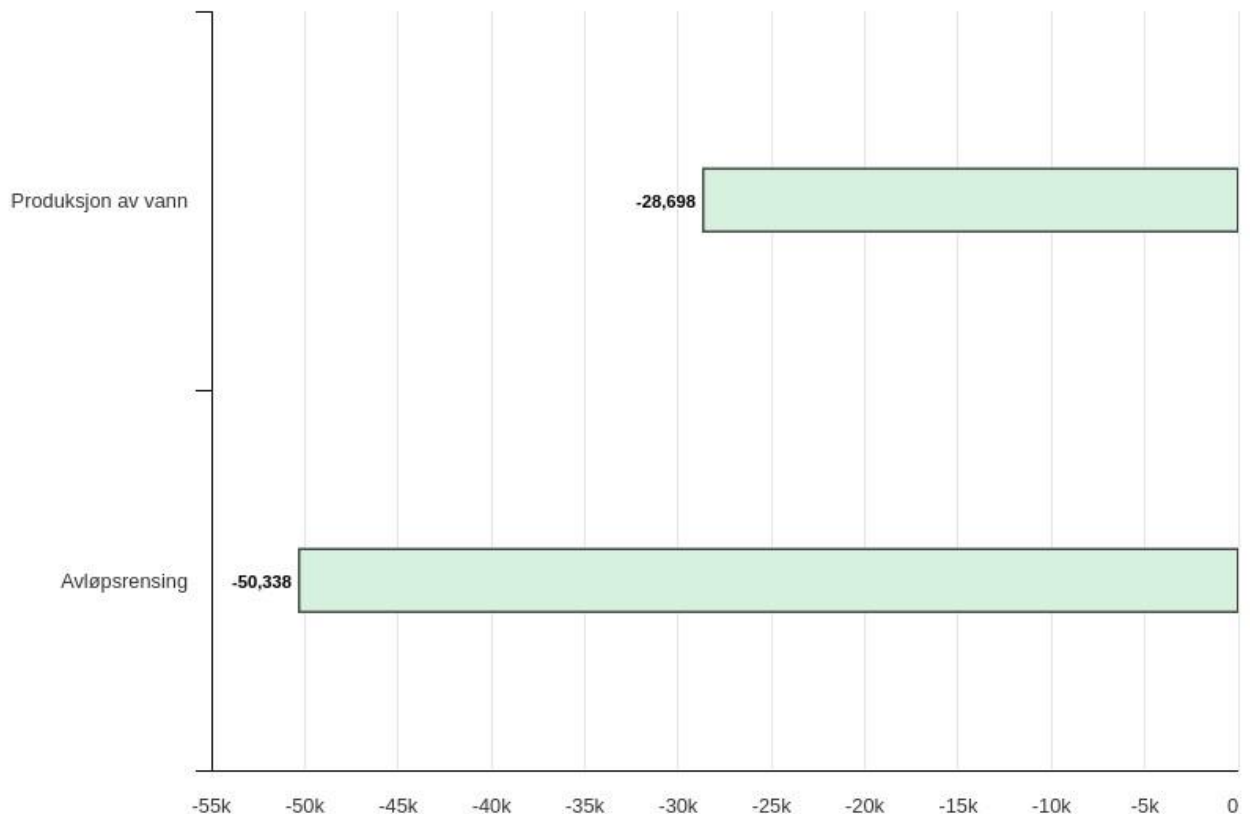
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	14 034	16 570	16 570	16 180	16 844	17 535	18 255
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	19 729	21 598	21 598	19 468	20 256	21 075	21 929
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 267	3 241	3 241	2 287	2 390	2 498	2 610
Overføringsutgifter	184	60	60	105	109	113	116
Sum Driftsutgifter	37 213	41 469	41 469	38 041	39 599	41 221	42 910
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-90 407	-109 257	-109 257	-117 027	-123 363	-127 695	-129 222
Refusjoner	-234	0	0	-50	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-90 641	-109 257	-109 257	-117 077	-123 363	-127 695	-129 222
Sum	-53 428	-67 788	-67 788	-79 036	-83 764	-86 474	-86 312

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

OPPVEKST

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen består av følgende tjenesteområder: barnehage tilbud (både kommunale og private), grunnskole tilbud, skolefritidsordning (SFO), kulturskole, voksenopplæring, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), familiesenteret med helsestasjons- og skolehelsetjeneste og familieteam, migrasjonshelse og barneverntjeneste.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Kommunen skal bidra til mestring, og gode overganger gjennom alle livsfaser, for alle kommunens innbyggere	Læringsutbytte, mestring og trivsel for barn og unge skal ligge på nasjonalt nivå, eller høyere	Formålet med opplæringsloven er formulert slik § 1-1: «Lova skal leggje til rette for at barn, ungdom og vaksne får god opplæring i eit godt miljø». Kommunen får en indikasjon på elevenes læringsutbytte gjennom de årlige rapportene fra nasjonale prøver, men disse viser bare en del av læringsutbyttet og prøvene "måler det de måler". Det gjennomføres også årlige kartlegginger av hvordan elevene opplever trivsel, læringsmiljø og mer (Elevundersøkelsen). På makronivå er det et mønster at resultater på nasjonale prøver følger sosioøkonomiske forhold, men dette kan ikke overføres til skole- og individnivå. Det betyr for eksempel at det er mulig å få stort læringsutbytte på skolen, selv om man kommer fra et hjem der foreldre f.eks. har lav inntekt i forhold til andre. På samme måte er det å komme fra et ressurssterkt hjem med f.eks. foreldre med høy inntekt eller høy utdanning, ingen garanti for stort læringsutbytte. Grunnlaget for elevenes læringsutbytte legges uansett både på skolen, og utenfor. Samarbeid mellom hjem og skole, er en av flere ting som er viktig for elevenes læringsutbytte. Det målet kommunen setter for elevenes læringsutbytte må være både ambisiøst og realistisk. Gjennom målet skal vi formidle tro på at elevene kan mestre, og at vi har lærere og skoleledere med riktig kompetanse. Samtidig skal det signalisere at vi forstår at det er mange faktorer som påvirker resultater og læringsutbytte.
Minst 80 prosent av ungdom fullfører videregående opplæring, eller kvalifiserer seg på annen måte for arbeid		Det er for mange unge innbyggere i kommunen som verken går på skole eller i arbeid, og dermed står i fare for uheldig utvikling og utenforskap. Innsatsen for å hindre frafall i videregående opplæring handler i stor grad om det som skjer i barnehagealder og tidlig skolealder, på ulike arenaer barn og unge er på. Satsing på det som fremmer god helse og mestring i de første leveårene, vil gi effekt for hele livsløpet. Læringsutbytte i skolen er både indikator og grunnlag for sannsynlighet for å gjennomføre videregående, eller komme i arbeid. Fokus på mestring på alle arenaer er viktig for barnets utvikling. Det er viktig at barnehager og skoler har gode systemer for å se barn som har det vanskelig, og finne løsninger sammen med barn, unge, foreldre og støttetjenester. Øvre-Eiker kommune vil kunne dra nytte av en mer helhetlig organisering av tilbudet for å fremme barn og unges psykiske helse, spesielt for aldersgruppen over 15 år. For å sikre et godt tilbud er det ikke nødvendigvis snakk om å ansette flere folk, men organisering av tilbudet og de tiltakene kommunen har bør evalueres, og det bør utarbeides en tiltakstrapp som sørger for at kommunen har et helhetlig behandlings- og oppfølgingstilbud. Videregående opplæring er en rettighet, men ikke en plikt. Denne rettigheten er forsterket i ny opplæringslov (fullføringsreformen). Mange vil selv ha et ønske om å fullføre videregående, men for noen kan andre alternativer være riktigere. Det viktige med dette målet, er at ungdom og unge voksne kvalifiserer seg for det som gir mulighet til egen inntekt, og størst mulig grad av selvstendighet videre i livet.

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
	Sikre at personer med funksjonsnedsettelser opplever likeverd og muligheter på alle samfunnsarenaer	For å oppnå likeverd og sikre at personer med funksjonsnedsettelser har de samme mulighetene som alle andre, vil kommunen fortsette å styrke kompetansen blant sine ansatte gjennom opplæring i CRPD. Dette skal sikre at kommunale tjenester og beslutninger bygger på en solid forståelse av rettighetene og behovene til personer med funksjonsnedsettelser. Videre vil kommunen gjennomføre en kartlegging av barrierer som hindrer deltakelse på de forskjellige samfunnsarenaene og i de kommunale tjenestene. Det vil deretter utarbeides en handlingsplan og avhengig av den økonomiske situasjonen vil tiltak deretter iverksettes for å redusere disse barrierene, slik at alle innbyggere får mulighet til å delta fullt ut i lokalsamfunnet og oppleve mestring, fellesskap og livskvalitet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	715 237	715 237	715 237	715 237
Vedtak forrige periode				
Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Avrunding budsjetttrammer	0	0	0	0
Avvikle toleransereiser fra og med 2026	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Migrasjonshelse	-2 300	-2 300	-2 300	-2 300
Nedrigg av midlertidig bygg Espira barnehage	500	0	0	0
Reduksjon overtid	-105	-213	-213	-213
Redusert åpningstid med 0,5t i barnehager	0	-200	-200	-200
Reduserte kostnader integrering	-1 000	-2 000	-3 000	-3 000
Sykefravær og arbeidsavklaringspenger	-75	-75	-75	-75
Sum Vedtak forrige periode	-7 980	-9 788	-10 788	-10 788
Budsjettendring i år				
Fordeling husleie 2025	28 798	28 798	28 798	28 798
Stortingets behandling av RNB	3 903	3 903	3 903	3 903
Ung Arena til Oppvekst	1 996	1 996	1 996	1 996
Økte pensjonskostnader 2025	3 396	3 396	3 396	3 396
Sum Budsjettendring i år	38 093	38 093	38 093	38 093
Lønns- og prisvekst				
Deflator ink. pensjon	22 551	22 551	22 551	22 551
Sum Lønns- og prisvekst	22 551	22 551	22 551	22 551
Konsekvensjustert budsjett	52 664	50 856	49 856	49 856
Konsekvensjustert ramme	767 901	766 093	765 093	765 093
Innsparingstiltak				
Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter	-1 700	-5 390	-5 390	-5 390
Reduksjon av spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Redusere dagens utgifter i barneverntjenesten	0	-1 000	-3 000	-3 000
Redusert tilskudd private barnehager	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Statsbud. - Helsestasjon og skolehelsetjenesten	-39	-39	-39	-39
Sykefravær og ressursbanken i barnehage	-750	-1 800	-1 800	-1 800
Sum Innsparingstiltak	-6 989	-13 229	-15 229	-15 229
Nye tiltak				
Justering til driftsnivå 2025 (prognose 2026)	12 500	12 500	12 500	12 500
Statsbud. - Endringer i barnevernsloven	93	93	93	93
Statsbud. - Kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole	193	193	193	193
Statsbud. - Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	604	604	604	604
Statsbud. - Pensjon for fosterforeldre	262	262	262	262
Statsbud. - Redusert makspris barnehage fra 1.8.2025 (helårseffekt 2026)	5 063	5 063	5 063	5 063
Statsbud. - Særordning for private barnehager med pensjon basert på kommunal tjenestepensjon	40	40	40	40
Styrking lærerstilling	700	1 100	1 100	1 100
Sum Nye tiltak	19 455	19 855	19 855	19 855
Nye tiltak og realendringer budsjett	12 466	6 626	4 626	4 626
Ramme 2026-2029	780 367	772 719	769 719	769 719

Vedtak forrige periode

Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter

Tiltaket reduserer både årsverk og lønnskostnader i kommunen. Dette inkluderer tiltak for å begrense bruk av overtid (utover eget nedtrekk på overtid), vikarer og andre lønnskostnader uten å forårsake utilsiktede økonomiske konsekvenser på andre områder av driften. Reduksjon av årsverk vil så langt som mulig skje ved naturlig avgang. Kommunen vil utarbeide en iverksettingsplan for å sikre at målet med tiltaket nås på en kontrollert måte. Det er lagt en konkret plan for hvor dette nedtrekket skal gjøres i seksjonen. Mange av tiltakene har halvårseffekt i 2026 og helårseffekt fra 2027.

Avrunding budsjettammer

Avrunding av budsjettammer til hel 1000.

Avvikle toleransereiser fra og med 2026

Statsforvalteren påpeker at dersom skolen reiser på tur, enten det er dagstur, lengre turer eller utlandet, skal det være gratis for alle elevene. Hvis foreldrene samler inn penger til skoletur, er det frivillig for foreldrene å betale inn til turen og foresatte kan ikke tvinges til å delta på dugnad eller selge ulike ting. Skolen plikter også å ha en forsikring for alle elevene og lærerne som reiser. Kommunen har i dag foreldre og FAU som stiller spørsmål knyttet til dugnadsinnsatsen og betaling av turen. Dagens toleransereise koster 8400 kr. per elev/voksen pluss forsikring som kommunen må dekke. Toleransearbeidet er viktigere enn noen gang i Øvre Eiker og dette arbeidet skal fortsette. Kommunedirektøren foreslår at det ligger igjen 500.000,- til tolleransearbeid i kommunen.

Migrasjonshelse

I forbindelse med 1.tertial 2023, PS 71/23, ble det vedtatt å opprette Migrasjonshelse som skulle finansieres fra integreringstilskuddet. Dette var en styrking av helsetilbudet til nyankomne flyktninger. I utgangspunktet ble ordningen finansiert for slutten av 2023, samt 2024 og 2025. Med nedgang i flyktninger må tjenesten reduseres. Det er tatt ned til et minimum, men pga. noen faste kostnader knyttet til leie, renhold, lisens m.m., samt et årsverk, så vil ikke dette være mulig å redusere til 0.

Nedrigg av midlertidig bygg Espira barnehage

Fra sak PS 31/24:

Barnehagekjeden Læringsverkstedet meddelte kommunen medio januar 2024 at de vil avvikle sin drift av Læringsverkstedet Sundbakken barnehage pr 31.07.2024. Kjeden klarte ikke å få forhandlet frem en leieavtale med huseier som de vurderte som bærekraftig. Barnehagen tilbyr i dag barnehageplass til 40 barn. 5 av disse barna begynner på skole, mens 35 barn har behov for ny barnehageplass.

Espira Knerten barnehage (Loesmoen) har ønske om å utvide sin virksomhet med 40 plasser fra 01.08.2024. De vil være avhengig av midlertidige lokaler 1-2 år mens de bygger ut permanente lokaler. Espira Knerten ønsker i tillegg å bygge permanente lokaler som rommer ytterligere 20-30 plasser, som de ønsker å få tilsagn om tilskudd til fra 2026.

Kommunedirektøren gis mandat til å avklare bevilgning av støtte til nedrigg av midlertidig bygg i 2026.

Reduksjon overtid

Redusere overtidskostnader kommende år. Fra jobbing med tiltak 14 i omstillingsprogrammet

Redusert åpningstid med 0,5t i barnehager

Alle kommunale barnehager reduserer sin åpningstid med 0.5 time slik at alle barnehagene får åpningstid fra klokken 07.00-16.30, men med mulighet for å åpne for enkelte familier fra kl.06.45 etter avtale.

Reduserte kostnader integrering

Integreringstilskuddet synker de kommende årene som følge av reduksjon av bosatte flyktninger.

Behov og finansiering fra økonomiplan 2023 reduseres gradvis der det lar seg gjennomføre. I utgangspunktet er nedtrekket fordelt likt på skole og barnehage og må løses innenfor totalrammen til virksomhetene.

Sykefravær og arbeidsavklaringspenger

Forventet innsparing fra tiltak 11 i omstillingsprogram: Sterkere lederfokus på oppfølging av ansatte ved sykefravær og arbeidsavklaring

Budsjettendring i år

Fordeling husleie 2025

Det ble ifm. behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2025-2028 avsatt midler til å dekke de totale husleiekostnadene. Midlene ble fordelt ut til seksjonene som en budsjettjustering i løpet av 2025 med varig effekt. Samme praksis vil bli videreført i 2026.

Stortingets behandling av RNB

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i Stortinget ble det noen endringer fra forslaget. Det ble redusert makspris i barnehage som er kompensert seksjon oppvekst med 3,9 mill.kr. Det ble også økt basistilskudd til fastleger som er kompensert seksjon helse og velferd med 0,89 mill.kr.

Ung Arena til Oppvekst

Ung Arena ble i løpet av 2025 flyttet fra seksjon helse og velferd til seksjon oppvekst.

Økte pensjonskostnader 2025

Økte pensjonskostnader ble kompensert fra staten og er fordelt ut til alle ansvar/tjenester i kommunen.

Innsparingstiltak

Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter

Tiltaket reduserer både årsverk og lønnskostnader i kommunen. Dette inkluderer tiltak for å begrense bruk av overtid (utover eget nedtrekk på overtid), vikarer og andre lønnskostnader uten å forårsake utilsiktede økonomiske konsekvenser på andre områder av driften. Reduksjon av årsverk vil så langt som mulig skje ved naturlig avgang. Kommunen vil utarbeide en iverksettingsplan for å sikre at målet med tiltaket nås på en kontrollert måte. Det er lagt en konkret plan for hvor dette nedtrekket skal gjøres i seksjonen. Mange av tiltakene har halvårseffekt i 2026 og helårseffekt fra 2027.

Reduksjon av spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage

Ressursbruk på spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne i kommunale barnehager i kommunen ligger langt over Kostragruppen og landet utenom Oslo, dette fremgår av Masterplan rapporten fra KSK. Men det er ikke realistisk å gjennomføre hele reduksjonen som foreslås i masterplanen, da det kun gjenstår 7 årsverk og ressursene er allerede presset. To

stillinger er omdisponert til lærerstillinger i 2025, og ytterligere et årsverk er planlagt redusert med halvårseffekt i 2026 (Masterplan SOPP 3)

Redusere dagens utgifter i barneverntjenesten

Estimert innsparing, med stor usikkerhet knyttet til fosterhjem- og institusjonpriser. Nærmere utredning gjennom eget barnevernprosjekt vedtatt av kommunestyret. (Masterplan-SOPP-1)

Redusert tilskudd private barnehager

Høye kostnader i de kommunale barnehagene i 2022 og 2023, som er regnskapsårene som ligger til grunn for tilskudd i 2025, som følge av høyt sykefravær. Når 2022 grunnlaget går ut og 2024 kommer inn vil dette medføre lavere tilskudd som følge av lavere kostnader i kommunen i 2024 sett mot 2022 omgjort til 2025 kroner. Størrelsen er noe usikker da antall barn ikke har offisiell telling før i desember.

Statsbud. - Helsestasjon og skolehelsetjenesten

Justering av tidligere rammer. Det korrigeres med årets ramme minus fjorårets ramme justert med deflator.

Siden 2014 er det gitt midler til helsestasjons- og skolehelsetjenesten via rammetilskuddet med en særskilt fordeling. For 2026 er dette på landsbasis økt med deflator, men pga. demografiendring mottar kommunen noe midler midler enn deflatorjustering. Dette gir et nedtrekk av rammen til familiesenteret på 39.000,- kr, i 2025 var dette en styrking på 45.000,-.

Sykefravær og ressursbanken i barnehage

Ved å avvikle ressursbanken og fordele de ansatte ut på de kommunale barnehagene økes forutsigbarhet og en mer stabil bemanning. Omdisponering av ressurser (Masterplan SOPP-ØT-5)

Nye tiltak

Justering til driftsnivå 2025 (prognose 2026)

Justering for driftsnivået tjenestene har basert på siste prognose for 2025, samt helårseffekt av dette i 2026.

Statsbud. - Endringer i barnevernsloven

Kommunene får også økte utgifter som følge av andre endringer i barnevernsloven og kompenseres for dette gjennom en økning av rammetilskuddet med 23,4 mill. kroner for landet. Bevilgningen er innarbeidet etter delkostnadsnøkkel for barnevern.

Statsbud. - Kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole

Regjeringen innfører et nytt system for kompetanse og karriereutvikling i barnehage og skole som forventes å gi økte utgifter for kommunene til administrasjon, særlig knyttet til nye oppgaver for barnehagemyndigheten. Som kompensasjon for dette er rammetilskuddet økt med 50 mill. kroner for landet som fordeles etter delkostnadsnøkkel for barnehage.

Statsbud. - Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem

I tråd med det som ble varslet i kommuneproposisjonen foreslås det å avvikle overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem fra 1. januar 2026. Gjennom overgangsordningen har kommunene hatt lavere kommunale egenbetalingssatser for spesialiserte fosterhjemsplasseringer som var gjort før barnevernsreformen. Som følge av at kommunene får økte utgifter til spesialiserte fosterhjem når overgangsordningen avvikles er rammetilskuddet økt med 151,6 mill. kroner i 2026 for landet. Økningen er innarbeidet etter delkostnadsnøkkel for barnevern.

Statsbud. - Pensjon for fosterforeldre

Fosterforeldre som er frikjøpt fra vanlig jobb skal fra 1.1.2026 kompenseres for manglende opptjening av tjenestepensjon. For at kommunene skulle kunne tilpasse seg til lovendringen før den trer i kraft ble rammetilskuddet til kommunene i 2025 økt med anslått halvårseffekt på 63,5 mill. kroner. Dette ble ifm. handlingsdelen 2025-2028 kompensert seksjon oppvekst med 252.000,-. Rammetilskuddet i 2026 økes med ytterligere 65,7 mill. kroner i 2026 for å kompensere kommunene for helårseffekten. Økningen i 2026 er innarbeidet i innbyggertilskuddet og utgiftsutjevningen etter delkostnadsnøkkel for barnevern.

Statsbud. - Redusert makspris barnehage fra 1.8.2025 (helårseffekt 2026)

Fra 1. august 2025 ble den maksimale foreldrebetalingen redusert til kroner 1200 per måned. Tiltaket kompenserer barnehage for reduserte inntekter med helårseffekt i 2026. Effekten fra 2025 ligger ført på tiltaket "Stortingets behandling av RNB".

Statsbud. - Særordning for private barnehager med pensjon basert på kommunal tjenestepensjon

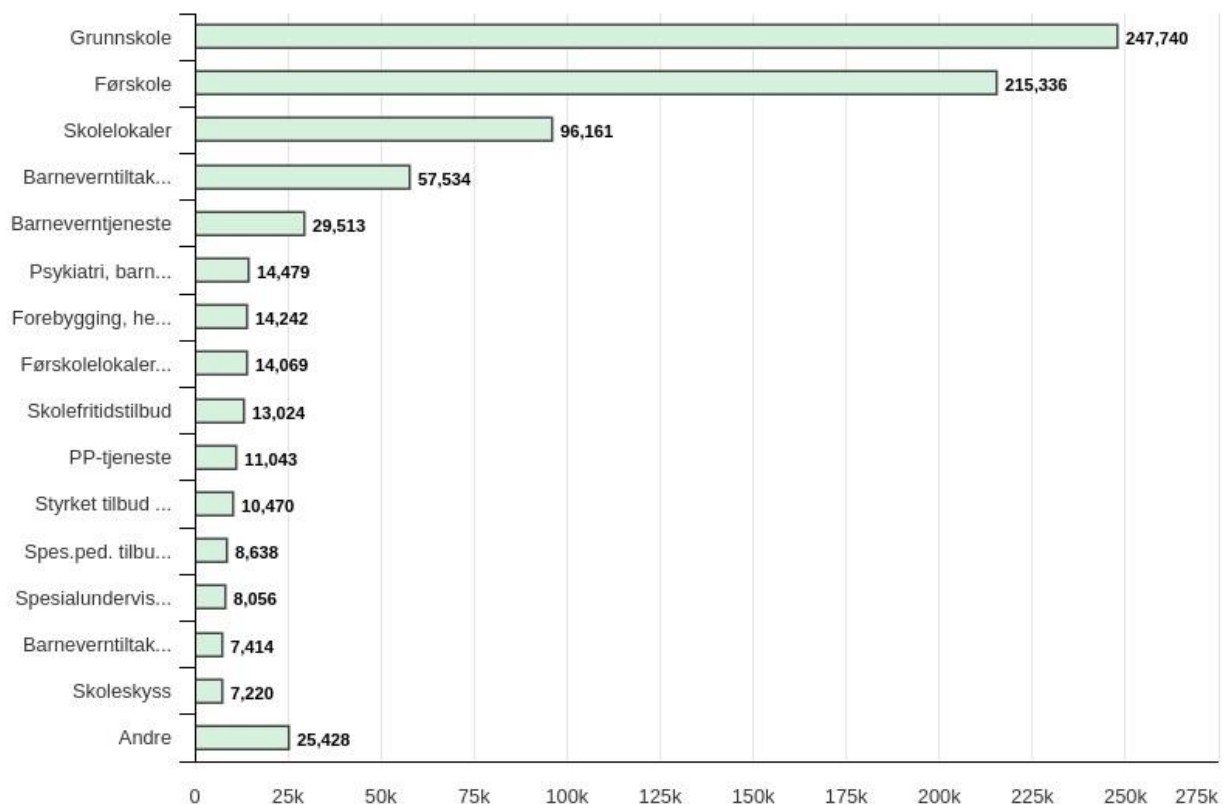
Stortinget har vedtatt ny ordning for beregning av pensjonstilskudd til private barnehager, der det er gitt en særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon. Kommunene blir kompensert for merutgiftene på 10 mill. kroner gjennom økt rammetilskudd for landet. Økningen er fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage.

Styrking lærerstilling

Deler av innsparingstiltak i seksjon kultur og samfunnsutvikling flyttes til oppvekst for å øke med et lærer årsverk. Dette skal være et bidrag for å nærme seg innfrielse av lærernorm.

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

BARN OG FAMILIE

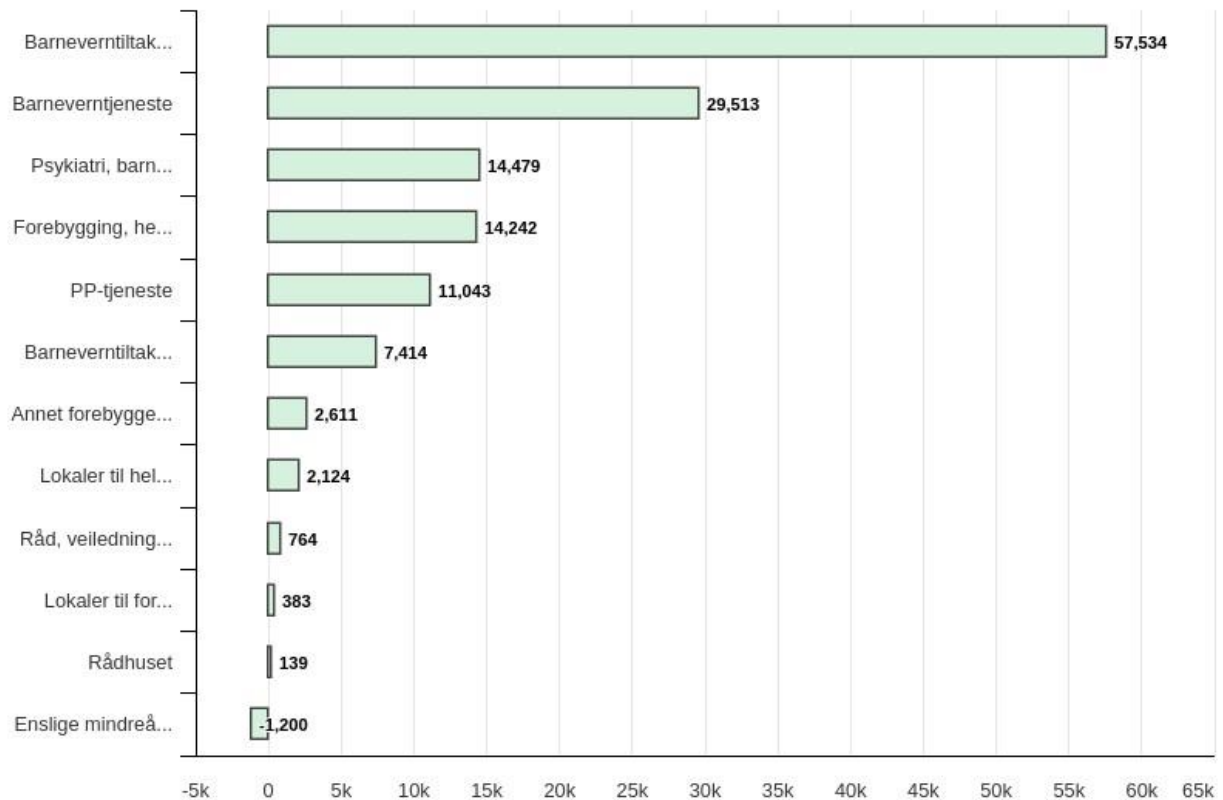
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap			Økonomiplan			
	2024	2025	Rev.budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	93 688	99 502	100 541	100 325	98 399	98 399	98 399
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 272	16 515	13 955	17 033	17 033	17 033	17 033
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	26 519	22 439	25 044	31 652	30 652	28 652	28 652
Overføringsutgifter	3 795	389	2 385	44	44	44	44
Finansutgifter	400	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	140 674	138 845	141 925	149 053	146 127	144 127	144 127
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-83	-75	-75	-77	-77	-77	-77
Refusjoner	-11 614	-8 463	-9 463	-8 729	-8 729	-8 729	-8 729
Overføringsinntekter	-896	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 702	0	-100	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-15 295	-9 738	-10 838	-10 006	-10 006	-10 006	-10 006
Sum	125 379	129 107	131 087	139 047	136 121	134 121	134 121

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

BARNEHAGE

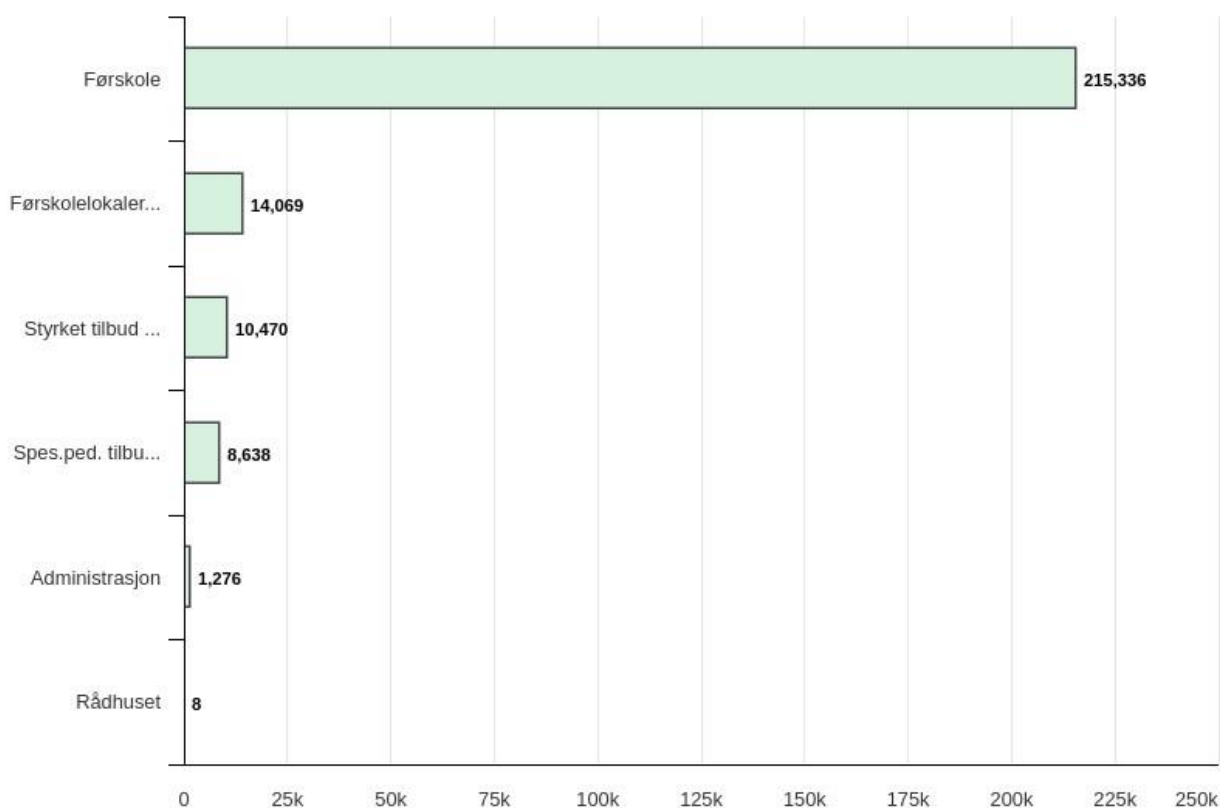
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	95 276	98 871	98 652	97 270	94 381	93 881	93 881
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 513	9 012	9 012	9 295	9 295	9 295	9 295
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	151 757	152 412	155 013	154 443	154 443	154 443	154 443
Overføringsutgifter	1 956	0	0	516	16	16	16
Finansutgifter	1 390	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	259 892	260 295	262 677	261 524	258 135	257 635	257 635
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-11 155	-9 239	-7 853	-1 321	-1 321	-1 321	-1 321
Refusjoner	-15 399	-10 088	-10 088	-10 405	-10 405	-10 405	-10 405
Overføringsinntekter	-393	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 050	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-28 996	-19 327	-17 941	-11 727	-11 727	-11 727	-11 727
Sum	230 896	240 968	244 736	249 797	246 408	245 908	245 908

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

SKOLE

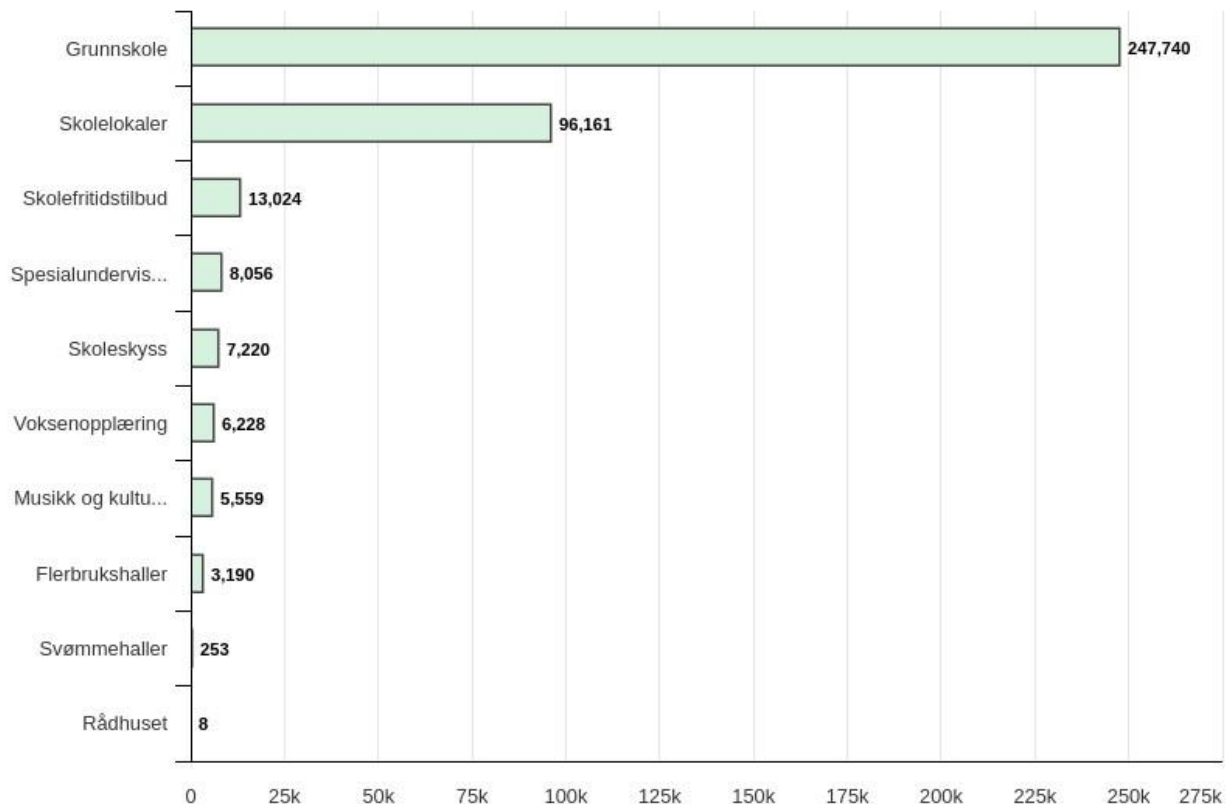
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	277 534	270 803	272 447	287 780	287 647	287 147	287 147
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	35 620	31 164	31 174	31 103	31 103	31 103	31 103
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	77 119	75 294	105 411	104 450	104 450	104 450	104 450
Overføringsutgifter	5 607	106	106	109	109	109	109
Finansutgifter	773	120	120	120	120	120	120
Sum Driftsutgifter	396 653	377 487	409 258	423 562	423 429	422 929	422 929
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-9 533	-10 390	-10 233	-10 716	-10 716	-10 716	-10 716
Refusjoner	-43 458	-16 638	-16 177	-17 151	-17 151	-17 151	-17 151
Overføringsinntekter	-6 737	-8 137	-8 137	-8 137	-8 137	-8 137	-8 137
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 733	-120	-120	-120	-120	-120	-120
Sum Driftsinntekter	-61 461	-35 285	-34 668	-36 124	-36 124	-36 124	-36 124
Sum	335 192	342 202	374 590	387 438	387 305	386 805	386 805

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

LEDELSE OPPVEKST

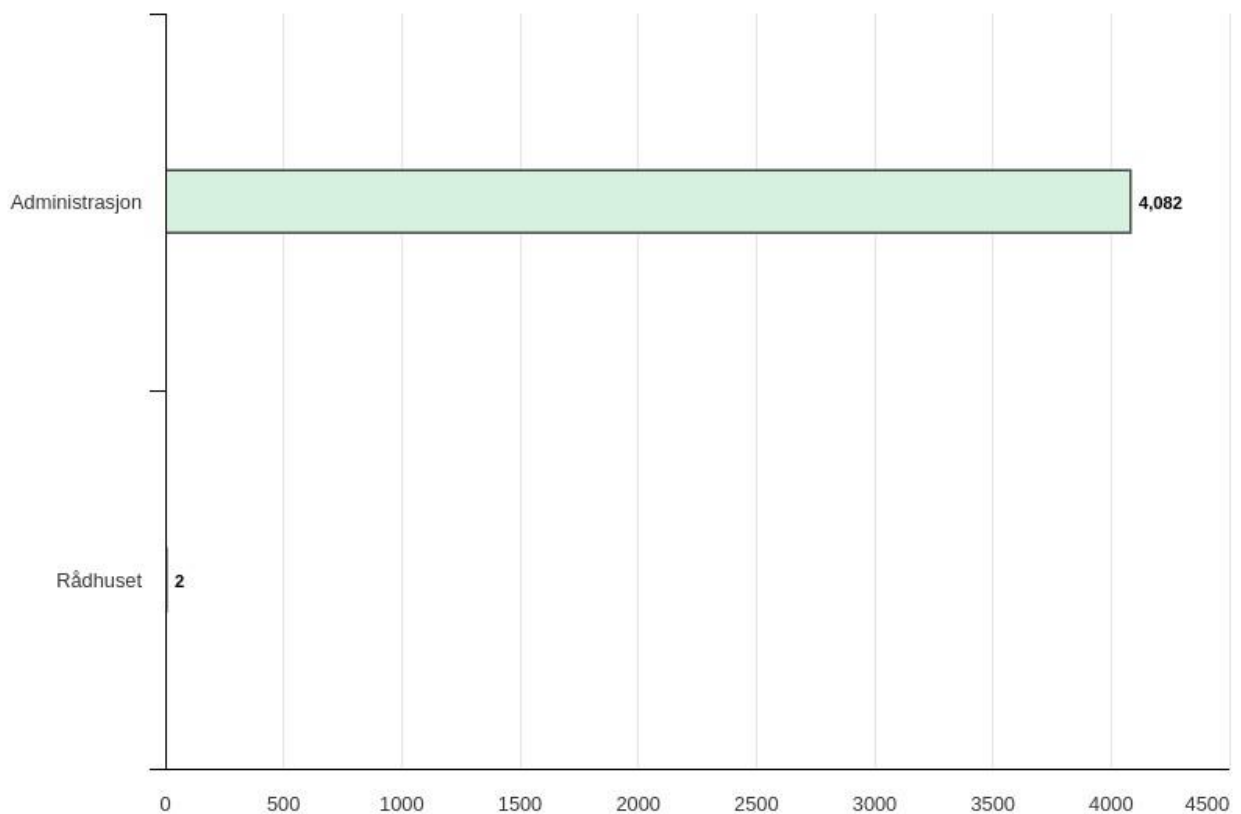
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	4 114	4 682	4 727	4 552	3 352	3 352	3 352
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	192	-1 205	-935	-1 034	-1 034	-1 034	-1 034
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	62	65	65	1 167	1 167	1 167	1 167
Overføringsutgifter	30	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	4 398	3 542	3 857	4 685	3 485	3 485	3 485
Driftsinntekter							
Refusjoner	-645	-582	-582	-600	-600	-600	-600
Sum Driftsinntekter	-645	-582	-582	-600	-600	-600	-600
Sum	3 753	2 960	3 275	4 084	2 884	2 884	2 884

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

HELSE OG VELFERD

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen består av følgende tjenesteområder: Forvaltning, helse og samordning, tilrettelagte tjenester, tjenester i institusjon, tjenester til hjemmeboende, psykisk helse- og rustjeneste, driftsstab, samfunnshelse, legevakt, miljørettet helsevern og NAV-kontoret.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
Helhetlig innsats for bedre folkehelse, synliggjort ved forbedret folkehelseprofil	Kommunen har et frisklivstilbud, tilpasset ulike aldersgrupper	Frisklivstilbud har som mål å forebygge sykdom ved å gi tidlig hjelp til å endre levevaner og mestre helseutfordringer. Tilgang til helsefremmende og forebyggende tiltak kan gi bedre helse, redusere sykefravær og redusere framtidig behov for helsehjelp og omsorgstjenester. Frisklivstiltak er individuell veiledning og gruppebaserte tilbud om fysisk aktivitet, kosthold og snus-/røykeslutt. Det kan også omfatte kurs i mestring av depresjon og belastning, veiledning i søvnvansker og alkoholvern. Målet er endring av levevaner og mestring av de helseutfordringer man har. Kommunen kan gjennom ulike frisklivstilbud legge til rette for gode møteplasser og gruppetilbud som motvirker ensomhet og fremmer god helse. Kommunen har i dag tilbud for voksne som kan klassifiseres som friskliv og være helsefremmende, blant annet: Aktivitetshuset i psykisk helse og rustjenesten har ukentlige tilbud med vekt på fellesskap, mestring og fysisk aktivitet. Kunstkilden i kulturavdelingen, nå lokalisert på Arbeideren, har kreative aktiviteter. Ved Eikertun helsehus er det i perioder tilbud om fallforebyggende trening. På Familiesenteret er det opprettet frisklivssentral for barn og unge, med veiledning om livsstilsendring til familier, som kosthold, aktivitet og søvn. Det mangler imidlertid en helhetlig, kunnskapsbasert organisering og oppfølging av tilbudene for voksne. For å bygge opp og sikre et faglig godt innhold i tilbudet er det behov for kompetanse innen feltet. Ambisjonsnivå og innhold i tilbudet må også avklares. Det er ikke nødvendigvis snakk om å ansette flere folk eller ha nye lokaler. Gjennom prioritering og organisering kan mye gjøres for å øke tilgangen til frisklivstilbud for innbyggere i alle aldre og med ulike helseutfordringer. Mulighetene for samarbeid med frivillige organisasjoner og enkeltpersoner er meget store på dette området. Tilbudet må også ses i sammenheng med andre lærings- og mestringstilbud i kommunen. Kommunens fastleger har sendt en felles bekymring om manglende frisklivstilbud i Øvre Eiker. Fastlegene peker bl.a. på at mange pasienter med overvekt, hjerte-/lunge-/kreftsykdom, muskel-/skjelettplager, kroniske smertetilstander og psykiske lidelser kan trenge helsefremmende tilbud for å gjenvinne og opprettholde hverdagsfunksjon eller arbeidsevne. Kommunestyret vedtok nylig å ikke etablere forebyggende helseteam for seniorer, men derimot prioritere tiltak på tvers av seksjoner og i sammenheng med trinnene i innsatsstrappa og behovene i befolkningen (PS 106/24. Kommunestyret 18.9.24).
Kommunen skal bidra til mestring, læring, og gode overganger gjennom alle livsfaser, for alle kommunens innbyggere	Andelen innbyggere i yrkesaktiv alder som forsørger seg selv ved eget arbeid øker	Ungdom (16-30 år), særlig de som ikke fullfører videregående opplæring, lavinntektsfamilier og innbyggere med bakgrunn fra land utenfor EØS-området, har høyere risiko enn andre for å bli stående utenfor arbeidslivet, og må følges opp særskilt. For de som har sammensatte utfordringer, skal kommunen sørge for riktig og samordnet innsats så raskt som mulig. Høy sysselsetting og riktig kompetanse er en bærebjelke i velferdssamfunnet. Det er sannsynlig at omstillingsbehovet og omstillingstakten i arbeidslivet vil øke fremover. Dette stiller store krav til arbeidsgivere og arbeidstakere. Øvre Eiker har et variert arbeidsmarked, med muligheter for mange. Kommunens NAV-kontor har en viktig rolle i det å støtte både innbyggere og arbeidsgivere, dersom behov for arbeidskraft reduseres eller økes.

Hovedmål	Delmål	Beskrivelse av delmål
	Minimum 50 prosent av alle flyktninger skal være i arbeid direkte etter gjennomført introduksjonsprogram	Øvre Eiker kommune skal legge til rette for at nye innbyggere som har flyktet fra sine hjemland, finner seg til rette i kommunen så raskt som mulig og blir aktive deltakere i arbeids- og samfunnsliv. For å lykkes med integrering, er det viktig at det kommunen gjør som er innrettet mot brede målgrupper i befolkningen, naturlig også innretter seg mot flyktninger. Deltakelse i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger skal fremme overgang til arbeid og utdanning. Arbeidslivet er en viktig arena for språkopplæring og inkludering. Deltakerne skal formidles til en arbeidsplass for jobb eller arbeidstrening, så raskt som mulig etter at de har oppnådd grunnleggende ferdigheter i norsk. For mange strekker rettighetene til norskopplæring seg utover varigheten av introduksjonsprogrammet. Dette stiller krav til fleksibilitet i norskopplæringen, som må skje på en måte som ikke er til hinder for 100% yrkesdeltakelse. Øvre Eiker jobber aktivt med utvikling av modeller for dette. Bruk av hel- eller deldigitale læringsverktøy som gjøres tilgjengelig for deltakerne, kan bidra til økt smidighet og effektivitet. Alle involverte tjenester skal ha eierskap til, og understøtte, målet om arbeid. I planperiode 2024 – 2027, er følgende vedtatt som mål: «Minimum 80 prosent av nye innbyggere med bakgrunn som flyktning skal være i utdanning eller arbeid fem år etter fullført introduksjonsprogram.» Dette er fortsatt et mål for kommunen, men det prioriterte målet i kommende planperiode, er at minst 50 prosent går direkte fra introduksjonsprogrammet til arbeid. Kommunen har høye kostnader til sosialhjelp og betydelig høyere enn sammenlignbare kommuner. Det er viktig at kommunen lykkes med integrering på lang sikt, men kritisk viktig å lykkes med at flyktninger kan mestre og få egen inntekt så fort som mulig etter ankomst.
	Minst 90 prosent av alle innbyggere over 80 år bor i eget hjem	For å være beredt for framtida, må kommunen bidra til at flere planlegger egen alderdom, både når det gjelder bolig, økonomi, sosialt liv og helse. Kommunen må kommunisere tydeligere forventninger til hva innbyggerne må planlegge for å håndtere selv. At flere klarer seg i eget hjem lenger, bidrar til redusert behov for sykehjemsplasser som er det dyreste trinnet i innsatstrappen. Det igjen vil bidra til at kommunen har ressurser til helsetjenester, pleie og omsorg for de som trenger det aller mest. Mange innbyggere ønsker også selv å bo hjemme så lenge som mulig. Kommunen må derfor utvikle innsatstrappen med flere tjenester på de lavere trinn, for å forebygge og utsette behov for langvarige omfattende helse- og omsorgstjenester. Kommunen mottok i 2023 en ekstern rapport med analyse av kostnader og tjenesteprofil innen pleie og omsorg, med vekt på hjemmetjenesten. Rapporten inneholdt gode bidrag til utviklingsarbeidet i tjenestene. Mange tema er under lupen og blant annet følgende tema kan nevnes: Digitalisering og bruk av helseteknologi. Hjemmetjenestens rolle, gjør de i for stor grad «alt» de blir bedt om? Behov for bedre systematikk i kartlegging av brukerbehov. Felles forståelse for mestringstankegangen og prinsippene for tildeling av tjenester. Effektivitet i hjelpemiddelformidlingen. Forebyggende og helsefremmende tiltak. Oppgavedeling og riktig bruk av kompetanse. Dette er kjente områder for omsorgstjenestene, og forbedringsarbeidet fortsetter med større trygghet for at vi jobber med de riktige løsningene. Helse- og velferdsplanen vil beskrive tiltak nærmere.
	Sikre at personer med funksjonsnedsettelse opplever likeverd og muligheter på alle samfunnsarenaer	For å oppnå likeverd og sikre at personer med funksjonsnedsettelse har de samme mulighetene som alle andre, vil kommunen fortsette å styrke kompetansen blant sine ansatte gjennom opplæring i CRPD. Dette skal sikre at kommunale tjenester og beslutninger bygger på en solid forståelse av rettighetene og behovene til personer med funksjonsnedsettelse. Videre vil kommunen gjennomføre en kartlegging av barrierer som hindrer deltakelse på de forskjellige samfunnsarenaene og i de kommunale tjenestene. Det vil deretter utarbeides en handlingsplan og avhengig av den økonomiske situasjonen vil tiltak deretter iverksettes for å redusere disse barrierene, slik at alle innbyggere får mulighet til å delta fullt ut i lokalsamfunnet og oppleve mestring, fellesskap og livskvalitet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	681 959	681 959	681 959	681 959
Vedtak forrige periode				
Avrunding budsjettrammer	0	0	0	0
Benytte egen kapasitet (bygg, personell og kompetanse)	-3 000	-6 000	-6 000	-6 000
best mulig før eksterne kjøp iverksettes				
Generasjon M	520	650	650	650
Oppsigelse av leieavtale i Haugløkka	-66	-66	-66	-66
Reduksjon overtid	-297	-587	-587	-587
Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter	-3 096	-3 096	-3 096	-3 096
Reduserte kostnader integrering	-8 796	-12 188	-22 066	-22 066
Sykefravær og arbeidsavklaringspenger	-66	-66	-66	-66
Øke antall fastlegehemler	200	200	1 600	1 600
Sum Vedtak forrige periode	-14 601	-21 153	-29 631	-29 631
Budsjettendring i år				
1.tertail PS 75/2025 - Helårseffekt A2	1 400	1 400	1 400	1 400
Fordeling husleie 2025	2 897	2 897	2 897	2 897
Stortingets behandling av RNB	886	886	886	886
Ung Arena til Oppvekst	-1 996	-1 996	-1 996	-1 996
Økte pensjonskostnader 2025	6 877	6 877	6 877	6 877
Sum Budsjettendring i år	10 064	10 064	10 064	10 064
Lønns- og prisvekst				
Deflator ink. pensjon	22 955	22 955	22 955	22 955
Sum Lønns- og prisvekst	22 955	22 955	22 955	22 955
Konsekvensjustert budsjett	18 418	11 866	3 388	3 388
Konsekvensjustert ramme	700 377	693 825	685 347	685 347
Innsparingstiltak				
Alternativ til avlastning og økning av tilbud	-2 700	-8 000	-9 200	-9 400
Bedre ressursutnyttelse og effektiv drift	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Bilordning, fra leasing til kjøp	-495	-1 615	-2 590	-3 430
Digitalt tilsyn	-446	-2 826	-2 826	-2 826
Frivillige og andre samfunnsressurser	-500	-700	-700	-700
Helseteknologi (netto etter innkjøp)	1 000	500	-500	-2 000
Krisesenter	-600	-600	-600	-600
Reduksjon fysioterapeut tilbud	-800	-1 100	-1 100	-1 100
Reduksjons i tjenestenivå	-6 000	-7 000	-7 000	-7 000
Redusere tomgangsleie kommunale boliger	-200	-400	-600	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-13 741	-24 741	-28 116	-31 056
Nye tiltak				
Elektronisk pasientjournal	1 300	0	-1 000	-2 000
Endring innslagspunkt ressurskrevende refusjon	4 700	4 700	4 700	4 700
Justering til driftsnivå 2025 (prognose merforbruk 2025 pr 2.tertial)	10 200	13 200	13 200	13 200
Legetjeneste for migrasjonshelse	100	100	100	100
Prisøkning varig tilrettelagt arbeid ut over deflator	480	480	480	480
Statsbud. - Økt andel basistilskudd fastleger - helårseffekt	917	917	917	917
Statsbud. - Økt behov for sosialhjelp ved utfasing av støtteordninger for enslig mor eller far.	32	32	32	32
Strømkostnader Hassel	100	100	100	100
Sum Nye tiltak	17 829	19 529	18 529	17 529
Nye tiltak og realendringer budsjett	4 088	-5 212	-9 587	-13 527
Ramme 2026-2029	704 465	688 613	675 760	671 820

Vedtak forrige periode

Avrunding budsjetttrammer

Avrunding av budsjetttrammer til hel 1000.

Benytte egen kapasitet (bygg, personell og kompetanse) best mulig før eksterne kjøp iverksettes

Begrense og avvikle kostnadskrevende eksterne kjøp av heldøgns pleie og omsorg når det er hensiktsmessig, forsvarlig og rimeligere ordninger kan gjennomføres i egen regi.

Generasjon M

Generasjon M ble vedtatt iverksatt i behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2024-2027, PS 149/2023. I prosjektet vil 20 ungdommer få muligheten til å få lønnet deltidsarbeid som M-venn og besøke eldre ved to virksomheter i Øvre Eiker kommune. Prosjektet er et trepartssamarbeidet mellom Sparebank 1 Stiftelsen BV, Generasjon M og kommunen. I utgangspunktet er prosjektet treårig med overgang til kommunens ordinære drift fra år fire med følgende fordeling av kostnadene:

År 1) Stiftelsen dekker 90 % av investeringen og kommunens andel er på 10 %.

År 2) Stiftelsen dekker 50 % av investeringen og kommunens andel er på 50%.

År 3) Stiftelsen dekker 10 % av investering og kommunens andel er på 90%

År 4) Tiltaket over i ordinær drift og finansieres 100 % av kommunen selv.

Oppsigelse av leieavtale i Haugløkka

Denne er sagt opp. I utgangspunktet er leiekontrakten på 20 år og løper til mai 2025. Tidligere benyttet av hjemmetjenesten.

Reduksjon overtid

Redusere overtidskostnader kommende år. Fra jobbing med tiltak 14 i omstillingsprogrammet

Reduksjon/kostnadseffektivisering av årsverk og lønnsutgifter

Tiltaket reduserer både årsverk og lønnskostnader i kommunen. Dette inkluderer tiltak for å begrense bruk av overtid (utover eget nedtrekk på overtid), vikarer og andre lønnskostnader uten å forårsake utilsiktede økonomiske konsekvenser på andre områder av driften. Reduksjon av årsverk vil så langt som mulig skje ved naturlig avgang. Kommunen vil utarbeide en iverksettingsplan for å sikre at målet med tiltaket nås på en kontrollert måte

Reduserte kostnader integrering

Integreringstilskuddet synker de kommende årene som følge av reduksjon i bosatte flyktninger.

Behov og finansiering fra økonomiplan 2023 gradvis reduseres der det lar seg gjennomføre.

Sykefravær og arbeidsavklaringspenger

Forventet innsparing fra tiltak 11 i omstillingsprogram: Sterkere lederfokus på oppfølging av ansatte ved sykefravær og arbeidsavklaring

Øke antall fastlegehemler

I tråd med tidligere vedtak i kommunestyret om opptrapping av fastlegeavtaler legges det inn følgende i KHD:

Antall fastlegeavtaler trappes opp fra 17 til 20 i perioden 2025-2028. Opptrappingen skal i hovedsak skje ved utvidelse av eksisterende legekantor. Det anslås en kostnad på 1,4 mill. kr. per hjemmel. Kostnader til gjestepasienter (innbyggere med fastlege utenfor kommunen) forventes redusert i perioden.

Gjennom en rokkeringsprosess mellom næringsdrift og kommunal tilsetning økes antall fastleger fra 2026. Økning i kostnader tas ut av budsjett fra 2027. (Masterplan HEV-Øvrige tiltak)

Budsjettendring i år

Fordeling husleie 2025

Det ble ifm. behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2025-2028 avsatt midler til å dekke de totale husleiekostnadene. Midlene ble fordelt ut til seksjonene som en budsjettjustering i løpet av 2025 med varig effekt. Samme praksis vil bli videreført i 2026.

Stortingets behandling av RNB

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i Stortinget ble det noen endringer fra forslaget. Det ble redusert makspris i barnehage som er kompensert seksjon oppvekst med 3,9 mill.kr. Det ble også økt basistilskudd til fastleger som er kompensert seksjon helse og velferd med 0,89 mill.kr.

Ung Arena til Oppvekst

Ung Arena ble i løpet av 2025 flyttet fra seksjon helse og velferd til seksjon oppvekst.

Økte pensjonskostnader 2025

Økte pensjonskostnader ble kompensert fra staten og er fordelt ut til alle ansvar/tjenester i kommunen.

Innsparingstiltak

Alternativ til avlastning og økning av tilbud

Etablere veiledningsteam for familier med barn med omfattende og sammensatte behov. Utvide kontrakt for kjøp avlastning. Planlegge investering i ny avlastningsbolig. Grevlingstien 1 blir omsorgsboliger med bemanning. (Masterplan HEV Øvrige tiltak)

Bedre ressursutnyttelse og effektiv drift

Det jobbes med optimaliseringer gjennom året for å effektivisere driften.

Gjennomgå og standardisere drift; bemanning/arbeidstidsordninger, organisering, oppgavedeling, ledelse, digitale støtteprosesser mv. i hjemmesykepleie og boliger (Masterplan tiltak HEV-1, HEV-2 og HEV-3), samt på Eikertun helsehus og dagtilbud for eldre (Masterplan tiltak HEV-1, HEV-3 og HEV-4)

Tiltaket ser også på reduksjon av kjøp og benytting av egne tilbud.

Bilordning, fra leasing til kjøp

Overføres til sentrale kostnader for å dekke renter og avdrag. (Masterplan HEV-Øvrige tiltak)

Digitalt tilsyn

Innføring av digital tilsyn på Eikertun, Sundmoen og Grevlingstien, medfører reduksjon i bemanningsbehov. (Masterplan tiltak HEV-3)

Frivillige og andre samfunnsressurser

Etablere frivillighetssentral på Eikertun helsehus og søke tilskudd fra 2026. Øke samarbeid med frivillige for oppgaveløsning på flere områder i årene fremover. (Masterplan tiltak HEV-5)

Helseteknologi (netto etter innkjøp)

For å klare å håndtere det økende volum av tjenesten, må vi omstille oss til å møte innbyggerne med teknologiske løsninger som erstatter fysiske besøk. Det krever organisering, teknologi og prosess for å klare, men vil gi store gevinster over tid (Masterplan tiltak HEV-3).

Oslo Economics har kartlagt gevinster av helseteknologi på oppdrag fra KS:

<https://www.ks.no/contentassets/bbe27d001a51491cb25acf1edf58ed67/Sluttrapport-Gir-helseteknologi-forventede-gevinster.pdf>

Krisesenter

Bytte av krisesenter medfører lavere kostnader per innbygger, men tilbudet opprettholdes. (Masterplan HEV-Øvrige tiltak)

Reduksjon fysioterapeut tilbud

To hjemler fysioterapi i næringsdrift avvikles fra våren 2026. (Masterplan HEV-Øvrige tiltak)

Reduksjons i tjenestenivå

Redusere oppgaver som ikke er nødvendig helsehjelp. Kommunisere tydelige forventninger til hva helsepersonell bistår med og hva innbygger må ta ansvar for selv. (Masterplan tiltak HEV-1)

Redusere tomgangsleie kommunale boliger

Ulike tiltak for å unngå at kommunale boliger blir stående tomme og påfører Helse og velferd tomgangsleie til Øvre Eiker kommunale eiendom. (Masterplan HEV-Øvrige tiltak)

Nye tiltak

Elektronisk pasientjournal

Dagens elektroniske pasientjournal (EPJ) har sett sin levetid og for å møte dagens og morgendagens krav må ny anskaffelse foretas.

Det blir en økt kostnad for programmet, men erfaring fra andre kommuner viser en mer effektiv drift som gjør at totalt kostnadsbilde slår positivt ut.

Endring innslagspunkt ressurskrevende refusjon

Grunnet økt innslagspunkt for refusjon for særlig ressurskrevende reduseres inntektene i Helse og velferd. Kommunen får dette delvis kompensert av økt rammetilskudd fra 2026. Denne omleggingen henger sammen med reduksjon i vektingen av PU-kriteriet i inntektssystemet.

Justering til driftsnivå 2025 (prognose merforbruk 2025 pr 2.tertial)

Justering for driftsnivå hentet fra prognose 2025 per 2 tertial (august), samt helårseffekt av tiltak i 2025. Tiltaket hensyn tar også endringer i eksterne kjøp av heldøgns plasser.

Med dette tiltaket hensyntas man vedtak fra tidligere "Økonomiplan 2025-2028 om å benytte egen kapasitet best mulig før eksterne kjøp iverksettes" et år før tiden. Derfor er beløpet høyere i 2027-2029. (Masterplan HEV Øvrige tiltak)

Legetjeneste for migrasjonshelse

10% legeressurser (av 1 mill) til å kjøpe helseundersøkelser fra legetjenesten til migranter.

Prisøkning varig tilrettelagt arbeid ut over deflator

Prisene for kommunale VTA plasser har økt til samme nivå som statlige VTA plasser. Dette ble varslet i 2023. Ekstra kostnad ut over defator var i 2025 480 000 kr.

Statsbud. - Økt andel basistilskudd fastleger - helårseffekt

Basistilskuddets andel av fastlegenes finansiering ble økt fra 1. juli 2025, og rammetilskuddet ble som følge av dette økt med 237 mill. kroner i 2025 for landet og 886.000,- for Øvre Eiker. Denne endringen ligger på tiltaket "Stortingets behandling av RNB". Endringen får helårseffekt i 2026 og som kompensasjon for kommunenes økte utgifter i 2026 (helårseffekt) er rammetilskuddet økt med ytterligere 245 mill. kroner i 2026 for landet. Økt bevilgningen i 2026 er innarbeidet etter delkostnadsnøkkel for kommunehelse.

Statsbud. - Økt behov for sosialhjelp ved utfasing av støtteordninger for enslig mor eller far.

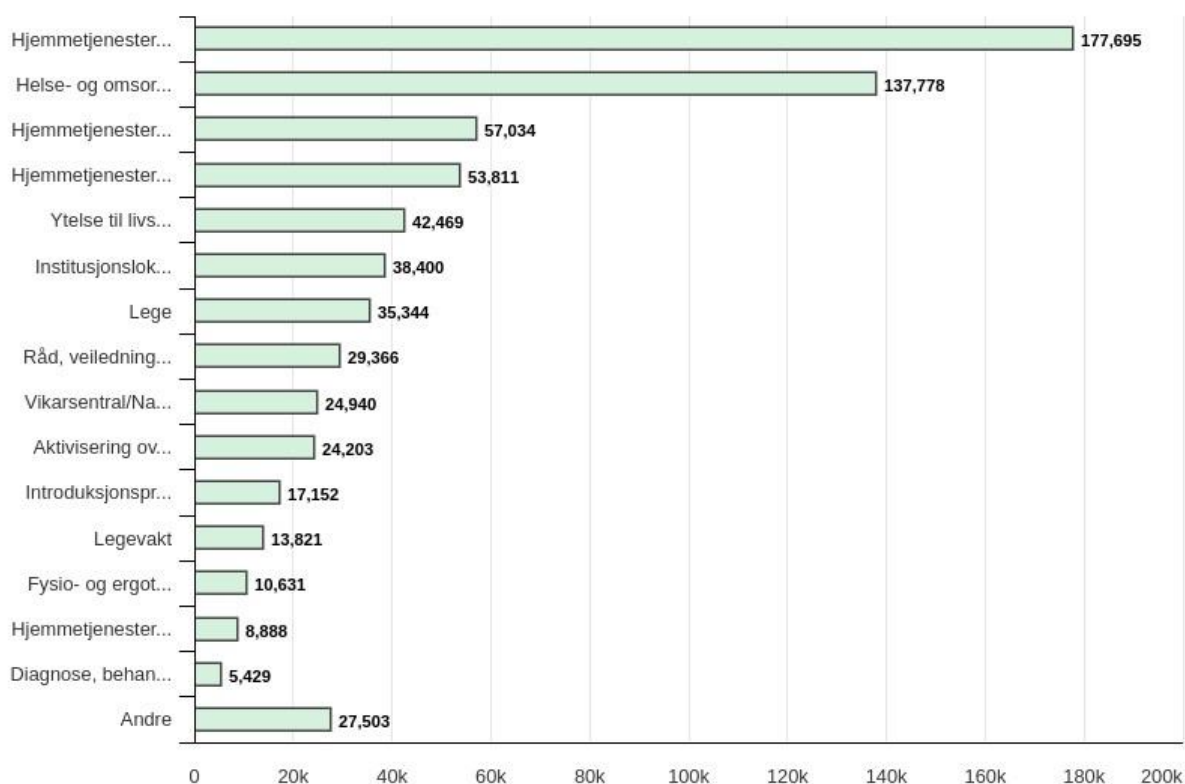
Regjeringens forslag om å fase ut støtteordninger for enslig mor eller far for hovedgruppen av mottakere. Endringen gjelder nye tilfeller. Kommunenes utgifter til økonomisk sosialhjelp forventes som følge av dette å øke, og som kompensasjon er rammetilskuddet til kommunene økt med 9 mill. kroner for landet. Bevilgningen er fordelt etter delkostnadsnøkkel for sosial.

Strømkostnader Hassel

Ved en feil har ikke strømkostnader vært belastet før i 2025. Estimert kostnad ca. 100 000 per år.

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Helseteknologi	3 750	625	625	625	5 625
Utstyr Helse og velferd	1 875	1 875	1 875	1 875	7 500
Sum investeringsprosjekter	5 625	2 500	2 500	2 500	13 125

TILRETTELAGTE TJENESTER

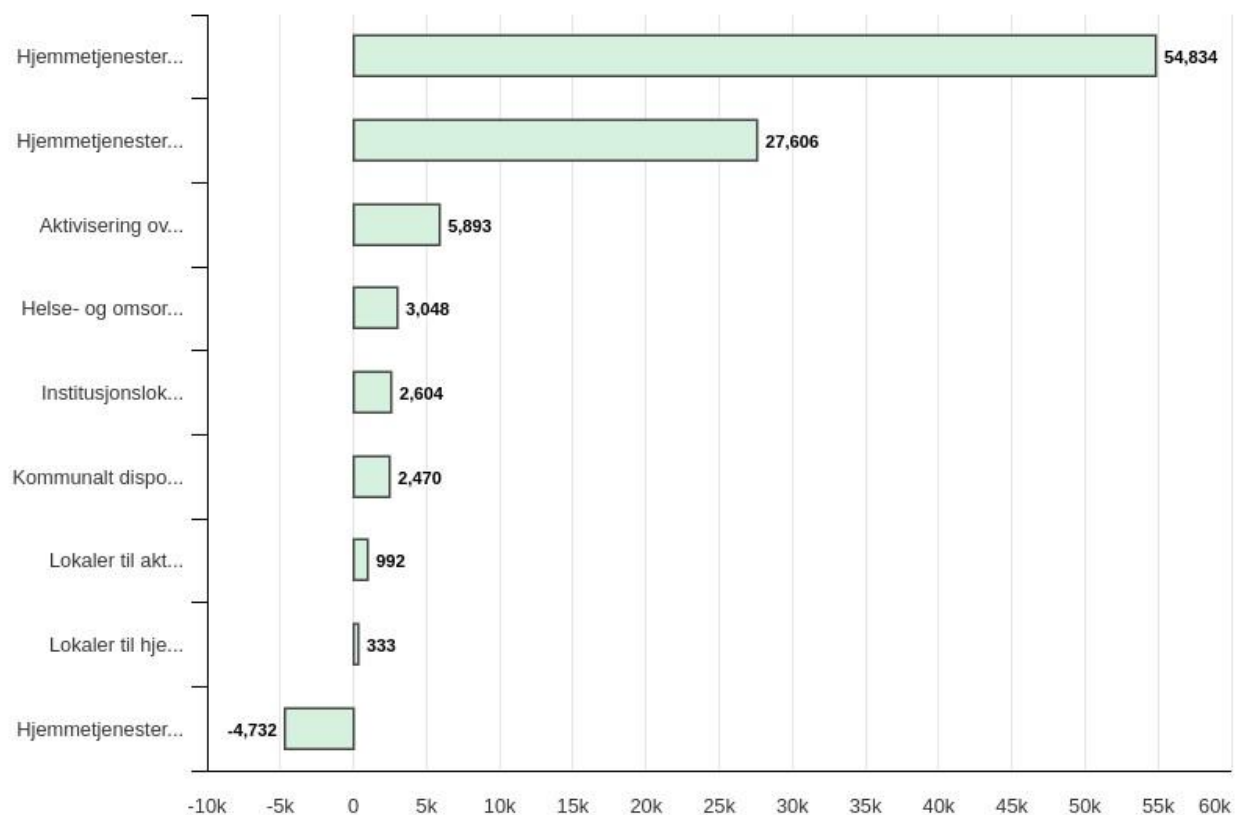
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	138 509	121 264	127 011	140 618	134 175	132 975	132 775
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 728	1 996	2 080	2 159	1 995	1 887	1 887
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	6 933	7 060	6 057	6 059	6 059	6 059	6 059
Overføringsutgifter	481	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	50	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	148 701	130 320	135 148	148 835	142 228	140 920	140 720
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-328	-455	-455	-470	-470	-470	-470
Refusjoner	-55 592	-52 749	-53 635	-55 319	-55 319	-55 319	-55 319
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-545	0	-84	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-56 466	-53 204	-54 174	-55 788	-55 788	-55 788	-55 788
Sum	92 236	77 116	80 974	93 047	86 440	85 132	84 932

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

EIKERTUN

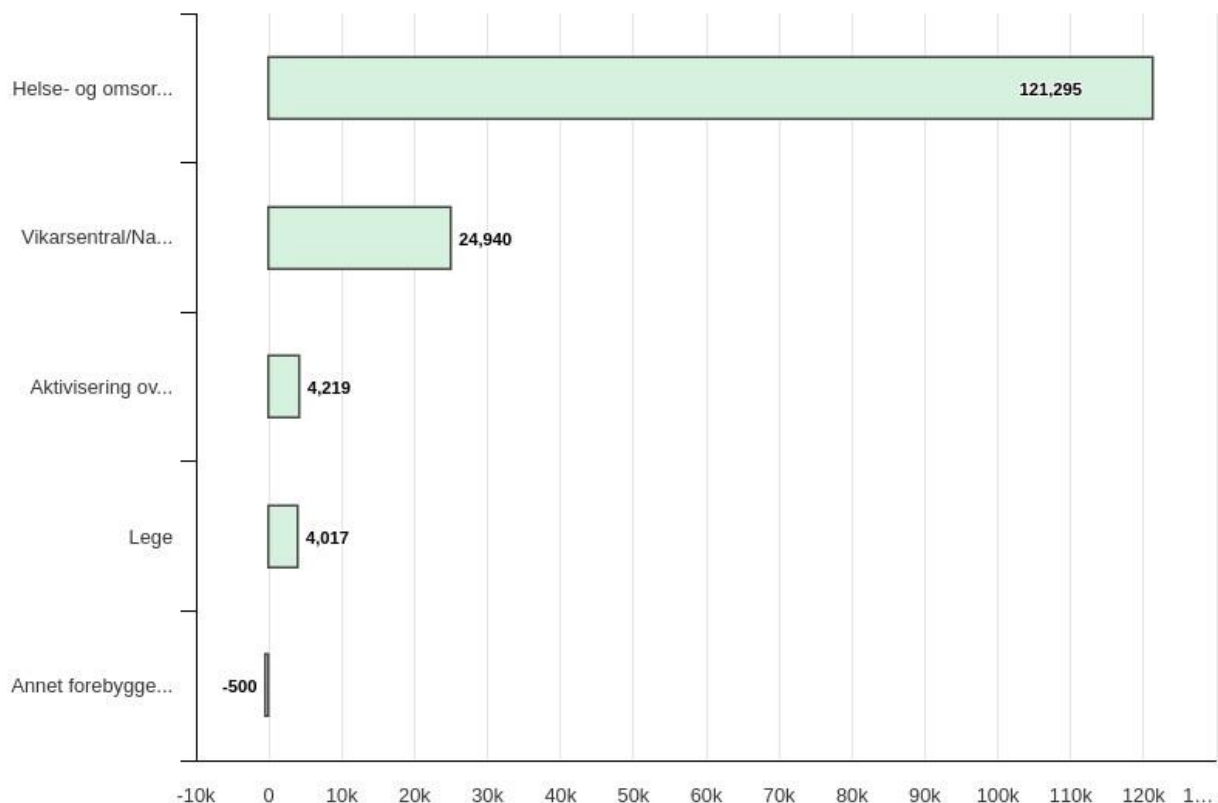
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	147 146	150 953	154 482	159 194	156 727	156 727	156 727
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 357	1 550	1 550	1 599	1 599	1 599	1 599
Overføringsutgifter	320	0	0	536	666	666	666
Finansutgifter	657	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	149 479	152 503	156 032	161 329	158 992	158 992	158 992
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-277	-305	-305	-315	-315	-315	-315
Refusjoner	-10 563	-6 344	-6 100	-7 043	-7 243	-7 243	-7 243
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-286	0	-444	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-11 126	-6 649	-6 849	-7 357	-7 557	-7 557	-7 557
Sum	138 353	145 854	149 183	153 971	151 434	151 434	151 434

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

HJEMMETJENESTER

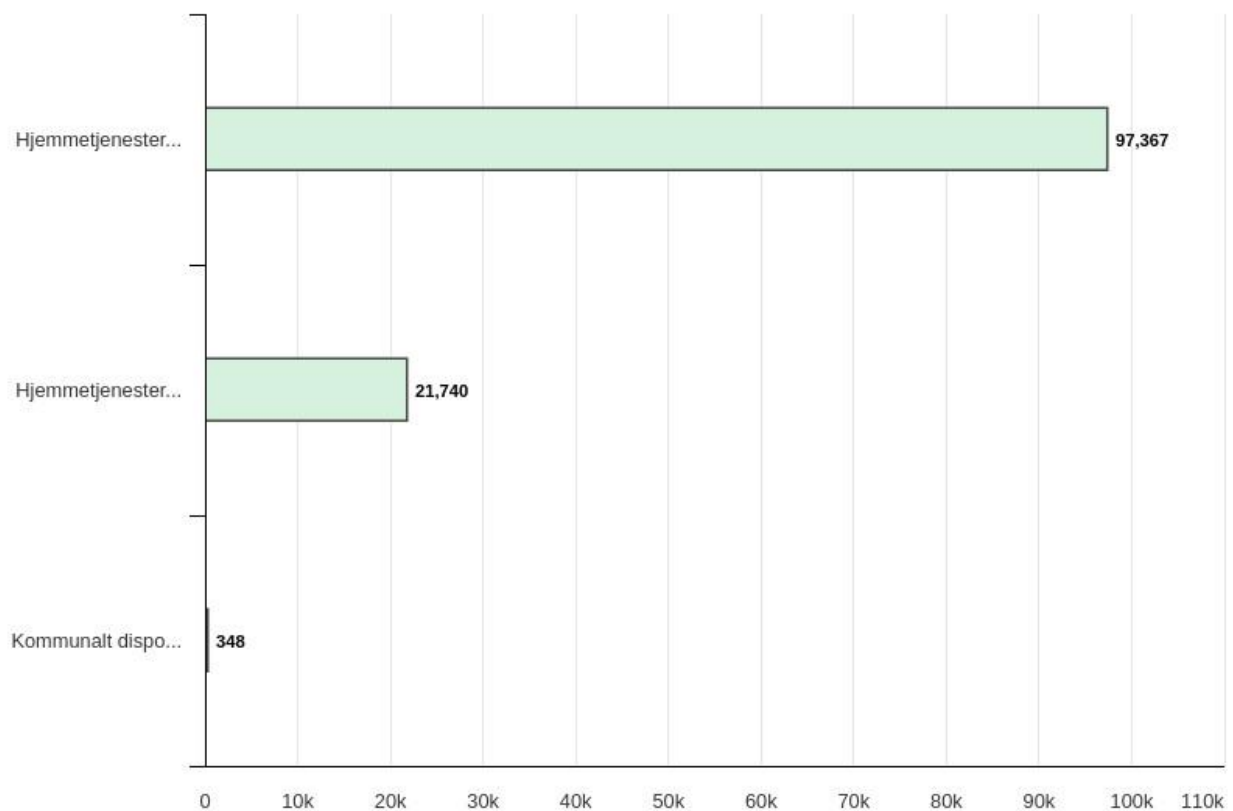
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	118 492	122 200	122 790	127 452	127 403	127 403	127 403
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	8 071	7 583	7 583	7 381	6 498	5 728	5 407
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	417	317	282	218	218	218	218
Overføringsutgifter	1 039	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	17	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	128 035	130 100	130 655	135 051	134 119	133 349	133 028
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-899	-983	-983	-1 013	-1 013	-1 013	-1 013
Refusjoner	-11 831	-12 239	-14 138	-14 582	-14 582	-14 582	-14 582
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-67	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-12 797	-13 222	-15 121	-15 596	-15 596	-15 596	-15 596
Sum	115 238	116 878	115 534	119 455	118 523	117 753	117 432

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

SEKSJONSLEDELSE HEV

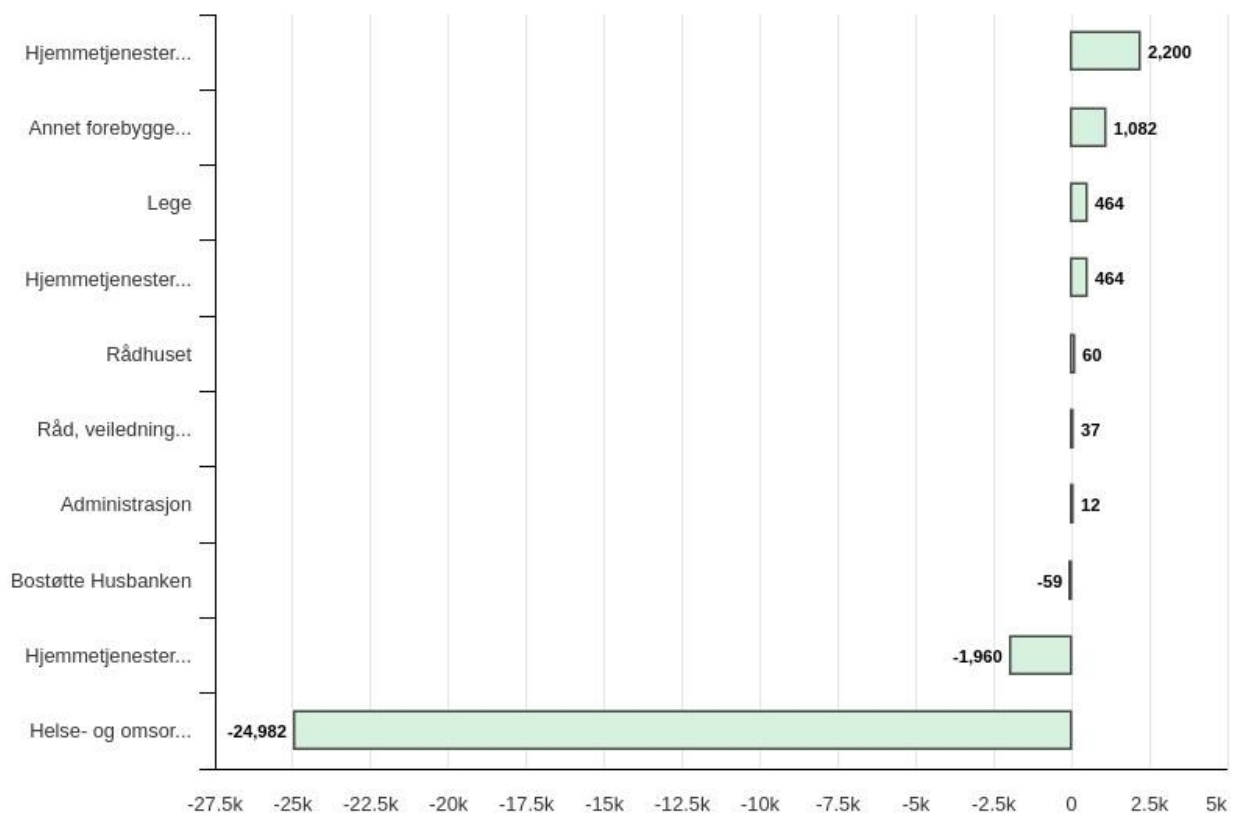
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	4 143	2 279	4 305	2 423	2 422	2 422	2 422
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 762	1 404	1 404	1 449	1 449	1 449	1 449
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	248	85	2 088	89	89	89	89
Overføringsutgifter	617	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	604	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	8 375	3 769	7 798	3 961	3 960	3 960	3 960
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-23 957	-24 817	-24 817	-25 596	-25 596	-25 596	-25 596
Refusjoner	-2 979	-1 014	-1 014	-1 046	-1 046	-1 046	-1 046
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-103	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-27 039	-25 831	-25 831	-26 642	-26 642	-26 642	-26 642
Sum	-18 664	-22 062	-18 033	-22 681	-22 682	-22 682	-22 682

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

FORVALTNING, HELSE OG SAMORDNING

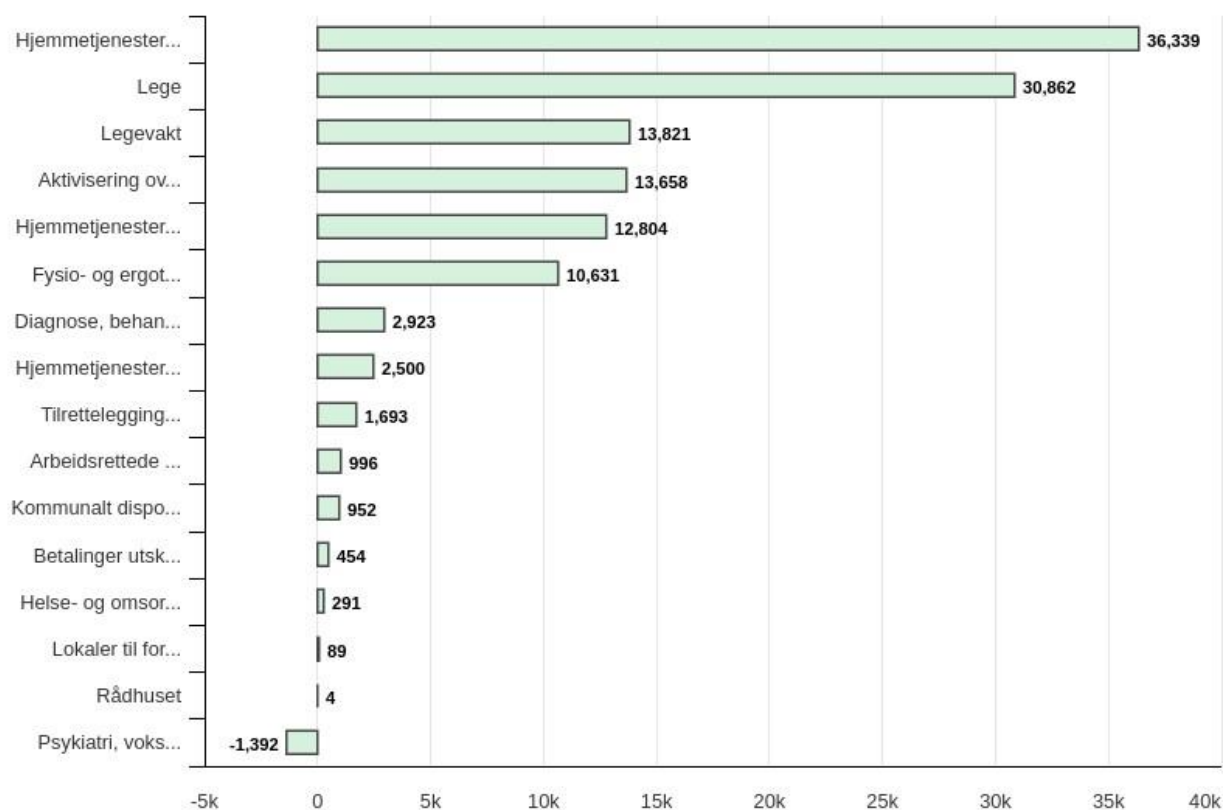
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	35 388	38 472	38 854	41 491	40 990	41 390	39 890
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	3 781	3 277	3 277	3 380	3 380	3 380	3 380
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	110 162	105 844	106 732	95 959	95 459	95 259	94 859
Overføringsutgifter	638	250	250	258	258	258	258
Finansutgifter	665	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	150 634	147 844	149 114	141 088	140 087	140 287	138 387
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-2 432	-3 100	-3 100	-3 197	-3 197	-3 197	-3 197
Refusjoner	-11 382	-10 924	-10 924	-11 267	-11 267	-11 267	-11 267
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 615	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-15 429	-14 024	-14 024	-14 464	-14 464	-14 464	-14 464
Sum	135 205	133 820	135 090	126 623	125 622	125 822	123 922

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

DRIFTSSTAB

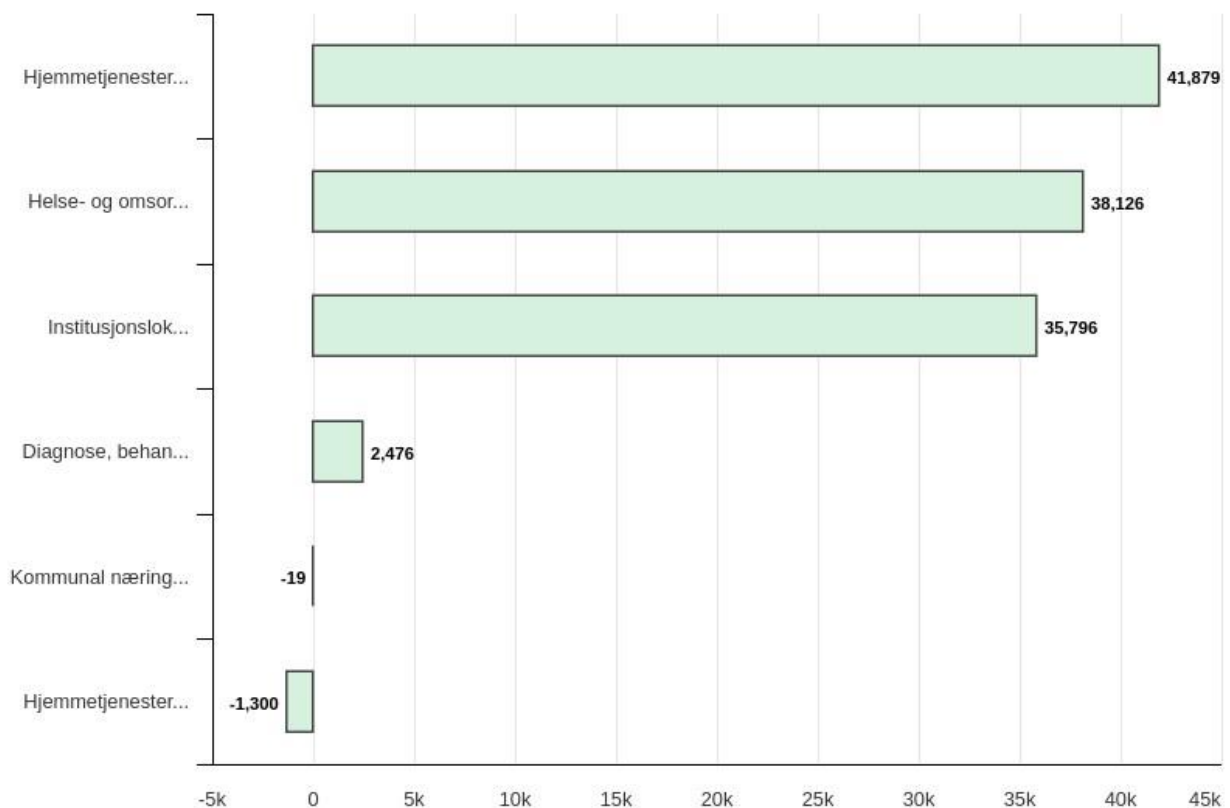
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap			Økonomiplan			
	2024	2025	Rev.budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	25 854	27 017	27 385	28 300	28 295	28 295	28 295
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	22 674	22 561	22 601	24 595	23 222	22 125	20 606
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	80 905	80 380	84 149	84 530	84 530	84 530	84 530
Overføringsutgifter	4 661	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	63	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	134 157	129 958	134 135	137 425	136 047	134 950	133 431
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-3 928	-3 424	-3 424	-3 532	-3 532	-3 532	-3 532
Refusjoner	-21 557	-16 420	-16 420	-16 936	-16 936	-16 936	-16 936
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-43	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-25 528	-19 844	-19 844	-20 467	-20 467	-20 467	-20 467
Sum	108 629	110 114	114 291	116 958	115 580	114 483	112 964

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

PSYKISK HELSE OG RUS

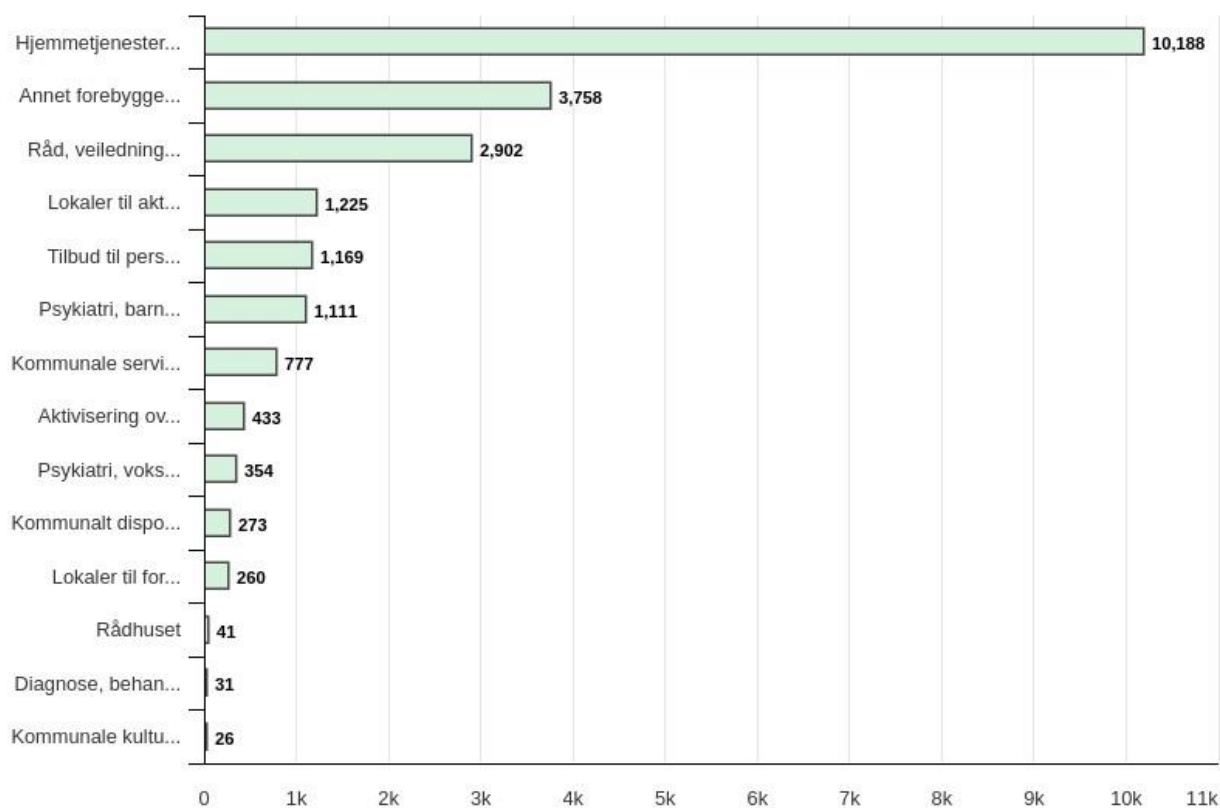
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	19 239	18 507	17 005	19 290	19 290	19 290	19 290
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 018	1 074	1 074	887	887	887	887
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 783	3 763	4 239	3 722	3 722	3 722	3 722
Overføringsutgifter	526	2 346	350	582	582	582	582
Finansutgifter	1 529	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	26 095	25 690	22 668	24 481	24 481	24 481	24 481
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-15	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Refusjoner	-4 782	-1 867	-1 867	-1 926	-1 926	-1 926	-1 926
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-243	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-5 040	-1 872	-1 872	-1 931	-1 931	-1 931	-1 931
Sum	21 055	23 818	20 795	22 549	22 549	22 549	22 549

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

NAV

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	43 007	48 444	48 852	44 277	41 798	35 350	35 350
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 750	5 087	4 329	4 425	4 425	4 425	4 425
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 726	1 050	1 493	1 537	1 537	1 537	1 537
Overføringsutgifter	52 409	43 820	43 820	46 346	45 429	41 999	41 999
Finansutgifter	2 715	500	500	500	500	500	500
Sum Driftsutgifter	105 607	98 901	98 994	97 085	93 689	83 811	83 811
Driftsinntekter							
Refusjoner	-2 912	-2 030	-2 030	-2 094	-2 094	-2 094	-2 094
Overføringsinntekter	-195	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 878	-450	-450	-450	-450	-450	-450
Sum Driftsinntekter	-5 985	-2 480	-2 480	-2 544	-2 544	-2 544	-2 544
Sum	99 623	96 421	96 514	94 542	91 146	81 268	81 268

Fordeling på tjeneste (graf)

Beløp i 1000 kr

